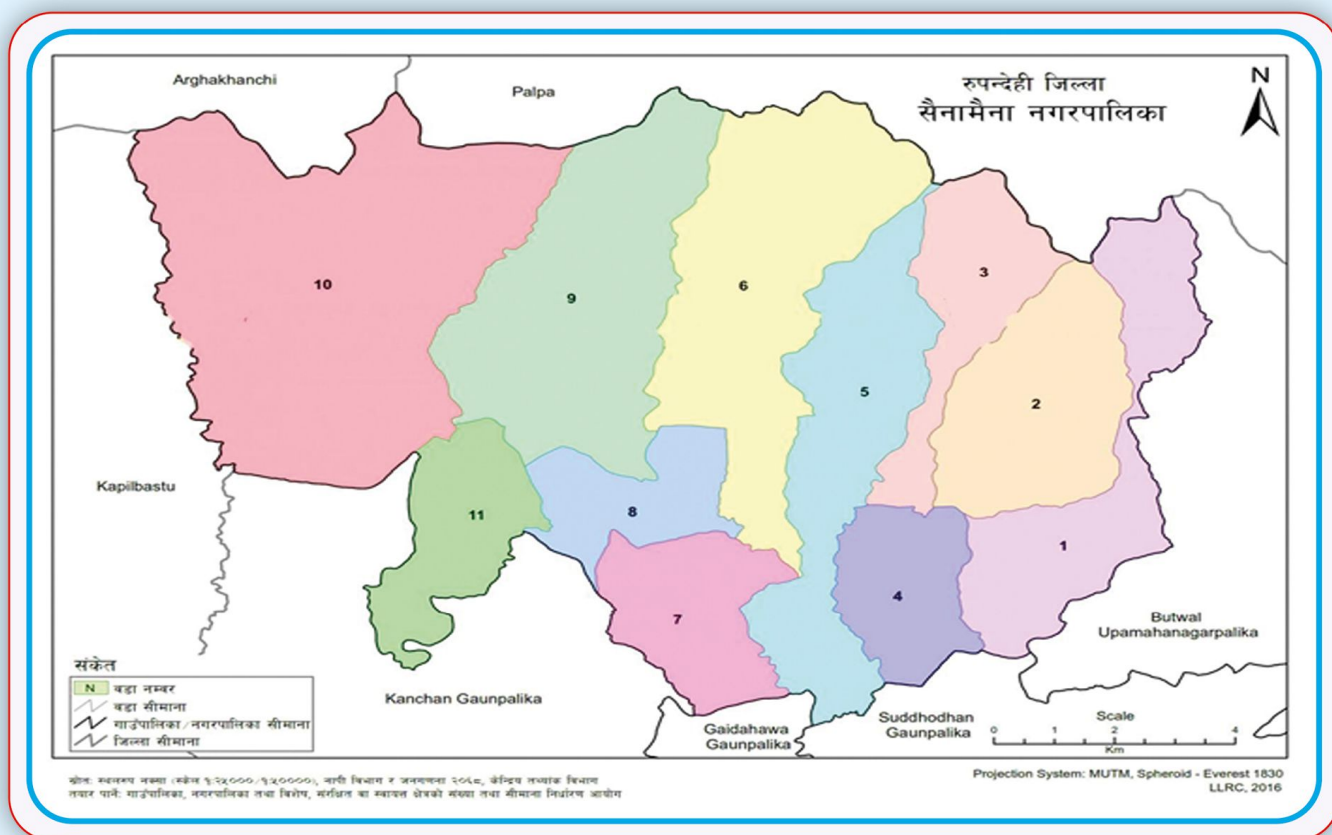
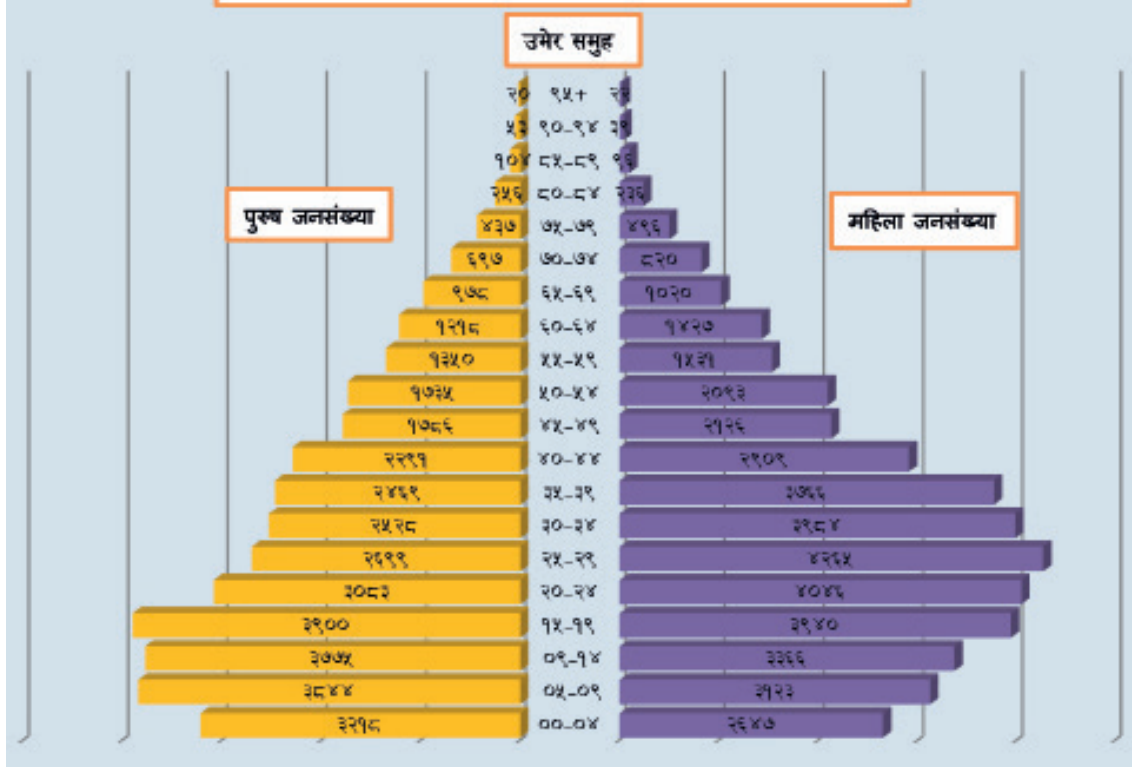

सैनामैना नगरपालिकाको जनसांख्यिक वितरण २०११

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय
तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही
(नवलपरासी (ब.सु.प.), रुपन्देही र कपिलवस्तु)

राष्ट्रिय जनगणना २०७८,
सैनामैना नगरपालिका जनसंख्या पिरामिड

नेपाल सरकार

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

(नवलपरासी (ब.सु.प.), रुपन्देही र कपिलवस्तु)

सैनामैना नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण-२०८१

प्रकाशक : तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही
फोन नं. : ०७१-५७०००७
वेबसाईट : <https://scorupandehi.nsonepal.gov.np>
इमेल : scorupandehi@nsonepal.gov.np
 scorupandehi@gmail.com
प्रकाशन वर्ष : २०८२

सैनामैना नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बुद्धनगर, रूपन्देही
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

२०७३

+९७७-७१-४४०४५३
४४००७८

शुभकामना

सार्वजनिक नीति निर्माणमा तथ्याङ्कको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ। तथ्याङ्कको उत्पादन प्राथमिक र द्वितीय स्रोतबाट हुने गर्दछ। आधुनिक युगमा वैज्ञानिक विधि प्रयोग गरि तथ्याङ्क उत्पादन गर्ने गरिएको छ। त्यसरी उत्पादन भएको वस्तुपूरक तथ्याङ्कले समाजको समग्र चित्रण गर्दछ र नागरिकको वास्तविक अवस्था समेत प्रस्तुत गर्दछ। यसको आधारमा सरकारले नीति, योजना र कार्यक्रम निर्माण गरि नागरिकका अपेक्षाहरूलाई सम्बोधन गर्न सहज हुन्छ। त्यसैले तथ्याङ्क कुनै विषयको जानकारी मात्र नभई यो एउटा नीति निर्माण तथा समस्या समाधानको आधार समेत हो। विकास कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, प्रमाणमा आधारित (Evidence Based) नीति निर्माण वा निर्णय गर्न, सुशासन कायम गर्ने देखि लोककल्याणकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न तथ्याङ्क नभई हुँदैन। नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको सूचनाको हक र गोपनीयताको हक समेत रक्षा गर्न तथ्याङ्कसँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले विशेष ध्यान पुऱ्याउनुपर्ने हुन्छ।

यस सैनामैनाको जनसांख्यिक विवरणमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयले सञ्चालन गरेका गणना तथा सर्वेक्षणहरू, जिल्लास्थित सरकारी कार्यालयहरू र सैनामैना नगरपालिकाले उत्पादन गरेका तथ्याङ्कहरूलाई एकीकृत गरी सरल ढंगले प्रस्तुत गरिएको छ। यस जनसांख्यिक विवरणले सैनामैना नगरपालिकाको जनसांख्यिक वितरण, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अवस्था र आर्थिक पक्ष लगायत अन्य विविध क्षेत्रको अवस्थालाई समेटेको छ। यस विवरणको उपयोगबाट सैनामैना नगरपालिकाको नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साथै अध्ययन अनुसन्धान गर्न र आम प्रयोगकर्ताको समय सापेक्ष एवम् खण्डीकृत तथ्याङ्कको मागलाई सम्बोधन गर्ने विश्वास लिएको छ।

अन्त्यमा, विभिन्न चरणमा भएको छलफल तथा समन्वय समेतका आधारमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय रूपन्देहीले यस सैनामैना नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण तयारी र प्रकाशनमा सहयोग गर्नु भएकोमा नगरपालिकाको तर्फबाट तथ्याङ्क सङ्कलनदेखि सम्पादन र प्रकाशनको चरणसम्म संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारीहरूप्रति विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

मिति: २०८२/०२/०५

फण्डेन्द्र प्रसाद शर्मा
नगरप्रमुख

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

०७१-५७०००७

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

Email:- scorupandehi@nsonepal.gov.np

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

पत्र सं. : २०८१/८२

च. नं. :

मन्तव्य

विकासको मापन तथ्याङ्कबाट गरिन्छ । विकास प्रशासनसँग सम्बन्धित योजना तर्जुमा, नीति निर्माण तथा कार्यक्रमहरूको तयारीका कार्यहरू तथ्यमा आधारित हुनुपर्दछ भन्ने सर्वमान्य मान्यतालाई आत्मसात गर्दै त्यस्ता विकासका प्रतिफल मापन गर्ने कतिपय विकासका सूचकहरू तथ्याङ्कको सहायताबाट निर्माण गरिन्छन् । वैज्ञानिक विधि प्रयोग गरी उत्पादन भएको सही तथ्याङ्कले समाजको ऐनाको रूपमा काम गर्दछ । विकसीत देशमा प्रत्येक निर्णयहरू तथ्याङ्कीय सूचकमा आधारित भएर गर्ने प्रचलन सामान्य भइसकेको सन्दर्भमा नेपालमा पनि तथ्याङ्कीय सूचकको प्रयोग र माग दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको छ । तथ्याङ्क कुनै सिमित प्राविधिक विषयवस्तु मात्र नभई यो एउटा सार्वजनिक महत्वको विषय पनि हो । त्यसैले हाल विद्यमान तथ्याङ्कलाई सार्वजनिक वस्तु वा सम्पत्तिको रूपमा हेरिन्छ । सूचना प्रविधिको आधुनिक युगमा मानिसहरूको दैनिक जीवन र व्यवसायमा तथ्याङ्क बढ्दो रूपमा प्रयोग हुँदै आइरहेको छ । प्रमाणमा आधारित नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तय गर्न तथा सोको मूल्याङ्कन गर्नका लागि निर्णयकर्ताको भरपर्दो साधन तथ्याङ्क हुन्छ । तथ्याङ्कले मानव आवश्यकताहरू परिपूर्ति गर्न आवश्यक सूचनाहरू उपलब्ध गराउने भएकोले यसलाई ज्ञान र शक्तिको स्रोतको रूपमा पनि लिने गरिन्छ ।

यस जनसांख्यिक विवरणले सैनामैना नगरपालिकाको जनसांख्यिक वितरण, आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक लगायत अन्य विविध क्षेत्रको अवस्थालाई समेटेकोले नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका साथै सैनामैना नगरपालिकाको तथ्याङ्कीय आवश्यकता पूरा गर्न केही हदसम्म योगदान पुर्याउने अपेक्षा गरेको छु । यसका साथै अनुसन्धानकर्ता, योजनाकार, तथ्याङ्ककर्मी, शिक्षक, विद्यार्थी, राजनीतिज्ञ, विकास साझेदार, पत्राकार लगायत सरोकारवाला सबैका लागि उपयोगी हुने अपेक्षा गरेको छु ।

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको अग्रसरतामा सैनामैना नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण प्रकाशित भएकोमा मलाई धेरै खुसी लागेको छ । विभिन्न चरणमा समन्वय र सहयोगका लागि सैनामैना नगरपालिकालाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दै यो जनसांख्यिक विवरण तयारी र प्रकाशनमा तथ्याङ्क सङ्कलनदेखि, सम्पादन र प्रकाशनको चरणसम्म संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरूप्रति विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यो जनसांख्यिक विवरण प्रकाशन गर्न योगदान दिनुहुने सबैमा कृतज्ञतासहित हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा, आगामी दिनमा यसका नवीन र परिमार्जित संस्करण प्रकाशन हुने विश्वास लिएको छु । भविष्यमा यसका परिमार्जित संस्करण प्रकाशनका लागि पाठकहरूबाट रचनात्मक सुझाव र प्रतिक्रिया प्राप्त हुने विश्वास लिएको छु ।

बिपिन कुमार पंजियार

तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

बिपिन कुमार पंजियार

तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी

विषयसूची

खण्ड १ परिचय	१-८
१.१ सैनामैना नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय	१
१.२ भौगोलिक अवस्थिति	१
१.३ सैनामैनाको नामाकरण र विशेषताका सम्बन्धमा विभिन्न भनाइहरू	२
१.४ नगरपालिकाको राजनीतिक तथा प्रशासनिक विभाजन	४
१.५ सैनामैना नगरपालिकाको कार्यालयदेखि मातहतका वडा कार्यालयसम्मको दुरि	४
१.६ भू-उपयोग	५
१.७ प्रमुख नदि, खोला र तालतलैयाहरू	५
१.८ प्रमुख ताल तथा पोखरीहरूको विवरण	५
१.९ प्राकृतिक सम्पदा: हावापानी, वनस्पति तथा वन्यजन्तु	५
१.१० सांस्कृतिक विविधता	६
१.११ प्रमुख ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरू	७
१.१२ प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरू	७
१.१३ सैनामैना नगरपालिकामा रहेका प्रमुख व्यापारी केन्द्र सम्बन्धी विवरण	८
१.१४ हाटबजार केन्द्र	८
खण्ड २: घर तथा पारिवारिक विवरण	९-३६
२.१ घरको मुख्य प्रयोग	९
२.२ घरको आयु	९
२.३ घरको तला	१०
२.४ आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार	१०
२.५ बैंक तथा वित्तीय संस्थामा सम्बन्धी विवरण	११
२.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम	११
२.७ बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण	१२
२.८ घर वा आवसीय एकाइको स्वामित्व	१२
२.९ घरको जग	१४
२.१० घरको बाहिरी गारो	१५
२.११ घरको छानो	१७
२.१२ घरको भुईँ	१८
२.१३ परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत	२०
२.१४ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन	२२
२.१५ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत	२३
२.१६ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय	२५
२.१७ परिवारले उपयोग गरेका साधन र सुविधाहरू	२६
२.१८ नगरपालिकामा कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवारको विवरण	२८
२.१९ परिवारमा अनुपस्थित (विदेश गएका) व्यक्ति	२८

२.२०	परिवारमा अनुपस्थित (विदेश रहेका) व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण	२९
२.२१	अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण	३०
२.२२	अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण	३०
२.२३	परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको गएको देश र जानुको कारण अनुसारको विवरण	३१
२.२४	परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको जाँदाको अवस्थामा उत्तीर्ण गरेको तह अनुसारको विवरण	३२
२.२५	घर तथा जग्गामा महिलाको स्वामित्व	३३
२.२६	मृत्यु सम्बन्धी विवरण	३३
२.२७	मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण	३४
२.२८	विगत १२ महिनामा मृत्यु भएको कारण	३५
२.२९	१५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था	३५

खण्ड ३: जनसांख्यिक विवरण

३७-६८

३.१	जनसंख्या, लैङ्गिक अनुपात, परिवारको औषत आकार, जनघनत्व, जनसंख्या वृद्धिदर र साक्षरता	३७
३.२	परिवारको औषत आकार	३९
३.३	लैङ्गिक अनुपात	४०
३.४	उमेरगत जनसंख्या	४०
३.५	पाँच वर्ष उमेरसमूह अनुसार जनसंख्याको संरचना	४३
३.६	बृहत उमेर समूह अनुसार र विशेष उमेर अनुसारको जनसंख्या	४५
३.७	उमेर अनुसार परिवारमूलीको संख्या	४६
३.८	नगरपालिकामा जातजातिको अवस्था	४७
३.९	मातृभाषाको अवस्था	५०
३.१०	दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या	५१
३.११	पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या	५२
३.१२	धर्म सम्बन्धी विवरण	५३
३.१३	जनसंख्याको वैवाहिक स्थिती	५४
३.१४	पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	५५
३.१५	अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण	५६
३.१६	वडाअनुसार अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या, स्वदेश अनुपस्थित जनसंख्या, विदेश अनुपस्थित जनसंख्या	५८
३.१७.	पाँच वर्ष उमेर समूहगत नगरपालिका र वडागत जनसंख्या	५९
३.१८	वडाअनुसार बालबालिका (०-१७ वर्ष) अनुपात	६७
३.१९	वडाअनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण	६७
३.२०	वडाअनुसार परिवारको संरचनागत विवरण	६८

खण्ड ४: शैक्षिक तथ्याङ्क

६९-८१

४.१	शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण	६९
४.२	शैक्षिक सूचकहरू	६९
४.३	शिक्षा सम्बन्धी अन्य सूचकहरू	७०
४.४	तहगत तथा विद्यालयको किसिम अनुसार विद्यार्थी विवरण	७०

४.५	तहगत रुपमा सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक विवरण	७१
४.६	प्राविधिक धार तर्फ संचालन रहेका विद्यालयहरूको विवरण	७२
४.७	सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरू	७२
४.८	सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयहरू	७३
४.९	साक्षरता दर (५ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका)	७४
४.१०	साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको तहसम्बन्धी विवरण	७५
४.११	५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका हाल स्कुल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण	७७
४.१२	अध्ययन गरेको क्षेत्र	७९

खण्ड ५ : बसाईसराई सम्बन्धी विवरण **८२-८५**

५.१	जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या	८२
५.२	जन्मेको देश	८२
५.३	पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या	८३
५.४	मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण	८४
५.५	यस अधिको बसोबास भएको देश	८६
५.६	विदेशबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण	८७

खण्ड ६ : स्वास्थ्य र प्रजनन सम्बन्धी विवरण **९०-९६**

६.१	स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण	९०
६.२	स्वास्थ्य संस्थाको जनशक्ति विवरण	९१
६.३	स्वास्थ्य सूचकहरू	९१
६.४	प्रमुख रोग तथा विमारहरू (Top Ten Morbidities)	९२
६.५	अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण	९२
६.६	जीवनकाल भरि जन्माएका बच्चाको संख्या अनुसारको महिला संख्या	९३
६.७	जीवितै जन्मिएका, जन्मिए मरेका र हालसम्म जीवित बच्चाहरूको विवरण	९३
६.८	विगत १२ महिनामा जीवितै जन्मिएका बच्चाहरू जन्माएका महिलाहरूको संख्या र जीवितै जन्मिएका बच्चाहरूको संख्या	९४
६.९	उमेरगत प्रजनन दर र कुल प्रजनन दर (Age Specific Fertility Rate)	९५

खण्ड ७ : आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण **९७-१०३**

७.१	आर्थिक कार्य गरेको अवधि	९७
७.२	आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण	९८
७.३	आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या	९९
७.४	आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या	९९
७.५	आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार अनुसारको विवरण	१००
७.६	आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण	१०१
७.७	आर्थिक काम नगर्नुको कारण	१०२
७.८	१८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति	१०२
७.९	पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था	१०३
७.१०	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत वेरोजगारको सूचिमा सुचिकृत ब्यक्तिको संख्या	१०३

८.१	प्रमुख बालीले ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन परिमाण	१०४
८.२	कृषि सम्बन्धी सूचकहरु	१०४
८.३	बाली नाली तथा पशुपन्छीमा देखिएका प्रमुख रोगहरु	१०५
८.४	पशुपन्छीलाई दिइएको खोप विवरण	१०५
८.५	प्रमुख वन पैदावारको विवरण	१०६
८.६	कृषिसम्बन्धी अन्य विवरण	१०६
८.७	कृषक परिवार संख्या, क्षेत्रफल, कित्ता संख्या, औषत कित्ता संख्या तथा सिंचित क्षेत्रफलको विवरण	१०६
८.८	जग्गाको स्वामित्वअनुसार जग्गा कमाउने परिवार संख्या तथा कमाएको जग्गाको क्षेत्रफलको विवरण	१०६
८.९	कृषिचलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग	१०७
८.१०	विभिन्न अस्थायी बालीको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या	१०८
८.११	मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या	१०८
८.१२	बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या	१०९
८.१३	बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या	१०९
८.१४	बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या क्रमश	१०९
८.१५	प्रमुख बालीहरुमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	११०
८.१६	प्रमुख बालीहरुमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	१११
८.१७	प्रमुख बालीहरुमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	१११
८.१८	क्षेत्र अनुसार पाल्तु चौपाया संख्या र कृषक परिवार	११२
८.१९	क्षेत्र अनुसार पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको संख्या र कृषक परिवार	११२
८.२०	कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारहरुको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	११३
८.२१	कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारहरुको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	११३
८.२२	स्थानीय तहअनुसार कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता, बिमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार संख्या	११४
८.२३	जलवायु परिवर्तन बारे जानकारी राख्ने र कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुऱ्याएको प्रभावअनुसार कृषक परिवार संख्या	११५
८.२४	कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या	११५
८.२५	लिङ्गअनुसार मुख्य कृषकको संख्या तथा कृषक परिवारको जनसंख्या	११६
८.२६	लिङ्गअनुसार कृषि तालिम, कृषि कार्यसम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता तथा कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समय उल्लेख गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा माथी उमेरका कृषक परिवारको जनसंख्या	११६
८.२७	कृषि चलनमा परिवारमूली र कृषि चलनको स्थिति	११७
८.२८	कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलापअनुसार कृषक परिवार संख्या	११७
८.२९	कृषि चलनबाट भएको प्रमुख उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार संख्या	११७

८.३०	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत, आफ्नै कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषि चलनको अवस्था तथा परिवारलाई खान नपुग्ने अवधि अनुसार कृषक परिवार संख्या	११८
------	--	-----

खण्ड ९: भौतिक पूर्वाधार	११९-१२१
--------------------------------	----------------

९.१	सडक सम्बन्धी विवरण	११९
९.२	अन्य भौतिक पूर्वाधारसम्बन्धी विवरण	११९
९.३	स्थानीय (सैनमैना नगरपालिका) स्तरीय गौरबका प्रमुख आयोजनाहरू	१२०
९.४	स्थानिय तह विकासका प्रमुख सम्भावनाहरू	१२०

खण्ड १०: न्याय, शान्ति सुरक्षा र घरेलु हिंसा	१२१-१२१
---	----------------

१०.१	मुद्दा/ विवाद दर्ता तथा फछ्यौट सम्बन्धी विवरण	१२१
१०.२	मुद्दा/ विवादको प्रकृति अनुसारको संख्या	१२१

खण्ड ११: विविध	१२२-१३५
-----------------------	----------------

११.१	सैनमैना नगरपालिकामा दर्ता भएका ब्यापार व्यवसायको विवरण	१२२
११.२	सैनमैना नगरपालिकामा रहेका उद्योगको किसिम अनुसारको विवरण	१२२
११.३	स्थानीय तहमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी विवरण २०८१	१२२
११.४	सूचना तथा संचार	१२२
११.५	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको अवस्था	१२३
११.६	व्यक्तिगत घटना दर्ता	१२३
११.६.१	सैनमैना नगरपालिकामा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी विवरण	१२३
११.६.२	सैनमैना नगरपालिकामा आ.व. २०८०/८१ मा वडा कार्यालयहरूमा भएका व्यक्तिगत घटना दर्ताहरूको विवरण	१२४
११.७	सैनमैना नगरपालिकाका जनप्रतिनिधीहरू	१२४
११.८	स्थानीय तह निर्वाचन २०७९ को सैनमैना नगरपालिकाको मतपरिणाम	१२६
११.९	स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को सैनमैना नगरपालिकाको निर्वाचित जनप्रतिनिधी तथा मत परिणाम	१३३

१२ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही	१३६-१३६
---	----------------

१२.१	परिचय	१३६
१२.२	तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको दरबन्दी तैरीज	१३७
१२.३	संगठन संरचना	१३७
१२.४	तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीबाट सम्पादन हुने मुख्य-मुख्य कार्यहरू	१३८
१२.५	तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीबाट जारी भएको नागरिक वडापत्र	१३९

अनुसूची -१	१४०-१४६
-------------------	----------------

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको कार्यालय रहने स्थान, कार्यक्षेत्र र समन्वय गर्नुपर्ने स्थानीय तह संख्या	१४०
अनुसूची २ : आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्तहरू	१४१
अनुसूची ३ : जनसांख्यिक सुचकहरू परिभाषा र विधि	१४३
सन्दर्भ सामग्रीहरू	१४७

तालिका सूची

तालिका २.१	: घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	९
तालिका २.२	: घरको आयु अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	१०
तालिका २.३	: घरको तला अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	१०
तालिका २.४	: आवसीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार (% मा)	१०
तालिका २.५	: बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंकखाता सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)	११
तालिका २.६	: प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)	११
तालिका २.७	: बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण	१२
तालिका २.८	: घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	१२
तालिका २.९	: घरको जग अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	१४
तालिका २.१०	: घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	१५
तालिका २.११	: घरको छानो अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	१७
तालिका २.१२	: घरको भुईँ अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	१८
तालिका २.१३	: पिउने पानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत	२०
तालिका २.१४	: परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत	२२
तालिका २.१५	: परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत	२४
तालिका २.१६	: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	२५
तालिका २.१७	: घरायसी साधन/सुविधा अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत	२७
तालिका २.१८	: नगरपालिकामा साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवार संख्या र प्रतिशत	२८
तालिका २.१९	: नगरपालिकामा साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने पुरुष र महिलाको संख्या र प्रतिशत	२८
तालिका २.२०	: परिवारमा अनुपस्थित विदेश	२९
तालिका नं. २.२१:	परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिहरूको विदेश जाँदाको उमेर तथा लिङ्ग अनुसारको संख्या र प्रतिशत विवरण	३०
तालिका नं. २.२२	: अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण	३०
तालिका नं. २.२३	: परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण अनुसारको विवरण	३१
तालिका नं. २.२४	: परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण र देश अनुसारको विवरण	३१
तालिका २.२५	: परिवारमा अनुपस्थित (विदेश) रहेका व्यक्ति विदेश जाँदा उत्तिर्ण गरेको तह अनुसार विवरण	३२
तालिका २.२६	: महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर जग्गाको विवरण	३३
तालिका २.२७	: जनगणनाको समय भन्दा १२ महिना अगाडि कमिमा एक जनाको मृत्यु भएको परिवार संख्या र मृत्युको संख्या (प्रतिशतमा समेत)	३३

तालिका २.२८ : मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण	३४
तालिका २.२९ : मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण	३५
तालिका २.३० : १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था	३५
तालिका २.३१ : १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको कारण	३६
तालिका ३.१ : परिवार संख्या, जनसंख्या, लैङ्गिक अनुपात, औषत आकार जनघनत्व र साक्षरता	३७
तालिका ३.२ : वडागत परिवार संख्या, जनसंख्या, लैङ्गिक अनुपात, औषत आकार जनघनत्व र साक्षरता	३८
तालिका ३.३ : अक्सर बसोबासको स्थान अनुसारको विवरण	३८
तालिका ३.४ : नगरपालिकाको एकल उमेरगत जनसंख्या	४०
तालिका ३.५ : नगरपालिकामा ५ वर्ष उमेरसमूह अनुसार जनसंख्या	४४
तालिका ३.६ : बृहत उमेर समूह अनुसार र विशेष उमेर अनुसारको जनसंख्या	४५
तालिका ३.७ : विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या	४६
तालिका ३.८ : उमेर समूह अनुसार परिवारमूलीको संख्या र प्रतिशत	४६
तालिका ३.९ : नगरपालिकामा जातजाति अनुसारको जनसंख्या	४८
तालिका ३.१० : नगरपालिकामा मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या	५०
तालिका ३.११ : नगरपालिकामा बोलिने दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या	५१
तालिका ३.१२ : नगरपालिकामा बोलिने पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण	५२
तालिका ३.१३ : नगरपालिकामा धर्म अनुसारको जनसंख्या	५३
तालिका ३.१४ : वैवाहिक स्थिती अनुसारको जनसंख्या	५४
तालिका ३.१५ : दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर	५५
तालिका ३.१६ : अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण	५७
तालिका ३.१७ : अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या	५७
तालिका ३.१८ : वडाअनुसार अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या, स्वदेश अनुपस्थित जनसंख्या, विदेश अनुपस्थित जनसंख्या	५८
तालिका ३.१९ : पाँच वर्ष उमेर समूहगत नगरपालिका र वडागत जनसंख्या	५९
तालिका ३.२० : वडाअनुसार बालबालिका (०-१७ वर्ष) अनुपात	६७
तालिका ३.२१ : वडाअनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको विवरण	६७
तालिका ४.१ : सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण २०८१	६९
तालिका ४.२ : सैनामैना नगरपालिकाको शिक्षासंग सम्बन्धित सूचकहरु	६९
तालिका ४.३ : सैनामैना नगरपालिकाको शिक्षासंग सम्बन्धित अन्य सूचकहरु २०८१	७०
तालिका ४.४ : शैक्षिक सत्र २०८० र २०८१ को सैनामैना नगरपालिकाको तहगत तथा विद्यालयको किसिम अनुसार विद्यार्थी विवरण	७०

तालिका ४.५ : शैक्षिक सत्र २०८१ मा सैनैना नगरपालिकाको तहगत रूपमा सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक विवरण	७१
तालिका ४.६ : शैक्षिक सत्र २०८१मा सैनैना नगरपालिकाको प्राविधिक धार तर्फको कक्षा ९-१२ को कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरूको विवरण	७२
तालिका ४.७ : शैक्षिक सत्र २०८१मा सैनैना नगरपालिकामा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरूको विवरण	७२
तालिका ४.८ : शैक्षिक सत्र २०८१ मा सैनैना नगरपालिकामा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयहरूको विवरण	७३
तालिका ४.९ : साक्षरता दर सम्बन्धी विवरण	७४
तालिका ४.१० : साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको तह	७६
तालिका ४.११ : हाल स्कुल गईरहेका वा विगतमा स्कुल गएको जनसंख्याको विवरण	७७
तालिका ४.१२ : अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण	८०
तालिका ५.१ : नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या	८२
तालिका ५.२ : विदेशमा जन्म भएकाहरू जन्म भएको देश अनुसारको जनसंख्या विवरण	८३
तालिका ५.३ : पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या	८४
तालिका ५.४ : अर्को पालिका र अर्को जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण	८४
तालिका ५.५ : यस अधिको बसोबास विदेश हुनेहरूको बसोबास गरेको देश	८७
तालिका ५.६ : यस अधिको बसोबास विदेश हुनेको यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण	८७
तालिका ६.१ : सैनैना नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण	९०
तालिका ६.२ : सैनैना नगरपालिकाका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा रहेका जनशक्ति सम्बन्धि विवरण (आ.व. २०८०/०८१)	९०
तालिका ६.३ : सैनैना नगरपालिकाका स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरूको विवरण	९१
तालिका ६.४ : सैनैना नगरपालिकाका देखिएका प्रमुख रोग तथा विमारहरूको विवरण	९२
तालिका ६.५ : सैनैना नगरपालिकामा रहेका अपाङ्गताको किसिम अनुसारको विवरण	९२
तालिका ६.६ : १५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जीवित जन्माएको बच्चाको संख्या र महिलाको उमेर समूहको आधारमा महिलाको संख्या	९३
तालिका ६.७ : १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जन्माएका जीवित बच्चाहरू, जीवित जन्मेर मरेका बच्चाहरू र अहिलेसम्म जीवित रहेका बच्चाहरूको संख्या	९४
तालिका ६.८ : १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले विगत १२ महिनामा जीवित जन्माएको बच्चाको संख्याको आधारमा उमेर समूह अनुसार महिलाको संख्या	९५
तालिका ६.९ : उमेर विशिष्ट प्रजनन दर	९५
तालिका ७.१ : आर्थिक कार्य गरेको अवधिको आधारमा जनसंख्याको वितरण	९७
तालिका ७.२ : आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता अनुसारको जनसंख्या (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)	९८
तालिका ७.३ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण	९८

तालिका ७.४ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण	९९
तालिका ७.५ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण	१००
तालिका ७.६ : आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण	१०१
तालिका ७.८ : आर्थिक काम गर्नुको कारण अनुसार जनसंख्याको विवरण	१०२
तालिका ७.९ : १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति	१०३
तालिका ७.१० : पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था	१०३
तालिका ८.१ : प्रमुख पाँच बालीको नाम, ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन परिमाण	१०४
तालिका ८.२ : कृषि सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरू	१०४
तालिका ८.३ : बालीनाली तथा पशुपन्छीमा देखिएका प्रमुख दश रोगहरू	१०५
तालिका ८.४ : पशुपन्छीलाई दिइएको खोप विवरण	१०५
तालिका ८.५ : प्रमुख वन पैदावारको विवरण (आ. व. २०८०/०८१)	१०६
तालिका ८.६ : कृषिसम्बन्धी अन्य विवरण (आ. व. २०८०/०८१)	१०६
तालिका ८.७ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको कृषक परिवार, कित्ता, औषत कित्ता र सिंचाई क्षेत्रफल विवरण	१०६
तालिका ८.८ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको जग्गाको प्रकार र क्षेत्रफलको विवरण	१०७
तालिका ८.९ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०७
तालिका ८.१० : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको अस्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०८
तालिका ८.११ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको अस्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०८
तालिका ८.१२ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०९
तालिका ८.१३ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	१०९
तालिका ८.१४ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण	११०
तालिका ८.१५ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको धान बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र किटनाशक विषादीको विवरण	११०
तालिका ८.१६ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको मकै बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र किटनाशक विषादीको विवरण	१११
तालिका ८.१७ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको गुहू बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण	११२
तालिका ८.१८ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको पाल्तु चौपाया र कृषक परिवार विवरण	११२
तालिका ८.१९ : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको पाल्तु चौपाया र कृषक परिवार विवरण	११३
तालिका ८.२० : प्रदेश, जिल्ला र सैनैमैना नगरपालिकाको कृषि कामदारको विवरण	११३

तालिका ८.२१ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको कृषि कामदारको विवरण	११४
तालिका ८.२२ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको कृषि ऋण, कृषि बिमा र अनुदानको विवरण	११४
तालिका ८.२३ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको जलवायु परिवर्तन जानकारी परिवार विवरण	११५
तालिका ८.२४ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको फोहोर व्यवस्थापन किसिम अनुसारको विवरण	११५
तालिका ८.२५ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको लिङ्ग अनुसारको कृषक परिवारको विवरण	११६
तालिका ८.२६ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको लिङ्ग अनुसारको कृषक परिवारको जनसंख्या र कृषि कार्य गरेको समय अनुसार कृषक परिवार विवरण	११६
तालिका ८.२७ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको परिवारमूली अनुसार कृषक परिवार विवरण	११७
तालिका ८.२८ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको प्रमुख उत्पादन अनुसार कृषक परिवार विवरण	११७
तालिका ८.२९ : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार विवरण	११८
तालिका ८.३० : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको आम्दानी र खान पुग्ने अवधि अनुसारको कृषक परिवार विवरण	११८
तालिका ९.१ : सैनामैना नगरपालिकामा सम्पन्न सडक सम्बन्धी विवरण	११९
तालिका ९.२ : सैनामैना नगरपालिकामा पर्ने राजमार्ग/लोकमार्ग सडक सम्बन्धी विवरण	११९
तालिका ९.३ : सैनामैना नगरपालिकामा रहेका अन्य भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण	११९
तालिका ९.४ : सैनामैना नगरपालिकामा रहेका स्थानीय स्तरीय गौरबका प्रमुख पाँच आयोजनाहरू	१२०
तालिका ९.५ : सैनामैना नगरपालिकाको विकासका प्रमुख पाँच संभावनाहरू	१२०
तालिका १०.१ : सैनामैना नगरपालिका भएका मुद्दा/विवादको दर्ता तथा फछ्यौट सम्बन्धी विवरण	१२१
तालिका १०.२ : सैनामैना नगरपालिका भएका मुद्दा/विवादको प्रकृति अनुसार संख्या विवरण	१२१
तालिका ११.१ : सैनामैना नगरपालिकामा दर्ता भएका व्यापार व्यवसायको विवरण २०८१	१२२
तालिका ११.२ : सैनामैना नगरपालिकामा रहेका उद्योगको किसिम अनुसारको विवरण २०८१	१२२
तालिका ११.३ : आ. व. २०८०/०८१ सम्म स्थानीय स्तरमा रहेका सूचना तथा संचार क्षेत्रको विवरण	१२२
तालिका ११.४ : आ.व. २०८०/८१ मा सैनामैना नगरपालिकामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण	१२३
तालिका ११.५ : सैनामैना नगरपालिकामा ब्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी विवरण	१२३
तालिका ११.६ : सैनामैना नगरपालिकामा आ.व. २०८०/८१ मा वडा कार्यालयहरूमा भएका व्यक्तिगत घटना दर्ताहरूको विवरण	१२४
तालिका ११.७ : सैनामैना नगरपालिकाका जनप्रतिनिधीहरूको विवरण	१२४
तालिका ११.८ : स्थानीय तह निर्वाचन २०७९ को सैनामैना नगरपालिकाको मतपरिणाम	१२६
तालिका ११.९ : स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को सैनामैना नगरपालिकाको मतपरिणाम	१३३

रेखाचित्र सूची

रेखाचित्र २.१: वडा अनुसार घरको स्वामित्व आफ्नै भएका परिवारको विवरण(% मा)	१३
रेखाचित्र २.२: नगरपालिकामा घरको जग अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	१५
रेखाचित्र २.३: नगरपालिकामा घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	१६
रेखाचित्र २.४: नगरपालिकामा घरको छानो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)	१८
रेखाचित्र २.५: नगरपालिकामा घरको भुईँको बनौटको आधारमा परिवारको विवरण (% मा)	१९
रेखाचित्र २.६: नगरपालिकामा खानेपानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा	२१
रेखाचित्र २.७: नगरपालिकामा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा	२३
रेखाचित्र २.८: नगरपालिकामा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतका आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा	२५
रेखाचित्र २.९: नगरपालिकामा परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवारको विवरण प्रतिशतमा	२६
रेखाचित्र २.१०:सैनामैना नगरपालिका अनुपस्थित जनसंख्यामा पुरुष र महिलाको (%)	२९
रेखाचित्र २.११ : मृत्यु भएका पुरुष र महिलाको विवरण (%)	३४
रेखाचित्र २.१२: १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको कारण	३६
रेखाचित्र ३.१: वडा अनुसार २०६८ र २०७८ को जनसंख्या विवरण	३९
रेखाचित्र ३.२: नगरपालिका र नगरपालिकाको वडा अनुसार परिवारको औषत आकार	३९
रेखाचित्र ३.३: नगरपालिका र वडा अनुसारको लैङ्गिक अनुपात	४०
रेखाचित्र ३.४: नगरपालिकाको जनसंख्या पिरामिड	४५
रेखाचित्र ३.५: कुल परिवार संख्याको आधारमा लिङ्ग अनुसार परिवारमूली (प्रतिशतमा)	४७
रेखाचित्र ३.६: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० जातजातिको विवरण (प्रतिशतमा)	४९
रेखाचित्र ३.७: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० मातृभाषा अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	५१
रेखाचित्र ३.८: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)	५४
रेखाचित्र ३.९: वैवाहिक स्थिति अनुसारको जनसंख्या विवरण (प्रतिशतमा)	५५
रेखाचित्र ३.१०: दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर(%मा)	५६
रेखाचित्र ३.११: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या(प्रतिशतमा)	५८
रेखाचित्र ४.१: नगरपालिकाका साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह (प्रतिशतमा)	७६
रेखाचित्र ४.२: नगरपालिकाका हाल स्कुल गएका वा नगएको विवरण(%मा)	७९
रेखाचित्र ४.३: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण (%मा)	८१
रेखाचित्र ५.१: अर्को पालिका र जिल्लाबाट यस सैनामैना नगरपालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (%मा)	५१
रेखाचित्र ५.२: विदेशबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (% मा)	८९
रेखाचित्र ६.१: उमेर विशिष्ट प्रजनन दरको प्रवृत्ति	९६
रेखाचित्र ७.१: आर्थिक कार्य गरेको अवधिको आधारमा जनसंख्या (प्रतिशतमा)	९७

तथ्याङ्कमा सैनामैना नगरपालिका

विवरण	तथ्याङ्क
जम्मा जनसंख्या	७८,३९३
पुरुष	३६४४१ (४६.४९%)
महिला	४१९५२ (५३.५१%)
परिवार संख्या	१९,४४५
कुल घर संरचना	१९,६८०
जनघनत्व	४८३ प्रति वर्ग किमी
औषत परिवार आकार	४.०३
लैङ्गिक अनुपात	८६.८६
वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	३.२६%
धेरै जनसंख्या भएको उमेर (१८ वर्ष)	१७७१
१६ देखि ४० वर्षका युवाको जनसंख्या	३४५५८
१५-४९ वर्षका महिला (कुल महिलामध्ये)	२५०३६
६० वर्ष वा सो भन्दा माथि	७९१९
६८ वर्ष वा सोभन्दा माथिको जनसंख्या	४००५
६५ वर्ष वा सोभन्दा माथिको जनसंख्या	५२७४
बालबालिका (०-१७)	२४५३९
स्वदेशमा अनुपस्थित जनसंख्या	३६२७
विदेशमा अनुपस्थित जनसंख्या	९०१८
महिला परिवारमूली संख्या	८३५३
पुरुष परिवारमूली संख्या	११०९२
महिलाको नाममा घर, जग्गा वा दुवै हुने परिवार	३९००(२०.०६%)
साक्षरतादर	८४.९०%
पुरुष	९०.८८%
महिला	७९.८५%
विवाहित	४०८००
पुरुष	१७२२६
महिला	२३५७४
विधुर/विधवा	३२७५

अपाङ्गता भएको	१५१२
पुरुष अपाङ्गता	८१६
महिला अपाङ्गता	६९६
जन्मदरता (५ वर्ष मुनिका)	५१३७(७१.१२%)
घरको स्वामित्व	
आफ्नै	१६९३८(८७.११%)
भाडामा	२३४०(१२.०३%)
परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत	
ट्युबवेल/हातेपम्प	१९९०(१०.२३%)
घर परिसर भित्र र बाहिरको धारा/पाइप	१७१५७(८८.२३%)
परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन	
एल.पि. ग्याँस	१४२१४(२४.९४%)
काठ/दाउरा	४८५०(७३.१०%)
परिवारमा बत्ति बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत	
बिजुली	१९३१२(९९.३२%)
सोलार/सौर्य/उर्जा	९२(०.४७%)
कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने	१८२७(९.४०%)
शौचालय नभएको परिवार	१३६(०.७०%)

खण्ड-१

परिचय

१.१ सैनामैना नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

सैनामैना नगरपालिका नेपालको सात वटा प्रदेशहरूमध्ये लुम्बिनी प्रदेशको रुपन्देही जिल्लाको उत्तर पश्चिममा अवस्थित नगरपालिका हो। यो नगरपालिका समुन्द्री सतहबाट ३८१ फिट देखि ३१५० फिट सम्मको उचाईमा रहेको छ। यो नगरपालिका विश्व शान्तिका अग्रदुत तथा महा मानव गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी देखि करिव १५ किमी उत्तर मनोरम चुरे पहाडको काखमा अवस्थित छ। यस नगरपालिकाको पूर्वमा बुटवल उपमहानगरपालिका, पश्चिममा वाणगंगा नगरपालिका, कपिलवस्तु, उत्तरमा शितगंगा नगरपालिका, अर्घाखाँची, रैनादेवी छहरा र तिनाउ गाउँपालिका, पाल्पा दक्षिणमा शुद्धोदन गाउँपालिका, कञ्चन गाउँपालिका र गैडहवा गाउँपालिका रहेका छन्। साबिकको पर्रोहा र दुधराक्ष गाविस एक आपसमा गाभिन गई २०७१ साल वैशाख २५ गते सैनामैना नगरपालिका बनेको हो। वि.सं. २०७३ साल फागुन २७ गते राज्यको पुर्नसंरचना पश्चात साबिकको सालभन्डी गाविस गाभिन गई बृहत सैनामैना नगरपालिका बनेको हो। सैनामैना नगरपालिकामा हाल ११ वटा वडा रहेका छन्। यो नगरपालिका १६२.१८ वर्ग किमी क्षेत्रफलमा फैलिएको छ। यसको प्रशासकीय केन्द्र बुद्धनगरमा रहेको छ। ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक एवं पुरातात्विक महत्व बोकेको सैनामैना क्षेत्र नेपाल सरकारबाट नेपालको सयौं पर्यटकीय गन्तव्य मध्ये एक सैनामैना नगरपालिका पनि वि.सं. २०७५ साल कार्तिक १५ गते पर्यटन गन्तव्यका रूपमा घोषणा भएको छ।

वि.स. २०७८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार सैनामैना नगरपालिकाको जनसंख्या ७८,३९३ रहेको छ। जसमध्ये महिला ४१,९५२ (५३.५१%) र पुरुष ३६,४४१ (४६.४९%) छन्। परिवार संख्या १९,४४५, जनघनत्व ४८३ प्रति वर्ग किमी छ। लैङ्गिक अनुपात ८६.८६ र वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर ३.२६ प्रतिशत छ। यस नगरपालिकाको साक्षरता दर ८४.९० प्रतिशत रहेको छ।

१.२ भौगोलिक अवस्थिति

क्र. स.	विवरण	मान
१	देशान्तर	८३° १६'७.२६" पूर्वी देशान्तर देखि ८३° २३'३६.६३" पूर्वी देशान्तर सम्म
२	अक्षांश	२७° ३८'३९.१५" उत्तरी अक्षांश देखि २७° ४६'६.६२" उत्तरी अक्षांश
३	सिमाना	पूर्व : बुटवल उपमहानगरपालिका, रुपन्देही पश्चिम : वाणगंगा नगरपालिका, कपिलवस्तु उत्तर : शितगंगा नगरपालिका, अर्घाखाँची र रैनादेवी छहरा र तिनाउ गाउँपालिका, पाल्पा दक्षिण : कञ्चन गाउँपालिका, शुद्धोदन गाउँपालिका र गैडहवा गाउँपालिका, रुपन्देही
४	न्यूनतम उचाई	३८१ फिट (११६.१३ मिटर)
५	अधिकतम उचाई	३१५० फिट (९६०.१३ मिटर)

६	क्षेत्रफल	१६२.१८ बर्ग कि.मि.
७	लम्वाई	सरदर १५ कि.मी.
८	नगरको प्रशासनिक विभाजन	११ वडा
९	प्रशासकीय केन्द्र	बुद्धनगर
१०	हावापानी	उष्ण

१.३ सैनामैनाको नामाकरण र विशेषताका सम्बन्धमा विभिन्न भनाइहरू:

(स्रोत: सैनामैना दर्पण, सैनामैना नगरपालिका)

१.३.१ सेनामेनाको पर्यायवाची सैनामैना

इतिहासको गौरवपूर्ण गाथा बोकेको सैनामैना शब्दको व्युत्पत्ति कसरी भयो भन्ने सन्दर्भमा विभिन्न इतिहासकारहरूले आ-आफ्ना मत प्रकट गरेका छन्। डा. घिमिरेले लेख्छन् सन् १८५७ मा भारतमा सिपाही विद्रोह हुँदा लखनऊकी रानी वेगमको कोठी (ढुकुटी) पनि लुटिँदा आफ्ना सैना (सेना रक्षक) र मैना (मेना भरिया) अर्थात् सेनामेना लिई आत्म सुरक्षाका निम्ति नेपालतर्फ प्रवेश गरि उक्त प्राचिन सहरका थोत्राघरका केही दिन लुकेर बसिन्। पछि त्यहाँ पनि वैरीहरू खोज्दै आएको थाहा पाई उत्तरतर्फ लागेर रिब्दीकोट हुँदै शरणार्थीका रूपमा काठमाडौँ पुगेको तथा यस सैनामैना क्षेत्रमा उर्नि सैनामैना अर्थात् सेनामेनाका साथ लुकेर बसेका हुनाले यस क्षेत्रलाई सैनामैना भनिएको हो। रानीले सो अवसरमा प्रशस्त धन गाडेको अनुमान गरी पाल्पामा हाकिम भई आउने राणा (खज्ज शमशेर) ले खन्न लगाई हेरेका हुन्। खनेका ठाउँ अझै यत्रतत्र देखिन्छन्।

१.३.२ सामगामको पर्यायवाची सैनामैना

डा. गितु गिरी लेख्छन् दीर्घनिकाय पासादिक सुत्तका अनुसार सामगाम ग्राम वेधजत्र नगरको नजिकै अवस्थित थियो। बुद्ध यहाँ आएको अवस्थामा पावामा महावीरको देहान्त भएकाले सोको खबर चुन्द समणुद्देश्यले आनन्दलाई दिएका थिए। आनन्दले यो खबर बुद्धलाई सुनाए। बुद्धले मज्झिम निकायको सामगाम सुत्तान्तको उपदेश यसै स्थान (सैनामैना) मा दिएका थिए। सामगाममा आकर्षक तथा मनमोहक पुष्करिणीमा पद्मपुष्प फल्नेका तथ्य अङ्गुत्तर निकायमा उल्लेख गरिएको छ। आर्चाय बुद्धघोषले यहाँ बढि साम, सामक वा साबाँ (साना गेडा हुने एक खालको अन्न) उत्पादन हुने भएकोले सामगाम नामाकरण गरिएको तर्क पस्तुत गरेका छन्। यो स्थान पहिचानको सिलसिलामा रुपन्देही जिल्ला पर्ने सोरौली गाउँको आवादी पूर्व सेमलारदेखि पश्चिम बौराहा खोलाको शिरदेखि दक्षिण र महेन्द्र राजमार्गको उत्तरपट्टि अवस्थित सैनामैना क्षेत्र प्राचिन सामगाम हुनसक्ने देखिन्छ। यो पूरातात्विक एवं सांस्कृतिक दृष्टिले महत्वपूर्ण स्थानको रूपमा रहेको छ। प्राचिन शाक्यहरूको कपिलवस्तु राज्यको भौगोलिक क्षेत्रभित्र पर्ने विभिन्न उत्पादनशील गाउँहरूमध्ये सामगाम नामलाई नै कालान्तरमा सैनामैना भनिएको तथ्य पुरातत्वविद्हरूको छ। सैनामैनाको रानीकुवा नजिक सिमसार क्षेत्र रहेको त्यो सिमसार क्षेत्रमा राता र सेता कमलका फुल फुल्ने गरेको र रानिकुवाभन्दा करिब ३०० मिटर दक्षिणको पोखरीमा पनि पर्याप्त सेतो कमल फुल्ने गर्दथे तर मानव बस्तीको विकास भई पोखरी र सिमसार क्षेत्र पुरिँ गएको कमलका फुल लगायत जैविक विविधता मासिन गएको स्थानीय वासी वर्ष ६२ का पतिराम चालिसेले बताएका छन्। यसबाट पनि पुष्करिणीमा पद्मपुष्प फल्नेको भनिएको स्थान यही सैनामैनाको रानीकुवा सिमसार क्षेत्र भएको निचोडमा पुग्न सकिन्छ।

१.३.३ भाँसीकी रानीको शरणागत क्षेत्र सैनामैना

यसरी नै भाँसीकी रानी लक्ष्मी बाई (मनुबाई) पनि अङ्ग्रेजहरुको दमन सहन नसकी भाँसीकिल्ला छोडेर आत्म सुरक्षार्थ मुख्य सेनानायक (तात्याटोपे) को सुरक्षा दलवल (सेना र मेना) सहित आएर यसै सैनामैनामा शरण लिएर बसेका हुँदा यस ठाउँको नाम सैनामैना भएको पनि बताइन्छ।

१.३.४ महामाया देवीकी सैना सैनामैनाकी मैना

शान्तिका अग्रदुत बुद्धकी माता महामाया देवीले यसै सैनामैना क्षेत्रकी मैना नामकी रामसँग रानी भनेर सम्मानपूर्वक सम्बोधन गरिने सामगामकी नायिकासँग सैना लगाएको हुँदा यस क्षेत्रको नाम सैनामैना भएको पनि किम्वदन्ती रहेको छ।

१.३.५ सैनामैनामा बुद्धको दरबार

डा. विष्णु धिमरेका अनुसार नेपालमा आउने विदेशी विद्वान (लण्डन) ले यस ठाउँलाई स्थानीय मानिसहरु बुद्धको दरबार भन्छन् भनी उल्लेख गरेका छन्। राजा शुद्धोधनले आफ्ना छोरा राजकुमार सिद्धार्थको दिल शान्तिको लागि राज्य भित्रका तीनवटा ठाउँमा तीनवटा दरबार निर्माण गरेको भनी विद्वानहरुले उल्लेख गर्नुले पनि एउटा दरबार यहि सैनामैनामा हुन सक्ने सम्भावनालाई देखाउँछ।

१.३.६ भग्नावशेषको अभिव्यक्ति तीन सहर

डा. विष्णु धिमरेका अनुसार सैनामैनालाई ३ सहर भनिएको मा त्यहाँको भग्नावशेषको प्रकृतिबाट सैनामैना ३ वटा ब्लकमा रहेको पुष्टि हुन्छ। पूर्व पश्चिम राजमार्गको रानीवगिया र मूर्धनीदेखि पूर्व रानीकुवा भग्नावशेषसम्म एउटा सहर, रानीकुवादेखि पूर्व सिमसार क्षेत्रसमीप वीचटोलदेखि बौराहा खोलासम्म एउटा सहर र बौराहा खोलादेखि पूर्व बुटवल उपमहानगरपालिका वडा नं. १२ को चारपाला सामुदायिक वन क्षेत्रको जोगिडाँडा (योग साधना) ठूलोप्लेटसम्म एउटा सहरसमेत गरी ३ सहर रहेको देखिन्छ।

निष्कर्ष : नेपालको संविधानको भावना बमोजिम संरचित सैनामैना नगरपालिका रुपन्देही जिल्लाको एउटा प्राचिन ऐतिहासिक, पुरातात्विक, कलाकृति र संस्कृतिले सम्पन्न महत्वपूर्ण नगरपालिका हो। विभिन्न जातजातिको साभा र सुन्दर फूलबारीका रुपमा रहेको यो नगरपालिकामा ७८,३९३ जनसंख्याले बसोबास गर्दछन्। सेना (अङ्गरक्षक सैनिक जवान), मेना (भरियाहरु), महामाया देवीले सैना लगाएकी प्राचीन सामगामकी भद्र महिला, साम (एक खालको साना दाना फल्ने अन्न) खेती गरिने ग्राम/गाउँ (गाम) को नामबाट सैनामैना नामाकरण भयो भन्ने विभिन्न मत विद्वानहरुले राख्ने गरेका छन्। कुनै समय भाँसीको रानी र लखनऊकी रानीको शरणागत क्षेत्र सैनामैना बुद्धकालिन तीन शहरको नामले पनि कहलिएको छ। नाम जसरी रहेको किन नहोस् यसको मुख्य परिचय यहाँका पुरातात्विक, दरबार महल र इनारका आकृतिजन्य पुरा अवशेषहरुको अभिव्यक्तिले सैनामैनाको गौरव बृद्धि गरिरहेका छन्।

१.४ नगरपालिकाको राजनीतिक तथा प्रशासनिक बिभाजन

वडा नं.	साबिक गाविसको नाम	साबिक वडा नं.	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)
१	सैनामैना	१,१३	१३.४४
२	सैनामैना	२	१२.७४
३	सैनामैना	३	८.६५
४	सैनामैना	४,५	६.७२
५	सैनामैना	६,७	१६.०४
६	सैनामैना	८,११	२२.३
७	सैनामैना	९	८.३५
८	सैनामैना	१०	६.५४
९	सैनामैना	१२	२१.४४
१०	सालभन्डी	१-४	२५
११	सालभन्डी	५-९	२०.९६
जम्मा			१६२.१८

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

१.५ सैनामैना नगरपालिकाको कार्यालयदेखि मातहतका वडा कार्यालयसम्मको दुरी

रुपन्देही जिल्लाको सदरमुकाम भैरहवा देखि सैनामैना नगरपालिका सम्मको दुरी ३६ कि.मी. रहेको छ र सैनामैना नगरपालिकाको कार्यालय (प्रशासनिक केन्द्र) देखि मातहतका वडा कार्यालय सम्मको दुरिमा सबैभन्दा नजिक १.३० कि.मी. वडा नं. ५ को कार्यालय रहेकोमा सबैभन्दा टाढा ९ कि.मी वडा नं. ११ को कार्यालय रहेको छ। जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

वडा नं. (हालको)	स्थानीय तह रहेको स्थानबाट वडा कार्यालय सम्मको दुरी (कि.मी.)	सडकको किसिम (गोरेटो, कच्ची सडक, पक्कि सडक)
१	५.७०	पक्की
२	३.००	पक्की, कच्ची
३	२.५०	पक्की, कच्ची
४	१.८०	पक्की
५	१.३०	पक्की, कच्ची
६	१.८०	पक्की
७	३.५०	पक्की
८	२.६०	पक्की
९	४.७०	पक्की, कच्ची
१०	७.५०	पक्की
११	९.००	पक्की

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

१.६ भू-उपयोग

सि. नं.	विवरण	क्षेत्रफल (हेक्टरमा)	प्रतिशत
१	आवादी तथा खेतीयोग्य जमिन	६४८.७२	४
२	बन क्षेत्र	९५६८.६२	५९
३	कृषि क्षेत्र	५६७६.३	३५
४	अन्य क्षेत्र	३२४.३६	२
जम्मा क्षेत्रफल		१६२१८	१००

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

१.७ प्रमुख नदि, खोला र तालतलैयाहरू

सि.नं.	नदिहरू	खोलाहरू	तालतलैयाहरू
१	कञ्चन नदि	घमाहा	मेगाहा
२	दानव नदि	तुलुबुलिया	
३	इङ्गुरिया नदि	मार्थिबा	
४	बनरहवा नदि	मेगाहा	

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

१.८ प्रमुख ताल तथा पोखरीहरूको विवरण

सि. नं.	ताल तथा पोखरीको नाम	अवस्थित ठाँउ
१	उचडीहवा पोखरी	सैनामैना - २, उचडीहवा
२	लेडुवा पोखरी	सैनामैना - ४, लेडुवा
३	कुश्मा	सैनामैना - ४, कुश्मा
४	मेघाहताल	सैनामैना - ६, भाला
५	लढढहवा पोखरी	सैनामैना - ८, लढढहवा
६	पानवारी पोखरी	सैनामैना - १०, पानवारी
७	राजापानी सिमसार	सैनामैना - ११, राजापानी

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

१.९ प्राकृतिक सम्पदा : हावापानी वनस्पति तथा वन्यजन्तु

मनोरम चुरे पहाडको काखमा अवस्थित सैनामैना नगरपालिका प्राकृतिक सम्पदाहरूमा यहाँको उर्वरायुक्त माटो वनस्पति, नदि र नदिजन्य उत्पादन, खानी र विभिन्न प्रकारका वनस्पति तथा वन्यजन्तुहरू आदि रहेका छन्। यहाँ विभिन्न प्रकारका वनहरूमा भौगोलिक स्वरूप अनुसारको विविधतामा पनि फरकपना देखिन्छ। केहि भूभागहरूमा कडा काठ तथा निम्न पहाडी क्षेत्रमा नरम काठका रुखहरू रहेका पाइन्छ। जैविक विविधताले समेत सम्पन्न विभिन्न सामुदायिक वन क्षेत्र समेत यस नगरपालिका अन्तर्गत रहेको छ। प्राकृतिक रूपमा रहेका पर्यापर्यटन क्षेत्र र होचा श्रृंखलाबद्ध पहाडहरू समेत रहेका छन्।

यस पालिकामा हुने मुख्य बनस्पति, बन्यजन्तुहरू तथा जडिबुटीहरू देहायका छन्

सि. नं.	वनस्पतिहरू	वन्य जन्तुहरू	चराचुरुङ्गीहरू	जडिबुटीहरू
१	साल	वन विरालो	काग	हर्रो
२	सिसौ	बँदेल	चिवे	वरो
३	खयर	खरायो	सुगा	अमला
४	सिमल	स्याल	ढुकुर	घोडताप्रे
५	राजवृक्ष	लोखर्के	मयुर	कुरिलो
६	अस्ना	चितुवा	जुरेली	गुजरगानो
७	बाँझी	निलगाई	फिस्टे	निम
८	कुसुम	जरायो	लुईचे, वन कुखुरा	
९	टेन्डु	बाँदर	तित्रा	
१०	पियारी	व्याँसो	सारी	
११	जामुन	मृग	सारस	
१२	भलायो	चमेरो	भंगेरा	
१३	टिक	ढेंडु	चिल	
१४	सान्दन	न्याउरीमुसो	गिद्ध	
१५	बोटधईरो		वकुल्ला	
१६	कालिकाठ		धोवी चरा	
१७	कर्मा		कोईली	
१८	सिरिष		लाटो कोसरो	
१९	वर		परेवा	
२०	पिपल			
२१	सिन्दुरे			
२२	सिमली			

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

१.१० सांस्कृतिक विविधता

विभिन्न धर्मसम्प्रदायमा आस्था एवं विश्वास प्रकट गर्ने भिन्न-भिन्न जातजातीको वसोवास रहेको यस सैनामैना नगरपालिका क्षेत्र सांस्कृतिक रूपमा समेत विविधता पाइन्छ। नगरपालिका भित्र बाम्हण, क्षेत्री, थारु, मगर, दलित, मुस्लिम समुदाय लगायत सबै जातजाति भाषाभाषी संस्कृति एवं परम्पराको मिश्रित वसोवास रहेको हुनाले जातिय मौलिक परम्परा अनुसारको संस्कृति मनाउने गरिएको पाइन्छ। यस नगरपालिकाको दक्षिण भागमा बहुसंख्यक आदिवासी थारु जातिहरूको वसोवास रहेको छ भने उत्तरी भेगमा मिश्रित खालको जातजातिहरूको वसोवास रहेको छ। यहाँ विभिन्न जातजातका विशेषता

अनुसार मनाइने हिन्दुहरूको दशै तिहार, मुस्लिमहरूको रमजान, इद, थारुहरूको माघी, गुरी, अष्टमकी र अन्य तिथि अनुसारका चाडपर्व मनाउने प्रचलन रहेको छ।

ऐतिहासिक धार्मिक साँस्कृतिक एवं पुरातात्विक महत्वका स्थलहरू रहेको यो नगरपालिकाको गहनाको रूपमा ऐतिहासिक पुरातात्विक सैनामैना क्षेत्र, स्वयं उत्पत्तिमान शिव ज्योतिर्लिङ्ग पर्रोहा परमेश्वर बोलबमधाम, मलमला मन्दिर, मलमल चौरा बाबा, महेरवादेवि, बोलाबम पर्यटकीय पार्क, लगायत विभिन्न मठ मन्दिरहरू तथा रानीकुवा, रानीवागिया जलैया सिमसार क्षेत्र आदि छन्।

१.११ प्रमुख ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरू

ऐतिहासिक धार्मिक साँस्कृतिक एवं पुरातात्विक महत्व बोकेको सैनामैना क्षेत्र नेपाल सरकारबाट नेपालको सयौं पर्यटकीय गन्तव्य मध्येको एक सैनामैना नगरपालिका पनि २०७५ साल कार्तिक १५ गते पर्यटन गन्तव्यको रूपमा घोषणा भएको छ। यस नगरपालिका भित्र रहेका प्रमुख ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

सि.नं.	ऐतिहासिक धार्मिक स्थलहरू	अवस्थित ठाँउ
१	शिव ज्योतिर्लिङ्ग पर्रोहा परमेश्वर बोलबमधाम	सैनामैना- १, पर्रोहा
२	मलमला मन्दिर	सैनामैना- ६, मलमला
३	मलमला चौरा बाबा	सैनामैना- ६, मलमला
४	महेरवादेवि	सैनामैना-११, जलैया
५	बोलाबम पर्यटकीय पार्क	सैनामैना- २, उचडीहवा
६	रानीकुवा	सैनामैना-१, रानीकुवा

१.१२ प्रमुख पर्यटकीय स्थलहरू

सि.नं.	विवरण	अवस्थित ठाँउ
१	पर्यटकीय स्थलहरू	
	पर्रोहा प्रमेश्वर ज्योतिर्लिङ्ग बोलबम धाम	सैनामैना- १, पर्रोहा
	मलमला पर्यटकीय क्षेत्र	सैनामैना- ६, मलमला
	बोलाबम पर्यटकीय पार्क	सैनामैना- २, उचडीहवा
	लेडुवा पोखरी पर्यटकीय क्षेत्र	सैनामैना- ४, लेडुवा
	राजापानी पर्यटकीय क्षेत्र	सैनामैना -११, राजापानी
	पानबारी पर्यटकीय क्षेत्र	सैनामैना -१०, पानबारी
२	घरवास पर्यटन (Home Stay)	
	थारु होम स्टे	सैनामैना- २, उचडीहवा
३	स्वीमिङ पुल	
	सैनामैना वाटर वर्ल्ड	सैनामैना- ७, वयरकट्टी

४	मनोरञ्जन पार्क/उद्यान	
	बाल उद्यान	सैनामैना- ९, पिपलडाँडा
	वनवाटिका पार्क	सैनामैना-११, वनकट्टी

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

१.१३ सैनामैना न.पा.मा रहेका प्रमुख व्यापारी केन्द्र सम्वन्धी विवरण

सि.नं.	मूख्य ब्यापारिक केन्द्र / बजारको नाम	अवस्थित ठाँउ
१	वनकट्टा	सैनामैना -१, वनकट्टा
२	रानिबगिया	सैनामैना -१, रानिबगिया
३	सरौली बजार	सैनामैना -२, सरौली
४	मुर्गिया बजार	सैनामैना -३, ४, मुर्गिया
५	मुर्गिया बजार	सैनामैना -५, मुर्गिया
६	कलौनी बजार	सैनामैना -६, कलौनी
७	रामापुर बजार	सैनामैना -८, रामापुर
८	बाँसगढी बजार	सैनामैना -८, ९, बाँसगढी

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

१.१४ हाटबजार केन्द्र

सैनामैना नगरपालिका भित्रका हाटबजारहरूको विवरण

क्र.स.	हाटबजार को नाम	अवस्थित ठाँउ
१	मुर्गिया साप्ताहिक हाटबजार	सैनामैना नपा-३, मुर्गिया
२	शान्तिटोल साप्ताहिक हाटबजार	सैनामैना नपा-८, शान्तिटोल

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

खण्ड-२

घर तथा पारिवारिक विवरण

२.१ घरको मुख्य प्रयोग

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा मुख्य प्रयोग अनुसार देशभरका सम्पूर्ण घरहरूको विवरण संकलन गरिएको थियो। घरको मुख्य प्रयोगलाई विभिन्न १२(बाह्र) प्रकारमा वर्गिकरण गरिएको छ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा रहेका कुल १९ हजार ६ सय ८० वटा घरहरूमध्ये मुख्यरूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ८६.१२%, गोठ/धन्सार/मतान ३.७३%, खाली घर ३.६९%, व्यापार व्यवसाय ३.४२%, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ०.९४%, उद्योग/कलकारखाना ०.५८%, शैक्षिक ०.४२%, संस्थागत ०.४९%, होटल तथा लज ०.३३%, सरकारी ०.१६%, स्वास्थ्यजन्य ०.१२% र बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.०९ प्रतिशत रहेका छन्।

जुन समग्र नेपालमा मुख्य रूपमा आवासको लागि प्रयोग भएका घर ७१.७२%, गोठ धन्सार/मतान १०.१२ प्रतिशत, खाली घर ६.२६%, अन्य (जस्तै: भान्सा घर) ५.९%, व्यापार ३.१%, शैक्षिक १.१%, उद्योग/कलकारखाना र संस्थागत ०.४%, सरकारी ०.४%, होटल तथा लज ०.३%, स्वास्थ्यजन्य ०.२% र बैंक तथा वित्तीय संस्था ०.०९% रहेका छन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१ मा दिइएको छ।

तालिका २.१: घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको मुख्य प्रयोग अनुसारको प्रतिशत											
		आवासीय	व्यापार व्यवसाय	सरकारी	शैक्षिक	स्वास्थ्य	उद्योग कलकार खाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था	संस्थागत	होटल तथा लज	गोठ तथा धन्सार / मतान	अन्य	खाली
नेपाल	७५५२०६६	७१.७२	३.०९	०.३७	१.१२	०.२०	०.४३	०.०९	०.४१	०.३२	१०.१२	५.८७	६.२६
लुम्बिनी	१२९२६७६	७४.९६	२.९४	०.३४	०.९९	०.१९	०.४१	०.०९	०.३४	०.२९	१०.२०	४.०४	५.२०
रूपन्देही	२२७३५१	८०.९५	४.५३	०.३५	०.५९	०.१९	०.७९	०.१२	०.३६	०.४४	४.८७	२.५५	४.२४
सैनामैना	१९६८०	८६.१२	३.४२	०.१६	०.४२	०.१२	०.४८	०.०९	०.४९	०.३३	३.७३	०.९४	३.६९

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२ घरको आयु

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा संकलित विवरण बमोजिम घर निर्माण भएको वर्ष अनुसार नतिजा सार्वजनिक भएकोमा घरको आयुलाई १२ बटा (० वर्ष, १ वर्ष, २ वर्ष, ३ वर्ष, ४ वर्ष, ५-९ वर्ष, १०-१४ वर्ष, १५-१९ वर्ष, २०-२९ वर्ष, ३०-४९ वर्ष, ५०-९९ वर्ष र १०० वर्ष भन्दा माथि) मा वर्गिकरण गरिएको छ। जनगणना अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा रहेका कुल १९६८० वटा घरहरूमध्ये सबैभन्दा बढी २४.०८ प्रतिशत घर ५-९ वर्षका रहेका छन् भने सबैभन्दा कम १०० भन्दा बढी वर्षका ०.१५ प्रतिशत रहेका छन्। उक्त संख्या रूपन्देही जिल्लामा क्रमशः २१.४० प्रतिशत र ०.२ प्रतिशत रहेकोमा लुम्बिनीमा क्रमशः २०.११ र ०.४८ प्रतिशत छ भने नेपालमा भने क्रमशः २०.६६ प्रतिशत र ०.५३ प्रतिशत रहेको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२ मा राखिएको छ।

तालिका २.२: घरको आयु अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको आयु अनुसार प्रतिशत												
		०	१	२	३	४	५-९	१०-१४	१५-१९	२०-२९	३०-३९	४०-४९	५०-५९	६० वर्ष माथि
नेपाल	७५५२०६६	३.५४	५.६८	५.६१	६.५०	६.६३	२०.६६	१५.२९	९.६४	१२.४७	८.१२	२.९७	०.५३	२.३७
लुम्बिनी	१२९२६७६	३.८७	५.३१	४.९१	५.३६	४.७४	२०.११	१५.७५	१०.४१	१४.२३	९.३९	३.५१	०.४८	१.९३
रूपन्देही	२२७३५१	४.२७	६.३५	५.७९	६.०५	५.२१	२१.४०	१६.६९	९.७१	१३.८१	७.२४	१.७०	०.२०	१.५८
सैनामैना	१९६८०	६.५९	७.३९	५.७५	६.२१	५.५४	२४.०८	१६.९५	१०.०३	१२.५८	३.९४	०.४७	०.१५	०.३३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.३ घरको तला

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकामा रहेका कुल १९ हजार ६ सय ८० वटा घरहरूमध्ये सबैभन्दा बढी ७६.८५% घर एक तले रहेका छन् जुन रूपन्देही जिल्ला, लुम्बिनी प्रदेश र नेपालमा क्रमशः ७५.७१% ६३.१५% र ५९.८२% रहेका छन्। यस नगरपालिकामा दुई तले घर १७.८८% रहेका छन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.३: घरको तला अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	जम्मा घर संख्या	घरको तला अनुसार प्रतिशत							
		१	२	३	४	५-७	८-९	१० भन्दा माथि	नखुलेको
नेपाल	७५५२०६६	५९.८२	२८.७८	९.१७	१.३०	०.६४	०.०१	०.००	०.२८
लुम्बिनी	१२९२६७६	६३.१५	२८.२२	७.८७	०.३४	०.१५	०.००	०.००	०.२६
रूपन्देही	२२७३५१	७५.७१	१६.८५	६.३१	०.६९	०.२६	०.००	०.००	०.१८
सैनामैना	१९६८०	७६.८५	१७.८८	४.७६	०.३२	०.१६	०.००	०.००	०.०४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.४ आवासिय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा रहेको कुल १९,९४५ परिवार मध्ये मात्र २.४४ प्रतिशत परिवारले आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान लिएको देखिन्छ। उक्त प्रतिशत रूपन्देही जिल्लामा २.६५%, लुम्बिनी प्रदेशमा ३.१६% र नेपालमा १०.२७% रहेको छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.४ मा राखिएको छ।

तालिका २.४: आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवार (% मा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	आवासीय घर निर्माणमा सरकारी अनुदान प्राप्त परिवारको प्रतिशत		
		लिएका	नलिएका	नखुलेको
नेपाल	६६६०८४१	१०.२७	८९.३३	०.४०
लुम्बिनी	११४१३४५	३.१६	९६.६८	०.१६
रूपन्देही	२३८१७१	२.६५	९७.१३	०.२२
सैनामैना	१९४४५	२.४४	९७.४७	०.०९

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.५ बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंक खाता सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा रहेका जम्मा १९,४४५ परिवार मध्ये ७७.९१% परिवारमा कम्तिमा १ जना सदस्यको बैंक खाता रहेको देखिन्छ। यसै गरी कुल ७८,३९३ जना जनसंख्या मध्ये ३५.०६% व्यक्तिको कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्था (सहकारी संस्था बाहेक) मा खाता रहेको देखिन्छ। यसैगरी कुल ३६,४४१ पुरुष मध्ये ३३.४८% र कुल ४१,९५२ जना महिला मध्ये ३६.४३% को बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कम्तिमा एउटा बैंक खाता रहेको छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.५: बैंक तथा वित्तीय संस्थामा बैंकखाता सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	जनसंख्या (संस्थागत बाहेक)			कम्तिमा एउटा खाता भएको परिवारको प्रतिशत	बैंक खाता भएको व्यक्तिको प्रतिशत		
		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
नेपाल	६६६०८४१	२८९८५३६४	१४११८९९१	१४८६६३७३	६१.८९	२५.५६	२६.४२	२४.७४
लुम्बिनी	११४१३४५	५१२१९६३	२४५४३०५	२६६७६५८	६१.५२	२२.९४	२२.७१	२३.१५
रूपन्देही	२३८१७१	११२१९५७	५५०४७८	५७१४७९	७२.०७	२८.५५	२८.७५	२८.३७
सैनामैना	१९४४५	७८३९३	३६४४१	४१९५२	७७.९१	३५.०६	३३.४८	३६.४३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकामा रहेका कुल १९,४४५ परिवार संख्या मध्ये मात्र ३,८६५ अर्थात १९.८८% परिवारमा कम्तिमा १ जना व्यक्तिले प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम लिएको देखिन्छ। उक्त प्रतिशत रूपन्देही जिल्लामा १३.०३%, लुम्बिनीमा १२.१४% छ भने नेपालमा १२.५५% रहेको छ। यसैगरी उल्लेखित ३,८६५ परिवारका ४,८६६ जना जनसंख्या अर्थात ९.०४% ले उक्त तालिम लिएको देखिन्छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.६: प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम सम्बन्धी विवरण (प्रतिशतमा)

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको परिवार तथा जनसंख्या			
			व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको व्यक्ति कम्तिमा १ जना भएको परिवार		जनसंख्या	
			संख्या	प्रतिशत	व्यावसायिक तथा प्राविधिक तालिम लिएको जनसंख्या	प्रतिशत (१८ वर्ष र सो भन्दा माथिको)
नेपाल	६,६६०,८४१	१९,०७५,२२४	८३६,१२७	१२.५५	१,०८१,६४६	५.६७
लुम्बिनी	११४१३४५	३३०६४८८	१३८५४०	१२.१४	१८१५५०	५.४९
रूपन्देही	२३८१७१	७४०६९०	३१०२३	१३.०३	४१७४०	५.६४
सैनामैना	१९४४५	५३८५४	३८६५	१९.८८	४८६६	९.०४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.७ बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकामा रहेका जम्मा १९४४५ परिवार मध्ये ३३.६८% परिवारले कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाबाट ऋण लिएको देखिन्छ भने रुपन्देही जिल्लामा २७.९६%, लुम्बिनी प्रदेशमा २६.९६% र नेपालमा हेर्दा २५.५९% रहेको छ। सैनामैना नगरपालिकामा रहेका कुल परिवार मध्ये ६६.३२% परिवारले कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्था वा सहकारी संस्थाबाट ऋण नलिएको देखिन्छ जुन जिल्ला, लुम्बिनी प्रदेश तथा नेपालको प्रतिशत भन्दा कम रहेको छ। यसको विस्तृत विवरण तालिका २.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.७: बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिएको विवरण

क्षेत्र	परिवार संख्या (संस्थागत बाहेक)	ऋण लिएका परिवारको प्रतिशत	
		लिएको	नलिएको
नेपाल	६,६६०,८४१	२५.५९	७४.४१
लुम्बिनी	११४१३४५	२६.९६	७३.०४
रुपन्देही	२३८१७१	२७.९६	७२.०४
सैनामैना	१९४४५	३३.६८	६६.३२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.८ घर वा आवासीय एकाइको स्वामित्व

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकामा परिवारले आवासीय रुपमा प्रयोग गरिरहेको घरको स्वामित्व हेर्दा कुल १९४४५ परिवार मध्ये ८७.३१% परिवारहरू आफ्नै स्वामित्वका आवासीय घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ भने १२.०३% परिवारहरू भाडामा लिइएको आवासीय एकाइमा बसिरहेको देखिन्छ। यस नगरपालिकामा ०.२२% परिवारहरू संस्थागत एकाइमा अर्थात् तिनीहरू कुनै संस्थाले प्रयोग गर्न दिइएको आवासीय एकाइमा र ०.६४% परिवार अन्य प्रकारको स्वामित्वको एकाइमा बसोबास गरेको देखिन्छ।

यस नगरपालिकामा वडागत रुपमा हेर्दा सबैभन्दा वढी वडा नं ९ मा ९३.०७% परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ भने सबैभन्दा कम वडा नं ४ मा ३.७१% परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेको देखिन्छ। भाडामा बसोबास गर्ने परिवारको संख्या सबैभन्दा बढी वडा नं ८ मा १५.१६% छ भने सबैभन्दा कम वडा नं. ९ मा ६.३२% रहेको छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.८ प्रस्तुत गरिएको छ।

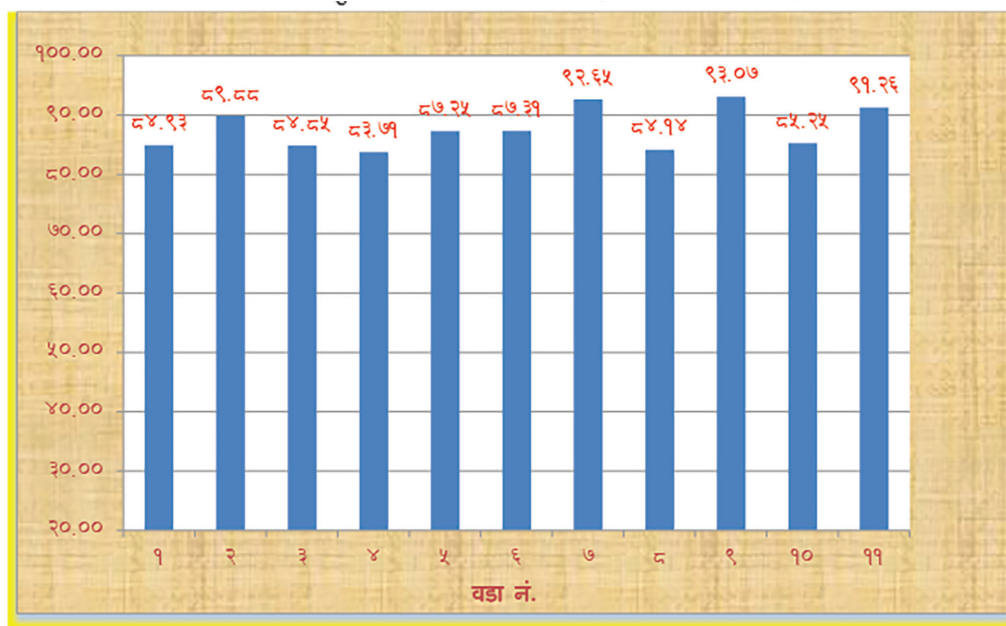
तालिका २.८: घरको स्वामित्व अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या र प्रतिशत(%)	जम्मा परिवार संख्या	घरको स्वामित्व			
			आफ्नै	भाडामा	संस्थागत	अन्य
१	संख्या	२९७२	२५२४	४१०	१४	२४
	%	१००.००	८४.९३	१३.८०	०.४७	०.८१
२	संख्या	१३६४	१२२६	१३१	१	६
	%	१००.००	८९.८८	९.६०	०.०७	०.४४
३	संख्या	१५९१	१३५०	२३४	३	४
	%	१००.००	८४.८५	१४.७१	०.१९	०.२५

४	संख्या	२३१५	१९३८	३४७	११	१९
	%	१००.००	८३.७१	१४.९९	०.४८	०.८२
५	संख्या	२०७९	१८१४	२४६	४	१५
	%	१००.००	८७.२५	११.८३	०.१९	०.७२
६	संख्या	१८६८	१६३१	२२२	२	१३
	%	१००.००	८७.३१	११.८८	०.११	०.७०
७	संख्या	१३७४	१२७३	९५	०	६
	%	१००.००	९२.६५	६.९१	०.००	०.४४
८	संख्या	१४१२	११८८	२१४	०	१०
	%	१००.००	८४.१४	१५.१६	०.००	०.७१
९	संख्या	११५५	१०७५	७३	२	५
	%	१००.००	९३.०७	६.३२	०.१७	०.४३
१०	संख्या	१७७०	१५०९	२४२	१	१८
	%	१००.००	८५.२५	१३.६७	०.०६	१.०२
११	संख्या	१५४५	१४१०	१२६	४	५
	%	१००.००	९१.२६	८.१६	०.२६	०.३२
जम्मा	संख्या	१९४४५	१६९३८	२३४०	४२	१२५
	%	१००.००	८७.११	१२.०३	०.२२	०.६४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.१: वडा अनुसार घरको स्वामित्व आफ्नै भएका परिवारको विवरण(% मा)

२.५ घरको जग

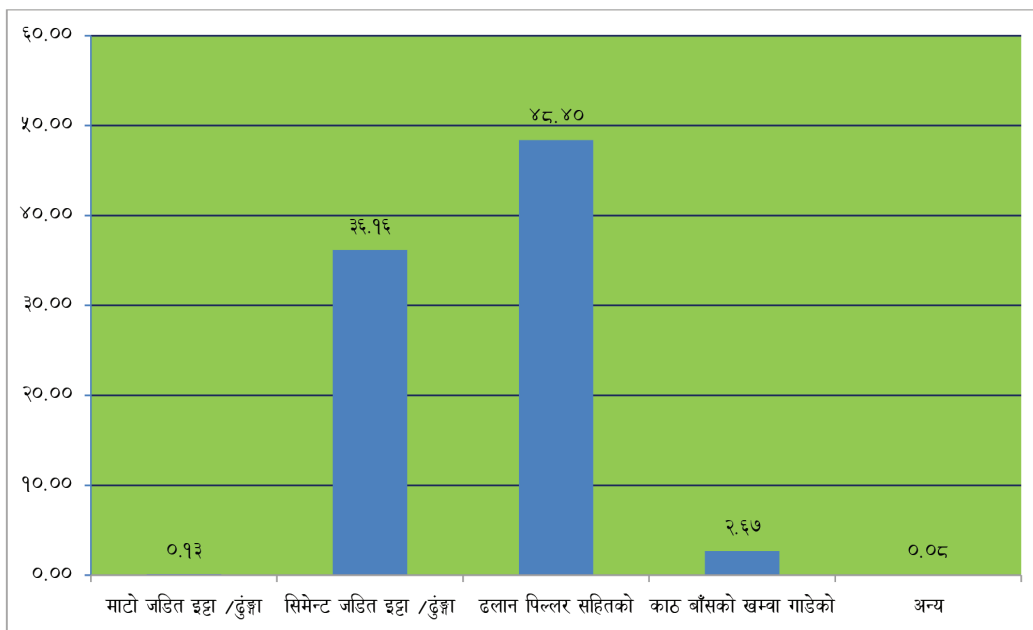
राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकामा परिवारले प्रयोग गरिरहेको आवासीय एकाइहरू मध्ये ४८.४०% को ढलान पिल्लर सहितको, ३६.१६% को सिमेन्ट जडित ईटा/ढुङ्गाबाट बनेको, १२.६८% को जग माटो जडित ईटा ढुङ्गाबाट बनेको, २.६७% को काठ बाँसको खाँबो गाडिएको र ०.०८% को अन्य प्रकारको बनोट रहेको देखिएको छ। यसको वडा अनुसार विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.९: घरको जग अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या र प्रतिशत(%)	जम्मा परिवार संख्या	घरको जग				
			माटो जडित ईटा / ढुङ्गा	सिमेन्ट जडित ईटा/ढुङ्गा	ढलान पिल्लर सहितको	काठ बाँसको खम्बा गाडेको	अन्य
१	संख्या	२९७२	२००	१३३०	१४३५	५	२
	%	१००.००	६.७३	४४.७५	४८.२८	०.१७	०.०७
२	संख्या	१३६४	१०७	६३४	६०२	२०	१
	%	१००.००	७.८४	४६.४८	४४.१३	१.४७	०.०७
३	संख्या	१५९१	१३४	७८३	६७०	४	०
	%	१००.००	८.४२	४९.२१	४२.११	०.२५	०.००
४	संख्या	२३१५	१०४	७४३	१४४४	२२	२
	%	१००.००	४.४९	३२.१०	६२.३८	०.९५	०.०९
५	संख्या	२०७९	३०७	८३६	८७७	५६	३
	%	१००.००	१४.७७	४०.२१	४२.१८	२.६९	०.१४
६	संख्या	१८६८	५७२	३००	९८२	१३	१
	%	१००.००	३०.६२	१६.०६	५२.५७	०.७०	०.०५
७	संख्या	१३७४	२५२	५१७	५५१	५४	०
	%	१००.००	१८.३४	३७.६३	४०.१०	३.९३	०.००
८	संख्या	१४१२	१३१	३४८	९२५	७	१
	%	१००.००	९.२८	२४.६५	६५.५१	०.५०	०.०७
९	संख्या	११५५	२२५	४६१	३५०	११३	६
	%	१००.००	१९.४८	३९.९१	३०.३०	९.७८	०.५२
१०	संख्या	१७७०	३४९	४५९	९५५	७	०
	%	१००.००	१९.७२	२५.९३	५३.९५	०.४०	०.००
११	संख्या	१५४५	८५	६२१	६२०	२१९	०
	%	१००.००	५.५०	४०.१९	४०.१३	१४.१७	०.००
जम्मा	संख्या	१९४४५	२४६६	७०३२	९४११	५२०	१६
	%	१००.००	१२.६८	३६.१६	४८.४०	२.६७	०.०८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.२: नगरपालिकामा घरको जग अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

२.१० घरको बाहिरी गारो

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरिरहेका घरको बाहिरी गारो मध्ये ८४.८५% को सिमेन्ट जडित ईटा/ढुङ्गाबाट, १२.८४% को माटो जडित ईटा ढुङ्गाबाट, १.१६% को काठ/फल्याकबाट, ०.४९% को बाँसजन्य सामग्रीबाट, ०.३०% प्रतिशत काँचो इट्टा, ०.०७% जस्ता/टिन, ०.०१% को प्रिप्याब र बाँकी ०.२७% अन्य सामग्रीबाट बनेको देखिएको छ।

वडा अनुसार हेर्दा वडा नं ४ मा ९४.४७% परिवारको घरको गारो सिमेन्ट जडित इट्टा ढुंगाबाट बनेको छ। वडागत रुपमा घरको बाहिरी गारोको बनेट अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत तलको तालिका २.१० मा दिइएको छ।

तालिका २.१०: घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या र प्रतिशत (%)	जम्मा परिवार संख्या	घरको बाहिरी गारो							
			माटो जडित ईट्टा	सिमेन्ट जडित ईट्टा	काठ/फल्याक	बाँसजन्य सामग्री	काँचो इट्टा	जस्ता/टिन	प्रिप्याब	अन्य
१	संख्या	२९७२	१७९	२७७४	७	३	४	०	०	५
	%	१००.००	६.०२	९३.३४	०.२४	०.१०	०.१३	०.००	०.००	०.१७
२	संख्या	१३६४	११५	१२३३	७	५	०	३	१	०
	%	१००.००	८.४३	९०.४०	०.५१	०.३७	०.००	०.२२	०.०७	०.००
३	संख्या	१५९१	१२९	१४५६	५	०	०	१	०	०
	%	१००.००	८.११	९१.५१	०.३१	०.००	०.००	०.०६	०.००	०.००

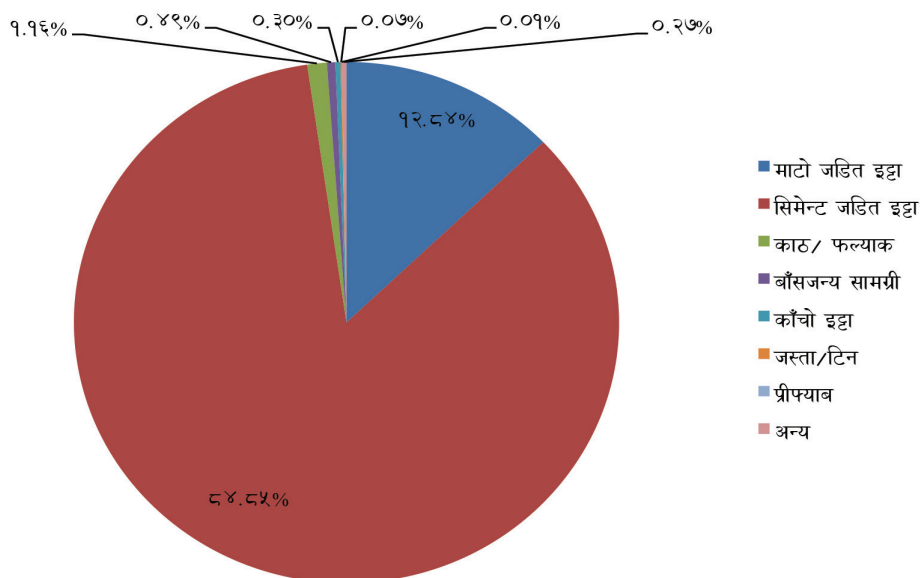
जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४	संख्या	२३१५	११०	२१८७	३	९	०	३	०	३
	%	१००.००	४.७५	९४.४७	०.१३	०.३९	०.००	०.१३	०.००	०.१३
५	संख्या	२०७९	३०४	१७०८	७	२३	३२	१	०	४
	%	१००.००	१४.६२	८२.१५	०.३४	१.११	१.५४	०.०५	०.००	०.१९
६	संख्या	१८६८	५४६	१३१०	४	२	५	०	०	१
	%	१००.००	२९.२३	७०.१३	०.२१	०.११	०.२७	०.००	०.००	०.०५
७	संख्या	१३७४	२६४	१०८६	८	५	७	१	०	३
	%	१००.००	१९.२१	७९.०४	०.५८	०.३६	०.५१	०.०७	०.००	०.२२
८	संख्या	१४१२	१३४	१२७०	७	०	१	०	०	०
	%	१००.००	९.४९	८९.९४	०.५०	०.००	०.०७	०.००	०.००	०.००
९	संख्या	११५५	२७३	८१७	२१	९	४	१	०	३०
	%	१००.००	२३.६४	७०.७४	१.८२	०.७८	०.३५	०.०९	०.००	२.६०
१०	संख्या	१७७०	२९८	१४२०	४५	५	१	१	०	०
	%	१००.००	१६.८४	८०.२३	२.५४	०.२८	०.०६	०.०६	०.००	०.००
११	संख्या	१५४५	१४४	१२३९	११२	३५	५	३	०	७
	%	१००.००	९.३२	८०.१९	७.२५	२.२७	०.३२	०.१९	०.००	०.४५
जम्मा	संख्या	१९४४५	२४९६	१६५००	२२६	९६	५९	१४	१	५३
	%	१००.००	१२.८४	८४.८५	१.१६	०.४९	०.३०	०.०७	०.०१	०.२७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

सैनामैना नगरपालिकाका सम्पूर्ण घरको बाहिरी गारो अनुसार सबैभन्दा बढि ८४.८५% घर सिमेन्ट जडित इट्टाबाट बनेको देखिन्छ भने सबैभन्दा कम ०.०१% प्रिफ्याबबाट बनेको देखिन्छ।

रेखाचित्र २.३: नगरपालिकामा घरको बाहिरी गारो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

२.११ घरको छानो

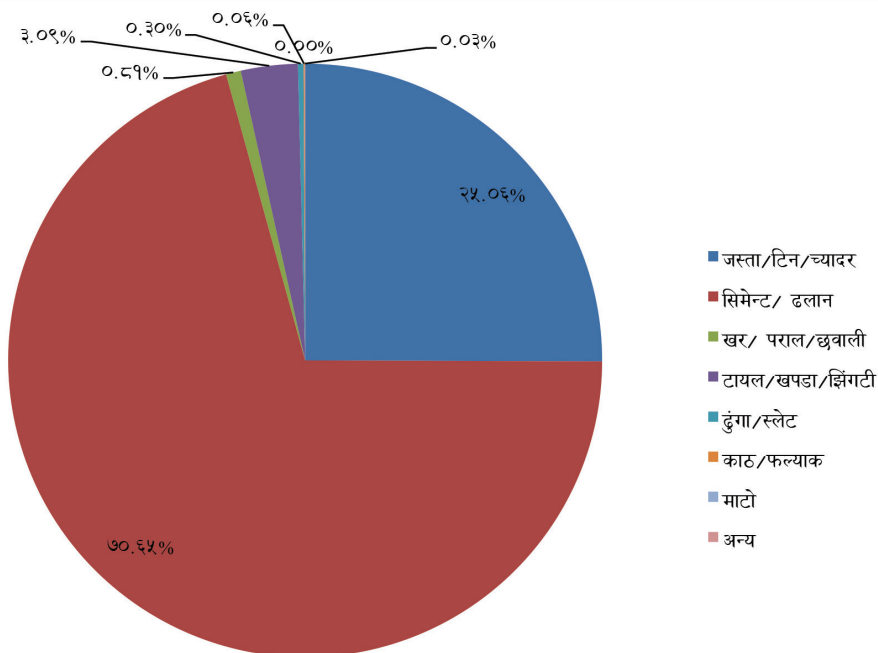
राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग भएका घरको छानोको आधारमा नगरपालिकामा सबैभन्दा बढि ७०.६५% सिमेन्ट/ढलानको छानोबाट बनेको देखिन्छ भने २५.०६% जस्ता/टिन/च्यादरका छानो रहेका छन्। यसरी नै ३.०९% टायल/खपडा/भिङ्गटीका छानो भएका छन्। वडागत रुपमा हेर्दा वडा नं. ४ मा सबैभन्दा बढि ८७.७८% घरहरु सिमेन्ट/ढलानबाट बनेका रहेछन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका नं. २.११ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.११: घरको छानो अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या र प्रतिशत (%)	जम्मा परिवार संख्या	घरको छानो							
			जस्ता/टिन/च्यादर	सिमेन्ट/ढलान	खर/पाराल/छवाली	टायल/खपडा/भिङ्गटी	ढुंगा/स्लेट	काठ/फल्याक	माटो	अन्य
१	संख्या	२९७२	७२५	२२०६	१६	१३	९	१	०	२
	%	१००.००	२४.३९	७४.२३	०.५४	०.४४	०.३०	०.०३	०.००	०.०७
२	संख्या	१३६४	२४४	१०९०	११	१५	४	०	०	०
	%	१००.००	१७.८९	७९.९१	०.८१	१.१०	०.२९	०.००	०.००	०.००
३	संख्या	१५९१	३०३	१२४५	२९	८	६	०	०	०
	%	१००.००	१९.०४	७८.२५	१.८२	०.५०	०.३८	०.००	०.००	०.००
४	संख्या	२३१५	२३३	२०३२	१०	३२	६	१	०	१
	%	१००.००	१०.०६	८७.७८	०.४३	१.३८	०.२६	०.०४	०.००	०.०४
५	संख्या	२०७९	४९८	१४७५	१६	७५	१५	०	०	०
	%	१००.००	२३.९५	७०.९५	०.७७	३.६१	०.७२	०.००	०.००	०.००
६	संख्या	१८६८	७७२	१०५४	११	२८	३	०	०	०
	%	१००.००	४१.३३	५६.४२	०.५९	१.५०	०.१६	०.००	०.००	०.००
७	संख्या	१३७४	४६२	८११	८	९३	०	०	०	०
	%	१००.००	३३.६२	५९.०२	०.५८	६.७७	०.००	०.००	०.००	०.००
८	संख्या	१४१२	२३७	१११४	७	४९	४	०	०	१
	%	१००.००	१६.७८	७८.९०	०.५०	३.४७	०.२८	०.००	०.००	०.०७
९	संख्या	११५५	५४३	५३४	२५	४८	२	२	०	१
	%	१००.००	४७.०१	४६.२३	२.१६	४.१६	०.१७	०.१७	०.००	०.०९
१०	संख्या	१७७०	५६६	१११३	१२	७७	१	१	०	०
	%	१००.००	३१.९८	६२.८८	०.६८	४.३५	०.०६	०.०६	०.००	०.००
११	संख्या	१५४५	२८९	१०६४	१३	१६३	९	६	०	१
	%	१००.००	१८.७१	६८.८७	०.८४	१०.५५	०.५८	०.३९	०.००	०.०६
जम्मा	संख्या	१९४४५	४८७२	१३७३८	१५८	६०१	५९	११	०	६
	%	१००.००	२५.०६	७०.६५	०.८१	३.०९	०.३०	०.०६	०.००	०.०३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.४: नगरपालिकामा घरको छानो अनुसार परिवारको विवरण (% मा)

२.१२ घरको भुईँ

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस सैन्यामैना नगरपालिकामा परिवारले बसोबासका लागि प्रयोग गरेका घरको भुईँको आधारमा विवरण राखिएको छ। यस नगरपालिकामा सबैभन्दा बढि ७८.८५% घरको भुईँ सिमेन्ट/ढलानको भएको देखिन्छ भने, १३.४५% घरको भुईँ माटोको भएको, ०.६९% घरको भुईँ इट्टा वा ढुङ्गाको, १.२७% घरको भुईँ काठको फल्याक/वाँसको, ५.४८% घरको भुईँ सेरामिक टायल र बाँकी ०.२५% घरहरू अन्य सामाग्रीको प्रयोग गरेको पाइन्छ। नगरपालिकामा वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं. १ मा सबैभन्दा बढि ९०.८१% घरहरू सिमेन्ट ढलानको भुईँ रहेछन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१२ मा देखाइएको छ।

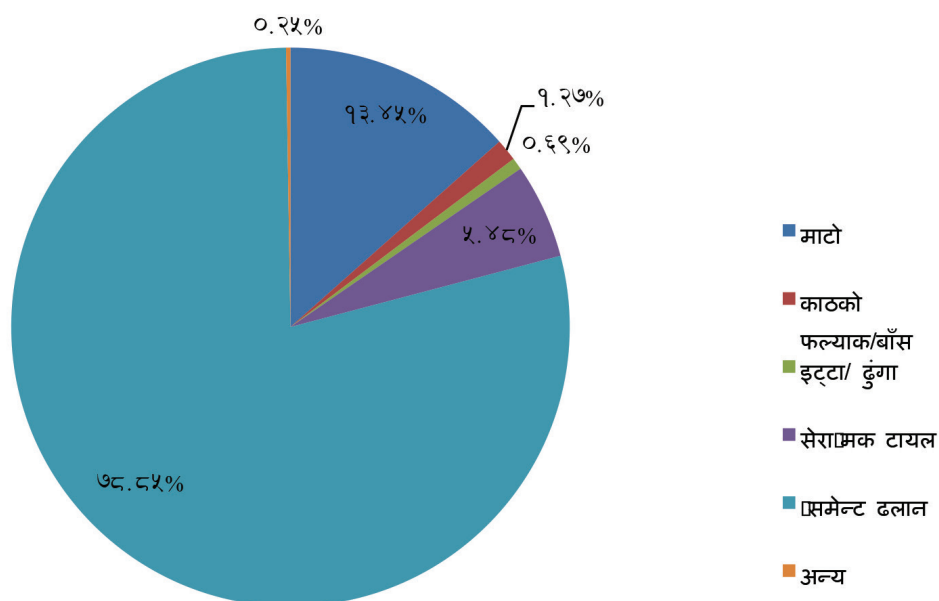
तालिका २.१२: घरको भुईँ अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

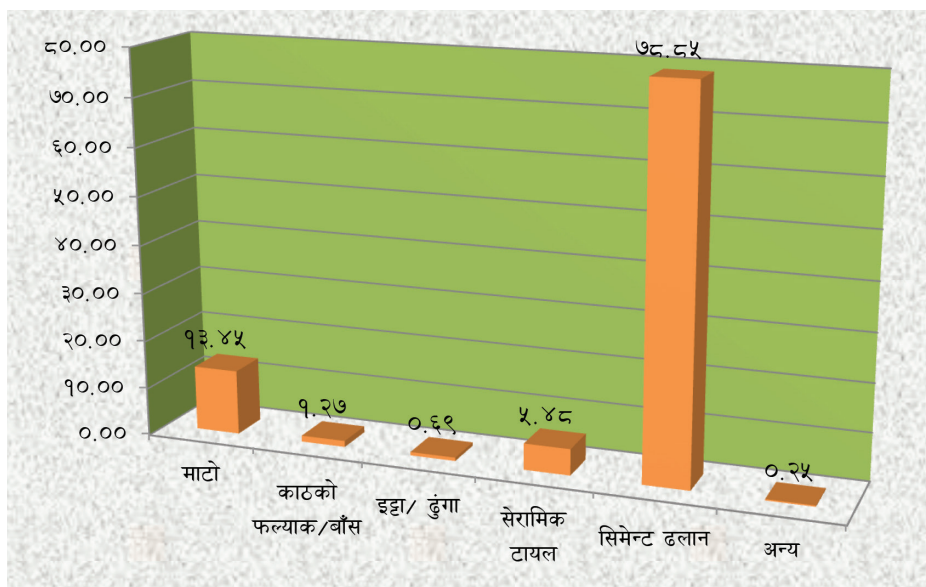
वडा नं.	संख्या र प्रतिशत (%)	जम्मा परिवार संख्या	घरको भुईँ					
			माटो	काठको फल्याक/वाँस	इट्टा/ढुंगा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य
१	संख्या	२९७२	१४७	२६	१३	८६	२६९९	१
	%	१००.००	४.९५	०.८७	०.४४	२.८९	९०.८१	०.०३
२	संख्या	१३६४	९३	१९	७	१५२	१०८८	५
	%	१००.००	६.८२	१.३९	०.५१	११.१४	७९.७७	०.३७
३	संख्या	१५९१	८९	२३	४	१३५	१३३४	६
	%	१००.००	५.५९	१.४५	०.२५	८.४९	८३.८५	०.३८

४	संख्या	२३१५	११३	३३	२	२७१	१८९३	३
	%	१००.००	४.८८	१.४३	०.०९	११.७१	८१.७७	०.१३
५	संख्या	२०७९	४०४	७४	२५	९३	१४८०	३
	%	१००.००	१९.४३	३.५६	१.२०	४.४७	७१.१९	०.१४
६	संख्या	१८६८	५०४	१२	१०	८७	१२५१	४
	%	१००.००	२६.९८	०.६४	०.५४	४.६६	६६.९७	०.२१
७	संख्या	१३७४	२८८	७	३८	१८	१०१६	७
	%	१००.००	२०.९६	०.५१	२.७७	१.३१	७३.९४	०.५१
८	संख्या	१४१२	११२	१५	१	५९	१२२१	४
	%	१००.००	७.९३	१.०६	०.०७	४.१८	८६.४७	०.२८
९	संख्या	११५५	३०२	८	११	१५	८१२	७
	%	१००.००	२६.१५	०.६९	०.९५	१.३०	७०.३०	०.६१
१०	संख्या	१७७०	२९७	१५	१५	५८	१३७९	६
	%	१००.००	१६.७८	०.८५	०.८५	३.२८	७७.९१	०.३४
११	संख्या	१५४५	२६७	१५	८	९२	११६०	३
	%	१००.००	१७.२८	०.९७	०.५२	५.९५	७५.०८	०.१९
जम्मा	संख्या	१९४४५	२६१६	२४७	१३४	१०६६	१५३३३	४९
	%	१००.००	१३.४५	१.२७	०.६९	५.४८	७८.८५	०.२५

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.५: नगरपालिकामा घरको भुईको बनौटको आधारमा परिवारको विवरण (% मा)

२.१३ परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजाअनुसार सैनामैना नगरपालिकाका कुल १९,४४५ परिवार मध्ये खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) प्रयोग गर्ने ६६.७३% र धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर) २१.५०%, ट्युबवेल हाते पम्पबाट १०.२३%, मूल धाराबाट ०.८१%, खुला इनार/कुवाबाट ०.४०%, जार बोटलबाट ०.०६%, ढाकिएको इनार/कुवाबाट ०.०५%, नदी/खोलाबाट ०.०१% र अन्य स्रोत प्रयोग गर्ने ०.२२% परिवार रहेका छन्।

वडागत रूपमा हेर्दा वडा नं. ९ मा सबैभन्दा बढि ८८.०५% परिवारले धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ। वडा अनुसार परिवारमा पिउने पानीको मुख्य स्रोतको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१३ देखाइएको छ।

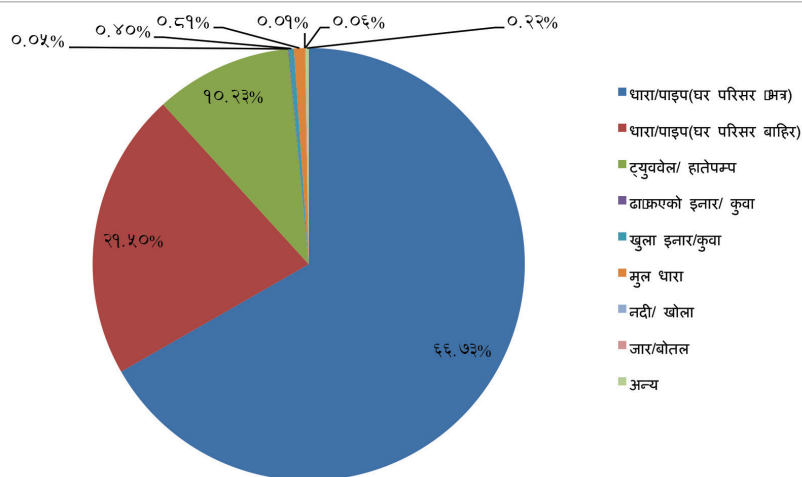
तालिका २.१३: पिउने पानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या र प्रतिशत (%)	जम्मा परिवार संख्या	पिउने पानीको मुख्य स्रोत								
			धारा/ पाइप (घर परिसर भित्र)	धारा/ पाइप (घर परिसर बाहिर)	ट्युबवेल/ हातेपम्प	ढाकिएको इनार/ कुवा	खुला इनार/ कुवा	मूल धारा	नदी/ खोला	जार/ बोटल	अन्य
१	संख्या	२९७२	२१४०	३११	५०९	१	५	०	०	२	४
	%	१००.००	७२.०१	१०.४६	१७.१३	०.०३	०.१७	०.००	०.००	०.०७	०.१३
२	संख्या	१३६४	९२५	३७८	४८	०	९	१	०	०	३
	%	१००.००	६७.८२	२७.७१	३.५२	०.००	०.६६	०.०७	०.००	०.००	०.२२
३	संख्या	१५९१	११६५	३३१	३३	३	३	५२	१	०	३
	%	१००.००	७३.२२	२०.८०	२.०७	०.१९	०.१९	३.२७	०.०६	०.००	०.१९

४	संख्या	२३१५	१३६८	३५०	५८१	१	१२	१	०	१	१
	%	१००.००	५९.०९	१५.१२	२५.१०	०.०४	०.५२	०.०४	०.००	०.०४	०.०४
५	संख्या	२०७९	१२०१	७३३	९२	१	३४	१	०	०	१७
	%	१००.००	५७.७७	३५.२६	४.४३	०.०५	१.६४	०.०५	०.००	०.००	०.८२
६	संख्या	१८६८	१२३६	५१४	३६	०	१	७९	०	०	२
	%	१००.००	६६.१७	२७.५२	१.९३	०.००	०.०५	४.२३	०.००	०.००	०.११
७	संख्या	१३७४	८३१	३२८	२०६	२	२	०	०	०	५
	%	१००.००	६०.४८	२३.८७	१४.९९	०.१५	०.१५	०.००	०.००	०.००	०.३६
८	संख्या	१४१२	८९७	३९८	१११	१	३	०	०	१	१
	%	१००.००	६३.५३	२८.१९	७.८६	०.०७	०.२१	०.००	०.००	०.०७	०.०७
९	संख्या	११५५	१०१७	५९	७५	०	३	०	०	१	०
	%	१००.००	८८.०५	५.११	६.४९	०.००	०.२६	०.००	०.००	०.०९	०.००
१०	संख्या	१७७०	१०१०	५२४	२२१	०	३	०	०	५	७
	%	१००.००	५७.०६	२९.६०	१२.४९	०.००	०.१७	०.००	०.००	०.२८	०.४०
११	संख्या	१५४५	११८६	२५५	७८	०	२	२३	०	१	०
	%	१००.००	७६.७६	१६.५०	५.०५	०.००	०.१३	१.४९	०.००	०.०६	०.००
जम्मा	संख्या	१९४४५	१२९७६	४१८१	१९९०	९	७७	१५७	१	११	४३
	%	१००.००	६६.७३	२१.५०	१०.२३	०.०५	०.४०	०.८१	०.०१	०.०६	०.२२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.६: नगरपालिकामा खानेपानीको मुख्य स्रोतको आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा

२.१४ परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्राप्त नतिजा अनुसार सैनामैना नगरपालिकाका कुल १९,४४५ परिवार मध्ये खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन मध्ये सबैभन्दा बढि एल.पि.ग्याँस प्रयोग गर्ने ७३.१०% रहेका छन्। खाना पकाउन अक्सर काठ/ दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार २४.९४% रहेका छन् भने बायोग्याँस प्रयोग गर्ने परिवार १.७८% र बिजुलीबाट खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गर्ने परिवार ०.१०%, रहेका छन्। खाना पकाउन अक्सर प्रयोग मट्टितेल ०.०२% र अन्य प्रयोग गर्नेमा ०.०३% रहेको देखिन्छ।

वडागत रुपमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन सबैभन्दा बढि एल.पि.ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवार वडा नं. ४ मा ८७.७८% र सबैभन्दा कम एल.पि.ग्याँस खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने परिवार वडा नं. ९ मा ४३.७२% रहेका छन्। यसै गरी खाना पकाउन अक्सर काठ दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार सबैभन्दा बढि वडा नं. ९ मा ५५.७६% र सबैभन्दा कम वडा नं. ४ मा ११.२७% रहेका छन्। खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिएको इन्धन अनुसारको परिवारको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१४ देखाइएको छ।

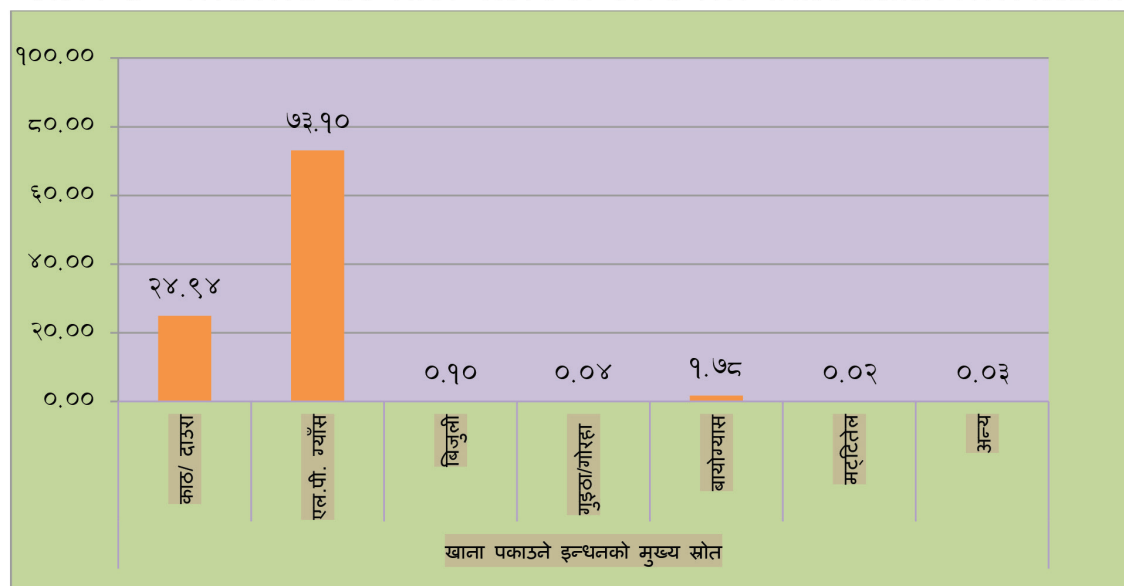
तालिका २.१४: परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या र प्रतिशत (%)	जम्मा परिवार संख्या	खाना पकाउने इन्धनको मुख्य स्रोत						
			काठ/ दाउरा	एल.पी. ग्याँस	बिजुली	गुइठा/ गोरहा	बायोग्यास	मट्टितेल	अन्य
१	संख्या	२९७२	४४८	२५०२	६	१	१५	०	०
	%	१००.००	१५.०७	८४.१९	०.२०	०.०३	०.५०	०.००	०.००
२	संख्या	१३६४	१९६	११५५	०	०	१३	०	०
	%	१००.००	१४.३७	८४.६८	०.००	०.००	०.९५	०.००	०.००
३	संख्या	१५९१	२७४	१३०९	२	०	५	१	०
	%	१००.००	१७.२२	८२.२८	०.१३	०.००	०.३१	०.०६	०.००
४	संख्या	२३१५	२६१	२०३२	५	०	१४	०	३
	%	१००.००	११.२७	८७.७८	०.२२	०.००	०.६०	०.००	०.१३
५	संख्या	२०७९	५८७	१४७२	१	०	१६	१	२
	%	१००.००	२८.२३	७०.८०	०.०५	०.००	०.७७	०.०५	०.१०
६	संख्या	१८६८	५३०	१३११	०	१	२६	०	०
	%	१००.००	२८.३७	७०.१८	०.००	०.०५	१.३९	०.००	०.००
७	संख्या	१३७४	४२६	९२८	३	२	१५	०	०
	%	१००.००	३१.००	६७.५४	०.२२	०.१५	१.०९	०.००	०.००
८	संख्या	१४१२	१९९	१०१६	०	०	१९७	०	०

	%	१००.००	१४.०९	७१.९५	०.००	०.००	१३.९५	०.००	०.००
९	संख्या	११५५	६४४	५०५	२	०	४	०	०
	%	१००.००	५५.७६	४३.७२	०.१७	०.००	०.३५	०.००	०.००
१०	संख्या	१७७०	७४७	१०२२	०	०	१	०	०
	%	१००.००	४२.२०	५७.७४	०.००	०.००	०.०६	०.००	०.००
११	संख्या	१५४५	५३८	९६२	१	३	४०	१	०
	%	१००.००	३४.८२	६२.२७	०.०६	०.१९	२.५९	०.०६	०.००
जम्मा	संख्या	१९४४५	४८५०	१४२१४	२०	७	३४६	३	५
	%	१००.००	२४.९४	७३.१०	०.१०	०.०४	१.७८	०.०२	०.०३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.७: नगरपालिकामा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धनको आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा

२.१५ परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार सैनामैना नगरपालिकाका कुल १९,४४५ परिवार मध्ये सबैजसो घरपरिवारहरूले ९९.३२% आफु बसोबास गरेको घरमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुलीको प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ। परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर बिजुली बाहेक न्युन रुपमा सोलार/सौर्यउर्जा ०.४७%, मट्टीतेल को प्रयोग ०.१०% र अन्य को प्रयोग ०.११% भएको देखिन्छ तर परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर बायोग्यासको प्रयोग भएको देखिएन।

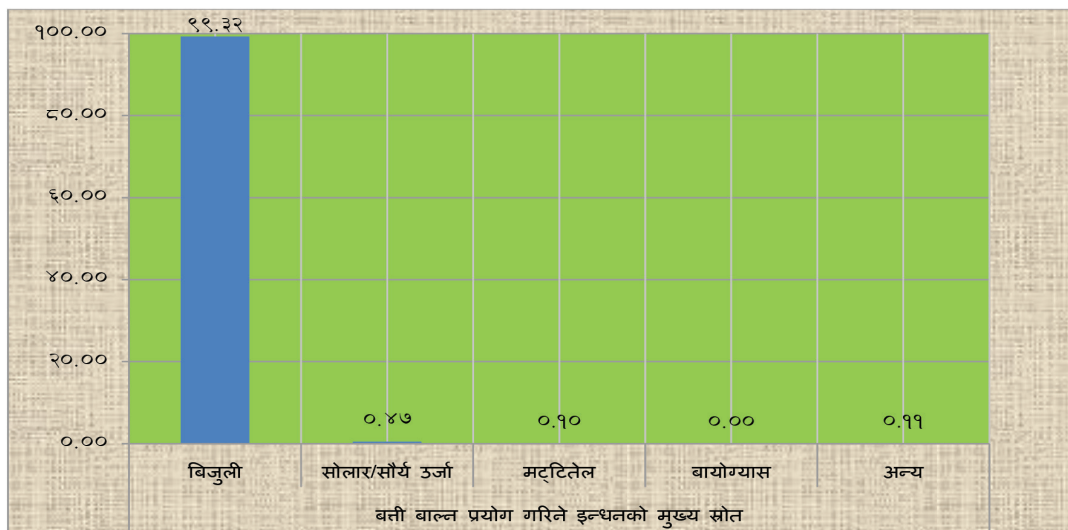
वडागत रुपमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुलीको प्रयोग गर्ने सबैभन्दा बढि वडा नं. ५ मा ९९.८१% रहेका छन्। वडा अनुसार बत्ती बाल्न प्रयोग गरिएको स्रोत अनुसारको परिवारको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१५ देखाइएको छ।

तालिका २.१५: परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतको आधारमा परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या र प्रतिशत (%)	जम्मा परिवार संख्या	बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको मुख्य स्रोत				
			बिजुली	सोलार/सौर्यउर्जा	मट्टितेल	बायोग्यास	अन्य
१	संख्या	२९७२	२९५५	१३	१	०	३
	%	१००.००	९९.४३	०.४४	०.०३	०.००	०.१०
२	संख्या	१३६४	१३३९	२४	०	०	१
	%	१००.००	९८.१७	१.७६	०.००	०.००	०.०७
३	संख्या	१५९१	१५७२	१४	४	०	१
	%	१००.००	९८.८१	०.८८	०.२५	०.००	०.०६
४	संख्या	२३१५	२३१०	३	१	०	१
	%	१००.००	९९.७८	०.१३	०.०४	०.००	०.०४
५	संख्या	२०७९	२०७५	०	१	०	३
	%	१००.००	९९.८१	०.००	०.०५	०.००	०.१४
६	संख्या	१८६८	१८२९	३२	४	०	३
	%	१००.००	९७.९१	१.७१	०.२१	०.००	०.१६
७	संख्या	१३७४	१३६८	०	२	०	४
	%	१००.००	९९.५६	०.००	०.१५	०.००	०.२९
८	संख्या	१४१२	१४०९	२	१	०	०
	%	१००.००	९९.७९	०.१४	०.०७	०.००	०.००
९	संख्या	११५५	११५०	२	०	०	३
	%	१००.००	९९.५७	०.१७	०.००	०.००	०.२६
१०	संख्या	१७७०	१७६४	२	३	०	१
	%	१००.००	९९.६६	०.११	०.१७	०.००	०.०६
११	संख्या	१५४५	१५४१	०	३	०	१
	%	१००.००	९९.७४	०.००	०.१९	०.००	०.०६
जम्मा	संख्या	१९४४५	१९३१२	९२	२०	०	२१
	%	१००.००	९९.३२	०.४७	०.१०	०.००	०.११

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.८: नगरपालिकामा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोतका आधारमा परिवारको विवरण प्रतिशतमा

२.१६ परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा रहेका कुल १९,४४५ परिवार मध्ये अधिकांश ९९.३% परिवारले कुनै न कुनै प्रकारको शौचालय प्रयोग गरेका देखिन्छ भने मात्र ०.७०% परिवारहरूसँग अभैपनि शौचालयको पहुँच नभएको देखिन्छ। कुल परिवार मध्ये ६९.०४% परिवारले फ्लस भएको (सेप्टिक ट्यांक) शौचालय प्रयोग गरेको र ४.९६% ले फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल) शौचालय प्रयोग गरेका देखिन्छ। साधारण शौचालयको प्रयोग गर्ने परिवार २४.९९% छन् भने ०.३१% परिवारले सार्वजनिक शौचालयको प्रयोग गरेका छन्।

वडागत रूपमा शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार संख्या र तिनको प्रतिशत तलको तालिका २.१६ मा विस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका २.१६: परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

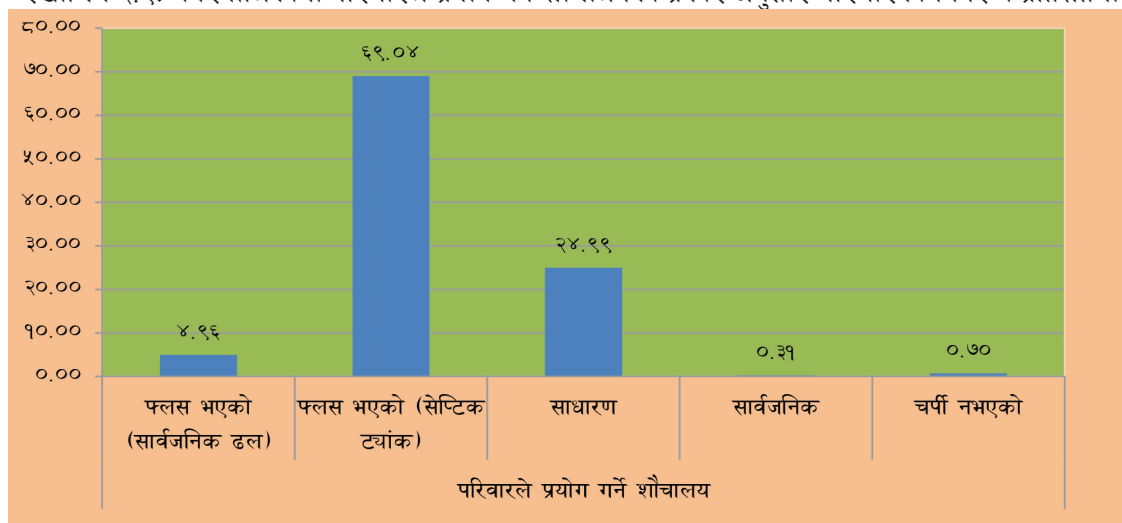
वडा नं.	संख्या र प्रतिशत (%)	जम्मा परिवार संख्या	परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय				
			फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्यांक)	साधारण	सार्वजनिक	चर्पी नभएको
१	संख्या	२९७२	२०१	१५५५	१२००	२	१४
	%	१००.००	६.७६	५२.३२	४०.३८	०.०७	०.४७
२	संख्या	१३६४	२३	११७५	१५३	४	९
	%	१००.००	१.६९	८६.१४	११.२२	०.२९	०.६६
३	संख्या	१५९१	१४	११७२	३९०	८	७
	%	१००.००	०.८८	७३.६६	२४.५१	०.५०	०.४४
४	संख्या	२३१५	२६	१८९९	३७९	८	३
	%	१००.००	१.१२	८२.०३	१६.३७	०.३५	०.१३
५	संख्या	२०७९	१७	१४१२	६२५	५	२०
	%	१००.००	०.८२	६७.९२	३०.०६	०.२४	०.९६

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

६	संख्या	१८६८	५२	१५१२	२८४	१२	८
	%	१००.००	२.७८	८०.९४	१५.२०	०.६४	०.४३
७	संख्या	१३७४	१६१	७८०	४१५	२	१६
	%	१००.००	११.७२	५६.७७	३०.२०	०.१५	१.१६
८	संख्या	१४१२	९	११६८	२३०	०	५
	%	१००.००	०.६४	८२.७२	१६.२९	०.००	०.३५
९	संख्या	११५५	३९०	६८४	६१	८	१२
	%	१००.००	३३.७७	५९.२२	५.२८	०.६९	१.०४
१०	संख्या	१७७०	४३	१३३१	३६७	०	२९
	%	१००.००	२.४३	७५.२०	२०.७३	०.००	१.६४
११	संख्या	१५४५	२९	७३६	७५६	११	१३
	%	१००.००	१.८८	४७.६४	४८.९३	०.७१	०.८४
जम्मा	संख्या	१९४४५	९६५	१३४२४	४८६०	६०	१३६
	%	१००.००	४.९६	६९.०४	२४.९९	०.३१	०.७०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.९: नगरपालिकामा परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालयको प्रकार अनुसार परिवारको विवरण प्रतिशतमा

२.१७ परिवारले उपयोग गरेका साधन र सुविधाहरू

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा हरेक परिवारमा उपलब्ध साधन/सुविधाहरूका विवरण लिइएको थियो । जस अनुसार सैनैमानै नगरपालिकामा रहेका कुल १९,४४५ परिवार मध्ये उल्लेखित कुनै पनि साधन/सुविधाहरू उपलब्ध नभएको २०२ (१.०३%) परिवार पाइयो ९८.९७% परिवारमा कम्तिमा एक साधन/सुविधा उपलब्ध भए पाइएको छ । नगरपालिकामा साधारण मोबाइल फोन हुने ६१.९८% र स्मार्ट मोबाइल फोन हुने ८८.९०% परिवार देखिएको छ भने जनगणनाको नतिजा अनुसार साधन/सुविधाहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै परिवारसँग उपलब्ध भएको विधुतीय पंखा ९१.९% परिवारमा देखिन्छ ।

नगरपालिकाको परिवारमा भएको घरायसी सुविधाका साधनहरूको उपलब्धताको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.१७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१७: घरायसी साधन/सुविधा अनुसार परिवार संख्या र प्रतिशत

वडा नं.	संख्या र प्रतिशत (%)	जम्मा परिवार संख्या	कुनै सुविधा नभएको परिवार	कमिमा एक सुविधा भएको परिवार	घरायसी सुविधाका साधनहरू											वाणिज्य/सुविधा	एक कृषि/सुविधा
					नि	म	रे	मो	मो	मो	मो	मो	मो	मो	मो		
१	संख्या	२९७२	३६	२९३६	५६८	२०६९	१२९	१५३५	१८७	१८८३	८०	१७५	१५३१	२७७२	१८३४	१७९	३६
	%	१००.०	१.२	९८.८	१९.१	६९.६	४.३	५१.६	८९.४	६३.४	२.७	३२.८	५१.५	९३.३	६२.७	६.०	१.२
२	संख्या	१३६४	१२	१३५२	३२३	१०४१	५८	१०८८	१२३५	१०१२	५३	५४३	८३२	१३००	१०४१	९१	१६
	%	१००.०	०.९	९९.१	२३.७	७६.३	४.३	७९.८	९०.५	७४.२	३.९	३९.८	६१.०	९५.३	७६.३	६.७	१.२
३	संख्या	१५९१	१९	१५७२	२२८	११७१	६१	१०६१	१३६९	११६८	८०	६३२	७४३	१४८३	११९४	१६९	४७
	%	१००.०	१.२	९८.८	१४.३	७३.६	३.८	६६.७	८६.०	७३.४	५.०	३९.७	४६.७	९३.२	७५.०	१०.६	३.०
४	संख्या	२३१५	८	२३०७	४१२	१७०९	१२३	१३७२	२१८१	१७५२	१०६	९६५	१३५९	२२२९	१६६१	२११	५७
	%	१००.०	०.३	९९.७	१७.८	७३.८	५.३	५९.३	९४.२	७५.७	४.६	४१.७	५८.७	९६.३	७१.७	९.१	२.५
५	संख्या	२०७९	२७	२०५२	४१९	१४०६	१७	११८९	१७९८	११९०	६८	६७१	१३८६	१९२७	११२१	६५	३३
	%	१००.०	१.३	९८.७	२०.२	६७.६	०.८	५७.२	८६.५	५७.२	३.३	३२.३	६६.७	९२.७	५३.९	३.१	१.६
६	संख्या	१८६८	११	१८५७	१०३४	११७९	६७	१३३८	१७०४	१३०७	७१	५४१	११९	१५३६	१००८	११२	५५
	%	१००.०	०.६	९९.४	५५.४	६३.१	३.६	७१.६	९१.२	७०.०	३.८	२९.०	४९.२	८२.२	५४.०	६.०	२.९
७	संख्या	१३७४	२६	१३४८	३०८	८८२	९	७१५	११४७	५३४	४१	४१५	९६५	१२०८	६७०	३६	१०
	%	१००.०	१.९	९८.१	२२.४	६४.२	०.७	५२.०	८३.५	३८.९	३.०	३०.२	७०.२	८७.९	४८.८	२.६	०.७
८	संख्या	१४१२	१२	१४००	४४०	१००३	९६	९३३	१३९१	९६२	६०	५१०	८०६	१३४२	९४६	९७	२९
	%	१००.०	०.८	९९.२	३१.२	७१.०	६.८	६६.१	९९.४	६८.१	४.२	३६.१	५७.१	९५.०	६७.०	६.९	२.१
९	संख्या	११५५	१३	११४२	४३८	७८४	१२	८७८	९६४	५२३	२५	२८०	६८२	९५२	५२७	१४	२
	%	१००.०	१.१	९८.९	३७.९	६७.९	१.०	७६.०	८३.५	४५.३	२.२	२४.२	५९.०	८२.४	४५.६	१.२	०.२
१०	संख्या	१७७०	१८	१७५२	५८६	११६९	४६	८९२	१५७०	१३०१	४७	५१०	७७९	१६५८	१०५१	५८	१८
	%	१००.०	१.०	९९.०	३३.१	६६.०	२.६	५०.४	८८.७	७३.५	२.७	२८.८	४४.०	९३.७	५९.४	३.३	१.०
११	संख्या	१५४५	२०	१५२५	६०६	१०३६	२३	१०५१	१३७१	८९४	४७	५१०	१०७५	१४५५	८२३	७९	२६
	%	१००.०	१.३	९८.७	३९.२	६७.१	१.५	६८.०	८८.७	५७.९	३.०	३३.०	६९.६	९४.२	५३.३	५.१	१.७
जम्मा	संख्या	१९४४५	२०२	१९२४३	५३६२	१३४४९	६४१	१२०५२	१७२८७	१२५२६	६७८	६५५२	११०७७	१७८६२	११९०६	११११	३२९
	%	१००.०	१.०	९९.०	२७.६	६९.२	३.३	६२.०	८८.९	१८.९	३.५	३३.७	५७.०	९१.९	६१.२	५.७	१.७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१८ नगरपालिकामा कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवारको विवरण

अराष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा कुल १९,४४५ परिवार मध्ये कुनै पनि सरकारी निकायमा दर्ता नगरेका र एक जना पनि तलबी कामदार नराखेका कृषि बाहेकका साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गरेका परिवार १८२७ (९.४०%) रहेका छन्। यस्ता साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कुल परिवार मध्ये व्यापार/व्यवसाय ६३.१६%, घरेलु उद्योग १३.२५%, सेवा ९.३६%, यातायात ८.५४%, र अन्य ५.६९% व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवार छन्। उल्लेखित साना घरेलु व्यवसाय मध्ये मुख्य रूपमा पुरुषले सञ्चालन गरेका ५६.९८% र महिलाले सञ्चालन गरेका ४३.०२% रहेका छन्। साना घरेलु व्यवसाय अनुसारको विवरण तलको तालिका २.१८ र २.१९ मा दिइएको छ।

तालिका २.१८: नगरपालिकामा साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने परिवार संख्या र प्रतिशत

विवरण	संख्या	प्रतिशत
जम्मा परिवार	१९४४५	१००.००
साना घरेलु व्यवसाय नभएका परिवार संख्या	१७५३५	९०.१८
साना घरेलु व्यवसाय भएका परिवार संख्या	१८२७	९.४०
उल्लेख नभएको	८३	०.४३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका २.१९: नगरपालिकामा साना घरेलु व्यवसाय सञ्चालन गर्ने पुरुष र महिलाको संख्या र प्रतिशत

साना घरेलु व्यवसाय	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
घरेलु उद्योग	२४२	१३.२५	१०५	५.७५	१३७	७.५०
व्यापार/व्यवसाय	११५४	६३.१६	६६६	३६.४५	४८८	२६.७१
यातायात	१५६	८.५४	११९	६.५१	३७	२.०३
सेवा	१७१	९.३६	९६	५.२५	७५	४.११
अन्य	१०४	५.६९	५५	३.०१	४९	२.६८
जम्मा	१८२७	१००.००	१०४१	५६.९८	७८६	४३.०२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.१९ परिवारमा अनुपस्थित (विदेश गएका) व्यक्ति

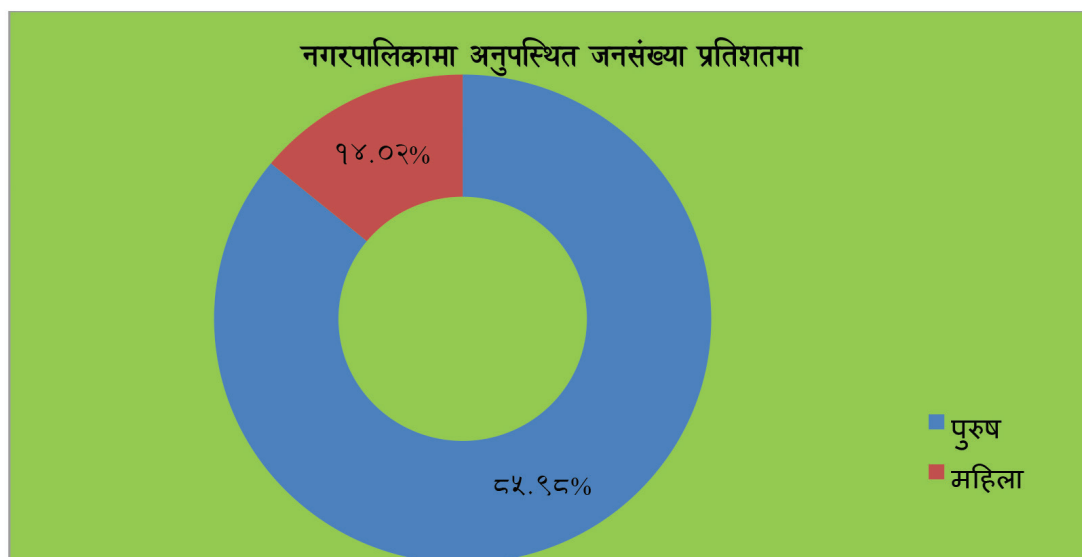
राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकामा रहेका कुल १९,४४५ परिवार मध्येमा ६,८०६ (३५%) परिवारमा अनुपस्थित भई कम्तिमा एक जना सदस्य अक्सर विदेशमा बसोबास गरेका देखिन्छ जुन रुपन्देही जिल्लामा कुल परिवार २,३८,१७१ मध्येमा ५८,९३५ (२४.७४%) परिवारमा अनुपस्थित भई कम्तिमा एक जना सदस्य अक्सर विदेशमा बसोबास देखिन्छ। त्यस्तै लुम्बिनी प्रदेशमा कुल परिवार १,१४१,३४५ मध्येमा ३,०८,०७३ (२६.९९%) परिवारमा अनुपस्थित भई कम्तिमा एक जना सदस्य अक्सर विदेशमा बसोबास देखिन्छ। नगरपालिकाका अनुपस्थित विदेश रहेका जनसंख्या ९,०१८ जना मध्ये ७,७५४ (८५.९८ पुरुष र १,२६४ (१४.०२%) महिला रहेका देखिन्छ भने जिल्लामा हेर्दा ७९,८१८ जना मध्ये ६७,२३३ (८४.२३%) पुरुष र १२,५८५ (१५.७७%) महिला देखिन्छ र लुम्बिनीमा ४,२०,९०६ जना मध्ये ३,६७,६७० (८७.३५%) पुरुष र ५३,२३६ (१२.६५%) महिला देखिन्छ। यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ७८,३९३ मध्ये अनुपस्थित विदेशमा रहेका ९,०१८ जना (११.५०%) देखिन्छ।

तालिका २.२०: परिवारमा अनुपस्थित विदेश

क्षेत्र	जम्मा परिवार	कम्तिमा एक जना विदेश अनुपस्थित भएको परिवार	अनुपस्थित विदेश संख्या		
			जम्मा	पुरुष	महिला
लुम्बिनी	११४१३४५	३०८०७३	४२०९०६	३६७६७०	५३२३३६
प्रतिशत	१००.००	२६.९९	८.२२	८७.३५	१२.६५
रूपन्देही	२३८१७१	५८९३५	७९८१८	६७२३३	१२५८५
प्रतिशत	१००.००	२४.७४	७.११	८४.२३	१५.७७
सैनामैना	१९४४५	६८०६	९०१८	७७५४	१२६४
प्रतिशत	१००.००	३५.००	११.५०	८५.९८	१४.०२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.१०: सैनामैना नगरपालिका अनुपस्थित जनसंख्यामा पुरुष र महिलाको (%)

२.२० परिवारमा अनुपस्थित (विदेश रहेका) व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा परिवारबाट अनुपस्थित (विदेश) रहेका कुल ९०१८ व्यक्तिहरु मध्ये सबैभन्दा बढि २६८९ जना (२९.८%) २०-२४ वर्षको उमेरमा विदेश गएको देखिएको छ। त्यस्तै दोस्रो, तेस्रो र चौथोमा क्रमशः २५-२९ वर्ष (२०.७%), १५-१९ वर्ष (१३.६%) र ३०-३४ वर्ष (१२.८%) मा विदेश गएको देखिन्छ। विदेश जाँदाको उमेर अनुसारको प्रवृत्ति महिला र पुरुषमा समान समान जस्तो देखिन्छ। विदेश जाँदाको उमेर समूह अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२१ मा दिइएको छ।

तालिका नं. २.२१: परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिहरूको विदेश जाँदाको उमेर तथा लिङ्ग अनुसारको संख्या र प्रतिशत विवरण

लिङ्ग	जम्मा	विदेश जाँदाको उमेर समूह														उल्लेख नभएका
		००-०४	०५-०९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५+	
जम्मा	९०१८	१८०	८८	२७०	१२२२	२६८९	१८६४	११५१	७२४	३७८	१७१	८६	३८	२०	११	१२६
%	१००.०	२.०	१.०	३.०	१३.६	२९.८	२०.७	१२.८	८.०	४.२	१.९	१.०	०.४	०.२	०.१	१.४
पुरुष	७७५४	९८	६२	२४२	१०७५	२३२६	१५९९	१०००	६३४	३४४	१५८	७४	३१	१६	९	८६
%	१००.०	१.३	०.८	३.१	१३.९	३०.०	२०.६	१२.९	८.२	४.४	२.०	१.०	०.४	०.२	०.१	१.१
महिला	१२६४	८२	२६	२८	१४७	३६३	२६५	१५१	९०	३४	१३	१२	७	४	२	४०
%	१००.०	६.५	२.१	२.२	११.६	२८.७	२१.०	११.९	७.१	२.७	१.०	०.९	०.६	०.३	०.२	३.२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२१ अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैन्यामैना नगरपालिकामा परिवारबाट अनुपस्थित (विदेश) रहेका कुल ९०१८ व्यक्तिहरू मध्ये सबैभन्दा बढि ३८४४ जना (४२.६३%) मध्यपूर्व देशमा गएको देखिन्छ। त्यसपछि दोश्रो, तेस्रो र चौथोमा क्रमशः भारत देशमा २,९१३ जना (३२.३०%), अन्य एसियाली देशमा ६३१ जना (७.००%) र आसियान देशमा ४६० जना (५.१०%) व्यक्तिहरू गएको देखिन्छ। पुरुषमा सबैभन्दा धेरै मध्यपूर्व देशमा ४५.७३% गएको र महिलामा सबैभन्दा धेरै भारत देशमा ३१.८८% गएको देखिएको छ। विदेश जाँदाको उमेर समूह अनुसारको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२२ मा दिइएको छ।

तालिका नं. २.२२: अक्सर विदेश बसोबास गर्ने व्यक्तिको देश अनुसारको विवरण

लिङ्ग	जम्मा	भारत	सार्क	आसियान	मध्यपूर्व	अन्य एसियाली	युरोपियन नियन	अन्य युरोपेली देश	उत्तर अमेरिका	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिका	प्यासिफिक	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा	९०१८	२९१३	२३	४६०	३८४४	६३१	३६४	११५	२६६	६	४९	३३०	७	१०
%	१००.००	३२.३०	०.२६	५.१०	४२.६३	७.००	४.०४	१.२८	२.९५	०.०७	०.५४	३.६६	०.०८	०.११
पुरुष	७७५४	२५१०	१७	४५४	३५४६	४५४	२७९	७१	१६१	६	४१	२०२	६	७
%	१००.००	३२.३७	०.२२	५.८६	४५.७३	५.८६	३.६०	०.९२	२.०८	०.०८	०.५३	२.६१	०.०८	०.०९
महिला	१२६४	४०३	६	६	२९८	१७७	८५	४४	१०५	०	८	१२८	१	३
%	१००.००	३१.८८	०.४७	०.४७	२३.५८	१४.००	६.७२	३.४८	८.३१	०.००	०.६३	१०.१३	०.०८	०.२४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२२ अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको विदेश जानुको कारण अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैन्यामैना नगरपालिकामा परिवारबाट अनुपस्थित (विदेश) रहेका कुल ९०१८ व्यक्तिहरू मध्ये विदेश जानुको मुख्य कारण तलब/ज्याला रहेको देखिन्छ। ६९.९६% व्यक्तिहरू तलब वा ज्यालाका लागि विदेशिएका देखिएको छ भने दोस्रो कारणमा कामको खोजी ११.५% रहेको छ भने आश्रित व्यक्तिहरू ७.७% रहेका छन्। विदेश गएका व्यक्तिहरूको विदेशिनुको कारण लिङ्ग अनुसार फरक रहेको छ। लिङ्ग अनुसार विदेशिनुका कारण सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२३ मा देखाइएको छ।

तालिका नं.२.२३: परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण अनुसारको विवरण

लिङ्ग	जम्मा	परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण						उल्लेख नभएका
		तलब/ज्याला	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	
जम्मा	९०१८	६३०९	५४	७१९	१०३३	६९०	८७	१२६
%	१००.०	७०.०	०.६	८.०	११.५	७.७	१.०	१.४
पुरुष	७७५४	५७५०	४५	४८०	९२७	४१२	४५	९५
%	१००.०	७४.२	०.६	६.२	१२.०	५.३	०.६	१.२
महिला	१२६४	५५९	९	२३९	१०६	२७८	४२	३१
%	१००.०	४४.२	०.७	१८.९	८.४	२२.०	३.३	२.५

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२३ परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको गएको देश र जानुको कारण अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा परिवारमा अनुपस्थित विदेश जाने व्यक्तिको विदेश जानुको मुख्य कारण र देश अनुसार फरक फरक रहेको देखिन्छ। भारत, मध्यपूर्व, भारत बाहेकका सार्क देश, आसियान र अफ्रिकी देशमा जानुको मुख्य कारण तलब/ज्याला रहेको छ भने उत्तर अमेरिका र प्यासिफिक देशहरूमा जानुको मुख्य कारण अध्ययन/तालिम रहेको छ। देश तथा ति देशमा जानुको कारण अनुसारका विस्तृत विवरण तालिका २.२४ मा दिइएको छ।

तालिका नं.२.२४: परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण र देश अनुसारको विवरण

परिवारमा अनुपस्थित रहनुको कारण तथा देश	जम्मा	तलब/ज्याला	व्यापार/व्यवसाय	अध्यायन/तालिम	कामको खोजी	आश्रित	अन्य	उल्लेख नभएका
जम्मा	९०१८	६३०९	५४	७१९	१०३३	६९०	८७	१२६
%	१००.०	७०.०	०.६	८.०	११.५	७.७	१.०	१.४
भारत	संख्या	२९१३	२०४४	३१	१६१	२२७	३४०	६०
%	१००.०	७०.२	१.१	५.५	७.८	११.७	२.१	१.७
सार्क	संख्या	२३	१५	०	५	३	०	०
%	१००.०	६५.२	०.०	२१.७	१३.०	०.०	०.०	०.०
आसियान	संख्या	४६०	३४८	०	०	८७	१८	५
%	१००.०	७५.७	०.०	०.०	१८.९	३.९	०.४	१.१
मध्यपूर्व	संख्या	३८४४	३०६२	९	१५	६०१	११७	२
%	१००.०	७९.७	०.२	०.४	१५.६	३.०	०.१	१.०
अन्य एसियाली	संख्या	६३१	४१२	५	१०३	५३	४५	१
%	१००.०	६५.३	०.८	१६.३	८.४	७.१	०.२	१.९
युरोपियन युनियन	संख्या	३६४	२२२	२	७५	२७	३१	५
%	१००.०	६१.०	०.५	२०.६	७.४	८.५	१.४	०.५
अन्य युरोपेली देश	संख्या	११५	४१	०	२८	४	३६	६

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

	%	१००.०	३५.७	०.०	२४.३	३.५	३१.३	०.०	५.२
उत्तर अमेरिका	संख्या	२६६	७९	५	९९	१४	५३	१२	४
	%	१००.०	२९.७	१.९	३७.२	५.३	१९.९	४.५	१.५
दक्षिण अमेरिका	संख्या	६	५	०	१	०	०	०	०
	%	१००.०	८३.३	०.०	१६.७	०.०	०.०	०.०	०.०
अफ्रिका	संख्या	४९	२४	०	११	६	६	२	०
	%	१००.०	४९.०	०.०	२२.४	१२.२	१२.२	४.१	०.०
प्यासिफक	संख्या	३३०	४६	२	२२१	११	४४	३	३
	%	१००.०	१३.९	०.६	६७.०	३.३	१३.३	०.९	०.९
अन्य	संख्या	७	७	०	०	०	०	०	०
	%	१००.०	१००.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
उल्लेख नभएको	संख्या	१०	४	०	०	०	०	०	६
	%	१००.०	४०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	६०.०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२४ परिवारमा अनुपस्थित विदेश रहेका व्यक्तिको जाँदाको अवस्थामा उत्तीर्ण गरेको तह अनुसारको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकाबाट परिवारमा अनुपस्थित (विदेशमा) रहेका व्यक्तिहरू मध्येमा २१.५% व्यक्तिहरू माध्यमिक तह उत्तीर्ण गरेर गएको पाइएको छ। त्यस्तै १९.२% ले निम्न माध्यमिक तह, २०.४% ले +२ तह, १३.१% ले प्राथमिक तह, १३.३% ले एस.एल.सि./एस.इ.इ तह, स्नातक तह र स्नातकोत्तर तह उत्तीर्ण क्रमशः ४.९% र १.७% ले गरी विदेश गएको पाइएको छ। परिवारमा अनुपस्थित (विदेश) व्यक्ति र उनिहरू विदेश जाँदाको बेलामा उत्तीर्ण गरेका तह तथा लिङ्ग अनुसारको संख्या र तिनको प्रतिशतको विवरण तलको तालिका २.२५ मा दिइएको छ।

तालिका २.२५: परिवारमा अनुपस्थित (विदेश) रहेका व्यक्ति र विदेश जाँदा उत्तीर्ण गरेको तह अनुसार विवरण

उत्तीर्ण गरेको तह	जम्मा	प्रतिशत(%)	पुरुष	प्रतिशत(%)	महिला	प्रतिशत(%)
जम्मा	८८३८	१००.०	७६५६	१००.०	११८२	१००.०
पूर्व प्राथमिक	१३५	१.५	८६	१.१	४९	४.१
प्राथमिक (१-५)	११६२	१३.१	९९८	१३.०	१६४	१३.९
निम्न माध्यमिक (६-८)	१६९४	१९.२	१५२७	१९.९	१६७	१४.१
माध्यमिक (९-१०)	१८९९	२१.५	१७४६	२२.८	१५३	१२.९
एस.एल.सी./एस.इ.ई.	११७५	१३.३	११०४	१४.४	७१	६.०
प्रमाणपत्र वा सो सरह (+२)	१८०१	२०.४	१५१४	१९.८	२८७	२४.३
स्नातक तह वा सो सरह	४३७	४.९	२९५	३.९	१४२	१२.०
स्नातकोत्तर वा सो सरह	१५४	१.७	१०९	१.४	४५	३.८
अन्य	१	०.०	१	०.०	०	०.०
तह नभएको/तह नखुलेको	१९	०.२	१३	०.२	६	०.५
उल्लेख नभएको	३६१	४.१	२६३	३.४	९८	८.३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२५ घर तथा जग्गामा महिलाको स्वामित्व

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा कुल १९,४४५ परिवार मध्ये २०.६% परिवारमा कम्तिमा एक जना महिला सदस्यको नाममा घर र जग्गा दुवै रहेको छ जुन रुपन्देही जिल्ला र लुम्बिनी प्रदेशको क्रमशः १४.२३% र ११.५२% रहेको छ। यस नगरपालिकामा १२.१८% परिवारमा जग्गामा मात्र महिलाको स्वामित्व रहेको छ जसमा जिल्लामा र लुम्बिनी प्रदेशमा क्रमशः १०.४२% र ९.३३% रहेको छ। त्यस्तै यस नगरपालिकामा ३.९३% परिवारमा घरमा मात्र महिलाको स्वामित्व रहेको छ जसमा जिल्ला र लुम्बिनी प्रदेशमा क्रमशः ४.७४% र २.६०% रहेको छ नगरपालिकामा १२,०८५ (६२.१५%) परिवारमा महिला सदस्यको नाममा कुनै पनि स्थायी सम्पत्ति नरहेको पाइएको छ भने जिल्लामा र प्रदेशमा क्रमशः ६८.९२% र ७४.७७% रहेको छ। महिलाको स्वामित्वमा रहेको स्थायी सम्पत्तिको विस्तृत विवरण तलको तालिका २.२६ मा देखाइएको छ।

तालिका २.२६: महिलाको स्वामित्वमा रहेको घर जग्गाको विवरण

क्षेत्र	संख्या/प्रतिशत	घर मात्र भएको	जग्गा मात्र भएको	घर र जग्गा दुवै भएको	घर र जग्गा दुवै नभएको	उल्लेख नभएको	जम्मा
लुम्बिनी	संख्या	२९६४१	१०६५००	१३१४८६	८५३३९५	२०३२३	११४१३४५
	प्रतिशत	२.६०	९.३३	११.५२	७४.७७	१.७८	१००.००
रुपन्देही	संख्या	११२८२	२४८२७	३३८८४	१६४१५७	४०२१	२३८१७१
	प्रतिशत	४.७४	१०.४२	१४.२३	६८.९२	१.६९	१००.००
सैनामैना	संख्या	७६५	२३६९	३९००	१२०८५	३२६	१९४४५
	प्रतिशत	३.९३	१२.१८	२०.०६	६२.१५	१.६८	१००.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२६ मृत्यु सम्बन्धी विवरण

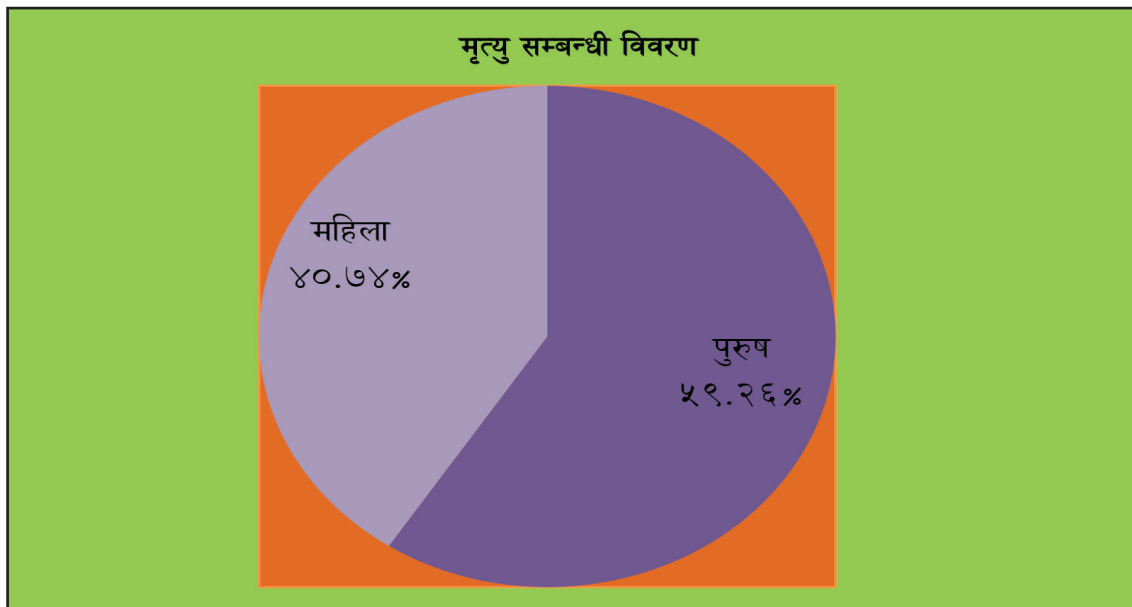
सैनामैना नगरपालिकामा रहेका कुल १९,४४५ परिवार मध्ये ६७६ (३.४८%) परिवारमा जनगणनाको समय भन्दा १२ महिना अगाडि कम्तिमा एक जनाको मृत्यु भएको पाइएको छ। ६७६ ओटा परिवारबाट सो अवधिमा ७०२ जनाको मृत्यु भएको छ जसमा ४१६ जना पुरुष र २८६ जना महिला रहेका छन्।

तालिका २.२७ जनगणनाको समय भन्दा १२ महिना अगाडि कम्तिमा एक जनाको मृत्यु भएको परिवार संख्या र मृत्युको संख्या (प्रतिशतमा समेत)

क्षेत्र	संख्या/प्रतिशत	जम्मा परिवार	कम्तिमा एक जनाको मृत्यु परिवार	मृत्यु भएको संख्या		
				जम्मा	पुरुष	महिला
लुम्बिनी	संख्या	११४१३४५	३५००१	३६२०७	२१२४९	१४९५८
	प्रतिशत	१००.००	३.०७	१००.००	५८.६९	४१.३१
रुपन्देही	संख्या	२३८१७१	७८९३	८१७४	४७११	३४६३
	प्रतिशत	१००.००	३.३१	१००.००	५७.६३	४२.३७
सैनामैना	संख्या	१९४४५	६७६	७०२	४१६	२८६
	प्रतिशत	१००.००	३.४८	१००.००	५९.२६	४०.७४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र २.११ : मृत्यु भएका पुरुष र महिलाको विवरण (%)

२.२७ मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

तालिका २.२८ : मृत्यु भएका व्यक्तिको उमेर समूह अनुसारको विवरण

उमेर समूह	मृत्यु भएको संख्या					
	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
जम्मा	७०२	१००.००	४१६	१००.००	२८६	१००.००
< १	११	१.५७	८	१.९२	३	१.०५
०१ - ०४	५	०.७१	०	०.००	५	१.७५
०५ - ०९	३	०.४३	२	०.४८	१	०.३५
१० - १४	८	१.१४	४	०.९६	४	१.४०
१५ - १९	१२	१.७१	८	१.९२	४	१.४०
२० - २४	१३	१.८५	३	०.७२	१०	३.५०
२५ - २९	१५	२.१४	१०	२.४०	५	१.७५
३० - ३४	१२	१.७१	९	२.१६	३	१.०५
३५ - ३९	२९	४.१३	२०	४.८१	९	३.१५
४० - ४४	२५	३.५६	१८	४.३३	७	२.४५
४५ - ४९	२७	३.८५	१६	३.८५	११	३.८५
५० - ५४	५७	८.१२	४१	९.८६	१६	५.५९
५५ - ५९	५१	७.२६	३६	८.६५	१५	५.२४
६० - ६४	७४	१०.५४	४४	१०.५८	३०	१०.४९

६५ - ६९	६२	८.८३	३१	७.४५	३१	१०.८४
७० - ७४	७५	१०.६८	४४	१०.५८	३१	१०.८४
७५ - ७९	७८	११.११	४५	१०.८२	३३	११.५४
८० +	१४५	२०.६६	७७	१८.५१	६८	२३.७८
उल्लेख नभएको	०	०.००	०	०.००	०	०.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२८ विगत १२ महिनामा मृत्यु भएको कारण

तालिका २.२९: मृत्यु भएका व्यक्तिको मृत्युको कारण

विवरण	कुल	मृत्युको कारण									
		सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	गर्भवती सम्बन्धी	अपराध/ हत्या	आत्म हत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	उल्लेख नभएका
जम्मा	७०२	१४३	३२२	१७	२५	२	३	२०	२४	१४४	२
%	१००.००	२०.३७	४५.८७	२.४२	३.५६	०.२८	०.४३	२.८५	३.४२	२०.५१	०.२८
पुरुष	४१६	९५	१८५	१५	२१	०	३	११	१४	७१	१
%	१००.००	२२.८४	४४.४७	३.६१	५.०५	०.००	०.७२	२.६४	३.३७	१७.०७	०.२४
महिला	२८६	४८	१३७	२	४	२	०	९	१०	७३	१
%	१००.००	१६.७८	४७.९०	०.७०	१.४०	०.७०	०.००	३.१५	३.५०	२५.५२	०.३५

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

२.२९ १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार जनगणना भएको समयदेखि १२ महिना अघिसम्म सैनामैना नगरपालिकामा उमेर समूह (१५ देखि ४९ वर्ष) का महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्थालाई अध्ययन गर्दा सो उमेर समूहमा जम्मा ४९ जना महिलाको मृत्यु भएकोमा मृत्युको कारण गर्भावस्थासंग सम्बन्धी भन्दा बढी अन्य कारण देखिएको छ। गर्भावस्थासंग सम्बन्धित (सुत्केरी भएको छ हप्ता भित्र) कारणले २ जनाको मात्र मृत्यु भएको देखिन्छ भने अन्य कारणबाट ४७ जनाको मृत्यु भएको देखिन्छ। जसमा नसर्ने रोगको कारणबाट २२ जना, सरुवा रोगको कारण १४ जना, आत्महत्याबाट ७ जना, सडक दुर्घटनाबाट २ जना, अन्य दुर्घटनाबाट १ जना, र अन्य कारणबाट १ जनाको रहेका छन्।

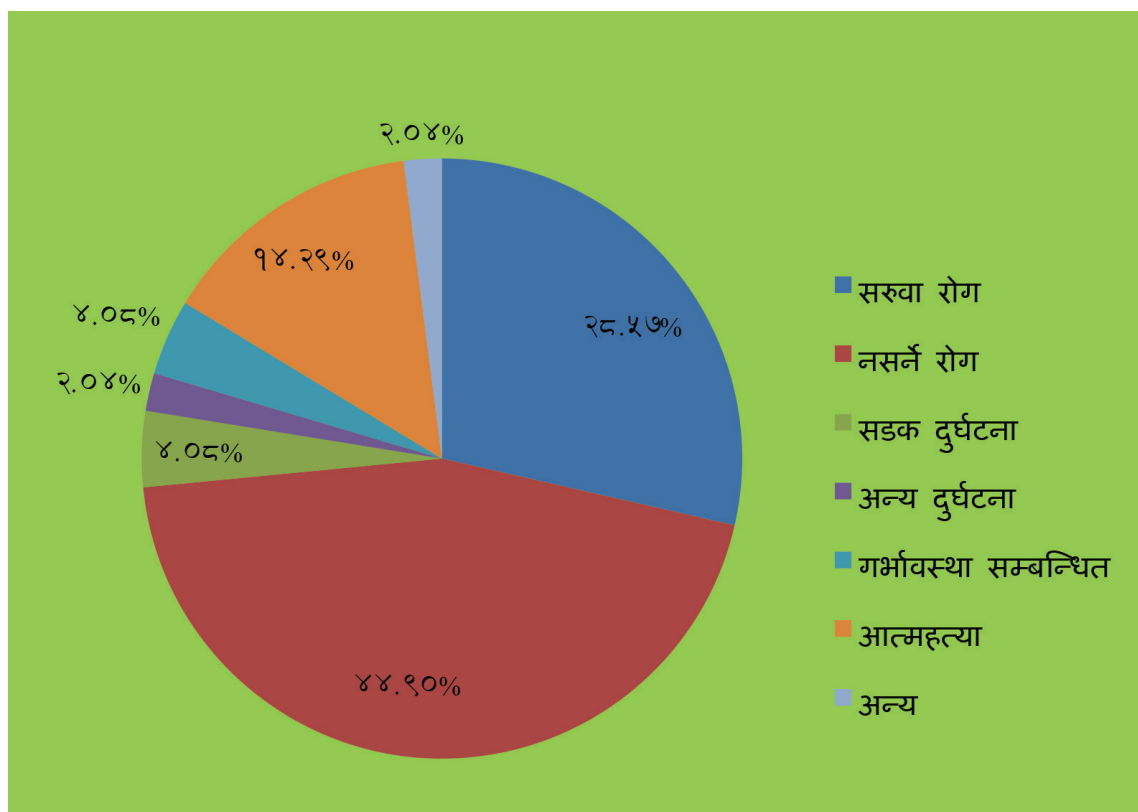
तालिका २.३०: १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको अवस्था

उमेर समूह (वर्षमा)	जम्मा	गर्भवती	प्रसुती	सुत्केरी भएको (वच्चा जन्मेको) छ हप्ता भित्र	अन्य
१५ - २४	१४	०	०	२	१२
२५ - ३४	८	०	०	०	८
३५ - ४९	२७	०	०	०	२७
जम्मा	४९	०	०	२	४७

तालिका २.३१: १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको कारण

जम्मा		मृत्युको कारण									
		सरुवा रोग	नसर्ने रोग	यातायात दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	प्रजनन तथा प्रसूति जटिलतासँग सम्बन्धित	हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	नखुलेको
संख्या	४९	१४	२२	२	१	२	०	७	०	१	०
प्रतिशत	१००.००	२८.५७	४४.९०	४.०८	२.०४	४.०८	०.००	१४.२९	०.००	२.०४	०.००

रेखाचित्र २.१२: १५ देखि ४९ वर्षका महिलाको मृत्यु हुँदाको कारण

खण्ड-३

जनसांख्यिक विवरण

३.१ जनसंख्या, लैङ्गिक अनुपात, परिवारको औषत आकार, जनघनत्व, जनसंख्या वृद्धिदर र साक्षरता

जनगणनाको अन्तिम नतिजा अनुसार (जनगणना सन्दर्भ दिन २०७८ साल मंसिर ९ गते) सैनामैना नगरपालिकाको जनसंख्या ७८,३९३ रहेको छ। जुन २०६८ सालको जनसंख्या ५५,८२२ को तुलनामा २२,५७१ ले बढि देखिन्छ। अर्थात् उक्त अवधिमा नगरपालिकाको जनसंख्या ४०.४३% बढेको देखिन्छ। २०७८ मा नेपालको जनसंख्या २,९१,६४,५७८ हुँदा २०६८ सालको २,६४,९४,५०४ थियो जुन २६,७०,०७४ (१०.०८%) ले बढेको देखिन्छ। त्यस्तै २०७८ सालमा लुम्बिनीमा ५१,२२,०७८ जनसंख्या हुँदा २०६८ सालको ४४,९९,२७२ थियो जुन ६,२२,८०६ (१३.८४%) जनसंख्या ले बढेको देखिन्छ भने २०७८ सालको रुपन्देही जिल्लाको जनसंख्या ११,२१,९५७ हुँदा २०६८ को ८,८०,१९६ रहेको थियो जुन २,४१,७६१ (२७.४७%) बढेको देखिन्छ। उक्त अवधि (१० वर्ष ५ महिना) मा सरदर वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर यस सैनामैना नगरपालिकाको ३.२६% भएकोमा रुपन्देही जिल्लाको २.३३%, लुम्बिनी प्रदेशको १.२४% र नेपालको वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर ०.९२% देखिन्छ। तुलनागत रूपमा सैनामैना नगरपालिकाको वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर बढी देखिन्छ। जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा बसोबास गर्ने जम्मा जनसंख्या मध्ये पुरुषको संख्या ३६,४४१ (४६.४९%) र महिलाको संख्या ४१,९५२ (५३.५१%) छन्। यस जनगणनामा नगरपालिकाको लैङ्गिक अनुपात ८६.८६ अर्थात् प्रति १०० जना महिलामा झन्डै ८७ जना पुरुष रहेको छ। यस नगरपालिकाको जनघनत्व ४८३ हुँदा रुपन्देही जिल्लाको ८२५, लुम्बिनी प्रदेशको २३० रहेकोमा नेपालको जनघनत्व १९८ छ। त्यस्तै, सैनामैना नगरपालिकाको साक्षरता दर ८४.९०%, हुँदा रुपन्देही जिल्लाको ८१.२३%, लुम्बिनीको ७८.०८% छ भने नेपालको साक्षरता दर ७६.२% रहेको छ। वडा अनुसार सबैभन्दा बढि जनसंख्या भएको वडा १ हो जसमा १२,०७५ (१५.४०%) जनसंख्या रहेका छन्। सबैभन्दा कम जनसंख्या भएको वडा ९ हो जसमा ४,५७२ (५.८३%) जनसंख्या रहेका छन्। यस नगरपालिकाको वडा सहितको परिवार संख्या, जनसंख्या, लैङ्गिक अनुपात, औषत आकार, जनघनत्व र साक्षरताको विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.२ मा दिइएको छ।

तालिका ३.१: परिवार संख्या, जनसंख्या, लैङ्गिक अनुपात, औषत आकार जनघनत्व र साक्षरता

क्षेत्र	२०६८		२०७८								
	परिवार संख्या	जनसंख्या	परिवार संख्या	जनसंख्या			औषत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	जन घनत्व	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	साक्षरता दर (%)
				जम्मा	पुरुष	महिला					
नेपाल	५४२७३०२	२६४९४५०४	६६६६९३७	२९१६४५७८	१४५३५५१	१४९११०२७	४.४	९५.६	१९८	०.९२	७६.२
लुम्बिनी	८८५२०३	४४९९२७२	११४१९०२	५१२२०७८	२४५४४०८	२६६७६७०	४.५	९२.०१	२३०	१.२४	७८.०८
रुपन्देही	१६३९१६	८८०१९६	२३८३२०	११२१९५७	५५०४७८	५७१४७९	४.७१	९६.३३	८२५	२.३३	८१.२३
सैनामैना	१२३९२	५५८२२	१९४४५	७८३९३	३६४४१	४१९५२	४.०३	८६.८६	४८३	३.२६	८४.९०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका ३.२: वडागत परिवार संख्या, जनसंख्या, लैङ्गिक अनुपात, औषत आकार जनघनत्व र साक्षरता

क्षेत्र	२०६८		२०७८									
	परिवार संख्या	जनसंख्या	परिवार संख्या	जनसंख्या				औषत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात	घनत्व	वार्षिक जनसंख्या वृद्धि दर	साक्षरता दर (%)
				जम्मा	पुरुष	महिला	वडाको प्रतिशत					
सैनामैना	१२३९२	५५८२२	१९४४५	७८३९३	३६४४१	४१९५२	१००.००	४.०३	८६.८६	४८३	३.२६	८४.९०
वडा नं.												
१	११८४	५०४७	२९७२	१२०७५	५६०३	६४७२	१५.४०	४.०६	८६.५७	९२०.८७	८.३७	८६.४२
२	७६९	३४२२	१३६४	५६६५	२६१३	३०५२	७.२३	४.१५	८५.६२	४४४.७५	४.८४	८५.१८
३	९७४	४११८	१५९१	६२०४	२८६०	३३४४	७.९१	३.९०	८५.५३	७१७.४३	३.९३	८५.५९
४	२,१९१	९९५०	२३१५	९२७१	४३०८	४९६३	११.८३	४.००	८६.८०	१,३१४.२३	-०.६८	८७.१२
५	१,२४५	५९५३	२०७९	८५१०	४०३२	४४७८	१०.८६	४.०९	९०.०४	५३०.६५	३.४३	८४.४२
६	१,२२२	५४३३	१८६८	७६७८	३६३८	४०४०	९.७९	४.११	९०.०५	३४४.१९	३.३२	८५.००
७	८५७	४१२१	१३७४	५५९६	२६०६	२९९०	७.१४	४.०७	८७.१६	६७०.१७	२.९४	८०.०३
८	८७६	३८०५	१४१२	५४८३	२५५९	२९२४	६.९९	३.८८	८७.५२	८३८.९६	३.५१	८५.७३
९	७५५	३३२९	११५५	४५७२	२१२२	२४५०	५.८३	३.९६	८६.६१	२१३.२८	३.०५	८१.२९
१०	१,२६९	५६०६	१७७०	६८८४	३०९१	३७९३	८.७८	३.८९	८१.४९	१८६.४२	१.९७	८३.१५
११	१,०५०	५०३८	१५४५	६४५५	३००९	३४४६	८.२३	४.१८	८७.३२	८००.६९	२.३८	८६.३९

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

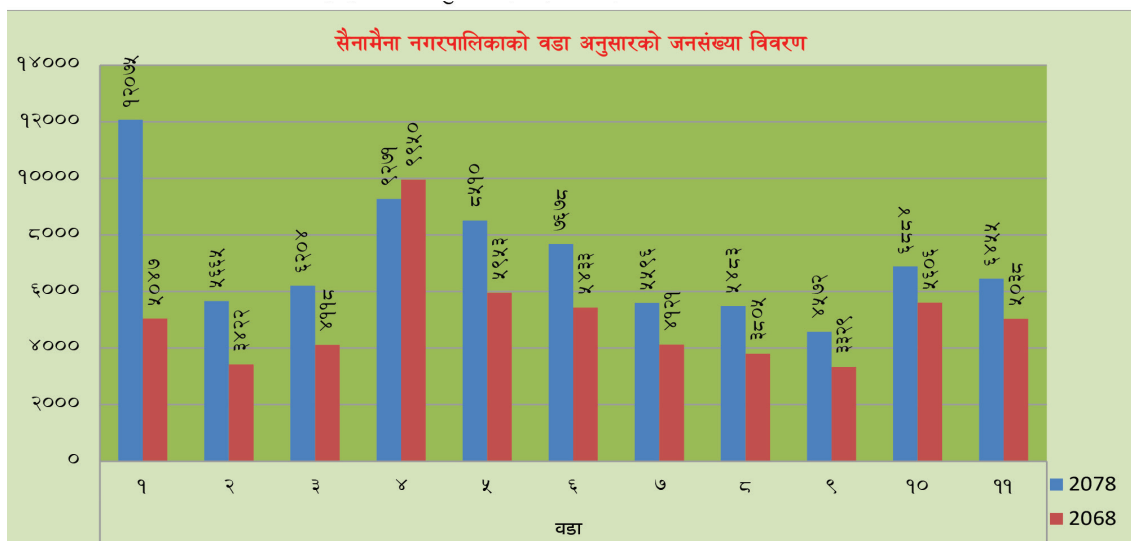
सैनामैना नगरपालिकामा अक्सर बसोबास गर्ने ७८,३९३ जना, नेपालको अन्य स्थानमा बसोबास गर्ने ३६२७ जना र विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने ६,८०६ जना रहेका छन्। पुरुष, महिला तथा परिवार सहितको विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.३ मा दिइएको छ।

तालिका ३.३: अक्सर बसोबासको स्थान अनुसारको विवरण

अक्सर बसोबासको स्थान	परिवार संख्या	जनसंख्या		
		जम्मा	पुरुष	महिला
सैनामैना नगरपालिकामा अक्सर बसोबास गर्ने	१९४४५	७८३९३	३६४४१	४१९५२
नेपालको अन्य स्थानमा अक्सर बसोबास गर्ने	१९१७	३६२७	२२४९	१३७८
विदेशमा अक्सर बसोबास गर्ने	६८०६	९०१८	७७५४	१२६४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

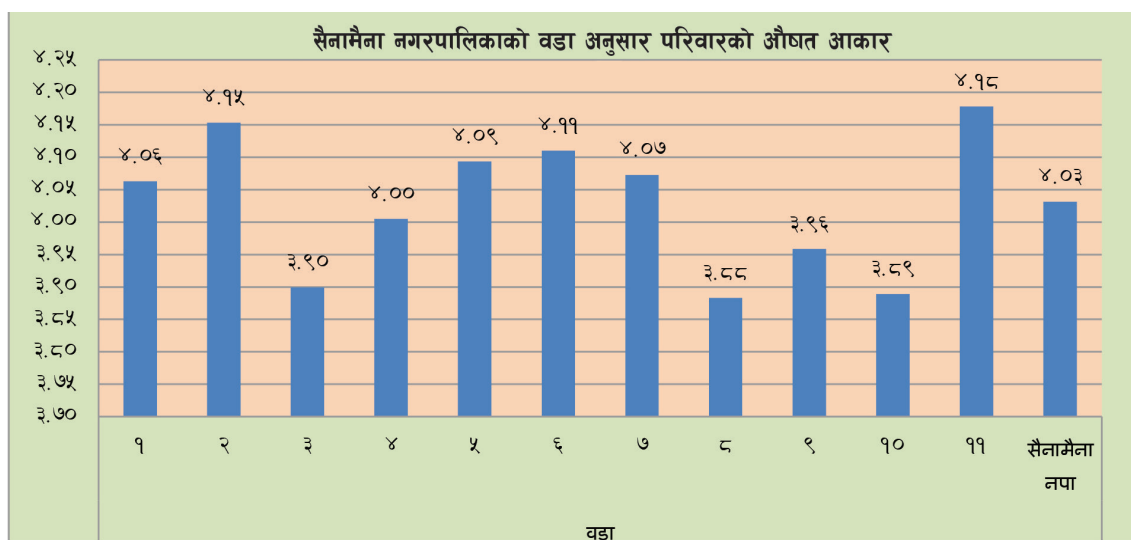
रेखाचित्र ३.१: वडा अनुसार २०६८ र २०७८ को जनसंख्या विवरण

३.२ परिवारको औषत आकार

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकाको १९,४४५ परिवारहरु बसोबास गरेको देखिएको छ जसमा दश वर्षअघि वि.स. २०६८ मा उक्त संख्या १२,३९२ रहेको थियो। गत १० वर्षभित्र यस नगरपालिकामा ७,०५३ परिवारहरु (५६.९२%) थप भएको देखिन्छ। नगरपालिकाको औषत परिवार आकार ४.०३ कायम हुन आएको छ। वडागत रुपमा हेर्दा सबैभन्दा बढि औषत परिवार आकार ४.१८ भएको वडा नम्बर ११ रहेको छ भने सबैभन्दा कम औषत परिवार आकार ३.८८ भएको वडा नम्बर ८ रहेको छ। वडागत औषत आकार तलको तालिका नं. ३.२ मा विस्तृत रुपमा देखाइएको छ।

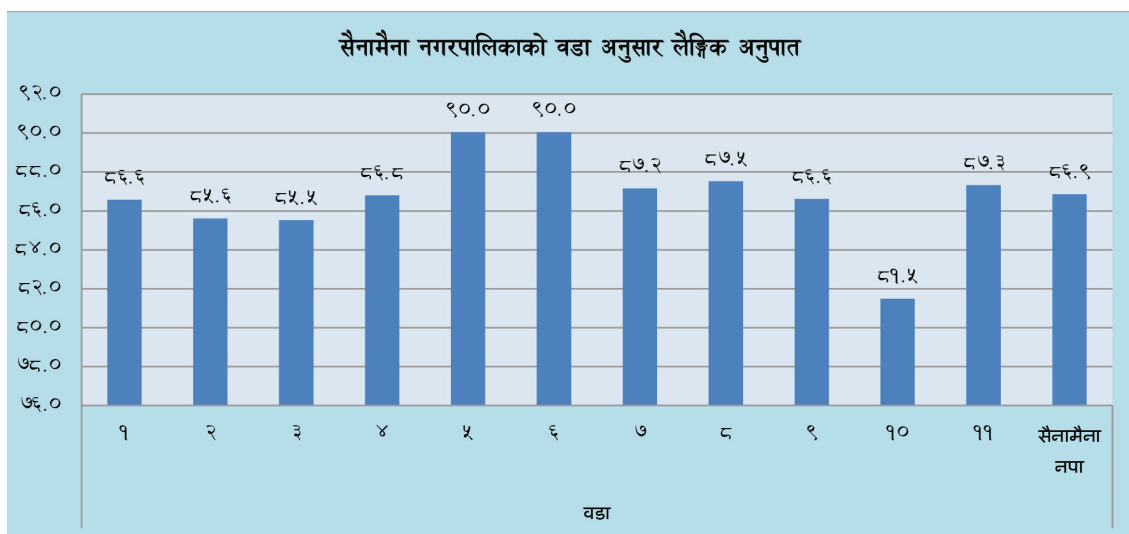
रेखाचित्र ३.२: नगरपालिका र नगरपालिकाको वडा अनुसार परिवारको औषत आकार

३.३ लैङ्गिक अनुपात

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सैनामैना नगरपालिकाको लैङ्गिक अनुपात ८६.८६ (प्रति १०० जना महिलामा ८६.८६ पुरुष) रहेको छ। वडागत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा बढि लैङ्गिक अनुपात ९०.०५ भएको वडा नम्बर ६ रहेको छ भने सबैभन्दा कम लैङ्गिक अनुपात ८१.४९ भएको वडा नम्बर १० रहेको छ। वडागत लैङ्गिक अनुपात तलको रेखाचित्र नं. ३.३ तथा तालिका नं. ३.२ मा विस्तृत रूपमा देखाइएको छ।

रेखाचित्र ३.३: नगरपालिका र वडा अनुसारको लैङ्गिक अनुपात

३.४ उमेरगत जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा जनसंख्याको उमेरगत संरचना अनुसार सबैभन्दा बढी १८ वर्षका २.२६% देखिन्छ भने त्यसपछि २० वर्षका २.०८% छन्। १०० वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेर भएका १० जना जसमा ३ जना पुरुष र ७ जना महिला देखिएको छ। उमेरगत जनसंख्यालाई तलको तालिका ३.४ मा विस्तृत रूपमा देखाइएको छ।

तालिका ३.४: नगरपालिकाको एकल उमेरगत जनसंख्या

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
वर्ष/जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००
०	९८३	१.२५	५३५	१.४७	४४८	१.०७
१	११००	१.४०	६०८	१.६७	४९२	१.१७
२	१२३१	१.५७	६९४	१.९०	५३७	१.२८
३	१२५४	१.६०	६५०	१.७८	६०४	१.४४
४	१२९७	१.६५	७३१	२.०१	५६६	१.३५
५	१३५८	१.७३	७५४	२.०७	६०४	१.४४
६	१४१६	१.८१	८०३	२.२०	६१३	१.४६

७	१३१४	१.६८	७२६	१.९९	५८८	१.४०
८	१४४५	१.८४	८०५	२.२१	६४०	१.५३
९	१४३४	१.८३	७५६	२.०७	६७८	१.६२
१०	१४४७	१.८५	७७४	२.१२	६७३	१.६०
११	१२८१	१.६३	६६९	१.८४	६१२	१.४६
१२	१४४८	१.८५	७८८	२.१६	६६०	१.५७
१३	१४९१	१.९०	७६९	२.११	७२२	१.७२
१४	१४७४	१.८८	७७५	२.१३	६९९	१.६७
१५	१५४७	१.९७	७७९	२.१४	७६८	१.८३
१६	१५४२	१.९७	७८२	२.१५	७६०	१.८१
१७	१४७७	१.८८	७३१	२.०१	७४६	१.७८
१८	१७७१	२.२६	८९०	२.४४	८८१	२.१०
१९	१५०३	१.९२	७१८	१.९७	७८५	१.८७
२०	१६३२	२.०८	७३५	२.०२	८९७	२.१४
२१	१३९३	१.७८	६३९	१.७५	७५४	१.८०
२२	१४६९	१.८७	६३२	१.७३	८३७	२.००
२३	१३६७	१.७४	५७५	१.५८	७९२	१.८९
२४	१२६८	१.६२	५०२	१.३८	७६६	१.८३
२५	१४८९	१.९०	५६९	१.५६	९२०	२.१९
२६	१३६२	१.७४	५५४	१.५२	८०८	१.९३
२७	१२८८	१.६४	५१५	१.४१	७७३	१.८४
२८	१५११	१.९३	५७९	१.५९	९३२	२.२२
२९	१३१४	१.६८	४८२	१.३२	८३२	१.९८
३०	१४६३	१.८७	५७३	१.५७	८९०	२.१२
३१	१२२०	१.५६	४६०	१.२६	७६०	१.८१
३२	१३३४	१.७०	५३६	१.४७	७९८	१.९०
३३	१२९४	१.६५	४९०	१.३४	८०४	१.९२
३४	१२०१	१.५३	४६९	१.२९	७३२	१.७४
३५	१३६७	१.७४	५१७	१.४२	८५०	२.०३
३६	१२९७	१.६५	४९४	१.३६	८०३	१.९१
३७	१०७५	१.३७	४३८	१.२०	६३७	१.५२
३८	१३४३	१.७१	५४४	१.४९	७९९	१.९०
३९	११५३	१.४७	४७६	१.३१	६७७	१.६१
४०	१४२५	१.८२	६४९	१.७८	७७६	१.८५
४१	८२२	१.०५	३७०	१.०२	४५२	१.०८

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४२	११९८	१.५३	५२०	१.४३	६७८	१.६२
४३	९३२	१.१९	३८८	१.०६	५४४	१.३०
४४	८२३	१.०५	३६४	१.००	४५९	१.०९
४५	९८०	१.२५	४५५	१.२५	५२५	१.२५
४६	८६९	१.११	३९०	१.०७	४७९	१.१४
४७	५६४	०.७२	२६१	०.७२	३०३	०.७२
४८	८०९	१.०३	३७०	१.०२	४३९	१.०५
४९	६९०	०.८८	३१०	०.८५	३८०	०.९१
५०	१११३	१.४२	५२१	१.४३	५९२	१.४१
५१	६५७	०.८४	२९१	०.८०	३६६	०.८७
५२	७५२	०.९६	३३९	०.९३	४१३	०.९८
५३	६६८	०.८५	३०२	०.८३	३६६	०.८७
५४	६३८	०.८१	२८२	०.७७	३५६	०.८५
५५	६९५	०.८९	३३१	०.९१	३६४	०.८७
५६	६०६	०.७७	२९२	०.८०	३१४	०.७५
५७	४४५	०.५७	२०९	०.५७	२३६	०.५६
५८	६०९	०.७८	२६८	०.७४	३४१	०.८१
५९	५२६	०.६७	२५०	०.६९	२७६	०.६६
६०	८२४	१.०५	३६९	१.०१	४५५	१.०८
६१	४२१	०.५४	२०८	०.५७	२१३	०.५१
६२	४८६	०.६२	२४१	०.६६	२४५	०.५८
६३	४७१	०.६०	२०४	०.५६	२६७	०.६४
६४	४४३	०.५७	१९६	०.५४	२४७	०.५९
६५	४८६	०.६२	२४८	०.६८	२३८	०.५७
६६	४१६	०.५३	१९५	०.५४	२२१	०.५३
६७	३६७	०.४७	१८४	०.५०	१८३	०.४४
६८	४०१	०.५१	१९२	०.५३	२०९	०.५०
६९	३२८	०.४२	१५९	०.४४	१६९	०.४०
७०	४०७	०.५२	१८६	०.५१	२२१	०.५३
७१	३०९	०.३९	१४३	०.३९	१६६	०.४०
७२	३०४	०.३९	१३५	०.३७	१६९	०.४०
७३	२२६	०.२९	१०१	०.२८	१२५	०.३०
७४	२७१	०.३५	१३२	०.३६	१३९	०.३३
७५	२१९	०.२८	१०३	०.२८	११६	०.२८
७६	१९७	०.२५	८५	०.२३	११२	०.२७

७७	२२२	०.२८	९५	०.२६	१२७	०.३०
७८	१८९	०.२४	८९	०.२४	१००	०.२४
७९	१०६	०.१४	६५	०.१८	४१	०.१०
८०	१५०	०.१९	७३	०.२०	७७	०.१८
८१	९४	०.१२	४९	०.१३	४५	०.११
८२	१११	०.१४	५९	०.१६	५२	०.१२
८३	७५	०.१०	४१	०.११	३४	०.०८
८४	६२	०.०८	३४	०.०९	२८	०.०७
८५	५४	०.०७	२६	०.०७	२८	०.०७
८६	४१	०.०५	२४	०.०७	१७	०.०४
८७	३८	०.०५	१७	०.०५	२१	०.०५
८८	४५	०.०६	२३	०.०६	२२	०.०५
८९	२२	०.०३	१४	०.०४	८	०.०२
९०	२६	०.०३	१४	०.०४	१२	०.०३
९१	२२	०.०३	१४	०.०४	८	०.०२
९२	२०	०.०३	१०	०.०३	१०	०.०२
९३	११	०.०१	८	०.०२	३	०.०१
९४	१३	०.०२	७	०.०२	६	०.०१
९५	७	०.०१	३	०.०१	४	०.०१
९६	८	०.०१	६	०.०२	२	०.००
९७	७	०.०१	४	०.०१	३	०.०१
९८	४	०.०१	२	०.०१	२	०.००
९९	६	०.०१	२	०.०१	४	०.०१
१०० +	१०	०.०१	३	०.०१	७	०.०२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.५ पाँच वर्ष उमेरसमूह अनुसार जनसंख्याको संरचना

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा जनसंख्याको उमेरगत संरचनालाई ५ वर्षको उमेर समूहमा विभाजन गरी अध्ययन गर्दा १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा कुल जनसंख्याको सबैभन्दा बढी प्रतिशत (१०.००%) रहेको छ। जनसंख्या २० देखि २४ वर्षको ९.०९% रहेको छ। पुरुषको हकमा कुल पुरुष जनसंख्याको सबैभन्दा धेरै १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहको १०.७०% र महिलाको हकमा कुल महिला जनसंख्याको सबैभन्दा धेरै २५ देखि २९ वर्षको १०.१७% रहेको छ। उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसंख्याको प्रतिशत पनि क्रमश कम हुदै गएको छ। नगरपालिकाको उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या र लैङ्गिक अनुपात तलको तालिका ३.५ मा विस्तृत रूपमा दिइएको छ।

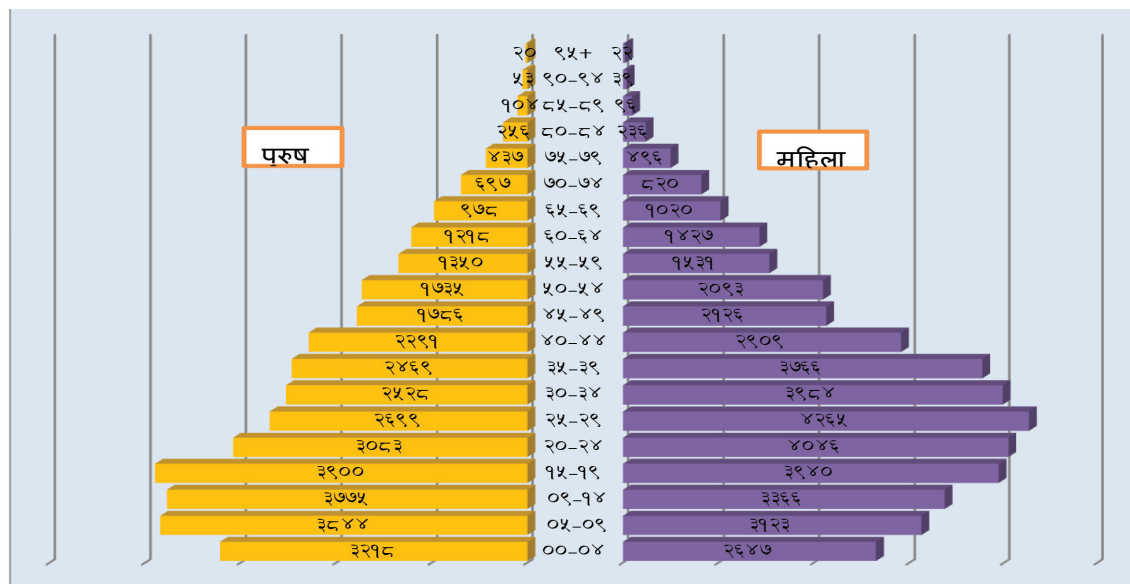
तालिका ३.५: नगरपालिकामा ५ वर्ष उमेरसमूह अनुसार जनसंख्या

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला		लैङ्गिक अनुपात
	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत	
जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००	८६.८६
००-०४ वर्ष	५८६५	७.४८	३२१८	८.८३	२६४७	६.३१	१२१.५७
०५-०९ वर्ष	६९६७	८.८९	३८४४	१०.५५	३१२३	७.४४	१२३.०९
१०-१४ वर्ष	७१४१	९.११	३७७५	१०.३६	३३६६	८.०२	११२.१५
१५-१९ वर्ष	७८४०	१०.००	३९००	१०.७०	३९४०	९.३९	९८.९८
२०-२४ वर्ष	७१२९	९.०९	३०८३	८.४६	४०४६	९.६४	७६.२०
२५-२९ वर्ष	६९६४	८.८८	२६९९	७.४१	४२६५	१०.१७	६३.२८
३०-३४ वर्ष	६५१२	८.३१	२५२८	६.९४	३९८४	९.५०	६३.४५
३५-३९ वर्ष	६२३५	७.९५	२४६९	६.७८	३७६६	८.९८	६५.५६
४०-४४ वर्ष	५२००	६.६३	२२९१	६.२९	२९०९	६.९३	७८.७६
४५-४९ वर्ष	३९१२	४.९९	१७८६	४.९०	२१२६	५.०७	८४.०१
५०-५४ वर्ष	३८२८	४.८८	१७३५	४.७६	२०९३	४.९९	८२.९०
५५-५९ वर्ष	२८८१	३.६८	१३५०	३.७०	१५३१	३.६५	८८.१८
६०-६४ वर्ष	२६४५	३.३७	१२१८	३.३४	१४२७	३.४०	८५.३५
६५-६९ वर्ष	१९९८	२.५५	९७८	२.६८	१०२०	२.४३	९५.८८
७०-७४ वर्ष	१५१७	१.९४	६९७	१.९१	८२०	१.९५	८५.००
७५-७९ वर्ष	९३३	१.१९	४३७	१.२०	४९६	१.१८	८८.१०
८०-८४ वर्ष	४९२	०.६३	२५६	०.७०	२३६	०.५६	१०८.४७
८५-८९ वर्ष	२००	०.२६	१०४	०.२९	९६	०.२३	१०८.३३
९०-९४ वर्ष	९२	०.१२	५३	०.१५	३९	०.०९	१३५.९०
९५+ वर्ष	४२	०.०५	२०	०.०५	२२	०.०५	९०.९१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तल दिइएको जनसंख्या पिरामिड अनुसार ० देखि १९ वर्ष सम्म पुरुषको जनसंख्या क्रमश बढ्दै गएको देखिन्छ भने त्यसपछि क्रमश घट्दै गएको छ। महिला जनसंख्यालाई नियन्त्रित ० देखि २९ वर्ष सम्म क्रमश बढ्दै गएको पाइन्छ भने त्यसपछि क्रमश घट्दै गएको छ। ० देखि १९ वर्ष सम्म पुरुषको जनसंख्या महिलाको जनसंख्या भन्दा बढि छ भने त्यसपछि पुरुषको जनसंख्या महिलाको जनसंख्या भन्दा कम छ। यसको अर्थ जन्मँदा पुरुषहरु बढि जन्मने र उमेर बढ्दै जाँदा अनुपस्थित जनसंख्या (विदेश/स्वदेश) मा पुरुषको संख्या बढि भएको कारणले २० वर्ष भन्दा माथि महिलाहरुको अक्सर बसोबास बढी रहेको देखिन्छ।

रेखाचित्र ३.४: नगरपालिकाको जनसंख्या पिरामिड

३.६ बृहत उमेर समूह अनुसार र विशेष उमेर अनुसारको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा बृहत उमेर समूह अनुसार कुल ७८३९३ मध्ये ० देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा सबैभन्दा धेरै ३५.४८% जनसंख्या रहेको छ। यसरी नै २० देखि ३९ वर्ष उमेर समूहमा ३४.२४% रहेको छ। पुरुष जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा धेरै ० देखि १९ वर्ष समूहमा ४०.४४% रहेको छ। यसरी नै महिला जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा धेरै २० देखि ३९ वर्ष समूहमा ३८.२८% रहेको छ। बृहत उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या तलको तालिका ३.६ मा दिइएको छ।

तालिका ३.६: बृहत उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या

बृहत उमेर समूह(वर्ष)	जनसंख्या	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
०-१९	२७४१३	३५.४८	१४७३७	४०.४४	१३०७६	३१.१७
२०-३९	२६४८०	३४.२४	१०७७९	२९.५८	१६०६१	३८.२८
४०-५९	१५२२१	२०.१८	७१६२	१९.६५	८०५९	२०.६४
६०-७९	७०९३	९.०५	३३३०	९.१४	३७६३	८.९७
८०+	८२६	१.०५	४३३	१.१९	३९३	०.९४
जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

यस सैनामैना नगरपालिका र रुपन्देही जिल्लाका जनसंख्याको संरचना हेर्दा १५ वर्षमुनिका आश्रित जनसंख्या कुल जनसंख्याको क्रमशः २५.४८% र २७.१३% र ६० वर्ष भन्दा माथिका आश्रित जनसंख्या क्रमशः १०.१०% र ८.९४% रहेको छ। नागरिकता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्न योग्य उमेर समूह (१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि) का जनसंख्या कुल जनसंख्याको क्रमशः

७२.५५% र ७०.८४% छन् । सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न सम्भाव्य ६८ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या क्रमशः ५.५१% र ४.४८% रहेका छन् । कुल महिलामध्ये प्रजनन योग्य उमेर अर्थात १५ देखि ४९ वर्षका महिला क्रमशः ५९.६८% र ५८.१८% रहेका छन् । विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या तलको तालिका ३.७ मा दिइएको छ ।

तालिका ३.७: विशेष उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या

उमेर समूह	सैनामैना नगरपालिका		रुपन्देही	
	जम्मा	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
१ वर्ष भन्दा कम	९८३	१.२५	१५७१५	१.४०
५ वर्ष भन्दा कम	५८६५	७.४८	९१६८७	८.१७
०-१४ वर्ष	१९९७३	२५.४८	३०४३४०	२७.१३
१६-२४ वर्ष	१३४२२	१७.१२	२०९४५६	१८.६७
१६-४० वर्ष	३४५५८	४४.०८	५०८७६२	४५.३५
१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि	५६८७३	७२.५५	७९४७७५	७०.८४
१८ वर्ष भन्दा कम (०-१७ वर्ष)	२४५३९	३१.३०	३७२९८४	३३.२४
१५-५९ वर्ष	५०५०१	६४.४२	७१७३६८	६३.९४
६० वर्ष वा सो भन्दा माथि	७९१९	१०.१०	१००२४९	८.९४
६५ वर्ष वा सो भन्दा माथि	५२७४	६.७३	६७४९३	६.०२
६८ वर्ष वा सो भन्दा माथि	४००५	५.११	५०२८९	४.४८
१५-४९ वर्षका महिला (कुल महिलामध्ये)	२५०३६	५९.६८	३३२४८८	५८.१८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.७ उमेर अनुसार परिवारमूलीको संख्या

जनगणनाको नतिजा अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा ४२.९६% परिवारमा महिलाहरु परिवारमूली रहेका छन् भने ५७.०४% परिवारमा पुरुषहरु परिवारमूली रहेका पाइएको छ । नगरपालिकामा सबैभन्दा बढी परिवारका परिवारमूलीहरु ३० देखि ३९ वर्ष उमेरभित्रका रहेको देखिन्छ । परिवारमूली ३० देखि ३९ वर्ष उमेर समूहमा २५.८२% रहेको छ । नतिजाले ११ परिवारमा चौध वर्ष मुनिका बालबालिकासमेत परिवारमूली रहेको देखिन्छ । परिवारमा ७० वर्ष भन्दा बढी उमेरमा व्यक्तिहरु ८.०९% परिवारमूली रहेका देखिन्छ । सबैभन्दा धेरै ३४.४३% महिला परिवारमूलीहरु ३० देखि ३९ वर्ष समूहका रहेका देखिन्छ । उमेर समूह अनुसार परिवारमूलीको संख्या र प्रतिशत तलको तालिका ३.८ मा दिइएको छ ।

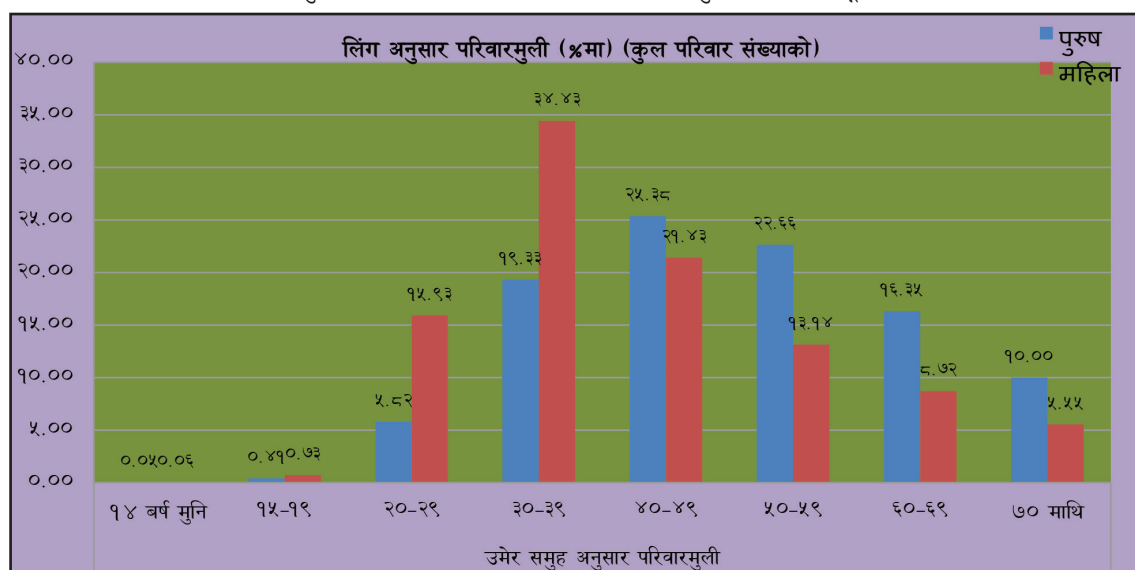
तालिका ३.८: उमेर समूह अनुसार परिवारमूलीको संख्या र प्रतिशत

उमेर समूह	जम्मा परिवार		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
०-१४	११	०.०६	६	०.०५	५	०.०६
१५-१९	१०७	०.५५	४६	०.४१	६१	०.७३

२०-२९	१९७७	१०.१७	६४६	५.८२	१३३१	१५.९३
३०-३९	५०२०	२५.८२	२१४४	१९.३३	२८७६	३४.४३
४०-४९	४६०५	२३.६८	२८१५	२५.३८	१७९०	२१.४३
५०-५९	३६११	१८.५७	२५१३	२२.६६	१०९८	१३.१४
६०-६९	२५४१	१३.०७	१८१३	१६.३५	७२८	८.७२
७० वर्ष माथि	१५७३	८.०९	११०९	१०.००	४६४	५.५५
जम्मा	१९४४५	१००.००	११०९२	१००.००	८३५३	१००.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.५: कुल परिवार संख्याको आधारमा लिङ्ग अनुसार परिवारमूली (प्रतिशतमा)

३.८ नगरपालिकामा जातजातिको अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा जातजातिको अवस्था हेर्दा प्रमुख १० वटा जातिले ९४% भन्दा बढी हिस्सा ओगटेको देखिन्छ जसमा पहाडी ब्राह्मण ३४.०८%, मगर १७.५६%, थारु १४.७१%, क्षेत्री १२.२८%, विश्वकर्मा ७.५१%, परियार २.९७%, मिजार १.८०%, नेवा: (नेवार) १.५१%, ठकुरी १.३४% र मल्लाह ०.९७% क्रमश रहेका छन्। यसैगरी कम जनसंख्या हुने ५ जातिहरूमा थकाली र लिम्बु १३/१३ जना, पत्थरकट्टा/कुशावाडिया १९ जना, कानु २० जना र बोटे २१ जना छन्। जातजातिको विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.९ मा दिइएको छ।

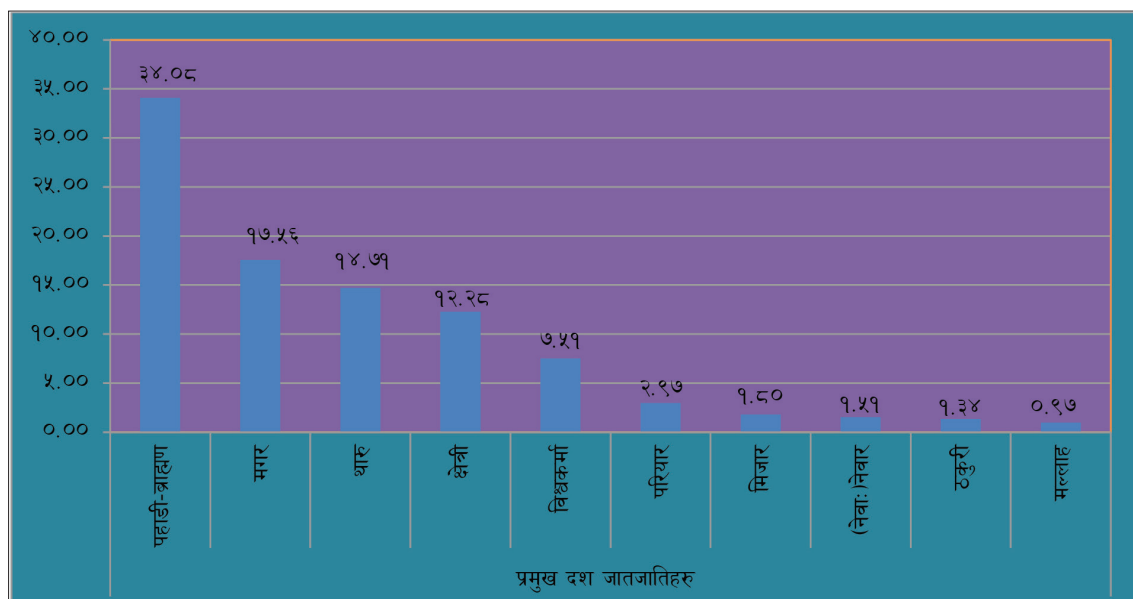
तालिका ३.९: नगरपालिकामा जातजाति अनुसारको जनसंख्या

जातजातिको नाम	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००
पहाडी-ब्राह्मण	२६७१८	३४.०८	१२६२०	३४.६३	१४०९८	३३.६१
मगर	१३७६६	१७.५६	६०९३	१६.७२	७६७३	१८.२९
थारु	११५३४	१४.७१	५५९३	१५.३५	५९४१	१४.१६
क्षेत्री	९६२९	१२.२८	४३०२	११.८१	५३२७	१२.७०
विश्वकर्मा	५८८४	७.५१	२६५५	७.२९	३२२९	७.७०
परियार	२३३२	२.९७	१०५३	२.८९	१२७९	३.०५
मिजार	१४११	१.८०	६५४	१.७९	७५७	१.८०
नेवा: (नेवार)	११८६	१.५१	५७३	१.५७	६१३	१.४६
ठकुरी	१०५१	१.३४	४६९	१.२९	५८२	१.३९
मल्लाह	७६४	०.९७	३८५	१.०६	३७९	०.९०
कुमाल	५००	०.६४	२४६	०.६८	२५४	०.६१
गुरुङ्ग	४८६	०.६२	२०९	०.५७	२७७	०.६६
सन्यासी/दशनामी	४७३	०.६०	२२३	०.६१	२५०	०.६०
ब्राह्मण-तराइ	३१८	०.४१	१५१	०.४१	१६७	०.४०
यादव	२९२	०.३७	१५४	०.४२	१३८	०.३३
सुनुवार	१९७	०.२५	९७	०.२७	१००	०.२४
मुसलमान	१५८	०.२०	८६	०.२४	७२	०.१७
सोनार	१५८	०.२०	७४	०.२०	८४	०.२०
चमार/हरिजन/राम	१४५	०.१८	८०	०.२२	६५	०.१५
मुसहर	१३१	०.१७	७१	०.१९	६०	०.१४
केवट	११५	०.१५	५८	०.१६	५७	०.१४
बिदेशी	१११	०.१४	६८	०.१९	४३	०.१०
कोईरी/कुश्वाहा	१००	०.१३	५५	०.१५	४५	०.११
लोथ	९६	०.१२	५२	०.१४	४४	०.१०
गाइने	९१	०.१२	४५	०.१२	४६	०.११
हजाम/ठाकुर	८१	०.१०	४२	०.१२	३९	०.०९
अन्य	७७	०.१०	४०	०.११	३७	०.०९
तामाङ्ग	६३	०.०८	२४	०.०७	३९	०.०९

दुशाध/पासवान/पासी	५८	०.०७	३०	०.०८	२८	०.०७
राई	५४	०.०७	२७	०.०७	२७	०.०६
घर्ती/भुजेल	५२	०.०७	२१	०.०६	३१	०.०७
कुर्मी	४७	०.०६	२४	०.०७	२३	०.०५
कथबनिया	४४	०.०६	२३	०.०६	२१	०.०५
माभ्री	४३	०.०५	२०	०.०५	२३	०.०५
बनियाँ	३७	०.०५	२२	०.०६	१५	०.०४
छन्त्याल/छन्तेल	३१	०.०४	१५	०.०४	१६	०.०४
लोहार	२६	०.०३	१५	०.०४	११	०.०३
कलवार	२५	०.०३	१६	०.०४	९	०.०२
पुन	२३	०.०३	१२	०.०३	११	०.०३
बोटे	२१	०.०३	१०	०.०३	११	०.०३
कानु	२०	०.०३	११	०.०३	९	०.०२
पत्थरकट्टा/कुशवाडिया	१९	०.०२	९	०.०२	१०	०.०२
लिम्बु	१३	०.०२	६	०.०२	७	०.०२
थकाली	१३	०.०२	८	०.०२	५	०.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.६: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० जातजातिको विवरण (प्रतिशतमा)

३.५ मातृभाषाको अवस्था

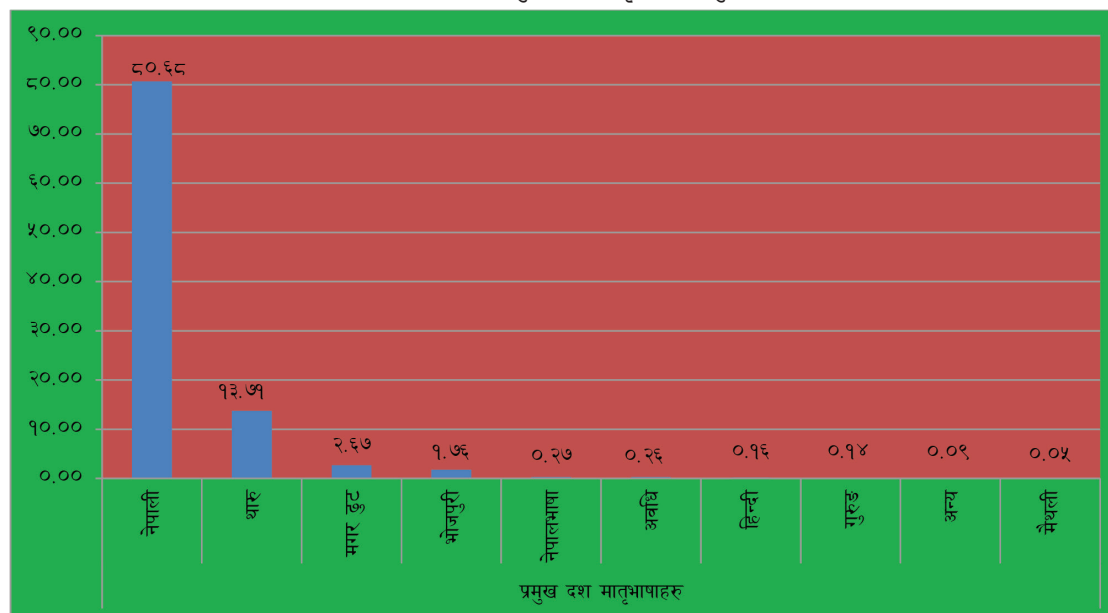
राष्ट्रिय जनगणना २०७८ सालको नतिजा अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा प्रमुख ५ मातृभाषाले ९९% भन्दा बढी हिस्सा ओगटेको देखिन्छ जसमा नेपाली भाषा ८०.६८%, थारु भाषा १३.७१%, मगर ढुट २.६७%, भोजपुरी १.७६% र नेपाल भाषा ०.२७% रहेका छन्। यसैगरी कम जनसंख्याले बोलिने ५ मातृभाषामा राजबंशी र मगरखाम १०/१० जना, खश ११ जना, मगर कैके १७ जना र तामाङ २३ जना रहेका छन्। मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या तलको तालिमा ३.१० मा दिइएको छ।

तालिका ३.१०: नगरपालिकामा मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या

मातृभाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००
नेपाली	६३२४८	८०.६८	२९०७६	७९.७९	३४१७२	८१.४५
थारु	१०७५१	१३.७१	५२५९	१४.४३	५४९२	१३.०९
मगर ढुट	२०९४	२.६७	९३०	२.५५	११६४	२.७७
भोजपुरी	१३८०	१.७६	७३१	२.०१	६४९	१.५५
नेपाल भाषा	२११	०.२७	१०५	०.२९	१०६	०.२५
अवधि	२०७	०.२६	८८	०.२४	११९	०.२८
हिन्दी	१२५	०.१६	७०	०.१९	५५	०.१३
गुरुङ	११३	०.१४	४८	०.१३	६५	०.१५
अन्य	७०	०.०९	३९	०.११	३१	०.०७
मैथली	४२	०.०५	२४	०.०७	१८	०.०४
संस्कृत	२९	०.०४	१५	०.०४	१४	०.०३
कुमाल	२८	०.०४	१४	०.०४	१४	०.०३
उर्दु	२४	०.०३	१२	०.०३	१२	०.०३
तामाङ	२३	०.०३	१०	०.०३	१३	०.०३
मगर कैके	१७	०.०२	७	०.०२	१०	०.०२
खश	११	०.०१	४	०.०१	७	०.०२
राजबंशी	१०	०.०१	४	०.०१	६	०.०१
मगरखाम	१०	०.०१	५	०.०१	५	०.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.७: नगरपालिकामा रहेको प्रमुख १० मातृभाषा अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

३.१० दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस नगरपालिकामा सबैभन्दा धेरै व्यक्तिहरूले दोस्रो भाषाको रूपमा प्रयोग गर्ने पाँचवटा भाषाहरूमा नेपाली (१८.३७%), अंग्रेजी (इनालिश) (०.८४%), थारु (०.७४%), हिन्दी (०.५९%) र खश (०.३०%) रहेका छन्। कुनै पनि दोस्रो भाषा नभएकाहरू अर्थात मातृभाषा र दोस्रो भाषा एउटै भएका व्यक्तिहरू ७८.३१% छन्। अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.११ मा दिइएको छ।

तालिका ३.११: नगरपालिकामा बोलिने दोस्रो भाषा अनुसारको जनसंख्या

दोस्रोभाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००
दोस्रो भाषा नभएको	६१३८७	७८.३१	२८०६१	७७.००	३३३२६	७९.४४
नेपाली	१४४०३	१८.३७	७०१०	१९.२४	७३९३	१७.६२
अंग्रेजी(इनालिश)	६६२	०.८४	३६७	१.०१	२९५	०.७०
थारु	५७९	०.७४	३११	०.८५	२६८	०.६४
हिन्दी	४६१	०.५९	२६१	०.७२	२००	०.४८
खश	२३२	०.३०	११०	०.३०	१२२	०.२९
मगर/ढुट	२०७	०.२६	९५	०.२६	११२	०.२७

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

नेपालभाषा(नेवारी)	११०	०.१४	५४	०.१५	५६	०.१३
मगर कैके	८३	०.११	३५	०.१०	४८	०.११
अन्य	५२	०.०७	२४	०.०७	२८	०.०७
अवधि	४३	०.०५	२२	०.०६	२१	०.०५
मैथिली	४१	०.०५	१७	०.०५	२४	०.०६
उर्दु	३५	०.०४	१८	०.०५	१७	०.०४
भोजपुरी	३१	०.०४	१९	०.०५	१२	०.०३
गुरुङ	२७	०.०३	१०	०.०३	१७	०.०४
मगरखाम	२७	०.०३	१५	०.०४	१२	०.०३
संस्कृत	१३	०.०२	१२	०.०३	१	०.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.११ पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार प्रत्येक व्यक्तिहरूका पुर्खाहरू (जिजु बा/आमा, बाजे/बोजु आदि) ले प्रयोग गर्ने/बोल्ने भाषाहरूलाई पुर्खाको भाषाको रूपमा परिभाषित गरिएको थियो । स्मरणीय छ कि राष्ट्रिय जनगणना २०६८ मा पुर्खाको भाषा सम्बन्धी प्रश्न सोधिएको थिएन। यस नगरपालिकामा पुर्खाको भाषा सबैभन्दा धेरै हुने ५ ओटा भाषामा नेपाली (६८.१७%), थारु (१५.०८%), मगर ढुट (९.४४%), भोजपुरी (१.८९%) र संस्कृत (१.६३%) रहेको छन् । अन्य विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१२ मा दिइएको छ ।

तालिका ३.१२: नगरपालिकामा बोलिने पुर्खाको भाषा अनुसारको जनसंख्या विवरण

पुर्खाको भाषा	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००
नेपाली	५३४३९	६८.१७	२४५७८	६७.४५	२८८६१	६८.८०
थारु	११८२३	१५.०८	५७५१	१५.७८	६०७२	१४.४७
मगर ढुट	७४००	९.४४	३२७९	९.००	४१२१	९.८२
भोजपुरी	१४८२	१.८९	७७०	२.११	७१२	१.७०
संस्कृत	१२७५	१.६३	६४१	१.७६	६३४	१.५१
नेपाल भाषा/नेवारी	९४३	१.२०	४५८	१.२६	४८५	१.१६
खस	६०९	०.७८	२७३	०.७५	३३६	०.८०
अवधी	३७४	०.४८	१८६	०.५१	१८८	०.४५
गुरुङ	३३४	०.४३	१४५	०.४०	१८९	०.४५
हिन्दी	१३९	०.१८	७५	०.२१	६४	०.१५

मैथिली	१०४	०.१३	५७	०.१६	४७	०.११
मगर कैके	८९	०.११	३७	०.१०	५२	०.१२
अन्य	८६	०.११	५७	०.१६	२९	०.०७
उर्दु	६५	०.०८	३४	०.०९	३१	०.०७
कुमाल	४८	०.०६	२१	०.०६	२७	०.०६
राई	४३	०.०५	२१	०.०६	२२	०.०५
तामाङ	३९	०.०५	१६	०.०४	२३	०.०५
बैतडेली	१९	०.०२	४	०.०१	१५	०.०४
मगर खाम	१८	०.०२	९	०.०२	९	०.०२
मुसलमान	१८	०.०२	१०	०.०३	८	०.०२
याकथुङ / लिम्बु	१३	०.०२	६	०.०२	७	०.०२
डोटेली	१२	०.०२	५	०.०१	७	०.०२
वोटे	११	०.०१	४	०.०१	७	०.०२
राजवंशी	१०	०.०१	४	०.०१	६	०.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.१२ धर्म सम्बन्धी विवरण

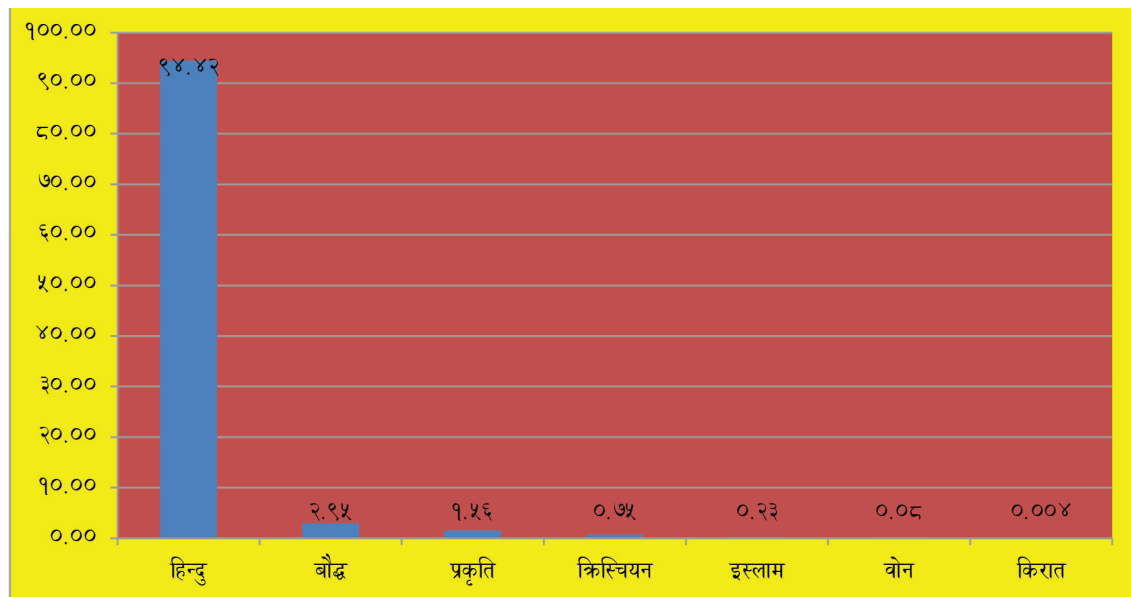
जनगणना २०७८ अनुसार नेपालमा जम्मा १० ओटा धर्म रहेका छन् । जसमध्ये यस सैन्यामैना नगरपालिकामा ७ ओटा धर्म अबलम्बन गरेको पाइन्छ । यस नगरपालिकाको धर्म विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढि हिन्दु (९४.४२%) त्यसपछि बौद्ध (२.९५%) रहेका छन् । तेस्रो स्थानमा प्रकृति (१.५६%) रहेको छ । सबैभन्दा कम ३ जना जनसंख्याले किराँत धर्म अबलम्बन गरेको पाइयो । विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१३ मा दिइएको छ ।

तालिका ३.१३: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको जनसंख्या

धर्म	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००
हिन्दु	७४०२२	९४.४२	३४४०५	९४.४१	३९६१७	९४.४३
बौद्ध	२३१५	२.९५	१०४५	२.८७	१२७०	३.०३
प्रकृति	१२२४	१.५६	६००	१.६५	६२४	१.४९
क्रिस्चियन	५९०	०.७५	२६२	०.७२	३२८	०.७८
इस्लाम	१७९	०.२३	१००	०.२७	७९	०.१९
वोन	६०	०.०८	२७	०.०७	३३	०.०८
किरात	३	०.००४	२	०.०१	१	०.००२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.८: नगरपालिकामा धर्म अनुसारको विवरण (प्रतिशतमा)

३.१३ जनसंख्याको वैवाहिक स्थिती

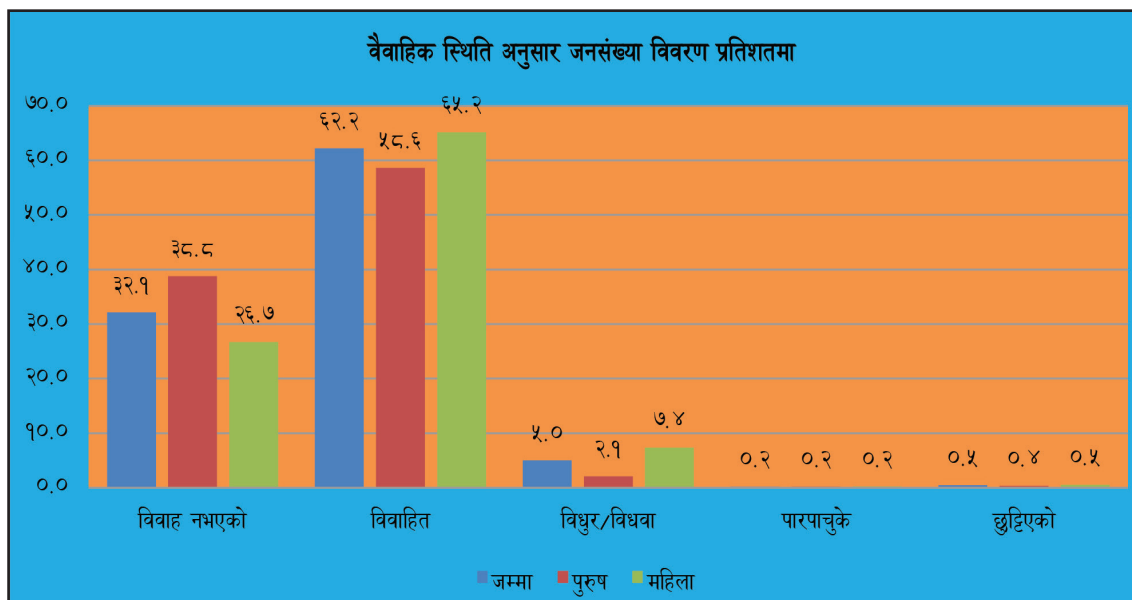
जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकाका हरेक परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा बढि उमेरका व्यक्तिहरूको वैवाहिक स्थिति विश्लेषण गर्दा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको कुल जनसंख्या ६५,५६१ जनामध्ये ३२.१२% अविवाहित रहेका छन्। जसमा पुरुष ३८.७६% र महिला २६.७३% अविवाहित रहेको पाइयो। त्यसैगरी १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको कुल जनसंख्या मध्ये ६२.२३% विवाहित देखिएको छ। विवाहित पुरुष र महिलाहरूको प्रतिशत क्रमशः ५८.६३ र ६५.१५ रहेको छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१४ मा दिइएको छ।

तालिका ३.१४: वैवाहिक स्थिती अनुसारको जनसंख्या

वैवाहिक स्थिती	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१० वर्ष वा सो भन्दा माथि	६५५६१	१००.००	२९३७९	१००.००	३६१८२	१००.००
विवाह नभएको	२१०५६	३२.१२	११३८६	३८.७६	९६७०	२६.७३
विवाहित	४०८००	६२.२३	१७२२६	५८.६३	२३५७४	६५.१५
विधुर/विधवा	३२७५	५.००	६०७	२.०७	२६६८	७.३७
पारपाचुके	१२९	०.२०	५५	०.१९	७४	०.२०
छुट्टिएको	३०१	०.४६	१०५	०.३६	१९६	०.५४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.९: वैवाहिक स्थिति अनुसारको जनसंख्या विवरण (प्रतिशतमा)

३.१४ पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

दश वर्ष वा सोभन्दा बढि उमेरका व्यक्तिहरूको पहिलोपल्ट विवाह गर्दा पुरा भएको उमेरको आधारमा पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्दाको औषत उमेर गणना गरिन्छ। जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार यस नगरपालिकामा रहेका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका कुल विवाहित जनसंख्या ४४,५०५ मध्ये अधिकतम व्यक्तिहरू ३०.६२% को पहिलो विवाह १८ देखि २० वर्षको उमेरमा भएको देखिन्छ भने दोस्रोमा २३.३४% को पहिलो विवाह २१ देखि २४ वर्षको उमेरमा भएको देखिन्छ।

पुरुष र महिलाको पहिलो विवाह गर्ने उमेर समूह असमान रहेको पाइन्छ। यस नगरपालिकामा अधिकतम ३१.१६% पुरुषहरू २१ देखि २४ वर्ष उमेरमा पहिलो विवाह गरेका छन् भने अधिकतम ३४.३६% महिलाहरू १८ देखि २० वर्ष उमेरमा पहिलो विवाह गरेका छन्। अझैपनि दश वर्ष मुनि पहिलो विवाह गर्नेको संख्या ३४० जना (०.७६%) रहेका छन्। जसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१५ मा दिइएको छ।

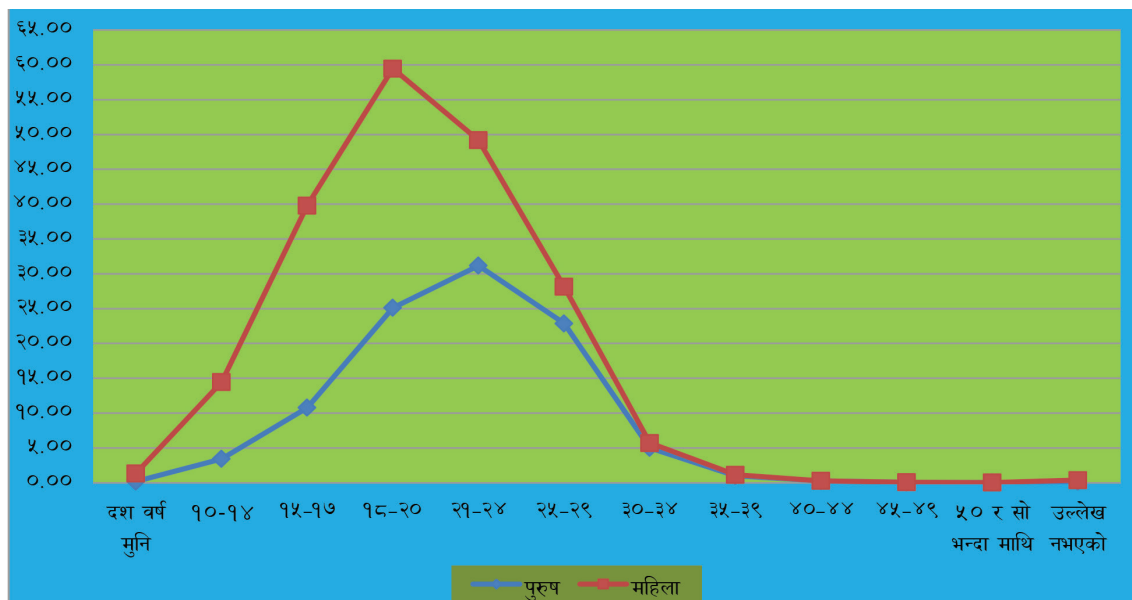
तालिका ३.१५: दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर

पहिलो विवाह गर्दाको उमेर समूह (वर्षमा)	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	४४५०५	१००.००	१७९९३	१००.००	२६५१२	१००.००
दश वर्ष मुनि	३४०	०.७६	३०	०.१७	३१०	१.१७
१०-१४	३५४१	७.९६	६१६	३.४२	२९२५	११.०३
१५-१७	९६३४	२१.६५	१९३८	१०.७७	७६९६	२९.०३
१८-२०	१३६२६	३०.६२	४५१७	२५.१०	९१०९	३४.३६

२१-२४	१०३८६	२३.३४	५६०७	३१.१६	४७७९	१८.०३
२५-२९	५५११	१२.३८	४११७	२२.८८	१३९४	५.२६
३०-३४	१०८६	२.४४	९०१	५.०१	१८५	०.७०
३५-३९	२२०	०.४९	१७८	०.९९	४२	०.१६
४०-४४	५३	०.१२	४५	०.२५	८	०.०३
४५-४९	१३	०.०३	९	०.०५	४	०.०२
५० र सो भन्दा माथि	७	०.०२	५	०.०३	२	०.०१
उल्लेख नभएको	८८	०.२०	३०	०.१७	५८	०.२२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.१०: दश वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्याको पहिलो विवाह गर्दाको उमेर(%मा)

३.१५ अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजाअनुसार यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्याको १.९३ प्रतिशत जनसंख्यामा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता देखिएको छ। कुल पुरुष जनसंख्याको २.२४ प्रतिशत र कुल महिला जनसंख्याको १.६६ प्रतिशतमा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता देखिएको छ। अपाङ्गता भएका जनसंख्या १५१२ जना मध्ये ८१६ जना पुरुष र ६९६ जना महिला रहेका छन्। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूमध्ये अधिकतम शारीरिक अपाङ्गता ३७.४३% रहेको छ भने न्युनदृष्टियुक्त अपाङ्गता १७.६६% रहेको छ। अपाङ्गता सम्बन्धी विस्तृत विवरण तलको तालिका ३.१६ मा दिइएको छ।

तालिका ३.१६: अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा जनसंख्या	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००
अपाङ्गता नभएको	७६८७४	९८.०६	३५६२१	९७.७५	४१२५३	९८.३३
उत्तर नआएको	७	०.०१	४	०.०१	३	०.०१
अपाङ्गता भएको	१५१२	१.९३	८१६	२.२४	६९६	१.६६

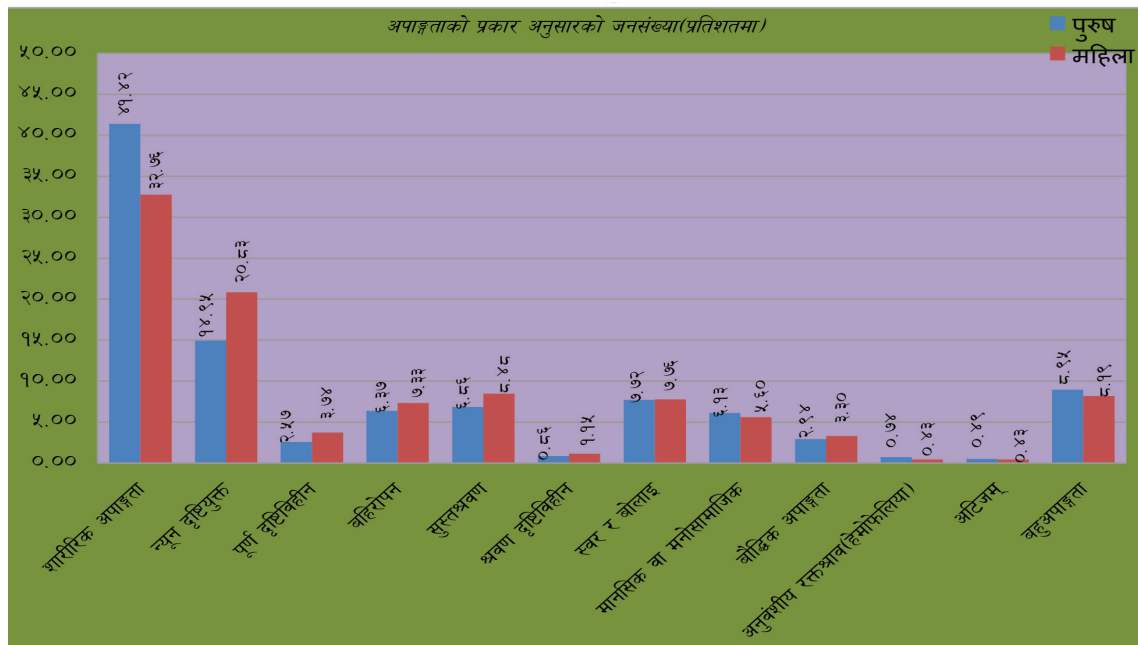
स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

तालिका ३.१७: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या

अपाङ्गताको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
शारीरिक अपाङ्गता	५६६	३७.४३	३३८	४१.४२	२२८	३२.७६
न्यून दृष्टियुक्त	२६७	१७.६६	१२२	१४.९५	१४५	२०.८३
पूर्ण दृष्टिविहीन	४७	३.११	२१	२.५७	२६	३.७४
बहिरोपन	१०३	६.८१	५२	६.३७	५१	७.३३
सुस्तश्रवण	११५	७.६१	५६	६.८६	५९	८.४८
श्रवण दृष्टिविहीन	१५	०.९९	७	०.८६	८	१.१५
स्वर र बोलाइ	११७	७.७४	६३	७.७२	५४	७.७६
मानसिक वा मनोसामाजिक	८९	५.८९	५०	६.१३	३९	५.६०
बौद्धिक अपाङ्गता	४७	३.११	२४	२.९४	२३	३.३०
अनुवंशीय रक्तश्राव(हेमोफेलिया)	९	०.६०	६	०.७४	३	०.४३
अटिजम्	७	०.४६	४	०.४९	३	०.४३
बहुअपाङ्गता	१३०	८.६०	७३	८.९५	५७	८.१९
जम्मा	१५१२	१००.००	८१६	१००.००	६९६	१००.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ३.११: अपाङ्गताको प्रकार अनुसारको जनसंख्या(प्रतिशतमा)

३.१६ वडाअनुसार अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या, स्वदेश अनुपस्थित जनसंख्या, विदेश अनुपस्थित जनसंख्या
तालिका ३.१८: वडाअनुसार अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या, स्वदेश अनुपस्थित जनसंख्या, विदेश अनुपस्थित जनसंख्या

वडा नं.	अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या			स्वदेशमा अनुपस्थित जनसंख्या			विदेशमा अनुपस्थित जनसंख्या		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
रुपन्देही	११२१९५७	५५०४७८	५७१४७९	२७२१६	१६३१३	१०९०३	७९८१८	६७२३३	१२५८५
सैनामैना	७८३९३	३६४४१	४१९५२	३६२७	२२४९	१३७८	९०१८	७७५४	१२६४
१	१२०७५	५६०३	६४७२	५३१	३१८	२१३	१४३७	१२०४	२३३
२	५६६५	२६१३	३०५२	२९२	१७७	११५	५६१	४७७	८४
३	६२०४	२८६०	३३४४	२८३	१८२	१०१	७६७	६६०	१०७
४	९२७१	४३०८	४९६३	४०१	२४३	१५८	११८७	१०१४	१७३
५	८५१०	४०३२	४४७८	३०२	१९२	११०	८५१	७०१	१५०
६	७६७८	३६३८	४०४०	२५५	१६७	८८	९२९	७९५	१३४
७	५५९६	२६०६	२९९०	२५६	१५५	१०१	५८१	५१२	६९
८	५४८३	२५५९	२९२४	२५८	१७१	८७	६४९	५६२	८७
९	४५७२	२१२२	२४५०	२४२	१४९	९३	४८८	४४०	४८
१०	६८८४	३०९१	३७९३	३८३	२३३	१५०	९४५	८४९	९६
११	६४५५	३००९	३४४६	४२४	२६२	१६२	६२३	५४०	८३

३.१७. पाँच वर्ष उमेर समूहगत नगरपालिका र वडागत जनसंख्या

तालिका ३.१९. पाँच वर्ष उमेर समूहगत नगरपालिका र वडागत जनसंख्या

नगरपालिका	जम्मा	प्रतिशत	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत
जम्मा	७८३९३	१००.००	३६४४१	१००.००	४१९५२	१००.००
००-०४ वर्ष	५८६५	७.४८	३२१८	८.८३	२६४७	६.३१
०५-०९ वर्ष	६९६७	८.८९	३८४४	१०.५५	३१२३	७.४४
१०-१४ वर्ष	७१४१	९.११	३७७५	१०.३६	३३६६	८.०२
१५-१९ वर्ष	७८४०	१०.००	३९००	१०.७०	३९४०	९.३९
२०-२४ वर्ष	७१२९	९.०९	३०८३	८.४६	४०४६	९.६४
२५-२९ वर्ष	६९६४	८.८८	२६९९	७.४१	४२६५	१०.१७
३०-३४ वर्ष	६५१२	८.३१	२५२८	६.९४	३९८४	९.५०
३५-३९ वर्ष	६२३५	७.९५	२४६९	६.७८	३७६६	८.९८
४०-४४ वर्ष	५२००	६.६३	२२९१	६.२९	२९०९	६.९३
४५-४९ वर्ष	३९१२	४.९९	१७८६	४.९०	२१२६	५.०७
५०-५४ वर्ष	३८२८	४.८८	१७३५	४.७६	२०९३	४.९९
५५-५९ वर्ष	२८८१	३.६८	१३५०	३.७०	१५३१	३.६५
६०-६४ वर्ष	२६४५	३.३७	१२१८	३.३४	१४२७	३.४०
६५-६९ वर्ष	१९९८	२.५५	९७८	२.६८	१०२०	२.४३
७०-७४ वर्ष	१५१७	१.९४	६९७	१.९१	८२०	१.९५
७५-७९ वर्ष	९३३	१.१९	४३७	१.२०	४९६	१.१८
८०-८४ वर्ष	४९२	०.६३	२५६	०.७०	२३६	०.५६
८५-८९ वर्ष	२००	०.२६	१०४	०.२९	९६	०.२३
९०-९४ वर्ष	९२	०.१२	५३	०.१५	३९	०.०९
९५+ वर्ष	४२	०.०५	२०	०.०५	२२	०.०५
वडा नं. १						
जम्मा	१२०७५	१००.००	५६०३	१००.००	६४७२	१००.००
००-०४ वर्ष	९११	७.५४	५०६	९.०३	४०५	६.२६
०५-०९ वर्ष	१०३९	८.६०	५७४	१०.२४	४६५	७.१८
१०-१४ वर्ष	११५०	९.५२	६०७	१०.८३	५४३	८.३९
१५-१९ वर्ष	१२७७	१०.५८	६१५	१०.९८	६६२	१०.२३
२०-२४ वर्ष	११६१	९.६१	५१०	९.१०	६५१	१०.०६
२५-२९ वर्ष	१११६	९.२४	४४२	७.८९	६७४	१०.४१
३०-३४ वर्ष	९८९	८.१९	३७९	६.७६	६१०	९.४३
३५-३९ वर्ष	९८८	८.१८	३८२	६.८२	६०६	९.३६

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४०-४४ वर्ष	७८८	६.५३	३५५	६.३४	४३३	६.६९
४५-४९ वर्ष	५९१	४.८९	२६३	४.६९	३२८	५.०७
५०-५४ वर्ष	५७४	४.७५	२६९	४.८०	३०५	४.७१
५५-५९ वर्ष	४३६	३.६१	२०८	३.७१	२२८	३.५२
६०-६४ वर्ष	३६०	२.९८	१६९	३.०२	१९१	२.९५
६५-६९ वर्ष	२७३	२.२६	१२४	२.२१	१४९	२.३०
७०-७४ वर्ष	२०२	१.६७	९३	१.६६	१०९	१.६८
७५-७९ वर्ष	११८	०.९८	५१	०.९१	६७	१.०४
८०-८४ वर्ष	५९	०.४९	३४	०.६१	२५	०.३९
८५-८९ वर्ष	२८	०.२३	१५	०.२७	१३	०.२०
९०-९४ वर्ष	१०	०.०८	६	०.११	४	०.०६
९५+ वर्ष	५	०.०४	१	०.०२	४	०.०६
वडा नं. २						
जम्मा	५६६५	१००.००	२६१३	१००.००	३०५२	१००.००
००-०४ वर्ष	३९४	६.९५	१९८	७.५८	१९६	६.४२
०५-०९ वर्ष	५१९	९.१६	२८६	१०.९५	२३३	७.६३
१०-१४ वर्ष	५००	८.८३	२६२	१०.०३	२३८	७.८०
१५-१९ वर्ष	५४९	९.६९	२८४	१०.८७	२६५	८.६८
२०-२४ वर्ष	४९०	८.६५	२१७	८.३०	२७३	८.९४
२५-२९ वर्ष	४७७	८.४२	१८५	७.०८	२९२	९.५७
३०-३४ वर्ष	४८५	८.५६	१८८	७.१९	२९७	९.७३
३५-३९ वर्ष	४८९	८.६३	१८९	७.२३	३००	९.८३
४०-४४ वर्ष	४१२	७.२७	१८९	७.२३	२२३	७.३१
४५-४९ वर्ष	२७९	४.९२	१३४	५.१३	१४५	४.७५
५०-५४ वर्ष	२९३	५.१७	१३१	५.०१	१६२	५.३१
५५-५९ वर्ष	१७९	३.१६	७३	२.७९	१०६	३.४७
६०-६४ वर्ष	१८६	३.२८	७९	३.०२	१०७	३.५१
६५-६९ वर्ष	१४६	२.५८	७०	२.६८	७६	२.४९
७०-७४ वर्ष	१२२	२.१५	४६	१.७६	७६	२.४९
७५-७९ वर्ष	७५	१.३२	४०	१.५३	३५	१.१५
८०-८४ वर्ष	३९	०.६९	२२	०.८४	१७	०.५६
८५-८९ वर्ष	२२	०.३९	१४	०.५४	८	०.२६
९०-९४ वर्ष	६	०.११	३	०.११	३	०.१०
९५+ वर्ष	३	०.०५	३	०.११	०	०.००

वडा नं. ३						
जम्मा	६२०४	१००.००	२८६०	१००.००	३३४४	१००.००
००-०४ वर्ष	४६३	७.४६	२३४	८.१८	२२९	६.८५
०५-०९ वर्ष	५४४	८.७७	३०६	१०.७०	२३८	७.१२
१०-१४ वर्ष	५४३	८.७५	३०५	१०.६६	२३८	७.१२
१५-१९ वर्ष	६०२	९.७०	२९५	१०.३१	३०७	९.१८
२०-२४ वर्ष	५८९	९.४९	२४२	८.४६	३४७	१०.३८
२५-२९ वर्ष	५३९	८.६९	२०९	७.३१	३३०	९.८७
३०-३४ वर्ष	४९२	७.९३	१९३	६.७५	२९९	८.९४
३५-३९ वर्ष	४७८	७.७०	१८५	६.४७	२९३	८.७६
४०-४४ वर्ष	४३३	६.९८	१८४	६.४३	२४९	७.४५
४५-४९ वर्ष	३२७	५.२७	१४२	४.९७	१८५	५.५३
५०-५४ वर्ष	३१६	५.०९	१४७	५.१४	१६९	५.०५
५५-५९ वर्ष	२१९	३.५३	१०८	३.७८	१११	३.३२
६०-६४ वर्ष	२१९	३.५३	१००	३.५०	११९	३.५६
६५-६९ वर्ष	१६७	२.६९	८२	२.८७	८५	२.५४
७०-७४ वर्ष	१३४	२.१६	६०	२.१०	७४	२.२१
७५-७९ वर्ष	७७	१.२४	३६	१.२६	४१	१.२३
८०-८४ वर्ष	४६	०.७४	२४	०.८४	२२	०.६६
८५-८९ वर्ष	११	०.१८	६	०.२१	५	०.१५
९०-९४ वर्ष	४	०.०६	२	०.०७	२	०.०६
९५+ वर्ष	१	०.०२	०	०.००	१	०.०३
वडा नं. ४						
जम्मा	९२७१	१००.००	४३०८	१००.००	४९६३	१००.००
००-०४ वर्ष	६८७	७.४१	३७९	८.८०	३०८	६.२१
०५-०९ वर्ष	७९७	८.६०	४४४	१०.३१	३५३	७.११
१०-१४ वर्ष	७९२	८.५४	४२६	९.८९	३६६	७.३७
१५-१९ वर्ष	९२०	९.९२	४८२	११.१९	४३८	८.८३
२०-२४ वर्ष	८४१	९.०७	३५४	८.२२	४८७	९.८१
२५-२९ वर्ष	८०७	८.७०	३१४	७.२९	४९३	९.९३
३०-३४ वर्ष	८०८	८.७२	३१२	७.२४	४९६	९.९९
३५-३९ वर्ष	७१९	७.७६	२८८	६.६९	४३१	८.६८
४०-४४ वर्ष	६०४	६.५१	२५८	५.९९	३४६	६.९७
४५-४९ वर्ष	४७०	५.०७	२०४	४.७४	२६६	५.३६

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

५०-५४ वर्ष	५०२	५.४१	२०७	४.८१	२९५	५.९४
५५-५९ वर्ष	३९४	४.२५	१९८	४.६०	१९६	३.९५
६०-६४ वर्ष	२९८	३.२१	१३९	३.२३	१५९	३.२०
६५-६९ वर्ष	२२५	२.४३	१०६	२.४६	११९	२.४०
७०-७४ वर्ष	१९१	२.०६	८७	२.०२	१०४	२.१०
७५-७९ वर्ष	११८	१.२७	५५	१.२८	६३	१.२७
८०-८४ वर्ष	५२	०.५६	२८	०.६५	२४	०.४८
८५-८९ वर्ष	२६	०.२८	१५	०.३५	११	०.२२
९०-९४ वर्ष	१४	०.१५	८	०.१९	६	०.१२
९५+ वर्ष	६	०.०६	४	०.०९	२	०.०४
वडा नं. ५						
जम्मा	८५१०	१००.००	४०३२	१००.००	४४७८	१००.००
००-०४ वर्ष	६२३	७.३२	३४२	८.४८	२८१	६.२८
०५-०९ वर्ष	७००	८.२३	३८८	९.६२	३१२	६.९७
१०-१४ वर्ष	८११	९.५३	४२५	१०.५४	३८६	८.६२
१५-१९ वर्ष	८५४	१०.०४	४३४	१०.७६	४२०	९.३८
२०-२४ वर्ष	७७३	९.०८	३४४	८.५३	४२९	९.५८
२५-२९ वर्ष	८२३	९.६७	३२८	८.१३	४९५	११.०५
३०-३४ वर्ष	७२२	८.४८	२९३	७.२७	४२९	९.५८
३५-३९ वर्ष	७२१	८.४७	३००	७.४४	४२१	९.४०
४०-४४ वर्ष	५४१	६.३६	२५६	६.३५	२८५	६.३६
४५-४९ वर्ष	४११	४.८३	१९३	४.७९	२१८	४.८७
५०-५४ वर्ष	३६५	४.२९	१६७	४.१४	१९८	४.४२
५५-५९ वर्ष	२९७	३.४९	१४२	३.५२	१५५	३.४६
६०-६४ वर्ष	२८७	३.३७	१३१	३.२५	१५६	३.४८
६५-६९ वर्ष	२२५	२.६४	११७	२.९०	१०८	२.४१
७०-७४ वर्ष	१७१	२.०१	८२	२.०३	८९	१.९९
७५-७९ वर्ष	१०८	१.२७	४८	१.१९	६०	१.३४
८०-८४ वर्ष	४५	०.५३	२४	०.६०	२१	०.४७
८५-८९ वर्ष	१९	०.२२	११	०.२७	८	०.१८
९०-९४ वर्ष	१०	०.१२	७	०.१७	३	०.०७
९५+ वर्ष	४	०.०५	०	०.००	४	०.०९

वडा नं. ६						
जम्मा	७६७८	१००.००	३६३८	१००.००	४०४०	१००.००
००-०४ वर्ष	५९६	७.७६	३५५	९.७६	२४१	५.९७
०५-०९ वर्ष	७०२	९.१४	४०३	११.०८	२९९	७.४०
१०-१४ वर्ष	६८९	८.९७	३४१	९.३७	३४८	८.६१
१५-१९ वर्ष	७४८	९.७४	३७८	१०.३९	३७०	९.१६
२०-२४ वर्ष	७१०	९.२५	३०४	८.३६	४०६	१०.०५
२५-२९ वर्ष	६८१	८.८७	२६५	७.२८	४१६	१०.३०
३०-३४ वर्ष	६५७	८.५६	२६६	७.३१	३९१	९.६८
३५-३९ वर्ष	५७६	७.५०	२४२	६.६५	३३४	८.२७
४०-४४ वर्ष	४६९	६.११	२०२	५.५५	२६७	६.६१
४५-४९ वर्ष	३७०	४.८२	१६२	४.४५	२०८	५.१५
५०-५४ वर्ष	३९२	५.११	१७२	४.७३	२२०	५.४५
५५-५९ वर्ष	२९९	३.८९	१४०	३.८५	१५९	३.९४
६०-६४ वर्ष	२७२	३.५४	१३६	३.७४	१३६	३.३७
६५-६९ वर्ष	१९६	२.५५	१०८	२.९७	८८	२.१८
७०-७४ वर्ष	१३८	१.८०	६७	१.८४	७१	१.७६
७५-७९ वर्ष	८७	१.१३	४२	१.१५	४५	१.११
८०-८४ वर्ष	५७	०.७४	३१	०.८५	२६	०.६४
८५-८९ वर्ष	१९	०.२५	१०	०.२७	९	०.२२
९०-९४ वर्ष	१२	०.१६	९	०.२५	३	०.०७
९५+ वर्ष	८	०.१०	५	०.१४	३	०.०७
वडा नं. ७						
जम्मा	५५९६	१००.००	२६०६	१००.००	२९९०	१००.००
००-०४ वर्ष	४२८	७.६५	२५५	९.७९	१७३	५.७९
०५-०९ वर्ष	४८६	८.६८	२६४	१०.१३	२२२	७.४२
१०-१४ वर्ष	५०९	९.१०	२६०	९.९८	२४९	८.३३
१५-१९ वर्ष	५६५	१०.१०	२६४	१०.१३	३०१	१०.०७
२०-२४ वर्ष	५३७	९.६०	२४३	९.३२	२९४	९.८३
२५-२९ वर्ष	५३०	९.४७	२०४	७.८३	३२६	१०.९०
३०-३४ वर्ष	४४९	८.०२	१९०	७.२९	२५९	८.६६
३५-३९ वर्ष	४२६	७.६१	१७०	६.५२	२५६	८.५६
४०-४४ वर्ष	३५०	६.२५	१४६	५.६०	२०४	६.८२
४५-४९ वर्ष	२४३	४.३४	१०७	४.११	१३६	४.५५

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

५०-५४ वर्ष	२८२	५.०४	१४०	५.३७	१४२	४.७५
५५-५९ वर्ष	२०८	३.७२	९५	३.६५	११३	३.७८
६०-६४ वर्ष	२०७	३.७०	८९	३.४२	११८	३.९५
६५-६९ वर्ष	१३४	२.३९	६४	२.४६	७०	२.३४
७०-७४ वर्ष	११३	२.०२	५६	२.१५	५७	१.९१
७५-७९ वर्ष	६५	१.१६	२९	१.११	३६	१.२०
८०-८४ वर्ष	३६	०.६४	१७	०.६५	१९	०.६४
८५-८९ वर्ष	१८	०.३२	८	०.३१	१०	०.३३
९०-९४ वर्ष	६	०.११	३	०.१२	३	०.१०
९५+ वर्ष	४	०.०७	२	०.०८	२	०.०७
वडा नं. ८						
जम्मा	५४८३	१००.००	२५५९	१००.००	२९२४	१००.००
००-०४ वर्ष	३७५	६.८४	२०१	७.८५	१७४	५.९५
०५-०९ वर्ष	४९४	९.०१	२७२	१०.६३	२२२	७.५९
१०-१४ वर्ष	५१९	९.४७	२८८	११.२५	२३१	७.९०
१५-१९ वर्ष	५५६	१०.१४	२७८	१०.८६	२७८	९.५१
२०-२४ वर्ष	४७४	८.६४	२२०	८.६०	२५४	८.६९
२५-२९ वर्ष	४४६	८.१३	१७८	६.९६	२६८	९.१७
३०-३४ वर्ष	४५९	८.३७	१७४	६.८०	२८५	९.७५
३५-३९ वर्ष	४४७	८.१५	१६६	६.४९	२८१	९.६१
४०-४४ वर्ष	३९६	७.२२	१६२	६.३३	२३४	८.००
४५-४९ वर्ष	२९७	५.४२	१४५	५.६७	१५२	५.२०
५०-५४ वर्ष	२६८	४.८९	१३३	५.२०	१३५	४.६२
५५-५९ वर्ष	१९३	३.५२	९०	३.५२	१०३	३.५२
६०-६४ वर्ष	१९५	३.५६	८६	३.३६	१०९	३.७३
६५-६९ वर्ष	१४६	२.६६	७०	२.७४	७६	२.६०
७०-७४ वर्ष	९८	१.७९	३८	१.४८	६०	२.०५
७५-७९ वर्ष	६२	१.१३	३३	१.२९	२९	०.९९
८०-८४ वर्ष	३९	०.७१	१९	०.७४	२०	०.६८
८५-८९ वर्ष	१३	०.२४	४	०.१६	९	०.३१
९०-९४ वर्ष	५	०.०९	१	०.०४	४	०.१४
९५+ वर्ष	१	०.०२	१	०.०४	०	०.००

वडा नं. ९						
जम्मा	४५७२	१००.००	२१२२	१००.००	२४५०	१००.००
००-०४ वर्ष	३७६	८.२२	२०५	९.६६	१७१	६.९८
०५-०९ वर्ष	४३३	९.४७	२२३	१०.५१	२१०	८.५७
१०-१४ वर्ष	४०३	८.८१	२१६	१०.१८	१८७	७.६३
१५-१९ वर्ष	४३४	९.४९	२११	९.९४	२२३	९.१०
२०-२४ वर्ष	४३१	९.४३	१९२	९.०५	२३९	९.७६
२५-२९ वर्ष	३९६	८.६६	१५३	७.२१	२४३	९.९२
३०-३४ वर्ष	३८७	८.४६	१५४	७.२६	२३३	९.५१
३५-३९ वर्ष	३५०	७.६६	१४६	६.८८	२०४	८.३३
४०-४४ वर्ष	३०२	६.६१	१२५	५.८९	१७७	७.२२
४५-४९ वर्ष	२४०	५.२५	११७	५.५१	१२३	५.०२
५०-५४ वर्ष	१९०	४.१६	८०	३.७७	११०	४.४९
५५-५९ वर्ष	१५८	३.४६	७४	३.४९	८४	३.४३
६०-६४ वर्ष	१६३	३.५७	७२	३.३९	९१	३.७१
६५-६९ वर्ष	१३३	२.९१	७२	३.३९	६१	२.४९
७०-७४ वर्ष	८२	१.७९	४०	१.८९	४२	१.७१
७५-७९ वर्ष	४८	१.०५	२५	१.१८	२३	०.९४
८०-८४ वर्ष	२८	०.६१	११	०.५२	१७	०.६९
८५-८९ वर्ष	८	०.१७	१	०.०५	७	०.२९
९०-९४ वर्ष	७	०.१५	४	०.१९	३	०.१२
९५+ वर्ष	३	०.०७	१	०.०५	२	०.०८
वडा नं. १०						
जम्मा	६८८४	१००.००	३०९१	१००.००	३७९३	१००.००
००-०४ वर्ष	४९४	७.१८	२६८	८.६७	२२६	५.९६
०५-०९ वर्ष	६७६	९.८२	३७०	११.९७	३०६	८.०७
१०-१४ वर्ष	६४३	९.३४	३४२	११.०६	३०१	७.९४
१५-१९ वर्ष	६७८	९.८५	३३६	१०.८७	३४२	९.०२
२०-२४ वर्ष	५४६	७.९३	२११	६.८३	३३५	८.८३
२५-२९ वर्ष	५७४	८.३४	१९३	६.२४	३८१	१०.०४
३०-३४ वर्ष	५५५	८.०६	१८४	५.९५	३७१	९.७८
३५-३९ वर्ष	५५२	८.०२	२०२	६.५४	३५०	९.२३
४०-४४ वर्ष	४७१	६.८४	२०६	६.६६	२६५	६.९९
४५-४९ वर्ष	३४१	४.९५	१५२	४.९२	१८९	४.९८

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

५०-५४ वर्ष	३४३	४.९८	१५८	५.११	१८५	४.८८
५५-५९ वर्ष	२६३	३.८२	११३	३.६६	१५०	३.९५
६०-६४ वर्ष	२४३	३.५३	११५	३.७२	१२८	३.३७
६५-६९ वर्ष	१९२	२.७९	९३	३.०१	९९	२.६१
७०-७४ वर्ष	१४७	२.१४	७१	२.३०	७६	२.००
७५-७९ वर्ष	८४	१.२२	३७	१.२०	४७	१.२४
८०-८४ वर्ष	४८	०.७०	२४	०.७८	२४	०.६३
८५-८९ वर्ष	२३	०.३३	१०	०.३२	१३	०.३४
९०-९४ वर्ष	९	०.१३	५	०.१६	४	०.११
९५+ वर्ष	२	०.०३	१	०.०३	१	०.०३
वडा नं. ११						
जम्मा	६८८४	१००.००	३०९१	१००.००	३७९३	१००.००
००-०४ वर्ष	४९४	७.१८	२६८	८.६७	२२६	५.९६
०५-०९ वर्ष	६७६	९.८२	३७०	११.९७	३०६	८.०७
१०-१४ वर्ष	६४३	९.३४	३४२	११.०६	३०१	७.९४
१५-१९ वर्ष	६७८	९.८५	३३६	१०.८७	३४२	९.०२
२०-२४ वर्ष	५४६	७.९३	२११	६.८३	३३५	८.८३
२५-२९ वर्ष	५७४	८.३४	१९३	६.२४	३८१	१०.०४
३०-३४ वर्ष	५५५	८.०६	१८४	५.९५	३७१	९.७८
३५-३९ वर्ष	५५२	८.०२	२०२	६.५४	३५०	९.२३
४०-४४ वर्ष	४७१	६.८४	२०६	६.६६	२६५	६.९९
४५-४९ वर्ष	३४१	४.९५	१५२	४.९२	१८९	४.९८
५०-५४ वर्ष	३४३	४.९८	१५८	५.११	१८५	४.८८
५५-५९ वर्ष	२६३	३.८२	११३	३.६६	१५०	३.९५
६०-६४ वर्ष	२४३	३.५३	११५	३.७२	१२८	३.३७
६५-६९ वर्ष	१९२	२.७९	९३	३.०१	९९	२.६१
७०-७४ वर्ष	१४७	२.१४	७१	२.३०	७६	२.००
७५-७९ वर्ष	८४	१.२२	३७	१.२०	४७	१.२४
८०-८४ वर्ष	४८	०.७०	२४	०.७८	२४	०.६३
८५-८९ वर्ष	२३	०.३३	१०	०.३२	१३	०.३४
९०-९४ वर्ष	९	०.१३	५	०.१६	४	०.११
९५+ वर्ष	२	०.०३	१	०.०३	१	०.०३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.१८ वडाअनुसार बालबालिका (०-१७ वर्ष) अनुपात

तालिका ३.२० वडाअनुसार बालबालिका (०-१७ वर्ष) अनुपात

वडा नं.	(०-१७ वर्ष) का कुल जनसंख्या	(०-१७ वर्ष) का पुरुष	(०-१७ वर्ष) का महिला	बालबालिका अनुपात
१	३८५४	२०६२	१७९२	११५.०७
२	१७२१	९०९	८१२	१११.९५
३	१९०९	१०२२	८८७	११५.२२
४	२७९६	१५१६	१२८०	११८.४४
५	२६१०	१३८३	१२२७	११२.७१
६	२४२७	१३३३	१०९४	१२१.८५
७	१७५८	९३८	८२०	११४.३९
८	१७२४	९३१	७९३	११७.४
९	१४४८	७६४	६८४	१११.७
१०	२२२५	११८३	१०४२	११३.५३
११	२०६७	१०८८	९७९	१११.१३
सैनामैना	२४५३९	१३१२९	११४१०	११५.०७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.१९ वडाअनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण

तालिका ३.२१ वडाअनुसार अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको विवरण

वडा नं.	जम्मा जनसंख्या	अपाङ्गता भएको जनसंख्या	अपाङ्गता नभएका जनसंख्या	उल्लेख नभएको जनसंख्या	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको दर
१	१२०७५	२९१	११७८३	१	२.४१
२	५६६५	७२	५५९३	०	१.२७
३	६२०४	९२	६११२	०	१.४८
४	९२७१	१२८	९१४३	०	१.३८
५	८५१०	१३३	८३७७	०	१.५६
६	७६७८	१००	७५७६	२	१.३
७	५५९६	१४३	५४५३	०	२.५६
८	५४८३	११२	५३७१	०	२.०४
९	४५७२	९२	४४८०	०	२.०१
१०	६८८४	१९२	६६९२	०	२.७९
११	६४५५	१५७	६२९४	४	२.४३
सैनामैना	७८३९३	१५१२	७६८७४	७	१.९३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.२० वडाअनुसार परिवारको संरचनागत विवरण

तालिका ३.२२ वडाअनुसार परिवारको संरचनागत विवरण

वडा नं.	जम्मा जनसंख्या	एकल (Nuclear)		संयुक्त (Extended)	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	१२०७५	५७४३	४७.५६	६३३२	५२.४४
२	५६६५	२५५२	४५.०५	३११३	५४.९५
३	६२०४	३०९०	४९.८१	३११४	५०.१९
४	९२७१	४३७७	४७.२१	४८९४	५२.७९
५	८५१०	४०३९	४७.४६	४४७१	५२.५४
६	७६७८	३५०५	४५.६५	४१७३	५४.३५
७	५५९६	२५४२	४५.४३	३०५४	५४.५७
८	५४८३	२७७५	५०.६१	२७०८	४९.३९
९	४५७२	२२२६	४८.६९	२३४६	५१.३१
१०	६८८४	३२२८	४६.८९	३६५६	५३.११
११	६४५५	२९४३	४५.५९	३५१२	५४.४१
सैनामैना	७८३९३	३७०२०	४७.२२	४१३७३	५२.७८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

खण्ड-४

शैक्षिक तथ्याङ्क

४.१ शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

तालिका ४.१: सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण २०८१

सि.नं.	शैक्षिक संस्थाको किसिम	संख्या
१	सामुदायिक बिद्यालय	१८
२	संस्थागत विद्यालय	१९
३	धार्मिक विद्यालय	१
४	शिशु स्याहार / बाल विकास केन्द्र	३९
५	आधारभूत विद्यालय	१२
६	माध्यमिक विद्यालय	२३
७	सामुदायिक सिकाई केन्द्र	१
८	प्राविधिक धार (कक्षा ९-१२) सञ्चालित	१
९	कलेज/ क्याम्पस	२
१०	सार्वजनिक पुस्तकालय / बाचनालय	१

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

४.२ शैक्षिक सूचकहरू

तालिका ४.२: सैनामैना नगरपालिकाको शिक्षासंग सम्बन्धित सूचकहरू

सि.नं.	सूचकहरू	आव २०७९/२०८०			आव २०८०/२०८१		
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	पूर्व प्राथमिक शिक्षाको अनुभव सहित कक्षा १ मा नव प्रवेशीको प्रतिशत	७२.६	८१.२	७७	९८.३	९८	९८.१
२	कक्षा १ मा कूल प्रवेश दर (GIR)	१२६.५	१३७	१३२	१०७.८	११९	१२४
३	कक्षा १ मा खुद प्रवेश दर (NIR)	९७.९	९८.६	९८.३	९५.७	९६.३	९६
४	आधारभूत तहमा कक्षा १-५ मा कुल विद्यार्थी भर्ना दर (GER)	११८.३	११६	११७	१२२.९	१२४	१२४
५	आधारभूत तहमा कक्षा १-५ मा खुद विद्यार्थी भर्ना दर (NER)	९७.३	९८.६	९८	९५.३	९५.२	९५.२
६	कक्षा १-८ को खुद भर्ना दरमा लैङ्गिक समता सूचकाङ्क (GPI)	९७.१	९५.९	९६.५	९५.१	९४.४	९४.९
७	कक्षा ९ र १० मा कुल विद्यार्थी भर्ना दर (GER)	७२	९७	८२.७	११०.१	१११	११०
८	कक्षा ९-१२ को खुद भर्ना दर	४८.३	६४.९	५५.४	५९.८	६५.३	६२.६

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

४.३ शिक्षा सम्बन्धी अन्य सूचकहरू

तालिका ४.३: सैनामैना नगरपालिकाको शिक्षासंग सम्बन्धित अन्य सूचकहरू २०८१

सि. नं.	सूचकहरू	मान	कैफियत
१	आधारभूत तहमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात	३२	
२	माध्यमिक तहमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात	४१	एक शिक्षक बराबर
३	स्वच्छ पानी तथा सरसफाई सुविधासहित शौचालय निर्माण भएका विद्यालयको प्रतिशत	१००%	
४	इन्टरनेट सुविधा पुगेका विद्यालय प्रतिशत	१००%	

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

४.४ तहगत तथा विद्यालयको किसिम अनुसार विद्यार्थी विवरण

तालिका ४.४: शैक्षिक सत्र २०८० र २०८१ को सैनामैना नगरपालिकाको तहगत

तथा विद्यालयको किसिम अनुसार विद्यार्थी विवरण

सि. नं.	कक्षा	सामुदायिक विद्यालय				संस्थागत विद्यालय			
		छात्रा संख्या		छात्र संख्या		छात्रा संख्या		छात्र संख्या	
		२०८०	२०८१	२०८०	२०८१	२०८०	२०८१	२०८०	२०८१
१	१-५ सम्म	१७५५	१६३३	१८३९	१६८८	२६०६	२५८५	३६३३	३४५५
२	६-८ सम्म	१४७६	१३९०	१५२३	१४५१	१०१५	९८५	१३९४	१४५८
३	९-१० सम्म	११४५	११०३	१०८८	१०८४	४७६	५०६	६६२	६४३
४	११-१२ सम्म	११९३	७९२	१००२	६९१	१५७	१३५	२६१	१६६
जम्मा		५५६९	४९१८	५४५२	४९१४	४२५४	४२११	५९५०	५७२२

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

४.५ तहगत रूपमा सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक विवरण

तालिका ४.५: शैक्षिक सत्र २०८१ मा सैनामैना नगरपालिकाको तहगत

रूपमा सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक विवरण

सि. नं.	विद्यालयको नाम	वाल विकास	प्राथमिक तह		आधारभूत तह				माध्यमिक तह				माध्यमिक तह		जम्मा
			कक्षा १ देखी ५		कक्षा ६ देखी ८				कक्षा ९ र १०				कक्षा ११ र १२		
			दरवन्दी	राहत	दरवन्दी	राहत	शिक्षण सिकाइ अनुदान	प्रविधिक	दरवन्दी	राहत	शिक्षण सिकाइ अनुदान	प्रविधिक	राहत/ अनुदान	प्रविधिक	
१	पर्पोहा मा वि	१	७	१	३	१			६	१	०	०	२	०	२२
२	रामापुर मा वि	३	८	१	६	२			४	१	०	०	२	०	२७
३	पशुपति मा वि	३	७	१	४	१		२	६	१	०	२	२	४	३३
४	सैनामैना मा वि	५	११	१	५	२			२	२	०	०	२	०	३०
५	दुर्गाभवानी मा वि	१	५	१	०	३			१	३	०	०	२	०	१६
६	जनकल्याण मा वि	५	८	२	२	२			१	३	०	०	०	०	२३
७	सरस्वती मा वि	२	७	२	०	३	०	०	१	०	०	०	०	०	१५
८	राष्ट्रिय मा वि	२	७	२	०	३	०	०	०	०	२	०	०	०	१६
९	जनचेतना मा वि	२	८	०	१	२	०	०	०	०	३	०	०	०	१६
१०	सालभण्डी मा वि	१	८	०	०	३			०	१	३	०	०	०	१६
११	कोटीयादेवि मा वि	२	६	२	०	३			१	०	२	०	०	०	१६
१२	मलमलादेवी मा वि	२	८	१	०	३			१	०	२	०	०	०	१७
१३	पश्चिमपर्पोहा मा वि	३	७	२	०	२		०	१	०	२	०	०	०	१७
१४	महरेवादेवी मा वि	२	५	१	०	२	१				२	०	०	०	१३
१५	जनज्योती आ वि	१	६	०	०	०		०				०	०	०	७
१६	जनज्योती आ वि ३	१	६	०	०	३	१					०	०	०	११
१७	कालिका आ वि	२	४	१	०	०						०	०	०	७
१८	लुम्बिनी वा वि के	१	०	०	०	०		०				०	०	०	१
१९	कन्चन पूर्व प्रा वि	०	०	०	०	०						०	०	०	०
२०	पर्पोहा बोलबम वैदिक गुरुकुलम	०	०	०	०	०		०	०	०		०	०	०	०
जम्मा		३९	११८	१८	२१	३५	२	२	२४	१२	१६	२	१०	४	३०३

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

४.६ प्राविधिक धार तर्फ संचालन रहेका विद्यालयहरूको विवरण

तालिका ४.६: शैक्षिक सत्र २०८१मा सैनामैना नगरपालिकाको प्राविधिक धार तर्फको कक्षा ९-१२ को कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरूको विवरण

सि. नं.	विद्यालय वा कलेजको नाम	ठेगाना	पढाई हुने विषय क्षेत्र	तह	विद्यार्थी संख्या
१	पशुपति मा. वि.	सैनामैना-१० सालभण्डी	इलेक्ट्रिकल इन्जिनियरिङ	९ देखि १२	६३

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

४.७ सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरू

तालिका ४.७: शैक्षिक सत्र २०८१मा सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरूको विवरण

सि. नं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	प्रधानाध्यापकको नाम	प्र.अ. को मोबाइल नं.	Email address	सञ्चालित कक्षा
१	पर्रोहा मा.वि.	४	बलबहादुर के. सी.	९८५७०८१०६३	parrohahss@gmail.com	० देखि १२
२	रामपुर मा.वि.	६	कृष्ण प्रसाद पौडेल	९८५७०१५१६८	poudelk70@gmail.com	० देखि १२
३	पशुपति मा.वि.	१०	हरि थापा	९८५७०३२१५५	pschool2074@gmail.com	० देखि १२
४	दुर्गा भवानी मा.वि.	१	तुलसीराम शर्मा	९८५७०८८४९९	durgavawanihss@gmail.com	० देखि १२
५	सैनामैना मा.वि.	१	नेत्रलाल पुरी	९८५७०२९५२३	sainamaina.ppmv@gmail.com	० देखि १२
६	जनकल्याण मा.वि.	६	अर्जुनप्रसाद पोखरेल	९८५७०३०६७०	arjunpokhrel670@gmail.com	० देखि १२
७	सरस्वती मा. वि.	७	राम प्रसाद पौडेल	९८५७०३६९४७	saraswotishchool07@gmail.com	० देखि १०
८	राष्ट्रिय मा.वि.	७	ओमप्रसाद पाण्डे	९८५७०३४७९१	rastriya2046@gmail.com	० देखि १०
९	जनचेतना मा.वि.	८	कमल बेलबासे	९८५७०११८६७	janachetanass@gmail.com	० देखि १०
१०	सालभण्डी मा.वि.	१०	खडानन्द घिमिरे	९८४७१५९२९५	saljhandimavi10@gmail.com	० देखि १०
११	कोटिया देवी मा.वि.	११	रमेश भुसाल	९८४७०९२५२०	kotiyamavi@gmail.com	० देखि १०
१२	मलमलादेवी मा वि	५	यम बहादुर क्षेत्री	९८४७०३१८८०	chetriam2010@gmail.com	० देखि १०
१३	पश्चिम पर्रोहा मा.वि.	५	कृष्ण पोखरेल	९८५७०५८३२५	paschimparrohamavi@gmail.com	० देखि १०
१४	महेरवादेवि आ.वि.	११	मिना राना	९८४७१४२७२४	maherawadevi2041@gmail.com	० देखि ८
१५	जनज्योति आ.वि.	११	शिवलाल गिरी	९८५७०३६२७३	pawanpokhrel158@gmail.com	० देखि ८
१६	जनज्योति आ.वि.	३	बुद्धप्रसाद गौतम	९८५७०७५४६८	buddhagautam055@gmail.com	० देखि ८
१७	कालिका आ वि	२	सीता घिमिरे	९८५७०३२८६८	shreekalikab@gmail.com	० देखि ५
१८	लुम्बिनी तिनाउ वा. वि.के.	८	सिता पाण्डे	९८६७१८७६१९	itclrc@gmail.com	० देखि ०
१९	गोरखनाथ सामुदायिक अ के	६	सिर्जना न्यौपाने	९८४६१२४४६४	srijananeupane2024@gmail.com	१ देखि ५
२०	पर्रोहा बोलबम वै गुरुकुलम		चन्द्र लम्साल	९८६६८२२२६६	parrohabolbamvaidikgurukulam@gmail.com	६ देखि ८
२१	कन्चन पुर्व प्राथमिक विद्यालय		लक्ष्मी राना	९८६४४९७३१८		० देखि ०

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

४.८ सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयहरू

तालिका ४.८: शैक्षिक सत्र २०८१ मा सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयहरूको विवरण

सि. नं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	प्रधानाध्यापकको नाम	प्र.अ. को मोबाइल नं.	Email address	सञ्चालित कक्षा
१	प्रभात इडलिस सेकेन्डरी स्कूल	४	अनन्त राम शर्मा	९८५७०३११७०	pebhss.murgia@gmail.com	१ देखि १२
२	सुनगाभा पब्लिक मा.वि.	३	तिलकबहादुर केसी	९८५७०३२२७०	sungabhapublicsecondaryschool@gmail.com	१ देखि १२
३	सिद्धार्थ मेमोरियल एकेडेमी	८	भोजराज पौडेल	९८४७०४८०८६	siddarthamemorialacademy@gmail	० देखि १०
४	बुद्ध ई. स्कूल	७	लेखनाथ गैरे	९८५७०३१८१४	shreebuddhascl134@gmail.com	० देखि १०
५	रामापुर रिभाइबल ई.स्कूल	८	कृष्ण प्रसाद शर्मा	९८५७०२६५२५	rrebspawan@gmail.com	० देखि १०
६	ग्यालेक्सी ई.स्कूल	४	श्रवणकुमार गौतम	९८६४६७७९७०	gebhs2049@gmail.com	० देखि १०
७	नवप्रभात ई.स्कूल	११	गिरेन्द्र शर्मा	९८५७०२११२३	sharma12girendra@gmail.com	० देखि १०
८	सैनामैना मेमोरियल ई.स्कूल	१	डि बि खत्री	९८५७०७१७२७	sainamaina.memorial2057@gmail.com	० देखि १०
९	लिटिलवर्ड ई. स्कूल	१	धर्मराज घिमिरे	९८५७०३९६९८	drghimire2@gmail.com	० देखि १२
१०	न्यू एकेडेमी स्कूल	२	टोपलाल भट्टराई	९८५७०३११७९	newacademybs@gmail.com	० देखि १०
११	कोलोनी कान्तिपुर स्कूल	६	सुनिल पोखरेल	९८५७०७२२५६	kalaunikantipur2065@gmail.com	० देखि ८
१२	पृथ्वी फ्लावर स्कूल	११	प्रेमबहादुर मल्ल	९८६७७४५६१६	mallaprem2020@gmail.com	० देखि ८
१३	चम्पू हिमाल स्कूल	५	मेघराज अर्याल	९८६७२८८०२०	himalschool1@gmail.com	० देखि ८
१४	मोर्डन ई. स्कूल	५	जीवनाथ पाण्डे	९८५७०७४६११	rupandehiacademy@gmail.com	० देखि ८
१५	नवप्रगती ई. स्कूल	१	जीवन देवान	९८६७५५१८५०		० देखि ८
१६	सनराईज ई.स्कूल	८	नारायण ज्ञवाली	९८५७०३२५८९	sunriseenglishboardingschool7@gmail.com	० देखि ५
१७	प्याराडाइज ई. स्कूल	१०	सौगात भट्टराई	९८५७०६३७१७	paradiseenglishschool2070@gmail.com	० देखि ८
१८	रेन्वो मन्टेश्वरी ई. स्कूल	२	गोमती थापा	९८४७१२४२३६	dhurbaoli1976@gmail.com	० देखि ५
१९	विसडम एकेडेमी	५	रीता खत्री	९८४७४०४९०४	wisdomnepalaacademy2@gmail.com	० देखि ५

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

४.५ साक्षरता दर (५ वर्ष वा सोभन्दा माथिल्लो उमेरका)

सामाजिक एवं मानव विकासको एक महत्वपूर्ण आधारशिलाको रूपमा रहेको शिक्षा क्षेत्रमा यस सैनामैना नगरपालिका अन्य नगरको तुलनामा राम्रो नै देखिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेरका व्यक्तिहरूको शैक्षिक अवस्था सम्बन्धी विवरण संकलन गरिएको थियो। सोको नतिजा अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकाभित्र बसोबास गर्ने ५ वर्ष र सोभन्दा माथिल्लो उमेरका कुल ७२,५२८ जना जनसंख्यामा ६१,५७६ (८४.९०%) ले पढ्न र लेख्न दुवै जान्ने देखाएको छ। जनगणना अनुसार पढ्न र लेख्ने दुवै जानेको व्यक्तिलाई नै साक्षरमा गणना गरिएको छ। यस नतिजा अनुसार वि.स. २०७८ मा यस नगरपालिकाको समग्र साक्षरता दर २०६८ सालको भन्दा ६.७३% विन्दुले वृद्धि भई ८४.९०% रहेको छ। जसमा नेपालको ७६.२% रहँदा लुम्बिनी प्रदेशको ७८.०८% र रुपन्देही जिल्लाको ८१.२३% छ। यस नगरमा पुरुषको साक्षरता दर महिलाको साक्षरता दर भन्दा बढि रहेको छ। पुरुषको साक्षरता दर ९०.८८% र महिलाको साक्षरता दर ७९.८५% छ। वडागत रूपमा हेर्ने हो भने वडा नम्बर ४ मा सबैभन्दा बढी साक्षरता दर ८७.१२% रहेको छ भने सबैभन्दा कम साक्षरता दर भएको वडा नं. ७ हो जसमा साक्षरता दर ८०.०३% रहेको छ। वडागत विवरण तलको तालिका ४.९ मा विस्तृत रूपमा दिइएको छ।

तालिका ४.९: साक्षरता दर सम्बन्धी विवरण

लिङ्ग	५ वर्ष र सो भन्दा माथिको जनसंख्या	जनसंख्या			नखुलेको	साक्षरता दर (प्रतिशतमा)
		पढ्न र लेख्न दुवै जानेको	पढ्न मात्र जानेको	पढ्न र लेख्न दुवै नजानेको		
सैनामैना नगरपालिका						
जम्मा	७२५२८	६१५७६	२७४	१०६५५	२३	८४.९०
पुरुष	३३२२३	३०१९२	९३	२९२८	१०	९०.८८
महिला	३९३०५	३१३८४	१८१	७७२७	१३	७९.८५
वडा नं. १						
जम्मा	१११६४	९६४८	४१	१४७४	१	८६.४२
पुरुष	५०९७	४६८७	७	४०३	०	९१.९६
महिला	६०६७	४९६१	३४	१०७१	१	८१.७७
वडा नं. २						
जम्मा	५२७१	४४९०	९	७६४	८	८५.१८
पुरुष	२४१५	२२२३	७	१८२	३	९२.०५
महिला	२८५६	२२६७	२	५८२	५	७९.३८
वडा नं. ३						
जम्मा	५७४१	४९१४	६	८२१	०	८५.५९
पुरुष	२६२६	२३९८	२	२२६	०	९१.३२
महिला	३११५	२५१६	४	५९५	०	८०.७७
वडा नं. ४						
जम्मा	८५८४	७४७८	३५	१०६९	२	८७.१२
पुरुष	३९२९	३६७१	९	२४९	०	९३.४३
महिला	४६५५	३८०७	२६	८२०	२	८१.७८
वडा नं. ५						

जम्मा	७८८७	६६५८	१६	१२११	२	८४.४२
पुरुष	३६९०	३३५०	८	३३०	२	९०.७९
महिला	४१९७	३३०८	८	८८१	०	७८.८२
वडा नं. ६						
जम्मा	७०८२	६०२०	२०	१०३९	३	८५.००
पुरुष	३२८३	२९५३	९	३२०	१	८९.९५
महिला	३७९९	३०६७	११	७१९	२	८०.७३
वडा नं. ७						
जम्मा	५१६८	४१३६	५५	९७५	२	८०.०३
पुरुष	२३५१	२०४४	१४	२९३	०	८६.९४
महिला	२८१७	२०९२	४१	६८२	२	७४.२६
वडा नं. ८						
जम्मा	५१०८	४३७९	७	७१८	४	८५.७३
पुरुष	२३५८	२१६१	३	१९१	३	९१.६५
महिला	२७५०	२२१८	४	५२७	१	८०.६५
वडा नं. ९						
जम्मा	४१९६	३४११	३	७८२	०	८१.२९
पुरुष	१९१७	१६७९	२	२३६	०	८७.५८
महिला	२२७९	१७३२	१	५४६	०	७६.००
वडा नं. १०						
जम्मा	६३९०	५३१३	६७	१००९	१	८३.१५
पुरुष	२८२३	२५१७	२८	२७७	१	८९.१६
महिला	३५६७	२७९६	३९	७३२	०	७८.३९
वडा नं. ११						
जम्मा	५९३७	५१२९	१५	७९३	०	८६.३९
पुरुष	२७३४	२५०९	४	२२१	०	९१.७७
महिला	३२०३	२६२०	११	५७२	०	८१.८०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

४.१० साक्षर जनसंख्याले उत्तिर्ण गरेको तहसम्बन्धी विवरण

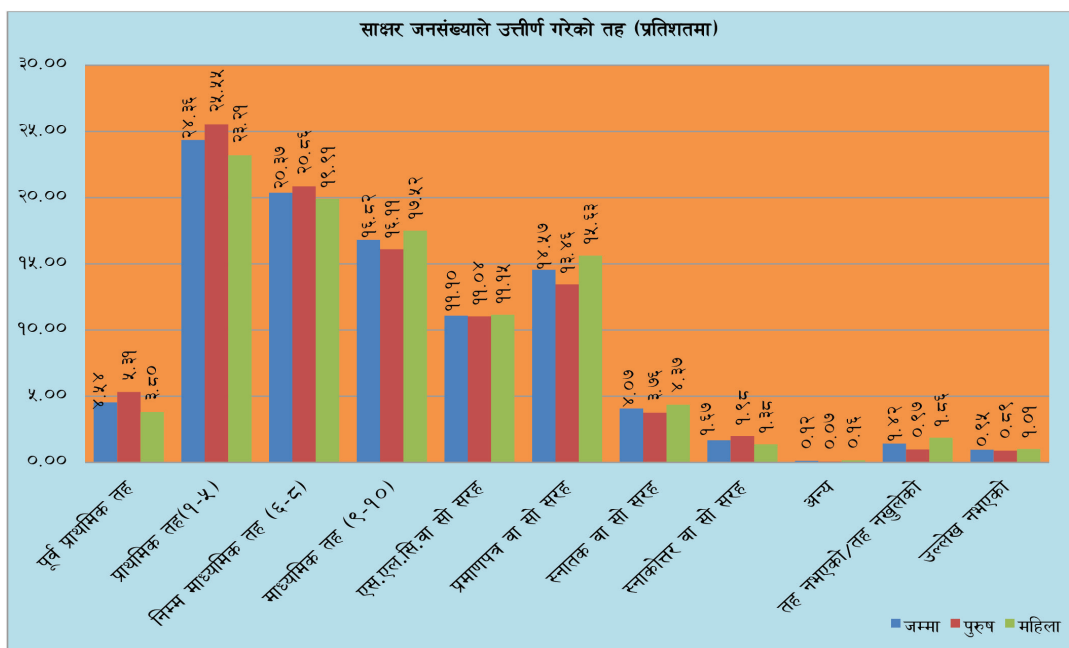
साक्षरता समाजको विकास, सचेतना, मानवको क्षमता वृद्धि, शैक्षिक स्तरउन्नती र अवसर प्राप्तिका लागि महत्वपूर्ण आधार स्तम्भ हो । साक्षर जनसंख्याले कुन तह उत्तिर्ण गरेको छ भन्ने विषयले ठुलो सरोकार राख्दछ । जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार कुल साक्षर जनसंख्यामध्ये सबैभन्दा बढी २४.३६% व्यक्तिहरुले प्राथमिक तह (कक्षा १ देखि ५ सम्म) उत्तिर्ण गरेका छन् । यसरी नै निम्न माध्यमिक तह २०.३७% ले उत्तिर्ण गरेका छन् भने माध्यमिक तह उत्तिर्ण गर्नेमा १६.८२% रहेका छन् । जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार साक्षर पुरुष र महिलाहरुमध्ये अधिकतम प्राथमिक तह नै उत्तिर्ण गरेका छन् जसमा पुरुषको अंश २५.५५% र महिलाको अंश २३.२१% रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ४.१० मा दिइएको छ ।

तालिका ४.१०: साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह

उत्तीर्ण गरेको तह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	६१५०३	१००.००	३०१९३	१००.००	३१३१०	१००.००
पूर्व प्राथमिक तह	२७९५	४.५४	१६०४	५.३१	११९१	३.८०
प्राथमिक तह(१-५)	१४९८०	२४.३६	७७१३	२५.५५	७२६७	२३.२१
निम्न माध्यमिक तह (६-८)	१२५३१	२०.३७	६२९७	२०.८६	६२३४	१९.९१
माध्यमिक तह (९-१०)	१०३४७	१६.८२	४८६३	१६.११	५४८४	१७.५२
एस.एल.सि.वा सो सरह	६८२४	११.१०	३३३३	११.०४	३४९१	११.१५
प्रमाणपत्र वा सो सरह	८९५९	१४.५७	४०६४	१३.४६	४८९५	१५.६३
स्नातक वा सो सरह	२५०३	४.०७	११३६	३.७६	१३६७	४.३७
स्नाकोत्तर वा सो सरह	१०३०	१.६७	५९९	१.९८	४३१	१.३८
अन्य	७१	०.१२	२१	०.०७	५०	०.१६
तह नभएको	८७६	१.४२	२९३	०.९७	५८३	१.८६
तह उल्लेख नभएको	५८७	०.९५	२७०	०.८९	३१७	१.०१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ४.१: नगरपालिकाका साक्षर जनसंख्याले उत्तीर्ण गरेको तह (प्रतिशतमा)

४.११ ५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका हाल स्कुल गईरहेका वा विगतमा गएको जनसंख्याको विवरण

सामान्यतया ५ देखि २५ वर्ष सम्मका जनसंख्या अध्ययनरत हुन्छन् भन्ने मान्यताका साथ जनगणनामा ५ देखि २५ वर्ष उमेर समूहका व्यक्तिहरूमा हाल स्कुल गईरहेको र विगतमा स्कुल गएको भनि प्रश्न सोधिएको प्रश्नका आधारमा यस सैनामैना नगरपालिकामा ५ देखि २५ वर्षसम्मका कुल २१,३३४ जना मध्ये १६९८१ (७९.६०%) जना हाल स्कुल कलेज गईरहेको देखिन्छ भने ३९९८ (१८.७४%) जना विगतमा स्कुल कलेज गएको तर गणनाका समयमा स्कुल कलेज नगएको देखिन्छ। यसरी नै ३१७ (१.४९%) जना कहिल्यै स्कुल कलेज नगएको पाइन्छ भने ३८ (०.१७%) जनाको स्पष्ट रूपमा नखुलेको छ। ५ देखि २५ वर्षसम्मका कुल पुरुषमध्ये हाल स्कुल कलेज गईरहेका पुरुषहरू ८२.०६% र कुल महिलामध्ये हाल स्कुल कलेज गईरहेका महिला ७६.९२% रहेको छ। वडागत रूपमा विस्तृत विवरण तलको तालिका ४.११ मा दिइएको छ।

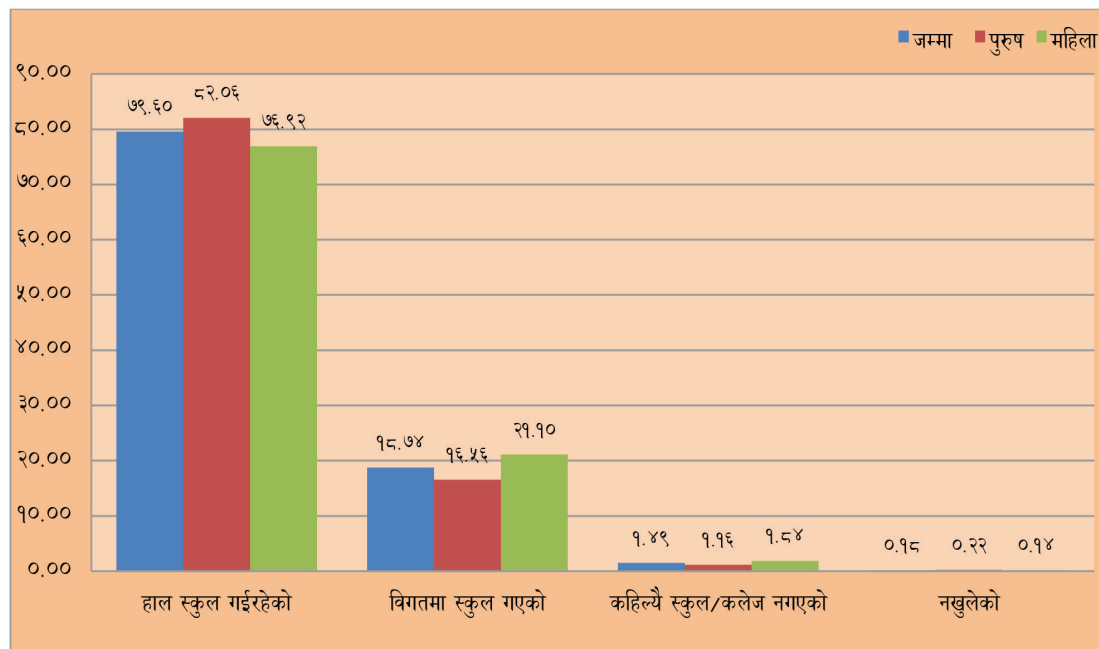
तालिका ४.११: हाल स्कुल गईरहेका वा विगतमा स्कुल गएको जनसंख्याको विवरण

लिङ्ग	५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका जनसंख्या	हाल स्कुल कलेज गईरहेको	विगतमा स्कुल कलेज गएको	कहिल्यै स्कुल कलेज नगएको	नखुलेको
सैनामैना नगरपालिका					
जम्मा	२१३३४	१६९८१	३९९८	३१७	३८
पुरुष	११०९९	९१०८	१८३८	१२९	२४
महिला	१०२३५	७८७३	२१६०	१८८	१४
वडा नं. १					
जम्मा	३३०७	२६१३	६३८	५५	१
पुरुष	१७२३	१४००	३०२	२१	०
महिला	१५८४	१२१३	३३६	३४	१
वडा नं. २					
जम्मा	१५७६	१३३०	२१६	२४	६
पुरुष	८३०	७१९	९५	१३	३
महिला	७४६	६११	१२१	११	३
वडा नं. ३					
जम्मा	१५७५	१२८१	२६९	२४	१
पुरुष	८३९	७०९	११२	१७	१
महिला	७३६	५७२	१५७	७	०
वडा नं. ४					
जम्मा	२३२९	१८९६	३८९	४०	४
पुरुष	१२२४	१०४२	१६८	१३	१
महिला	११०५	८५४	२२१	२७	३

वडा नं. ५					
जम्मा	२३४५	१८००	५१०	३४	१
पुरुष	१२२७	९६८	२४६	१२	१
महिला	१११८	८३२	२६४	२२	०
वडा नं. ६					
जम्मा	२०४०	१६६६	३४४	२८	२
पुरुष	१०७१	८८८	१६५	१७	१
महिला	९६९	७७८	१७९	११	१
वडा नं. ७					
जम्मा	१५९१	११९३	३५६	२६	१६
पुरुष	८०४	६१६	१६८	८	१२
महिला	७८७	५७७	१८८	१८	४
वडा नं. ८					
जम्मा	१४४८	१२१६	२१४	१४	४
पुरुष	७६२	६६०	९३	६	३
महिला	६८६	५५६	१२१	८	१
वडा नं. ९					
जम्मा	१३५१	१०२०	३१५	१५	१
पुरुष	६७८	५३५	१३७	६	०
महिला	६७३	४८५	१७८	९	१
वडा नं. १०					
जम्मा	१९८८	१५६९	३८३	३४	२
पुरुष	१०१७	८३७	१६६	१२	२
महिला	९७१	७३२	२१७	२२	०
वडा नं. ११					
जम्मा	१७८४	१३९७	३६४	२३	०
पुरुष	९२४	७३४	१८६	४	०
महिला	८६०	६६३	१७८	१९	०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ४.२: नगरपालिकाका हाल स्कूल गएका वा नगएको विवरण(%मा)

४.१२ अध्ययन गरेको क्षेत्र

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैनमैना नगरपालिकामा प्रमाणपत्र तह वा सोभन्दा माथिको शैक्षिक योग्यता भएका कुल जनसंख्या १२४९२ मध्ये अध्ययन गरेको क्षेत्र हेर्दा ३७.९८% ले व्यवस्थापन संकाय, शिक्षा संकाय तर्फ ३३.३१% र मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र ६.३३% र विज्ञान तथा प्रविधि तर्फ ६.३२% रहेको देखिन्छ। लैङ्गिक रुपमा विश्लेषण गर्दा पुरुषहरूमध्ये धेरै जसो पुरुषहरू ४१.९७% ले व्यवस्थापन अध्ययन गरेको पाइयो भने महिलाको हकमा धेरै जसो ४१.३९% ले मात्र शिक्षा संकाय अध्ययन गरेको पाइयो। पुरुषको दोस्रो रोजाइको विषय शिक्षा संकाय र महिलाको व्यवस्थापन भएको पाइयो। विज्ञान तथा प्रविधि तर्फ पुरुषको तुलनामा महिलाको कम रोजाइ भएको देखिन्छ। अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण तलको तालिका ४.१२ मा विस्तृत रुपले दिइएको छ।

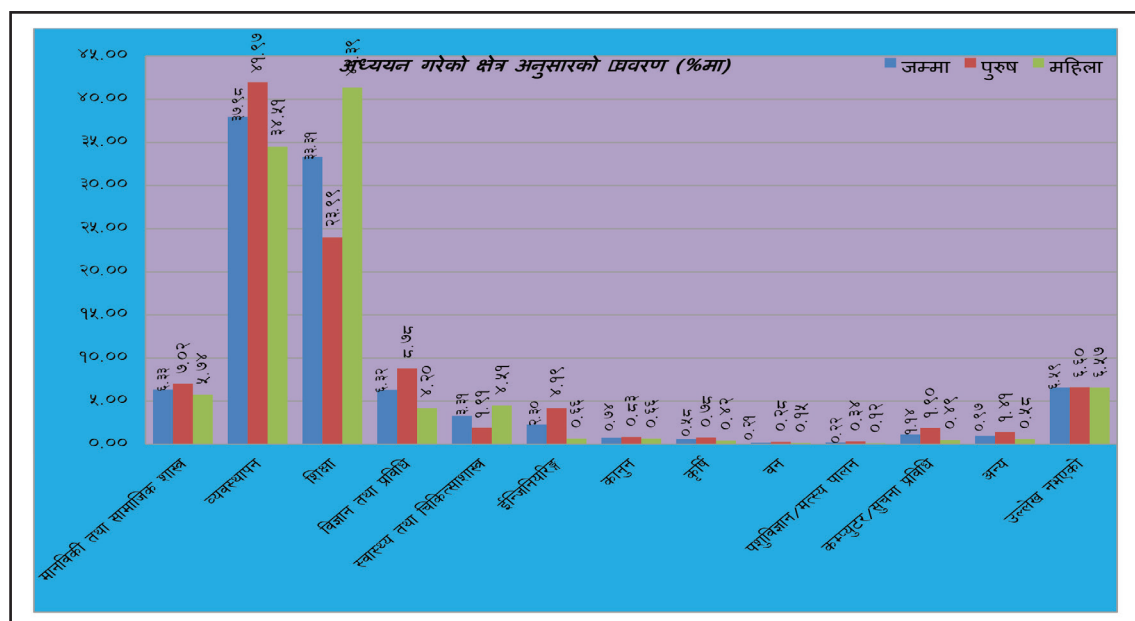
तालिका ४.१२: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण

उमेर समुह	जम्मा	मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र	व्यवस्थापन	शिक्षा	विज्ञान तथा प्रविधि	स्वास्थ्य तथा चिकित्साशास्त्र	ईन्जिनियरिङ्ग	कानुन	कृषि	वन	पशुविज्ञान/मत्स्य पालन	कम्प्युटर/सूचना प्रविधि	अन्य	उल्लेख नभएको
जम्मा	१२४९२	७९१	४७४४	४१६१	७९०	४१३	२८७	९२	७३	२६	२८	१४३	१२१	८२३
प्रतिशत	१००.००	६.३३	३७.९८	३३.३१	६.३२	३.३१	२.३०	०.७४	०.५८	०.२१	०.२२	१.१४	०.९७	६.५९
१५-१९	१३३०	३६	५७५	३४४	१५९	३४	२४	२०	४	२	१	१५	२१	९५
२०-२४	३८८२	१५२	१७८०	९९८	३३०	१२५	१०८	३०	२४	६	८	५६	३६	२२९
२५-२९	२७६२	१२५	११८४	८५२	१३९	९५	९७	५	२४	६	५	४१	१५	१७४
३०-३४	२००३	१६०	६२५	८५५	७०	६९	३७	५	१२	५	१	२०	१५	१२९
३५-३९	१०६१	८९	२७७	५०६	३६	४५	५	२	१	२	५	५	६	८२
४०-४४	५६१	९९	१०७	२५४	२०	१७	३	५	२	२	३	५	४	४०
४५-४९	३५६	४३	९०	१४२	१८	१४	८	१२	२	०	२	१	२	२२
५०-५४	२५४	३९	५८	१०१	७	८	२	७	१	३	१	०	६	२१
५५-५९	१३१	२२	२६	५०	६	४	२	६	१	०	२	०	२	१०
६०-६४	८५	१७	१४	३४	४	२	१	०	०	०	०	०	४	९
६५-६९	३६	६	७	१२	१	०	०	०	२	०	०	०	५	३
७०-७४	१९	१	१	९	०	०	०	०	०	०	०	०	३	५
७०+	१२	२	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	२	४
पुरुष														
जम्मा	५७९९	४०७	२४३४	१३९१	५०९	१११	२४३	४८	४५	१६	२०	११०	८२	३८३
प्रतिशत	१००.००	७.०२	४१.९७	२३.९९	८.७८	१.९१	४.१९	०.८३	०.७८	०.२८	०.३४	१.९०	१.४१	६.६०
१५-१९	६०५	१९	२७५	१०५	१०२	७	१८	७	१	१	१	१२	१४	४३
२०-२४	१६२९	६५	७९८	२८८	१८६	२०	८४	९	१२	३	६	४३	२०	९५
२५-२९	११०६	३६	५४४	१७९	९६	२४	९०	२	१८	३	२	३१	७	७४
३०-३४	८५६	६१	३७७	२१५	५१	२३	३३	३	७	३	१	१६	१३	५३
३५-३९	५१८	४७	१९३	१८४	२६	१७	३	१	१	२	३	४	३	३४
४०-४४	३६०	७५	७८	१४५	१५	६	३	५	१	१	२	३	३	२३
४५-४९	२५४	२९	७२	९६	१६	४	७	८	१	०	२	१	२	१६
५०-५४	२०८	३१	५३	८०	७	४	२	७	१	३	१	०	४	१५
५५-५९	१२३	२०	२५	४६	६	४	२	६	१	०	२	०	२	९
६०-६४	७६	१६	११	३०	३	२	१	०	०	०	०	०	४	९

६५-६९	३३	५	७	१०	१	०	०	०	२	०	०	०	५	३
७०-७४	१९	१	१	९	०	०	०	०	०	०	०	०	३	५
७०+	१२	२	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	२	४
महिला														
जम्मा	६६९३	३८४	२३१०	२७७०	२८१	३०२	४४	४४	२८	१०	८	३३	३९	४४०
प्रतिशत	१००.००	५.७४	३४.५१	४१.३९	४.२०	४.५१	०.६६	०.६६	०.४२	०.१५	०.१२	०.४९	०.५८	६.५७
१५-१९	७२५	१७	३००	२३९	५७	२७	६	१३	३	१	०	३	७	५२
२०-२४	२२५३	८७	९८२	७१०	१४४	१०५	२४	२१	१२	३	२	१३	१६	१३४
२५-२९	१६५६	८९	६४०	६७३	४३	७१	७	३	६	३	३	१०	८	१००
३०-३४	११४७	९९	२४८	६४०	१९	४६	४	२	५	२	०	४	२	७६
३५-३९	५४३	४२	८४	३२२	१०	२८	२	१	०	०	२	१	३	४८
४०-४४	२०१	२४	२९	१०९	५	११	०	०	१	१	१	२	१	१७
४५-४९	१०२	१४	१८	४६	२	१०	१	४	१	०	०	०	०	६
५०-५४	४६	८	५	२१	०	४	०	०	०	०	०	०	२	६
५५-५९	८	२	१	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
६०-६४	९	१	३	४	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६५-६९	३	१	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७०-७४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७०+	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ४.३: अध्ययन गरेको क्षेत्र अनुसारको विवरण (%मा)

खण्ड ५

बसाईसराई सम्बन्धी विवरण

५.१ जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार सैनामैना नगरपालिकाको जम्मा जनसंख्या ७८३९३ मध्ये नेपालभित्र जन्मेका ९६.६२%, विदेशमा जन्मेका ३.३६% रहेका छन्। नेपाल भित्र जन्मेका मध्ये यहि रुपन्देही जिल्लाको यहि पालिका (सैनामैना नगरपालिका) मा जन्मेका कुल जनसंख्याको ४८.९७%, यहि रुपन्देही जिल्लाको अर्को पालिकामा जन्मेका ४.३९% गरि यस रुपन्देही जिल्लामा ५३.३६% जन्मेका र रुपन्देही जिल्ला बाहेकका अर्को जिल्लामा जन्मेका कुल जनसंख्याको ४३.२६% रहेको देखिन्छ।

लैङ्गिक रुपमा जन्मस्थान हेर्दा यहि पालिका (सैनामैना नगरपालिका) मा जन्मेका पुरुष (५६.१८%) महिला (४२.७१%) भन्दा धेरै भएको देखिन्छ भने अर्को पालिकामा जन्मेका पुरुष (२.४५%) महिला (६.०८%) भन्दा कम भएको देखिन्छ। जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण तलको तालिका ५.१ मा दिइएको छ।

तालिका ५.१: नगरपालिकाको जन्मस्थानको आधारमा जनसंख्या

पुरुष/ महिला	जनसंख्या	नेपाल भित्र जन्मेको	यहि जिल्लामा जन्मेको			अर्को जिल्लामा जन्मेको	विदेशमा जन्मेको	जन्म स्थान नखुलेको
			जम्मा	यहि पालिकामा जन्मेको	अर्को पालिकामा जन्मेको			
जम्मा	७८३९३	७५७३८	४१८२८	३८३८७	३४४१	३३९१०	२६३७	१८
प्रतिशत	१००.००	९६.६२	५३.३६	४८.९७	४.३९	४३.२६	३.३६	०.०२
पुरुष	३६४४१	३५२७९	२१३६२	२०४७१	८९१	१३९१७	११५७	५
प्रतिशत	१००.००	९६.८१	५८.६२	५६.१८	२.४५	३८.१९	३.१७	०.०१
महिला	४१९५२	४०४५९	२०४६६	१७९१६	२५५०	१९९९३	१४८०	१३
प्रतिशत	१००.००	९६.४४	४८.७८	४२.७१	६.०८	४७.६६	३.५३	०.०३

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.२ जन्मेको देश

यहाँ जन्मस्थान विदेश भएका व्यक्तिहरूको उनीहरू जन्मेको मुलुक अनुसार वर्गीकरण गरिएको छ। विदेशमा जन्म भएका जम्मा जनसंख्या २६३७ जना मध्ये सबैभन्दा बढी भारतमा २५९९ जना (९८.५६%) को जन्म भएको छ। पुरुष र महिलाको वितरण हेर्दा विदेशमा जन्म भएका कुल पुरुष ११५७ मध्ये भारतमा ११३७ जना (९८.२७%) को जन्म भएको पाइएको छ भने कुल विदेशमा जन्म भएका महिला १४८० मध्ये भारतमा १४६२ जना (९८.७८%) महिला जन्मेको देखिन्छ। भारत पछि दोस्रो जन्मेको मुलुकमा आसियन मुलुक रहेको छ जसमा कुल १६ जना (०.६१%) को जन्म भएको पाइएको छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ५.२ मा दिइएको छ।

तालिका ५.२: विदेशमा जन्म भएकाहरू जन्म भएको देश अनुसारको जनसंख्या विवरण

जन्म स्थान	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	२६३७	१००.००	११५७	१००.००	१४८०	१००.००
भारत	२५९९	९८.५६	११३७	९८.२७	१४६२	९८.७८
सार्क मुलुक	०	०.००	०	०.००	०	०.००
आसियन मुलुक	१६	०.६१	१०	०.८६	६	०.४१
मध्यपुर्व	७	०.२७	३	०.२६	४	०.२७
अन्य एसियाली मुलुक	१३	०.४९	६	०.५२	७	०.४७
भ आबद्ध मुलुकहरू	०	०.००	०	०.००	०	०.००
अन्य युरोपेली मुलुक	२	०.०८	१	०.०९	१	०.०७
उत्तर अमेरिकी मुलुक	०	०.००	०	०.००	०	०.००
दक्षिण अमेरिकी मुलुक	०	०.००	०	०.००	०	०.००
अफ्रिका	०	०.००	०	०.००	०	०.००
प्यासिफिक टापु मुलुक	०	०.००	०	०.००	०	०.००
अन्य	०	०.००	०	०.००	०	०.००
नखुलेको	०	०.००	०	०.००	०	०.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.३ पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा हाल बसोबास गरिरहेको पालिका भन्दा लगत्तै अगाडी अर्को कुन ठाउँमा बसोबास गरेका थिए भन्ने विवरण संकलन गरिएको थियो यसको मुख्य उद्देश्य जनसंख्याको बसाईसराईको अवस्थाको अध्ययन गर्नु हो । यस सैनामैना नगरपालिकामा हाल अक्सर बसोबास गरिरहेका कुल जनसंख्या ७८,३९३ बाट अर्को स्थानमा कहिल्यै पनि बसोबास नगरेका व्यक्तिहरू ३७८२३ (४८.२५%) रहेका छन् । जसमध्ये पुरुष २०,१८० र महिला १७,६४३ रहेका छन् ।

कुल जनसंख्याको ७.६९% व्यक्तिहरू पछिल्लो पटक रुपन्देही जिल्लाको सैनामैना नगरपालिका बाहेक अर्को पालिकाबाट बसाई सरेर सैनामैना नगरपालिकामा आएको देखिन्छ भने रुपन्देही जिल्ला भन्दा बाहिरी जिल्लाबाट ४०.३२% र विदेशबाट ३.७५% व्यक्तिहरू बसाई सरेर सैनामैना नगरपालिकामा आएको देखिन्छ । तलको तालिकामा बसाई सम्बन्धी विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका ५.३: पछिल्लो पटक बसाई सरेको स्थानको आधारमा जनसंख्या

पुरुष/महिला	जम्मा जनसंख्या	यस गाउँ पालिका	यस अधिको बसोबास								विवेक	
			अर्को पालिका					अर्को जिल्ला				
			जम्मा	गाउँ पालिका	नगरपालिका	नखुलेको	जम्मा	गाउँ पालिका	नगरपालिका	नखुलेको		
जम्मा	७८३९३	३७८२३	६०२६	४२९८	१४६६	२६२	३१६०७	२८३९९	२५३५	६७३	२९३७	
प्रतिशत	१००.००	४८.२५	७.६९	५.४८	१.८७	०.३३	४०.३२	३६.२३	३.२३	०.८६	३.७५	
पुरुष	३६४४१	२०१८०	१८६९	१२५६	५२३	९०	१२८८१	११६४०	९६८	२७३	१५११	
प्रतिशत	१००.००	५५.३८	५.१३	३.४५	१.४४	०.२५	३५.३५	३१.९४	२.६६	०.७५	४.१५	
महिला	४१९५२	१७६४३	४१५७	३०४२	९४३	१७२	१८७२६	१६७५९	१५६७	४००	१४२६	
प्रतिशत	१००.००	४२.०६	९.९१	७.२५	२.२५	०.४१	४४.६४	३९.९५	३.७४	०.९५	३.४०	

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.४ मुलुकभित्रकै अर्को स्थानबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा यस सैनामैना नगरपालिका भन्दा बाहिरी स्थानबाट सैनामैना नगरपालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारणको विश्लेषण गरीएको छ। जसमा यस नगरपालिकामा अर्को स्थानबाट बसाईसराई गरेर आउनुको कारणमा आश्रित भएर ३२.८४%, विवाहबाट २१.०९%, अन्य कारणले १३.५५% र काम वा रोजगारी गर्न १२.५३% रहेको छ। लैङ्गिक रुपमा हेर्दा पुरुषमा ३६.६६% व्यक्तिहरु आश्रित रुपमा यस नगरपालिकामा बसोबास गर्न बाढि आउनु भएको देखिन्छ भने महिलाको हकमा ३४.२७% व्यक्तिहरु विवाहका कारण यस नगरपालिकामा बसोबास गर्न बाढि आउनु भएको देखिन्छ। लिङ्ग र उमेर समूह गतरूपमा तलको तालिका ५.४ मा विस्तृत रुपमा देखाइएको छ।

तालिका ५.४: अर्को पालिका र अर्को जिल्लाबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण

लिङ्ग र उमेर समूह	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	कृषि	घर फर्किने	अन्य	उत्तर नलिखेको
जम्मा	३७६३३	४७१५	१००१	२६२९	७९३६	१२३६०	१२२	२०८३	७५२	५०९९	९३६
प्रतिशत	१००.००	१२.५३	२.६६	६.९९	२१.०९	३२.८४	०.३२	५.५४	२.००	१३.५५	२.४९
००-०४ वर्ष	४१७	०	०	०	०	३९२	३	०	६	०	१६
०५-०९ वर्ष	१५५२	०	०	२८६	०	११९७	१	०	१३	०	५५
१०-१४ वर्ष	२२६२	९	०	५१४	९	१५९५	६	०	२३	४७	५९
१५-१९ वर्ष	२८१७	४५	११	६९७	२०७	१५७६	३	११	३६	१५९	७२
२०-२४ वर्ष	३०८२	१५७	४७	४६८	९९६	१०३०	३	३७	४५	२२०	७९
२५-२९ वर्ष	३७२८	३५५	९२	२२३	१६४६	८०९	८	७७	५८	३७३	८७
३०-३४ वर्ष	३७१५	५५१	१३३	१४६	१३५३	७६३	७	१०९	६३	४९९	९१
३५-३९ वर्ष	३७७१	६०४	१७७	९०	११३३	८३२	९	१६१	७४	५९४	९७
४०-४४ वर्ष	३१४८	५६२	१५९	५७	८३०	६९६	११	१७०	६६	५२३	७४

४५-४९ वर्ष	२५३८	५१६	१२२	३३	५०८	५८२	१३	२०४	४९	४५४	५७
५०-५४ वर्ष	२६३०	४८७	११४	३६	४७७	६५५	११	२६२	५२	४७३	६३
५५-५९ वर्ष	२०२६	४११	५३	२४	२७३	४९७	११	२४५	५८	४००	५४
६०-६४ वर्ष	१९१६	३५८	३९	१५	२२९	४८८	९	२३५	६९	४२५	४९
६५-६९ वर्ष	१४६१	२५३	१९	१७	१३०	४२२	८	१९४	५३	३४१	२४
७०-७४ वर्ष	११६३	१६८	२२	१२	८२	३४७	१२	१६३	४२	२८९	२६
७५+ वर्ष	१४०७	२३९	१३	११	६३	४७९	७	२१५	४५	३०२	३३
पुरुष											
जम्मा	१४७५०	२९४८	६३५	१३७७	९३	५४०७	५६	११२८	३७४	२३००	४३२
प्रतिशत	१००.००	१९.९९	४.३१	९.३४	०.६३	३६.६६	०.३८	७.६५	२.५४	१५.५९	२.९३
००-०४ वर्ष	२४०	०	०	०	०	२२५	२	०	४	०	९
०५-०९ वर्ष	८६७	०	०	१५५	०	६७३	०	०	९	०	३०
१०-१४ वर्ष	१२१६	६	०	२७१	३	८५६	२	०	११	२६	४१
१५-१९ वर्ष	१३३४	२५	६	३६१	४	७९२	३	५	२३	८५	३०
२०-२४ वर्ष	९९६	८४	२०	२२४	५	५२२	०	१७	१५	७४	३५
२५-२९ वर्ष	९५६	१६५	४६	१३१	१५	४०८	४	३३	२७	९३	३४
३०-३४ वर्ष	१०२७	२८३	६३	७४	८	३३७	४	५०	२५	१४५	३८
३५-३९ वर्ष	११८४	३४४	११५	४७	१४	२९९	१	७०	३०	२२८	३६
४०-४४ वर्ष	११४७	३४९	१०६	३६	११	२५९	५	७२	३६	२४०	३३
४५-४९ वर्ष	१०५२	३४५	९३	१५	७	२०३	७	१११	२१	२२२	२८
५०-५४ वर्ष	१०८९	३४३	७८	१९	७	१९६	७	१५०	२६	२३७	२६
५५-५९ वर्ष	९०९	२८८	४०	१७	९	१३६	४	१३७	३१	२२२	२५
६०-६४ वर्ष	८४७	२३६	२९	९	१	११८	६	१४१	४३	२३७	२७
६५-६९ वर्ष	६९६	१७९	१६	५	५	१२९	४	१२७	२८	१९१	१२
७०-७४ वर्ष	५१५	१२४	१३	६	२	९१	३	९४	२३	१४६	१३
७५+ वर्ष	६७५	१७७	१०	७	२	१६३	४	१२१	२२	१५४	१५
महिला											
जम्मा	२२८८३	१७६७	३६६	१२५२	७८४३	६९५३	६६	९५५	३७८	२७९९	५०४
प्रतिशत	१००.००	७.७२	१.६०	५.४७	३४.२७	३०.३९	०.२९	४.१७	१.६५	१२.२३	२.२०
००-०४ वर्ष	१७७	०	०	०	०	१६७	१	०	२	०	७
०५-०९ वर्ष	६८५	०	०	१३१	०	५२४	१	०	४	०	२५
१०-१४ वर्ष	१०४६	३	०	२४३	६	७३९	४	०	१२	२१	१८
१५-१९ वर्ष	१४८३	२०	५	३३६	२०३	७८४	०	६	१३	७४	४२
२०-२४ वर्ष	२०८६	७३	२७	२४४	९९१	५०८	३	२०	३०	१४६	४४
२५-२९ वर्ष	२७७२	१९०	४६	९२	१६३१	४०१	४	४४	३१	२८०	५३
३०-३४ वर्ष	२६८८	२६८	७०	७२	१३४५	४२६	३	५९	३८	३५४	५३

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

३५-३९ वर्ष	२५८७	२६०	६२	४३	१११९	५३३	८	९१	४४	३६६	६१
४०-४४ वर्ष	२००१	२१३	५३	२१	८१९	४३७	६	९८	३०	२८३	४१
४५-४९ वर्ष	१४८६	१७१	२९	१८	५०१	३७९	६	९३	२८	२३२	२९
५०-५४ वर्ष	१५४१	१४४	३६	१७	४७०	४५९	४	११२	२६	२३६	३७
५५-५९ वर्ष	१११७	१२३	१३	७	२६४	३६१	७	१०८	२७	१७८	२९
६०-६४ वर्ष	१०६९	१२२	१०	६	२२८	३७०	३	९४	२६	१८८	२२
६५-६९ वर्ष	७६५	७४	३	१२	१२५	२९३	४	६७	२५	१५०	१२
७०-७४ वर्ष	६४८	४४	९	६	८०	२५६	९	६९	१९	१४३	१३
७५+ वर्ष	७३२	६२	३	४	६१	३१६	३	९४	२३	१४८	१८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ५.१: अर्को पालिका र जिल्लाबाट यस सैनामैना नगरपालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (%मा)

५.५ यस अधिको बसोबास भएको देश

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा समयमा सैनामैना नगरपालिकामा बसोबास भएको तर सैनामैना नगरपालिकामा बसोबास गर्नुभन्दा लगत्तै अघि विदेशमा बसोबास भएका व्यक्तिहरुको विश्लेषण गरीएको छ । यसको तथ्याङ्क हेर्दा नगरपालिकामा बसोबास भएको तर यहाँ बसोबास गर्नुभन्दा लगत्तै अघि भारतमा बसोबास गरिरहेका ८९.२४% देखियो। लैङ्गिक रुपले हेर्दा ८२.०६% पुरुष र ९६.८४% महिलाहरु भारतमा बसोबास गरिरहेका देखिए। त्यसैगरी मध्यपूर्व देशहरुमा ६.९१%, आसियन मुलुकहरुमा २.४२%, र अन्य एसियाली मुलुकहरुमा ०.९२% रहेको पाइयो भने अन्य मुलुकमा कम मात्रमा बसोबास गरेको पाइयो। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ५.५ मा राखिएको छ ।

तालिका ५.५: यस अधिको बसोबास विदेश हुनेहरूको बसोबास गरेको देश

बसोबास स्थान	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	२९३७	१००	१५११	१००	१४२६	१००
भारत	२६२१	८९.२४	१२४०	८२.०६	१३८१	९६.८४
सार्क मुलुक	५	०.१७	३	०.२०	२	०.१४
आसियन मुलुक	७१	२.४२	६९	४.५७	२	०.१४
मध्यपूर्व	२०३	६.९१	१७६	११.६५	२७	१.८९
अन्य एसियाली मुलुक	२७	०.९२	१६	१.०६	११	०.७७
भ आबद्ध मुलुकहरु	०	०.००	०	०.००	०	०.००
अन्य युरोपेली मुलुक	७	०.२४	४	०.२६	३	०.२१
उत्तर अमेरिकी मुलुक	१	०.०३	१	०.०७	०	०.००
दक्षिण अमेरिकी मुलुक	०	०.००	०	०.००	०	०.००
अफ्रिका	०	०.००	०	०.००	०	०.००
प्यासिफिक टापु मुलुक	२	०.०७	२	०.१३	०	०.००
अन्य	०	०.००	०	०.००	०	०.००
उल्लेख नभएको	०	०.००	०	०.००	०	०.००

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.६ विदेशबाट यस स्थानमा बसोबास गर्न आउनुको कारण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार पछिल्लोपटक विदेशमा बसोबास भएको र जनगणनाको समयमा सैनामैना नगरपालिकामा बसोबास भएका व्यक्तिहरु यस नगरपालिकामा बसाईसराई गरेर आउनुको प्रमुख कारण विश्लेषण गर्दा ३४.०१% व्यक्तिहरु घर फर्किएको कारणले यहाँ आएको देखियो। आश्रित हुनुका कारणले २७.०३% व्यक्तिहरु यस नगरपालिकामा आई बसोबास गरेको देखिन्छ। यसरी नै विवाहको कारणले यस नगरपालिकामा बसोबास गरेका व्यक्तिहरु ८.८९% रहेका छन्। लिङ्ग र उमेर समूहगत रूपमा यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ५.६ मा राखिएको छ।

तालिका ५.६: यस अधिको बसोबास विदेश हुनेको यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण

लिङ्ग र उमेर समूह	जम्मा	काम/रोजगारी	व्यापार/व्यवसाय	अध्ययन/तालिम	विवाह	आश्रित	प्राकृतिक प्रकोप	वृद्धि	घर फर्किएको	अन्य	उत्तर नदिएको
जम्मा	२९३७	२१७	६१	१६७	२६१	७९४	६	७२	९९९	२५२	१०८
प्रतिशत	१००.००	७.३९	२.०८	५.६९	८.८९	२७.०३	०.२०	२.४५	३४.०१	८.५८	३.६८
००-०४ वर्ष	६२	०	०	०	०	५२	०	०	६	०	४
०५-०९ वर्ष	१२२	०	०	१६	०	८२	१	०	१५	०	८
१०-१४ वर्ष	२०३	०	०	४०	२	११३	१	०	२८	०	१९
१५-१९ वर्ष	२५१	८	२	४९	६	११२	०	०	५२	७	१५
२०-२४ वर्ष	२४१	१७	१	२९	२७	७३	०	३	६७	११	१३

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

२५-२९ वर्ष	२५२	२४	३	१३	३७	५५	०	३	८५	२५	७
३०-३४ वर्ष	२९९	२८	१६	११	४४	४३	०	८	११५	२५	९
३५-३९ वर्ष	३२०	३३	११	२	४२	५७	४	७	१३०	२६	८
४०-४४ वर्ष	२६४	३१	७	३	३२	४६	०	१०	११०	१९	६
४५-४९ वर्ष	२०२	२१	३	२	१३	३६	०	७	८९	२८	३
५०-५४ वर्ष	१८८	१३	९	२	१७	३३	०	८	८१	२३	२
५५-५९ वर्ष	१४०	११	३	०	१२	१६	०	६	६४	१९	९
६०-६४ वर्ष	१२८	८	३	०	१२	२७	०	७	५०	१९	२
६५-६९ वर्ष	११२	११	२	०	१०	१६	०	४	४६	२१	२
७०-७४ वर्ष	६८	६	१	०	६	१४	०	३	२९	९	०
७५+ वर्ष	८५	६	०	०	१	१९	०	६	३२	२०	१

पुरुष

जम्मा	१५११	१३२	४०	८१	३	३८२	४	३८	६६४	११०	५७
प्रतिशत	१००.००	८.७४	२.६५	५.३६	०.२०	२५.२८	०.२६	२.५१	४३.९४	७.२८	३.७७
००-०४ वर्ष	३२	०	०	०	०	२६	०	०	४	०	२
०५-०९ वर्ष	६९	०	०	६	०	४९	०	०	१०	०	४
१०-१४ वर्ष	८९	०	०	१९	०	५०	०	०	१०	०	१०
१५-१९ वर्ष	१३८	८	०	२३	०	५९	०	०	३५	४	९
२०-२४ वर्ष	१०९	१०	१	१३	२	३४	०	२	३७	४	६
२५-२९ वर्ष	१२३	१२	२	९	०	२७	०	२	५९	१०	२
३०-३४ वर्ष	१६०	२१	८	७	०	२४	०	५	८१	८	६
३५-३९ वर्ष	१६४	२१	७	०	०	२५	४	४	८८	१०	५
४०-४४ वर्ष	१४८	२०	५	१	०	२८	०	५	७९	७	३
४५-४९ वर्ष	९६	१०	२	२	०	१२	०	४	५२	१२	२
५०-५४ वर्ष	९९	१०	९	१	०	१४	०	५	५३	६	१
५५-५९ वर्ष	६९	६	२	०	०	६	०	३	३८	१०	४
६०-६४ वर्ष	६०	२	१	०	०	८	०	३	३४	११	१
६५-६९ वर्ष	६४	४	२	०	१	५	०	१	३८	११	२
७०-७४ वर्ष	३५	३	१	०	०	६	०	१	२१	३	०
७५+ वर्ष	५६	५	०	०	०	९	०	३	२५	१४	०

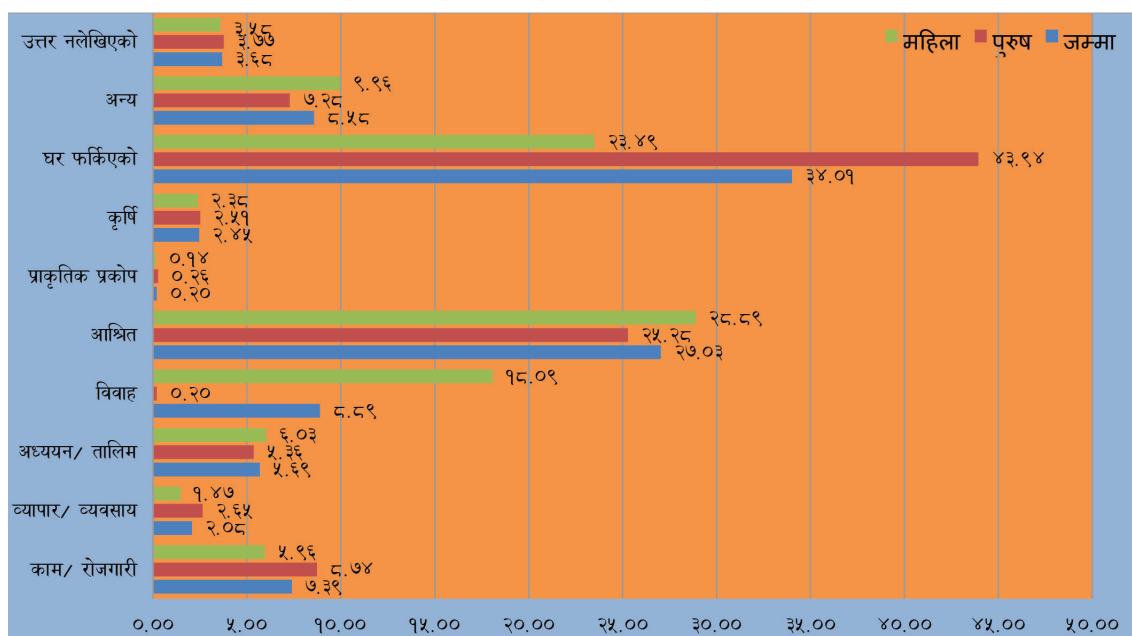
महिला

जम्मा	१४२६	८५	२१	८६	२५८	४१२	२	३४	३३५	१४२	५१
प्रतिशत	१००.००	५.९६	१.४७	६.०३	१८.०९	२८.८९	०.१४	२.३८	२३.४९	९.९६	३.५८
००-०४ वर्ष	३०	०	०	०	०	२६	०	०	२	०	२
०५-०९ वर्ष	५३	०	०	१०	०	३३	१	०	५	०	४
१०-१४ वर्ष	११४	०	०	२१	२	६३	१	०	१८	०	९

१५-१९ वर्ष	११३	०	२	२६	६	५३	०	०	१७	३	६
२०-२४ वर्ष	१३२	७	०	१६	२५	३९	०	१	३०	७	७
२५-२९ वर्ष	१२९	१२	१	४	३७	२८	०	१	२६	१५	५
३०-३४ वर्ष	१३९	७	८	४	४४	१९	०	३	३४	१७	३
३५-३९ वर्ष	१५६	१२	४	२	४२	३२	०	३	४२	१६	३
४०-४४ वर्ष	११६	११	२	२	३२	१८	०	५	३१	१२	३
४५-४९ वर्ष	१०६	११	१	०	१३	२४	०	३	३७	१६	१
५०-५४ वर्ष	८९	३	०	१	१७	१९	०	३	२८	१७	१
५५-५९ वर्ष	७१	५	१	०	१२	१०	०	३	२६	९	५
६०-६४ वर्ष	६८	६	२	०	१२	१९	०	४	१६	८	१
६५-६९ वर्ष	४८	७	०	०	९	११	०	३	८	१०	०
७०-७४ वर्ष	३३	३	०	०	६	८	०	२	८	६	०
७५+ वर्ष	२९	१	०	०	१	१०	०	३	७	६	१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ५.२: विदेशबाट यस पालिकामा बसोबास गर्न आउनुको कारण (% मा)

खण्ड-६

स्वास्थ्य र प्रजनन सम्बन्धी विवरण

६.१ स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

तालिका ६.१: सैनामैना नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

सि.नं.	स्वास्थ्य संस्था/ सुविधाको किसिम	संख्या	कैफियत
१	सरकारी अस्पताल	१	नगर अस्पताल
२	प्राकृतिक चिकित्सा केन्द्र	१	
३	स्वास्थ्य चौकी	२	
४	शहरी /नगर स्वास्थ्य केन्द्र	१	
५	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	६	
६	प्रसूति सेवा केन्द्र	१	
७	आरोग्य केन्द्र	१	
८	निदान केन्द्र (Diagnostic Center)	३	
९	निजी क्लिनिक / औषधि पसल	५२	तर नगरपालिकामा संचालन अनुमति लिएको ०
१०	एम्बुलेन्स	१	

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

६.२ स्वास्थ्य संस्थाको जनशक्ति विवरण

तालिका ६.२: सैनामैना नगरपालिकाका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा रहेका जनशक्ति सम्बन्धि विवरण (आ.व. २०८०/०८१)

सि.नं.	जनशक्तिको किसिम	स्विकृत दरवन्दी	कार्यरत
१	डाक्टरको संख्या	०	१
२	नर्सिङ स्टाफ	७	१८
३	पारामेडिक्सको संख्या	१४	२३
४	अन्य प्राविधिक जनशक्ति	०	३
५	अन्य (प्रशासनिक तथा सहयोगी)	१०	११
६	महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका		७१

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

६.३ स्वास्थ्य सूचकहरू

तालिका ६.३: सैनामैना नगरपालिकाका स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरूको विवरण

सि. नं.	सूचकहरू	आर्थिक वर्ष		
		२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
१	प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भवति जाँच गराएका गर्भवतिहरूको संख्या	८८४	८६८	७१३
२	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी (SBA) बाट स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति भएकाहरूको संख्या	३३३	३८५	२८८
३	फोरसेफ/भ्याकुमको सहायताले प्रसूति भएकाहरूको संख्या	०	०	०
४	शल्य क्रिया मार्फत प्रसूति भएकाहरूको संख्या	०	०	०
५	मृत जन्म संख्या (No of Still Births)	१	२	०
६	मातृ मृत्यु संख्या (Maternal death due to complication of Pregnancy)	०	०	०
७	सुरक्षित गर्भपतन सेवा पाएका महिलाहरूको संख्या (Surgical & Medical)	१२८	१३५	१३०
८	गर्भवति महिलामध्य पि एम टि सि टि सेवा पाएका महिला	४२१	७५५	९४७
९	प्रसूति भएका २० वर्ष मुनिका किशोरीहरूको संख्या	०	१९	२५
१०	परिवार नियोजनका आधुनिक साधनको हाल प्रयोग गरिरहेका प्रजनन उमेर समूहका विवाहित महिलाको संख्या	२१५२	१९३७	२७९२
११	भिटामिन ए प्राप्त गर्ने गर्भवति महिलाको संख्या	४२९	४६२	३२६
१२	जन्मदाको तौल २.५ पन भन्दा कम भएका बालबालिकाहरूको संख्या	१८	२४	२४
१३	तौल अनुगमन गरिएका बच्चाहरूको संख्या	१७९८	१२५७	११०२
१४	कुपोषित बालबालिकाहरूको संख्या	२८	२७	३८
१५	डी.पी. टी./हेप बी./हिव तेम्पो प्राप्त गर्ने बालबालिकाको संख्या	११७९	१२२७	१०९९
१६	दादुरा/रुवेला पहिलो खोप प्राप्त गर्ने बालबालिकाहरूको संख्या	१२०८	१२८५	१२२७
१७	पोलियो (OPV) खोपको तेस्रो मात्रा प्राप्त गर्ने बालबालिकाहरूको संख्या	११७९	१२२७	१०९९
१८	जे.ई. खोप प्राप्त गर्ने बालबालिकाहरूको संख्या	१२७३	१२९१	१२९३
१९	तोकिए बमोजिमका सबै खोप पाउने बालबालिकाहरूको संख्या	१२७०	१२१८	१२४८
२०	कोभिड विरुद्धको खोप प्राप्त गर्ने व्यक्तिको संख्या	६१०६६	४७२७३	३५५६
२१	वि सि जी भर्सेज मिजल्स डुपआउट रेट	-२५%	-६०%	-९६%
२२	निमोनियाबाट संक्रमित ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको संख्या (New Cases)	३३	९०	३७
२३	भाडा पखाला भएका पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको संख्या (New Cases)	१६८	३४५	३६२
२४	कुष्ठरोगबाट संक्रमित व्यक्तिको संख्या (New Cases)	१४	१०	१२
२५	क्षयरोगबाट संक्रमित व्यक्तिहरूको संख्या (New Smear Positive Case registered)	५१	५८	७४
२६	हात्तिपाइले रोग (New Cases)	०	०	०
२७	औलो रोग बाट संक्रमित व्यक्तिको संख्या (Imported & Indogeneous)	०	०	०
२८	कालाजारको संक्रमण भएका विरामीको संख्या (New Cases)	०	०	०
२९	डेङ्गीबाट संक्रमित व्यक्तिको संख्या (New Cases)	०	४	२
३०	कोभिड बाट संक्रमित व्यक्तिको संख्या	०	०	०
३१	कोभिडका कारण मृत्यु हुनेको संख्या	०	०	०

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

६.४ प्रमुख रोग तथा विमारहरू (Top Ten Morbidities)

तालिका ६.४: सैनामैना नगरपालिकाका देखिएका प्रमुख रोग तथा विमारहरूको विवरण

सि नं	रोग / विमार	बिरामी संख्या	
		आ.व.२०७९/८०	आ.व.२०८०/८१
१	Gastritis (APD)	३६८८	३८८२
२	Conjunctivitis Cases	४०२	३०६८
३	Cut injuries	१४६९	१९९८
४	Headache	१९६५	१७९२
५	Fever	१२१२	१६२८
६	Backache (Muskuloskeletal Pain)	१२४१	१६२७
७	Presumed Non-Infectious Diarrhoea Cases	११४६	१५०१
८	Rhinitis Cases	१७४४	१३०८
९	Hypertension	१२०५	१२५८
१०	Acute Tonsillitis Cases	९०८	११४१

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

६.५ अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण

तालिका ६.५: सैनामैना नगरपालिकामा रहेका अपाङ्गताको किसिम अनुसारको विवरण

सि.नं.	अपाङ्गताको किसिम (गम्भीरता)	संख्या
१	पुर्ण अशक्त अपाङ्गता	१०४
२	अति अशक्त अपाङ्गता	१८४
३	मध्यम अपाङ्गता	८३
४	सामान्य अपाङ्गता	१४
जम्मा		३८५

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

६.६ जीवनकाल भरि जन्माएका बच्चाको संख्या अनुसारको महिला संख्या

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रजनन सम्बन्धित नतिजालाई विश्लेषण गर्दा यस सैनामैना नगरपालिकामा एक पटक विवाह भएका १५ देखि ४९ वर्ष समूहका महिलाको कुल संख्या १८,७८३ जना रहेका छन्। यी महिलाहरूको पाँच पाँच वर्ष उमेर समूह र यी उमेरसमूहका महिलाहरूले अहिलेसम्म जीवितै जन्माएका बच्चाहरूको संख्याको आधारमा हेर्दा २,००१ जना विवाहित १५-४९ वर्षका महिलाले अहिलेसम्म कुनै पनि बच्चा नजन्माएको देखिन्छ। यो समूहमा विवाह भएको अर्वाधि एक वर्ष वा सो भन्दा बढी भएको तर बच्चा नजन्माएको र विवाह भएको एक वर्ष पनि पुरा नभएर बच्चा नजन्माएको दुवै अवस्थाको महिलाहरू समावेश भएको हुन्छ। सो उमेर समूहका महिलाले एक वटा मात्र जीवित बच्चा जन्माएको संख्या ४,८९७ जना रहेका छन्। दुई वटा जीवित बच्चा जन्माउने महिलाको संख्या सबैभन्दा धेरै ८,१२८ रहेको छ। त्यस्तै नौवटा वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएको संख्या ५ जना छन्। यसलाई तलको तालिका ६.७ मा विस्तृत रूपमा देखाइएको छ।

तालिका ६.६ : १५ वर्ष देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जीवित जन्माएको बच्चाको संख्या र महिलाको उमेर समूहको आधारमा महिलाको संख्या

एक पटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४४-४९ वर्ष
जम्मा महिला संख्या	१८७८३	३९८	२१११	३७७९	३८४८	३६८१	२८५९	२१०७
बच्चा नजन्माएको	२००१	२४०	७०६	५३४	१८१	११०	९८	१३२
एकवटा बच्चा जन्माएको	४८९७	१४५	१०८३	१७११	९९३	५१०	२७१	१८४
दुईवटा बच्चा जन्माएको	८१२८	१३	३०७	१३६२	२१८३	२११७	१४००	७४६
तीनवटा बच्चा जन्माएको	२७४०	०	१४	१५३	४१९	७३७	७८०	६३७
चारवटा बच्चा जन्माएको	७३९	०	०	१७	५८	१६८	२१९	२७७
पाँचवटा बच्चा जन्माएको	१९७	०	१	१	१०	३२	६८	८५
छवटा बच्चा जन्माएको	५१	०	०	१	१	३	१६	३०
सातवटा बच्चा जन्माएको	१९	०	०	०	०	४	५	१०
आठवटा बच्चा जन्माएको	६	०	०	०	३	०	२	१
नौवटा वा सो भन्दा बढी बच्चा जन्माएको	५	०	०	०	०	०	०	५

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

६.७ जीवितै जन्मिएका, जन्मिएर मरेका र हालसम्म जीवित बच्चाहरूको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार सैनामैना नगरपालिकामा रहेका १८,७८३ जना १५ देखि ४९ वर्षका विवाहित महिलाहरूले हालसम्म ३३,८५१ जना जीवित बच्चालाई जन्मदिएको देखिन्छ जसमा पुरुष (छोरा) को संख्या १८,०२४ र महिला (छोरी) को संख्या १५,८२७ जना देखिन्छ। यसरी हेर्दा सैनामैना नगरपालिकाका प्रजनन उमेर समूहका विवाहित महिलाबाट जन्मेका छोराछोरीको लिङ्ग अनुपात ११३.८८ जना देखिन्छ अर्थात् १०० छोरीको जन्म हुदा ११३.८८ छोराको जन्म भएको देखिन्छ।

जीवित जन्मेका बच्चाहरूको मध्ये ३३,०२९ जना (९७.५७%) बच्चाहरू हालसम्म (अर्थात जनगणनाको सन्दर्भ दिन मंसिर ९ गते) पनि जीवितै रहेका देखिन्छ भने ८२२ जना (२.४३%) बच्चाको मृत्यु भएको देखिन्छ। तलको तालिका ६.८ मा यस सम्बन्धी विस्तृत रूपमा देखाइएको छ।

तालिका ६.७: १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले अहिलेसम्म जन्माएका जीवित बच्चाहरू, जीवित जन्मेर मरेका बच्चाहरू र अहिलेसम्म जीवित रहेका बच्चाहरूको संख्या

बच्चाको अवस्था र लिङ्ग	जम्मा	महिलाको उमेर समूह						
		१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
हालसम्म जीवितै जन्मेका बच्चाहरूको संख्या(CED)								
जम्मा	३३८५१	१७१	१७४४	४९७३	६९२८	७८३३	६७७४	५४२८
पुरुष	१८०२४	९२	९३०	२६१९	३६८१	४२०६	३६६२	२८३४
महिला	१५८२७	७९	८१४	२३५४	३२४७	३६२७	३११२	२५९४
हालसम्म जीवितै रहेका बच्चाहरूको संख्या (Children still Alive)								
जम्मा	३३०२९	१६७	१७२४	४९०४	६८१६	७६७४	६५६१	५१८३
पुरुष	१७५३६	८९	९१८	२५८२	३६१४	४११२	३५२४	२६९७
महिला	१५४९३	७८	८०६	२३२२	३२०२	३५६२	३०३७	२४८६
जीवितै जन्मेर मृत्यु भएका बच्चाहरूको संख्या(Children Death)								
जम्मा	८२२	४	२०	६९	११२	१५९	२१३	२४५
पुरुष	४८८	३	१२	३७	६७	९४	१३८	१३७
महिला	३३४	१	८	३२	४५	६५	७५	१०८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

६.८ विगत १२ महिनामा जीवितै जन्मिएका बच्चाहरू जन्माएका महिलाहरूको संख्या र जीवितै जन्मिएका बच्चाहरूको संख्या

सैनामैना नगरपालिकाका प्रजनन उमेरका विवाहित १८७८३ जना महिलाहरू मध्ये ९८५ जना महिलाले विगत १ वर्षको अवधिमा (जनगणनाको सन्दर्भ दिन भन्दा ठिक १ वर्ष अघिसम्म) शिशुहरूलाई जीवितै जन्म दिएको पाईन्छ। ती मध्ये ९७७ जना महिलाले एक वटा बच्चा र ४ जना महिलाले दुई वटा बच्चाहरूलाई जीवितै जन्म दिएको देखिन्छ। यसरी हेर्दा सैनामैना नगरपालिकामा विगत १ वर्षमा ९८५ जना व्यक्तिहरू जन्म भएर थप भएको देखिन्छ जसमा ५२९ जना पुरुष (छोरा) र ४५६ जना महिला (छोरी) को जन्म भएको पाईन्छ। यसरी हेर्दा विगत १ वर्षमा जन्मिएका शिशुहरूको लिङ्ग अनुपात ११६.०१ हुन आउँछ अर्थात १०० जना महिलाको जन्म हुदा ११६.०१ जना पुरुषको जन्म भएको देखिन्छ।

तालिका ६.८ : १५ देखि ४९ वर्षको महिलाले विगत १२ महिनामा जीवित जन्माएको बच्चाको संख्याको आधारमा उमेर समूह अनुसार महिलाको संख्या

एक पटक विवाह भएको महिला	जम्मा	महिलाको उमेर समूह (वर्ष)						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
एक पटक विवाह भएको महिला								
जम्मा महिला संख्या	१८७८३	३९८	२१११	३७७९	३८४८	३६८१	२८५९	२१०७
बच्चा नजन्माएको	१७८०२	३३७	१८३१	३४१३	३६५५	३६१५	२८४८	२१०३
एक वटा बच्चा जन्माएको	९७७	६१	२७९	३६४	१९२	६६	११	४
दुई वटा बच्चा जन्माएको	४	०	१	२	१	०	०	०
एकवर्ष भित्र जीवितै जन्मेका बच्चाहरूको संख्या								
जम्मा	९८५	६१	२८१	३६८	१९४	६६	११	४
पुरुष	५२९	२७	१४१	१९५	११६	३९	८	३
महिला	४५६	३४	१४०	१७३	७८	२७	३	१

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

६.९ उमेरगत प्रजनन दर र कुल प्रजनन दर (Age Specific Fertility Rate)

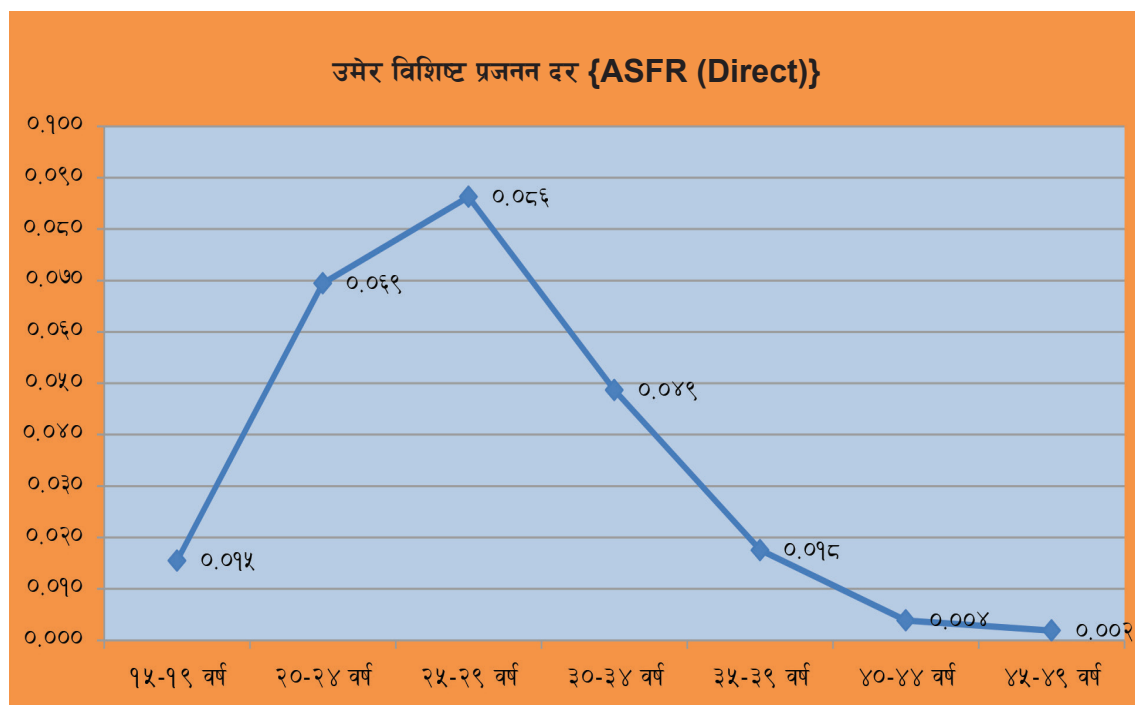
जनगणनाको नतिजा अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकाको उमेरगत विशिष्ट प्रजननदरको विश्लेषण गर्दा २५-२९ वर्ष उमेरसमूह महिलाको विशिष्ट प्रजनन दर उच्च रहेको देखिन्छ। त्यसपछि क्रमश २०-२४ वर्ष र ३०-३४ वर्षका महिलाको प्रजनन दर उच्च रहेको देखिन्छ। उमेर विशिष्ट वैवाहिक प्रजननदरको विश्लेषण गर्दा १५-१९ वर्षका महिलाको उच्च रहेको पाइयो। उमेर विशिष्ट प्रजननदर तलको तालिका ६.१० मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ६.९: उमेर विशिष्ट प्रजनन दर

उमेर समूह	कुल महिला	एक पटक विवाह भएका महिलाको संख्या	एक वर्षमा जीवितै जन्मेका बच्चाको संख्या	उमेर विशिष्ट प्रजनन दर {ASFR-direct}	उमेर विशिष्ट वैवाहिक प्रजनन दर {Marital ASFR-direct}
१५-१९ वर्ष	३९४०	३९८	६१	०.०१५	०.१५३
२०-२४ वर्ष	४०४६	२१११	२८१	०.०६९	०.१३३
२५-२९ वर्ष	४२६५	३७७९	३६८	०.०८६	०.०९७
३०-३४ वर्ष	३९८४	३८४८	१९४	०.०४९	०.०५०
३५-३९ वर्ष	३७६६	३६८१	६६	०.०१८	०.०१८
४०-४४ वर्ष	२९०९	२८५९	११	०.००४	०.००४
४५-४९ वर्ष	२१२६	२१०७	४	०.००२	०.००२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ६.१: उमेर विशिष्ट प्रजनन दरको प्रवृत्ति

खण्ड-७

आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

७.१ आर्थिक कार्य गरेको अवधि

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस सैनामैना नगरपालिकाका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका ६५,५६१ जना व्यक्तिहरूमध्ये ३६,०३५ जना (५४.९६%) ले गणना भएको विगत १२ महिना अगाडिको समयमा कुनै न कुनै आर्थिक काम गरेको देखिन्छ। जसमध्ये २२,१७४ जना (३३.८२%) ले ६ महिना वा सो भन्दा बढी काम गरेको देखिन्छ भने ७,४५१ जना (११.३६%) ले ३ देखि ६ महिना काम गरेको देखिन्छ। सन्दर्भ अवधिभित्र तीन महिनाभन्दा कम काम गरेको जनसंख्या ६,४१० जना (९.७८%) रहेका छन्। १० वर्ष वा सो भन्दा माथिको कुल जनसंख्यामा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको जनसंख्या २९,५२६ जना (४५.०४%) रहेका छन्।

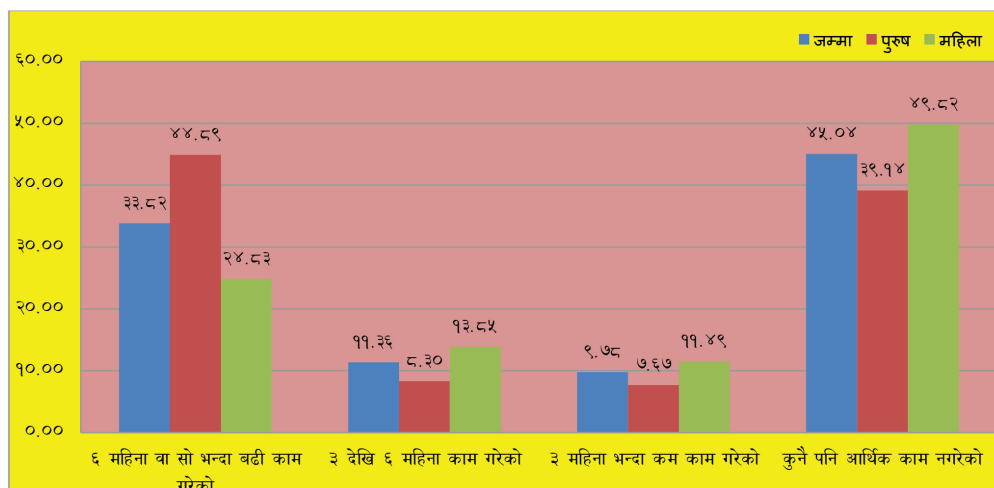
तालिका ७.१: आर्थिक कार्य गरेको अवधिको आधारमा जनसंख्याको वितरण

(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी)

लिंग	संख्या/ प्रतिशत	जम्मा	६ महिना वा सो भन्दा बढी काम गरेको	३ देखि ६ महिना काम गरेको	३ महिना भन्दा कम काम गरेको	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको
जम्मा	संख्या	६५,५६१	२२,१७४	७,४५१	६,४१०	२९,५२६
	प्रतिशत	१००.००	३३.८२	११.३६	९.७८	४५.०४
पुरुष	संख्या	२९,३७९	१३,१८९	२,४३९	२,२५२	११,४९९
	प्रतिशत	१००.००	४४.८९	८.३०	७.६७	३९.१४
महिला	संख्या	३६,१८२	८,९८५	५,०१२	४,१५८	१८,०२७
	प्रतिशत	१००.००	२४.८३	१३.८५	११.४९	४९.८२

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

रेखाचित्र ७.१: आर्थिक कार्य गरेको अवधिको आधारमा जनसंख्या (प्रतिशतमा)

७.२ आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरूलाई मात्र आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी प्रश्न सोधिएको थियो। आर्थिक क्रियाकलापको आधारमा जनसंख्यालाई मुख्य रूपमा आर्थिक सक्रिय जनसंख्या र आर्थिक निष्क्रिय जनसंख्या गरी दुई भागमा वर्गिकरण गरिएको छ। यसैगरी आर्थिक सक्रिय जनसंख्यालाई मुख्य रूपमा अक्सर सक्रिय जनसंख्या र अक्सर निष्क्रिय जनसंख्या गरी दुई भागमा र अक्सर सक्रिय जनसंख्यालाई अक्सर रोजगार र अक्सर बेरोजगार गरी अरु दुई भागमा वर्गिकरण गरिएको छ।

आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसंख्या: सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका र आर्थिक काम नखोजेका व्यक्तिहरूलाई आर्थिकरूपले निष्क्रिय जनसंख्या भनिएको छ।

अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या: सन्दर्भ अवधिमा कुनै पनि आर्थिक काम गरेको वा आर्थिक काम खोजेको समयको जोड ६ महिना वा सोभन्दा बढी भएका व्यक्तिहरूलाई अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या मानिएको छ।

अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसंख्या: आर्थिक काम गरेको र आर्थिक काम खोजेको महिनाको जोड ६ महिनाभन्दा कम भएमा त्यस्ता व्यक्तिलाई अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय जनसंख्या मानिन्छ।

यस सैनामैना नगरपालिकामा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका ६५५६१ जनसंख्या मध्ये पुरुष २९,३७९ जना र महिला ३६,१८२ जना आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न योग्य जनसंख्या रहेका छन्। जसमा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका कुल जनसंख्यामा आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या ३८,९०५ जना (५९.३४%) रहेको देखिन्छ। जसमा १० वर्ष वा सोभन्दा माथि(का) कुल पुरुषहरू २९,३७९ मध्ये आर्थिक रूपले सक्रिय पुरुष १९,१०२ (६५.०२%) र आर्थिकरूपले निष्क्रिय पुरुष १०,१९९ जना (३४.७२%) देखिन्छन्। यसरी नै १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका महिला ३६,१८२ मध्ये आर्थिक रूपले सक्रिय महिला १९,८०३ जना (५४.७३%) र आर्थिक रूपले निष्क्रिय महिला १६,३८९ जना (४५.०२%) देखिन्छन्। आर्थिक क्रियाकलाप नखुलेको जनसंख्या १६८ जना रहेकोमा पुरुष ७८ जना र महिला ९० जना रहेका छन्।

तालिका ७.२: आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता अनुसारको जनसंख्या (१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

संख्या/ %	दश वर्ष वा सो भन्दा माथि(को) जनसंख्या			आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता								
				आर्थिक रूपले सक्रिय			आर्थिक रूपले निष्क्रिय			आर्थिक क्रियाकलाप नखुलेको		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
संख्या	६५५६१	२९३७९	३६१८२	३८९०५	१९१०२	१९८०३	२६४८८	१०१९९	१६२८९	१६८	७८	९०
%	१००.००	१००.००	१००.००	५९.३४	६५.०२	५४.७३	४०.४०	३४.७२	४५.०२	०.२६	०.२७	०.१४

तालिका ७.३: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण

संख्या/ %	आर्थिक रूपले सक्रिय											
	जम्मा	पुरुष	महिला	अक्सर सक्रिय						अक्सर निष्क्रिय		
				अक्सर रोजगार			अक्सर बेरोजगार					
				जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
संख्या	३८९०५	१९१०२	१९८०३	२३०१०	१३५१७	९४९३	३१६५	१४३८	१७२७	१२७३०	४१४७	८५८३
%	१००.००	१००.००	१००.००	५९.१४	७०.७६	४७.९४	८.१४	७.५३	८.७२	३२.७२	२१.७१	४३.३४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.३ आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

जनगणनाको नतिजा अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिले गरेको आर्थिक कामलाई नेपाल स्तरीय पेशागत वर्गीकरण अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ। आर्थिक काम गरेका कुल जनसंख्या ३६,०३५ जना मध्ये ४९.६१% पुरुष र ५०.३९% महिला रहेका छन्। आर्थिक काम गरेका जनसंख्या मध्ये पेशागत रूपमा सबैभन्दा बढी कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू ४०.३४%, दोस्रो रूपमा सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू २८.१३% रहेका छन्। अन्य पेशामा क्रमशः शिल्पकला तथा कालिगढ ७.६४%, व्यवस्थापकहरू ७.०२%, सेवा तथा वस्तु विक्री गर्ने कामदारहरू ५.९७%, यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू ४.०९%, पेशाविद्हरू ३.८२%, प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू १.३०%, कार्यालय सहायकहरू १.२२%, सैनिक अधिकारीहरू ०.२८%, उल्लेख नभएका र ०.१८% रहेका छन्।

तालिका ७.४: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य पेशा अनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

आर्थिक कामको पेशागत विवरण	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	३६०३५	१००.००	१७८८०	१००.००	१८१५५	१००.००
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	१४५३८	४०.३४	५७१०	३१.९४	८८२८	४८.६३
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	१०१३७	२८.१३	४०७३	२२.७८	६०६४	३३.४०
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने	२७५३	७.६४	२२४३	१२.५४	५१०	२.८१
व्यवस्थापकहरू	२५२९	७.०२	१७३६	९.७१	७९३	४.३७
सेवा तथा वस्तु विक्री गर्ने कामदारहरू	२१५१	५.९७	१३१८	७.३७	८३३	४.५९
यन्त्र तथा मेसिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	१४७५	४.०९	१४२८	७.९९	४७	०.२६
पेशाविद्हरू	१३७७	३.८२	७३२	४.०९	६४५	३.५५
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	४६९	१.३०	२७४	१.५३	१९५	१.०७
कार्यालय सहायकहरू	४४०	१.२२	२३६	१.३२	२०४	१.१२
सैनिक अधिकारीहरू	१००	०.२८	८४	०.४७	१६	०.०९
उल्लेख नभएका	६६	०.१८	४६	०.२६	२०	०.११

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.४ आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

जनगणनाको नतिजा अनुसार १० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका व्यक्तिले गरेको आर्थिक कामलाई नेपाल स्तरीय औद्योगिक क्षेत्र अनुसार वर्गीकरण गरी प्रस्तुत गरिएको छ। यस सैनैमानै नगरपालिकामा आर्थिक काममा संलग्न ३६,०३५ जना मध्ये सबैभन्दा धेरै कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ४७.५१% रहेका छन्। यसपछि क्रमशः थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरूमा १६.४२%, निर्माण क्षेत्रमा १२.३४%, अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू क्षेत्रमा ४.७८% जनसंख्या संलग्न रहेका छन्।

तालिका ७.५: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	३६०३५	१००.००	१७८८०	१००.००	१८१५५	१००.००
कृषि, वन र माछापालन	१७१२२	४७.५१	६८३९	३८.२५	१०२८३	५६.६४
खानी तथा उत्खनन्	१७	०.०५	१४	०.०८	३	०.०२
औद्योगिक उत्पादन	१६०१	४.४४	१११५	६.२४	४८६	२.६८
विद्युत, ग्याँस, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	१२८	०.३६	११०	०.६२	१८	०.१०
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरण	६७	०.१९	५०	०.२८	१७	०.०९
निर्माण	४४४५	१२.३४	२८५९	१५.९९	१५८६	८.७४
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका	५९१८	१६.४२	२८६३	१६.०१	३०५५	१६.८३
यातायात तथा भण्डारण	१२६०	३.५०	१२२७	६.८६	३३	०.१८
आवास तथा भोजन सम्बन्धी क्रियाकलाप	८२९	२.३०	५६७	३.१७	२६२	१.४४
सूचना तथा संचार	१०५	०.२९	८४	०.४७	२१	०.१२
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	४२६	१.१८	२२२	१.२४	२०४	१.१२
घरजग्गा कारोबारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरू	४३	०.१२	३८	०.२१	५	०.०३
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	१४१	०.३९	११७	०.६५	२४	०.१३
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	६४	०.१८	४७	०.२६	१७	०.०९
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	४१६	१.१५	३२३	१.८१	९३	०.५१
शिक्षा	११५९	३.२२	५५९	३.१३	६००	३.३०
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	३१८	०.८८	११७	०.६५	२०१	१.११
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविज्ञान	८८	०.२४	८१	०.४५	७	०.०४
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	१७२१	४.७८	५६७	३.१७	११५४	६.३६
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	९८	०.२७	३४	०.१९	६४	०.३५
बाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूको क्रियाकलापहरू	५	०.०१	३	०.०२	२	०.०१
उल्लेख नभएको	६४	०.१८	४४	०.२५	२०	०.११

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.५ आर्थिक काममा संलग्नताको प्रकार अनुसारको विवरण

गणना भएको बिगत १२ महिना अगाडीको समयमा आर्थिक काम गरेका १० वर्ष वा सो भन्दा बढि उमेरका यस नगरपालिकाका ३६,०३५ जना जनसंख्यामध्ये सबैभन्दा बढि आफ्नै काम गर्ने ४९.९८%, अरुको काम गर्ने ३१.५४%, परिवारमा सघाउने मात्र १६.७२%, रोजगारदाता १.६७% र उल्लेख नभएको ०.०९% रहेका छन् । यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ७.६ मा उल्लेख गरीएको छ ।

तालिका ७.६: रोजगारीको अवस्था अनुसार आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

रोजगारीको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	३६०३५	१००.००	१७८८०	१००.००	१८१५५	१००.००
अरुको काम गर्ने	११३६६	३१.५४	६८१०	३८.०९	४५५६	२५.१०
रोजगारदाता	६०२	१.६७	४६०	२.५७	१४२	०.७८
आफ्नै काम गर्ने	१८०१०	४९.९८	८३९६	४६.९६	९६१४	५२.९६
परिवारमा सघाउने मात्र	६०२६	१६.७२	२१९६	१२.२८	३८३०	२१.१०
उल्लेख नभएको	३१	०.०९	१८	०.१०	१३	०.०७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.६ आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण

यहाँ १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य कामलाई संस्थागत क्षेत्रका आधारमा वर्गीकरण गरीएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गणना भएको १२ महिना अगाडिको समयमा आर्थिक काम गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका व्यक्तिहरूको आर्थिक कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसार सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्रमा काम गर्ने ५३.८६%, गैर वित्तीय संस्थामा काम गर्ने ४१.३७%, सरकारी २.६६%, वित्तीय संस्थामा १.२१%, नाफा नकमाउने संस्थामा काम गर्ने ०.४२% र उल्लेख नभएको ०.११% रहेका छन्। आर्थिक काम गर्ने पुरुषहरू मध्ये सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्र ४८.९९% रहेका छन् भने महिलाको हकमा पनि सबैभन्दा बढी घरायसी क्षेत्र ५८.६७% रहेका छन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ७.७ मा दिइएको छ।

तालिका ७.७: आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको मुख्य कामको संस्थागत क्षेत्र अनुसारको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका)

रोजगारीको अवस्था	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	३६०३५	१००.००	१७८८०	१००.००	१८१५५	१००.००
सरकारी	९५९	२.६६	५९९	३.३५	३६०	१.९८
वित्तीय संस्था	४३६	१.२१	२२८	१.२८	२०८	१.१५
गैरवित्तीय संस्था	१५०३८	४१.७३	८१६०	४५.६४	६८७८	३७.८८
नाफा नकमाउने संस्था	१५२	०.४२	१०८	०.६०	४४	०.२४
घरायसी क्षेत्र	१९४१०	५३.८६	८७५९	४८.९९	१०६५१	५८.६७
उल्लेख नभएको	४०	०.११	२६	०.१५	१४	०.०८

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.७ आर्थिक काम नगर्नुको कारण

जनगणनामा १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका जनशक्ति कुनै पनि आर्थिक काममा संलग्न नभएकालाई आर्थिक काम नगर्नुको कारण सोधिएको थियो त्यही आधारमा यहाँ १० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका ४३,३८७ व्यक्तिहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै ३२.१०% विद्यार्थी भएका कारणले काम नगरेको देखिन्छ। त्यसपछि अन्य कारणहरूमा क्रमशः अन्य कारणले २४.६०%, घरधन्दा २४.२१%, पारिवारिक हेरचाह ६.५२%, वृद्ध अवस्था ७.६४%, अशक्त/विरामी भएको कारण १.८३%, पेन्सन/आयस्ता भएको कारणले २.२३% र सामाजिक कार्य/स्वयंसेवाको कारणले ०.३२% रहेको छ। पुरुषमा आर्थिक काम नगर्नुको मुख्य कारणको रूपमा विद्यार्थी भएको देखिन्छ दोस्रो रूपमा अन्य कारण रहेको छ। महिलामा आर्थिक काम नगर्नुको मुख्य कारणमा घरधन्दा र दोस्रो रूपमा विद्यार्थी भएको कारण देखिन्छ। जसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ७.८ मा राखिएको छ।

तालिका ७.८: आर्थिक काम नगर्नुको कारण अनुसार जनसंख्याको विवरण
(१० वर्ष वा सो भन्दा माथि)

क्षेत्र	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	४३३८७	१००.००	१६१९०	१००.००	२७१९७	१००.००
विद्यार्थी	१३९२८	३२.१०	६९३४	४२.८३	६९९४	२५.७२
घरधन्दा	१०५०४	२४.२१	१०२०	६.३०	९४८४	३४.८७
पारिवारिक हेरचाह	२८३०	६.५२	९५८	५.९२	१८७२	६.८८
वृद्ध अवस्था	३३१५	७.६४	१२७७	७.८९	२०३८	७.४९
अशक्त/ विरामी	७९३	१.८३	४२३	२.६१	३७०	१.३६
पेन्सन/आयस्ता	९६८	२.२३	७५८	४.६८	२१०	०.७७
सामाजिक कार्य/स्वयंसेवा	१३९	०.३२	१०४	०.६४	३५	०.१३
अन्य	१०६७४	२४.६०	४६०८	२८.४६	६०६६	२२.३०
उल्लेख नभएको	२३६	०.५४	१०८	०.६७	१२८	०.४७

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.८ १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति

सैनामैना नगरपालिकामा १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरू जम्मा २४५३९ जना रहेका छन्। कुल बालबालिका मध्ये ६६.३६% बालबालिका आमा र बाबु दुबैसँग बस्ने गरेका छन् भने २८.२९% आमासँग मात्र, अन्य नातेदारहरूसँग ३.५०%, बाबुसँग मात्र १.१०% बस्ने गरेका छन्। १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालकहरूमध्ये सबैभन्दा बढी ६६.७७% आमा र बाबु दुबैसँग बस्ने गरेको पाइयो भने २८.२४% आमासँग मात्र बस्ने गरीएको पाइयो। बालिकाको हकमा पनि आमा र बाबु दुबैसँग बस्ने ६५.९०% रहेका छन् भने आमासँग मात्र बस्ने २८.३६% रहेका छन्। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिका ७.९ मा उल्लेख गरीएको छ।

तालिका ७.९: १८ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको बसोबासको स्थिति

क्षेत्र	जम्मा		बालक		बालिका	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा	२४५३९	१००.००	१३१२९	१००.००	११४१०	१००.००
आमा र बाबु दुबैसँग	१६२८५	६६.३६	८७६६	६६.७७	७५१९	६५.९०
आमासँग मात्र	६९४३	२८.२९	३७०७	२८.२४	३२३६	२८.३६
बाबुसँग मात्र	२६९	१.१०	१३७	१.०४	१३२	१.१६
बाबु र सौतेनी आमा	९४	०.३८	५९	०.४५	३५	०.३१
आमा र सौतेनी बाबु	२३	०.०९	९	०.०७	१४	०.१२
अन्य नातेदार	८५९	३.५०	४२९	३.२७	४३०	३.७७
काम लगाउने व्यक्ति	६	०.०२	३	०.०२	३	०.०३
अन्य	३८	०.१५	१३	०.१०	२५	०.२२
उल्लेख नभएको	२२	०.०९	६	०.०५	१६	०.१४

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.९ पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था

सैनामैना नगरपालिकामा ५ वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरू जम्मा ७,२२३ जना रहेकोमा ५,१३७ जना (७१.१२%) बालबालिकाको जन्मदर्ता भएको र २,०८६ जना (२८.८८%) जन्मदर्ता नभएको देखिन्छ। कुल छोराको संख्यामध्ये ७०.४४% को जन्मदर्ता भएको देखिन्छ भने छोरीको संख्यामध्ये ७१.९५% जन्मदर्ता देखिन्छ।

तालिका ७.१०: पाँच वर्ष वा सोभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्म दर्ताको अवस्था

क्षेत्र	जम्मा		छोरा		छोरी	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा बालबालिका	७२२३	१००.००	३९७२	१००.००	३२५१	१००.००
जन्मदर्ता भएका	५१३७	७१.१२	२७९८	७०.४४	२३३९	७१.९५
जन्मदर्ता नभएका	२०८६	२८.८८	११७४	२९.५६	९१२	२८.०५

स्रोत:- राष्ट्रिय जनगणना २०७८

७.१० प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत वेरोजगारको सूचिमा सुचिकृत व्यक्तिको संख्या

यस नगरपालिकामा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत वेरोजगारी सूचिमा सुचिकृत व्यक्तिको संख्या आ.व. २०७८/०७९, २०७९/८० र २०८०/८१ मा क्रमशः १९१, १०२ र २६६ रहेको छ भने रोजगार प्राप्त गरेको व्यक्तिको संख्या आ.व. २०७९/८० र २०८०/८१ मा क्रमशः ३९ र ९० रहेको छ।

विवरण	आर्थिक वर्ष		
	२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
सुचिकृत भएका व्यक्तिको संख्या	१९१	१०२	२६६
रोजगार प्राप्त गरेका व्यक्तिको संख्या	०	३९	९०

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

खण्ड-८

कृषि बन तथा वातावरण तथ्याङ्क

८.१ प्रमुख बालीले ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन परिमाण

यस नगरपालिकामा आ.व. २०८०/८१ मा प्रमुख पाँच बालीको नाम र ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन परिमाण तालिका ८.१मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८.१: प्रमुख पाँच बालीको नाम, ढाकेको क्षेत्रफल र उत्पादन परिमाण

सि.नं.	पालिकामा उत्पादन हुने प्रमुख पाँच बालीको नाम	बाली लागेको क्षेत्रफल		उत्पादन परिमाण (क्विन्टल)
		एकई	क्षेत्रफल	
१	धान	हेक्टर	८३२३	३१४६०९
२	गहु	हेक्टर	८३३	२४९९०
३	मकै	हेक्टर	२५९	८१५८
४	आलु	हेक्टर	२००	३००००
५	तोरी	हेक्टर	५१७	५७९०

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

८.२ कृषि सम्बन्धी सूचकहरु

यस नगरपालिकामा आ.व. २०८०/८१ मा रहेका कृषि सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरु तालिका ८.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८.२: कृषि सम्बन्धी प्रमुख सूचकहरु

सि. नं.	सूचकहरु		एकाई	मान
१	विभिन्न बालीले ढाकेको क्षेत्रफल		हेक्टर	९६३९
२	सिंचित क्षेत्रफल	सतह सिँचाई	हेक्टर	१५००
		भुमीगत सिँचाई	हेक्टर	६४३९
		लिफ्ट सिँचाई	हेक्टर	१५००
		जलाशय	हेक्टर	२००
३	कृषिमा संलग्न जनसंख्या		संख्या	४८६०३
४	एग्रीभेटहरुको संख्या		संख्या	२१
५	कृषिमा अनुदान		रु.	२१८९०००
६	दर्ता गरिएका कृषि फर्म		संख्या	४५
७	दर्ता गरिएका पशु फर्म		संख्या	४१८
८	दुध उत्पादन		लिट्र	५८५००००
९	मासु उत्पादन		मे.ट.	२२०

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

ट.३ बाली नाली तथा पशुपन्थीमा देखिएका प्रमुख रोगहरु

यस नगरपालिकामा आ.व. २०८०/८१ मा बालीनाली तथा पशुपन्थीमा देखिएका प्रमुख १० रोगहरु तालिका ८.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८.३: बालीनाली तथा पशुपन्थीमा देखिएका प्रमुख दश रोगहरु

सि. नं.	रोगको नाम	बाली/पशु /पन्थीको नाम	ईकाइ	प्रभावित संख्या/ क्षेत्रफल
१	कालो पोके	धान	हेक्टर	१६६४
२	डडुवा	आलु	हेक्टर	६०
३	गहु	सिन्दुरे	हेक्टर	३३
४	मकै	घोघा कुहिने	हेक्टर	२६
५	तोरी	धुले दुसी रोग	हेक्टर	१७
६	थुनेलो	गाई, भैसी, बाख्रा	वटा	९३९
७	प्यारालाईसिस	गाई, भैसी, बाख्रा	वटा	१०५
८	पिपिआर	भेडा, बाख्रा	वटा	१५०
९	निमोनिया	गाई, भैसी, बाख्रा	वटा	१२३
१०	मिल्क फिवर	गाई, भैसी	वटा	२५०

स्रोत:- सैनैमैना नगरपालिका

ट.४ पशुपन्थीलाई दिइएको खोप विवरण

यस नगरपालिकामा आ.व. २०८०/८१ मा पशुपन्थीलाई दिइएको खोप, पशु /पन्थीको नाम र खोप पाएको संख्या विवरण तालिका ८.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८.४: पशुपन्थीलाई दिइएको खोप विवरण

सि. नं.	खोप	पशु /पन्थीको नाम	खोप पाएको संख्या
१	PPR	भेडा बाख्रा	१४९४५
२	FMO	गाई, भैसी	१०५२२
३	HS.B2	गाई, भैसी	८२८४
४	LSD	गाई, भैसी	४५००
५	Rebies	कुकुर, बिरालो	७५०
६	SwineFever	सुँगुर/बङ्गुर	९९५

स्रोत:- सैनैमैना नगरपालिका

ट.५ प्रमुख वन पैदावारको विवरण

तालिका ८.५: प्रमुख वन पैदावारको विवरण (आ. व. २०८०/०८१)

सि.नं.	वन पैदावार	परिमाण (Cu. Feet)	कैफियत
१	काठ	५०००	
२	दाउरा	५०	चट्टा

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

ट.६ कृषिसम्बन्धी अन्य विवरण

तालिका ८.६: कृषिसम्बन्धी अन्य विवरण (आ. व. २०८०/०८१)

सि. नं.	विवरण	मान
१	पशु बधशाला संख्या	०
२	शित भण्डारण (घन मिटरमा)	३०० मे. टन क्षमता
३	ब्यवस्थापन गरिएका छाडा चौपायको संख्या	०
४	मलखादको आवश्यकता (क्वीन्टलमा)	२०२४.१९
५	मलखादको आपूर्ति (क्वीन्टलमा)	११२०.८७७

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

ट.७ कृषक परिवार संख्या, क्षेत्रफल, कित्ता संख्या, औषत कित्ता संख्या तथा सिंचित क्षेत्रफलको विवरण

राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ अनुसार लुम्बिनी प्रदेशमा कृषक परिवार संख्या ७,६५,०९२ रहेका छन्। रुपन्देही जिल्लामा कूल १,१७,३३३ कृषक परिवार मध्ये सैनामैना नगरपालिकामा १०,२९१ मात्र कृषक परिवार रहेको देखिन्छ।

तालिका ८.७: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको कृषक परिवार, कित्ता, औषत कित्ता र सिंचाई क्षेत्रफल विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा कित्ता संख्या	औसत कित्ता संख्या	सिंचाई सुविधा प्रयोग गर्ने कृषक परिवारको संख्या	सिंचित क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४	२२५२७६४.४०६	२.९४	५४८७९९	२४१९४४
रुपन्देही	११७३३३	६५५५५	३६५८२८.१२२	३.१२	१०४९३१.१	५५८१५.४
सैनामैना न.पा.	१०२९१	३३१९.२२	१९६०९.८४०१९	१.९१	५८१०.१९६	१६५१.५७

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.८ जग्गाको स्वामित्वअनुसार जग्गा कमाउने परिवार संख्या तथा कमाएको जग्गाको क्षेत्रफलको विवरण

लुम्बिनी प्रदेशमा परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने कृषक परिवार लुम्बिनी प्रदेशको जम्मा कृषक परिवार संख्याको ८२.८० प्रतिशत रहेकोमा सैनामैना नगरपालिकामा रहेका जम्मा कृषक परिवारको ७५.८९ कृषक परिवारले परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने गरेको राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ बाट देखिन्छ।

तालिका ८.८: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको जग्गाको प्रकार र क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर.)	एक प्रकारको स्वामित्व						एक भन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व	
			परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने		अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने		अन्य प्रकारको उपभोग अन्तरगत			
			परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	६३३५०४	३३०३५२.५	६७२२	३२९९.५	२५७३	६६३.५	१२२२९३	९२२ ९९.०
रूपन्देही	११७३३३	६५५५५.०	९६४९७	५१४३८.९	११५७	६२६.४	१०२	१७.८	१९५७७	१३४७२.१
सैनामैना न.पा.	१०२९१	३३१९.२	८८२८	२४७७.८	९५	४४.३	१९	०.४	१३४९	७९६.८

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.५ कृषिचलनले चलन गरेको जग्गाको उपयोग

एकै ब्यक्ति वा परिवार वा निकायले रेखदेख (व्यवस्थापन) गरेको कृषि उत्पादनको एक आर्थिक एकाइलाई कृषि चलन भनिन्छ। कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल मध्ये अधिकांश जग्गामा अस्थायी बाली लागेको छ भने सवैभन्दा कम स्थायी बाली लागेको छ। लुम्बिनी प्रदेशमा अस्थायीबाली लागेको जग्गा ३३६१९३.९ हेक्टर छ भने स्थायी बाली जम्मा २९३७९.५ हेक्टरमा लागेको छ। त्यस्तै सैनामैना नगरपालिकामा अस्थायी बाली लागेको क्षेत्रफल २९८०.४ हेक्टर रहेकोमा स्थायी बाली लागेको जग्गा जम्मा ११ हेक्टर रहेको छ।

तालिका ८.९: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा खेतीयोग्य जग्गा		अस्थायी बाली लागेको जग्गा		अन्य खेतीयोग्य जग्गा		स्थायी बाली लागेको जग्गा		अन्य जग्गा	
			परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	७५७०८३	३४७९७३.४	७५६२७६	३३६१९३.९	११९८९	११७७९.५	१७९२९१	२९३७९.५	७६५०९२	४९२६१.६
रूपन्देही	११७३३३	६५५५५.०	११५५५२	६००३७.२	११५३८०	५९५८०.२	५२६६	४५६.९	१४९२	५०१.१	११७३३३	५०१६.८
सैनामैना न.पा.	१०२९१	३३१९.२	१०१९६	३००२.२	१०१७७	२९८०.४	३२७	२१.८	३०५	११.०	१०२९१	३०६.०

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१० विभिन्न अस्थायी बालीको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ का अनुसार कृषक परिवारले अस्थायी बालीमा सवैभन्दा वढी खाद्यान्न बाली लगाउने गरेका छन्। सैनामैना नगरपालिकामा ९९८६ कृषक परिवारले ४२७१.३ हेक्टरमा खाद्यान्न बाली लगाएका छन्।

तालिका ट.१०: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको अस्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	खाद्यान्न बाली		कोसे/दाल बाली		कन्दमूल बाली		तेल बाली		तरकारी बाली		अन्य अस्थायी बाली	
	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७३९४९६	५१११७८.०	३८८६१६	४४९६५.४	४००३७५	१५०५७.६	३८२४२९	५७७९८.५	३६३१२९	१६५८७.८	३५२०८६	१७६३९.०
रुपन्देही	११२५७४	१०१४४५.५	३२९९७	२९९३.५	४६४२५	१६१२.१	५६६२५	८७२२.६	३५५२५	२५२४.९	३१३७०	१२०९.४
सैनामैना न.पा.	९९८६	४२७१.३	५९२९	५३६.९	५१५९	१६५.६	६४३७	९०६.५	६५०८	७५.८	५९३२	१३०.७

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.११ मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या

सामान्यतया अस्थायी बाली भन्नाले एक वर्षको अवधिभित्र उत्पादन गरी बाली भित्त्याउने र अर्को बालीका लागि पुनः खनजोत गरी लगाउनुपर्ने किसिमका बालीहरू पर्दछन्। नेपालमा पनि अस्थायीबालीहरूमा धान, मकै, गहुँ, कोदो, कन्दमूल बाली, तरकारी बाली, कोसे दाल बाली आदी अस्थायी बालीहरू लगाउने गरिन्छ। तर पनि मुख्य अस्थायी बालीहरूमा धान, गहुँ, मकै, कोदो, जौ/उवा र फापर पर्दछन्। सैनामैना नगरपालिकाका कूल ९४२७ कृषक परिवारले २७५०.८ हेक्टर जग्गामा धानबाली लगाएका छन्।

तालिका ट.११: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको अस्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	धान		गहुँ		मकै		कोदो		जौ/उवा		फापर	
	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	५२०५८१	२४८९८३.८	४९५१३७	१६८२६.१	४५२२८२	७७७७९.०	६४५००	७३०५.६	८१५३३	७५६७.२	८५७७	६१६.१
रुपन्देही	१०९८३१	५७०४९.१	८८४९६	४०९७३.५	३०५७१	३३५१.०	१९०	३३.५	१४२	६.९	१०१	९.८
सैनामैना न.पा.	९४२७	२७५०.८	६५१०	९९६.२	६४६८	५२०.१	५७	३.६	१९	०.५	०	

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१२ बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या

एक पटक उत्पादन लिएपछि पुनःरोप्नु नपर्ने र धेरै वर्षसम्म उत्पादन दिइरहने आँप कटहर लिच्ची सुन्तला केरा जस्ता बाली स्थायी बाली अन्तर्गत पर्दछन्। सैनामैना नगरपालिका कूल १०२९१ कृषक परिवारमध्ये ५४१९ कृषक परिवारले ११ हेक्टर जग्गामा स्थायी बाली बगैँचाको रुपमा लगाएका छन्।

तालिका ८.१२: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल	स्थायी बाली									
			कृषक परिवार संख्या	बगैचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल (हेक्टर)	बगैचाको रुपमा लगाइएका						छरिएका बोट संख्या	
					फल लाग्ने उमेरको			फल नलाग्ने उमेरको			फल लाग्ने उमेरको	फल नलाग्ने उमेरको
					परिवार संख्या	क्षेत्रफल	बोट संख्या	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	बोट संख्या		
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	४६३७५०	२९३७९.५	१०२७०४	६२६५.५	५०९८१०७	१३०६६४	२३११४.१	२७०९९५३	५६०८१२८	२०२१९९७
रूपन्देही	११७३३३३	६५५५५.०	४९८८१	५०१.१	७२९७	३७२.६	१६२१८२	३७७३	१२८.५	५३३५७	१४७४९३	८३५९१
सैनामैना न.पा.	१०२९१	३३१९.२	५४१९	११.०	२२८	७.५	३७९८	१५५	३.५	१८९५	१३६७६	११०६२

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१३ बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या

मुख्य स्थायी बालीमा सुन्तला, कागती, आँप, केरा आदि पर्दछन्। पछिल्लो समयमा अन्य स्थायी बालीहरुमा पनि कृषकहरु आकर्षित भएको देखिन्छ। जस्तै एभोकाडो, किवी आदि।

तालिका ८.१३: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	सुन्तला				कागती			
	कृषक परिवार संख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या	कृषक परिवार संख्या	बगैँचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या
		क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या			क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या	
लुम्बिनी प्रदेश	६८४९१	८६५.४	६१६५०३	३५०४६८	१२६६९४	५९७.२	४६१६३३	३८५१२६
रूपन्देही	१७४	१६.५	४२२७	३७९	७३२२	३५.८	९४३१	१३०७२
सैनामैना न.पा.	३५	६.५	१७२४	९३	११९८	०.१	११५	२४५०

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१४ बगैँचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या (क्रमशः....)

सैनामैना नगरपालिका ४२९३ कृषक परिवारहरुले बगैँचाको रुपमा ६.८ हेक्टर क्षेत्रफलमा आँप लगाएका छन् भने रूपन्देही जिल्लाका ४०४६२ कृषक परिवारले बगैँचाको रुपमा २७६.६ हेक्टरमा आँपको खेती गरेका छन्।

तालिका ८.१४: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको स्थायी बालीको प्रकार र लागेको क्षेत्रफलको विवरण

क्षेत्र	आँप				केरा			
	कृषक परिवार संख्या	बगैचाको रूपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या	कृषक परिवार संख्या	बगैचाको रूपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या
		क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या			क्षेत्रफल (हेक्टर)	बोट संख्या	
लुम्बिनी प्रदेश	२६२ ९४२	१८३३.१	४३१३९२	७१४७८८	१३३६९८	१३६६.४	२४७८७३५	९९३०४३
रूपन्देही	४०४६२	२७६.६	७७३९६	१०७४०१	८४१७	७१.९	८२०६४	३८११६
सैनामैना न.पा.	४२९३	६.८	४३८५	११३७३	९५४	०.४	१७२	३८७५

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१५ प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

कृषक परिवारले धानको विउविजन, कीटनाशक विषादी र मल विभिन्न किसिमको प्रयोग गरेको पाइन्छ। केही कृषक परिवारले कुनै बालीमा स्थानीय/जैविक मल मात्र र केही कृषक परिवारले खनिज/रासायनिक मल मात्र प्रयोग गरेको पाइयो भने केही कृषक परिवारले कुनै बालीमा स्थानीय जैविक मल र खनिज रासायनिक मल गरी दुवै मल प्रयोग गरेको पाइयो।

लुम्बिनी प्रदेशमा धान बालीमा अधिकांश कृषक परिवारले बर्णशंकर (हाइब्रिड) विउको प्रयोग गरेको पाइयो। धानमा कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सैनामैना नगरपालिकाको जम्मा धान लगाउने कृषक परिवार मध्ये १६.८७ प्रतिशत रहेका छन् भने त्यसैगरी रूपन्देही जिल्लामा ५१.६५ प्रतिशत कृषक परिवारले धानमा विषादी प्रयोग गरेको पाइएको छ।

तालिका ८.१५: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको धान बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	धान							
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम			कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या				कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत	वर्णशंकर (हाईब्रिड)		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५२०५८१	१५४३०९	१७५२६१	१९१०११	२१९४५०	७००१६	१९०७५०	२५९८१५
रूपन्देही	११७३३३	१०९८३१	२०६२८	५२६८३	३६५२०	५६७३६	१००८४	४३१३०	५६६१७
सैनामैना न.पा.	१०२९१	९४२७	४०२४	३९४६	१४५६	१५९१	२४१५	१०५४	५९५७

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१६ प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

कृषक परिवारले मकैको विउ, कीटनाशक विषादी र मल विभिन्न किसिमको प्रयोग गरेको पाइन्छ। लुम्बिनी प्रदेशका अधिकांश कृषक परिवारले मकै बालीमा स्थानीय विउको प्रयोग गरेको पाइन्छ। लुम्बिनी प्रदेशका मकै लगाउने जम्मा कृषक परिवार मध्ये ६८.९३ प्रतिशत कृषकले स्थानीय विजन प्रयोग गरेका छन् त्यसैगरी रुपन्देही जिल्लाका मकै लगाउने जम्मा कृषक परिवार मध्ये ३९.२९ प्रतिशत कृषकले मकैमा स्थानीय विजनको प्रयोग गरेका छन् र सैनामैना नगरपालिकाका जम्मा मकै लगाउने कृषक परिवार मध्ये ५४.८२ प्रतिशत कृषक परिवारले मकैमा स्थानीय विजनको प्रयोग गरेका पाइयो। मकैमा कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार सैनामैना नगरपालिकाको जम्मा मकै लगाउने कृषक परिवारको ३४.२४ प्रतिशत रहेका छ त्यसै गरी रुपन्देही जिल्लामा ३८.७४ प्रतिशत र लुम्बिनी प्रदेशका १४.६९ कृषक परिवारले मकैमा विषादी प्रयोग गरेको पाइएको छ।

तालिका ८.१६: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको मकै बालीमा प्रयोग भएको विजनको किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	मकै							
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम			कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या				कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत	वर्णशंकर (हाइब्रिड)		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४५२२८२	३११७७०	८१४५५	५९०५८	६६४८४	२८२०३४	४१४०१	१२८८४७
रुपन्देही	११७३३३३	३०५७१	१२०१४	१२४३५	६१२३	११८४६	१४४८७	४६९२	११३९३
सैनामैना न.पा.	१०२९१	६४६८	३५४६	२०७६	८४६	२२१५	४२१६	६४३	१६१०

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.१७ प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

गहुँ बालीमा उन्नत विउ भन्दा बढी स्थानीय विउको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार बढी छन्। गहुँ लगाउने जम्मा कृषक परिवार मध्ये सैनामैना नगरपालिकाका ४.७३ प्रतिशत कृषक परिवारले कीटनाशक विषादीको प्रयोग गरेको त्यसैगरी रुपन्देही जिल्लाका ४७.१४ प्रतिशत कृषक परिवारले कीटनाशक विषादीको प्रयोग गरेको र लुम्बिनी प्रदेशका २६.८२ कृषक परिवारले गहुँमा विषादी प्रयोग गरेको पाइएको छ।

तालिका ८.१७: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको गहुँ बालीमा प्रयोग भएको विजनको
किसिम र कीटनाशक विषादीको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	गहुँ						
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम		कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या			कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४९५१३७	२६६९४४	२२८१९२	१३२८३३	१७६६२३	१६४०६४	१५४४५०
रुपन्देही	११७३३३	८८४९६	१८५२५	६९९७१	४१७२२	११५०४	४३१६२	३३८३१
सैनामैना न.पा.	१०२९१	६५१०	३९९५	२५१५	३०८	३६१६	८४१	२०५२

स्रोत:- राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१८ क्षेत्र अनुसार पाल्तु चौपाया संख्या र कृषक परिवार

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ अनुसार पाल्तु चौपाया पाल्ने कृषक परिवारको जम्मा संख्या सैनामैना नगरपालिकामा ५८३३ रहेका छन् जुन जम्मा कृषक परिवार को ५६.६८ प्रतिशत हो। त्यसै गरी रुपन्देही जिल्लामा पशु चौपाया पाल्ने कृषक परिवार जम्मा कृषक परिवारको ५९.५९ प्रतिशत रहेका छन् भने लुम्बिनी प्रदेशमा जम्मा कृषक परिवार मध्ये ७७.१२ प्रतिशत कृषक परिवारले पशु चौपाया पालेका छन्।

तालिका ८.१८: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको पाल्तु चौपाया र कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	पशु चौपाया पाल्ने कृषक परिवारको जम्मा संख्या	गाई/गोरु		राँगा/भैसी		बाख्रा/च्याङ्गा	
			कृषक परिवार संख्या	गाई/गोरु संख्या	कृषक परिवार संख्या	राँगा/भैसी संख्या	कृषक परिवार संख्या	बाख्रा/च्याङ्गा संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५९००९१	१९२७०३	५१७२०९	२८८०७९	६५८९८३	४४०८०७	२३७०९८१
रुपन्देही	११७३३३	६९९३०	९७८८	२६९५२	३४५९९	९४०६३	४९५६३	२४७६०४
सैनामैना न.पा.	१०२९१	५८३३	८८८	२१५१	३५१६	९९६२	३४९९	१६४१८

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.१९ क्षेत्र अनुसार पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको संख्या र कृषक परिवार

पाल्तु चौपाया तथा पन्छी जोसुकैको स्वामित्वमा रहेको भएता पनि गणनाको दिनमा कृषि चलनभिन्न रहेका र कृषि प्रयोजनको लागि पालिएका सवै घरपालुवा चौपाया तथा पन्छीहरूको गणना राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ मा गरिएको थियो। यसरी कृषि प्रयोजनका लागि पालिएका कुखुरा, हाँस आदिको संख्या सैनामैना नगरपालिकामा ९३,२७५ छ भने अन्य पन्छी जस्तै कालिज अस्ट्रिज आदि फुल वा मासु खानको पालिएको पन्छी संख्या १०,३८८ रहेको छ। सैनामैना नगरपालिकामा पन्छी पाल्ने कृषक परिवार ४१.२७ प्रतिशत रहेकोमा रुपन्देही जिल्लामा २५.०३ प्रतिशत छन्। त्यसै गरी लुम्बिनी प्रदेशमा ४४.५१ कृषक परिवारले पाल्तु पन्छी पालेका छन्।

तालिका ८.१९: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको पाल्तु चौपाया र कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	पाल्तु चौपाया						पाल्तु पन्छी			
		भैँडा/भैँडी		सुँगुर/बंगुर		अन्य पशु		कुखुरा		अन्य पन्छी	
		कृषक परिवार संख्या	भैँडा/भैँडी संख्या	कृषक परिवार संख्या	सुँगुर/बंगुर संख्या	कृषक परिवार संख्या	अन्य पशु संख्या	कृषक परिवार संख्या	कुखुरा संख्या	कृषक परिवार संख्या	अन्य पन्छी संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	१९८४०	८२५६२	६७०१३	१९२९०१	२१३०	५३३४	३४०५६५	६५९९४४४	६२०४५	६२५९५८
रूपन्देही	११७३३३	४५२	३४२९	२६५७	१२५५६	१६७	३३५	२९३७६	६९५८८७	१५५१९	१७८५७१
सैनामैना न.पा.	१०२९१	१६७	१२०३	१६४	२५९	२४	४८	४२४८	९३२७५	१०४९	१०३८८

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.२० कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारहरूको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ मा सन्दर्भ अवधि (१७ पुस २०७७ देखि १६ पुस २०७८ सम्म) भित्र मुख्य कृषकले कृषि चलनमा स्थायीरूपमा काम गर्ने कामदारहरूको संख्याको विवरण लिइएको छ। परिवारका सदस्य वाहेक खाद्यान्न तथा अन्य बाली उब्जाउने वा पशुपालन गर्ने वा अन्य कृषिकार्यमा संलग्न व्यक्ति जसले नगद वा जिन्सी वा अन्य कुनै सर्तमा पारिश्रमिक लिएर काम गर्ने गर्दछन् त्यस्ता व्यक्तिलाई कृषि कामदार भनिन्छ। सैनामैना नगरपालिकामा ५७ कृषक परिवारले १७१ स्थायी कामदार र ४०७५ कृषक परिवारले ५९१९३ अस्थायी कामदार व्यक्ति दिन प्रयोग गरेका छन्।

तालिका ८.२० : प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको कृषि कामदारको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	स्थायी कामदार					अस्थायी कामदार		
		कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	स्थायी कामदार संख्या			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	अस्थायी कामदारको व्यक्ति दिन		
			जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५१६३	१०९४२	५९२३	५०१९	२९०३५०	७२३१०३०	२४६४९९८	४७६६०३२
रूपन्देही	११७३३३	९३६	१९८७	११४८	८४०	५३१४४	११७३३१६	३४२७९५	८३०५२१
सैनामैना न.पा.	१०२९१	५७	१७१	७६	९५	४०७५	५९१९३	१५४२७	४३७६५

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.२१ कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारहरूको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

सन्दर्भ अवधिमा लुम्बिनी प्रदेशमा ३७.९७ प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नो कृषि चलनमा कृषिकार्यको लागि पर्मा कामदार लगाएका छन् भने ठेक्कामा १.११ प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नो कृषिचलनमा कृषिकार्यको लागि ठेक्कामा कामदारको प्रयोग गरेका छन्। त्यस्तै सैनामैना नगरपालिकामा ५१.८९ प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नो कृषि चलनमा कृषिकार्यको लागि पर्मा कामदार लगाएका छन् भने ठेक्कामा १.७० प्रतिशत कृषक परिवारले आफ्नो कृषि चलनमा कृषिकार्यको लागि ठेक्कामा कामदारको प्रयोग गरेका छन्।

तालिका ८.२१: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको कृषि कामदारको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	परममा लगाएका कामदार				ठेक्कामा लगाएका कामदार			
		कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	परममा लगाएका कामदारको व्यक्ति दिन			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	ठेक्कामा लगाएका कामदारको व्यक्ति दिन		
			जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	२९०५६०	४५३२२७०	१४२७९३६	३१०४३३४	८५२६	१४०७४५	६२३१५	७८४३१
रूपन्देही	११७३३३	३२८२८	३७९१७७	६५८००	३१३३७७	१८१६	३०७७५	११४२४	१९३५१
सैनामैना न.पा.	१०२९१	५३४०	४५६६९	९८२५	३५८४३	१७५	८४६	२२७	६१९

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.२२ स्थानीय तहअनुसार कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता, बिमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार संख्या

कृषक परिवारले कृषि कार्यको लागि बचत तथा सहकारी संस्था, बाणिज्य बैंक, विकास बैंक, फाइनेन्स, लघुवित्त, कृषक समूह आदि विभिन्न संस्था तथा साहुमहाजनबाट ऋण लिएका हुन्छन्। राष्ट्रिय कृषि गणनामा गणनाको दिनसम्म कृषि चलनले ऋण उपयोग गरिरहेको अवस्थालाई ऋण लिइएको मानिएको छ। सैनामैना नगरपालिकामा ६.९३ कृषक परिवारले कृषि ऋण लिएका छन्।

सन्दर्भ अवधिमा कृषक परिवारले खाद्यान्न बाली, पशुपालन आदिको बीमा गरेको विवरण लिइएको छ। कृषि कार्यको लागि सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवारहरूको संख्याको विवरण पनि लिइएको छ। सरकारी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार संख्या सैनामैना नगरपालिकामा १२३ रहेका छन् भने रूपन्देही जिल्लामा ९७०२ कृषक परिवार छन्। त्यस्तै लुम्बिनी प्रदेशमा सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवार संख्या ५४२०५ रहेका छन्।

तालिका ८.२२: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको कृषि ऋण, कृषि बिमा र अनुदानको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि ऋण लिएका कृषक परिवार संख्या	कृषि ऋण/थप ऋणको आवश्यकता उल्लेख गर्ने कृषक परिवार संख्या	कृषि क्रियाकलापको लागि बिमा गरेका कृषक परिवार संख्या	कृषि कार्यको लागि सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवार संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	७९६५१	१९३३७३	३०१६०	५४२०५
रूपन्देही	११७३३३	११८९०	२१५२०	४२९८	९७०२
सैनामैना न.पा.	१०२९१	७१४	२०१९	७५८	१२३

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.२३ जलवायु परिवर्तन बारे जानकारी राख्ने र कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्‍याएको प्रभावअनुसार कृषक परिवार संख्या

कुनै स्थान विशेषमा हुने मौसमी अवस्थाको धेरै वर्षहरूको औसत स्थिति त्यस स्थानको जलवायु हो भने जलवायु परिवर्तन भनेको त्यस्तो औसत अवस्थामा देखिने परिवर्तन हो। जलवायु परिवर्तनले कृषि चलनको कृषि कार्यमा पनि प्रभाव पारेको छ। जलवायु परिवर्तनले कृषि कार्यमा पुर्‍याएको प्रभावको विषयमा राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ ले कृषि चलन सँग जानकारी लिइएको छ। सैनामैना नगरपालिकामा जलवायु परिवर्तनको बारेमा थाहा हुने कृषक परिवार जम्मा कृषक परिवारको ५०.७७ प्रतिशत रहेकोमा रुपन्देही जिल्लामा ४५.६५ कृषक परिवारले जलवायु परिवर्तन वारे थाहा भएको जानकारी दिनुभएको छ भने लुम्बिनी प्रदेशका ४५.३२ प्रतिशत कृषक परिवार जलवायु परिवर्तन बारे जानकारी रहेका पाइएको छ।

तालिका ८.२३: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको जलवायु परिवर्तन जानकारी परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	जलवायु परिवर्तन बारे थाहा हुने कृषक परिवार संख्या	कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्‍याएको प्रभाव उल्लेख गर्ने कृषक परिवार	कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुर्‍याएको प्रभाव अनुसार कृषक परिवार									
				उत्पादनमा कमी	उत्पादनमा बृद्धि	फल/ फसलको आकारमा परिवर्तन	स्वादमा परिवर्तन	बाली लगाउने समयमा फरक	धेरै वा कम वर्षा	रोग/ किराको प्रकोपमा बृद्धि	बिडिङ समयमा परिवर्तन	प्रजातिको लोप/ उत्थान	अन्य
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	३४६७६८	३१४१९३	२६६७६८	३२०१९	७८४६८	५४८२१	१३६७११	१८०४७७	१८४८७५	१३९६३	१६१७५	५७६
रुपन्देही	११७३३३	५३५६८	४७०७१	४०५५५	२५४४	१०४३४	४७९६	११७३०	३०२८०	२७१६१	१८४५	२७३७	१५७
सैनामैना न.पा.	१०२९१	५२२५	५०५४	४००७	२७३	७५८	३८८	११३३	३३४३	२४३३	११४	५७३	०

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.२४ कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या

सन्दर्भ अवधिमा कृषि कार्यबाट निस्किएका ड्राँट, जरा, टुटा लगाएत बालिको अवशेषलाई कृषक परिवारले कसरी व्यवस्थापन गरेका थिए विवरण यस टेबलमा क्षेत्रगत रूपमा राखिएको छ।

तालिका ८.२४: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको फोहोर व्यवस्थापन किसिम अनुसारको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या						
		गाडेर	जलाएर	फोहोर व्यवस्थापकलाई पठाएर	कम्पोष्ट बनाएर	इन्धनको रूपमा प्रयोग गरेर	अन्य तरिकाले व्यवस्थापन गरेर	कुनै व्यवस्थापन नगरेको
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	२१३३१७	३६८६७६	३८६१७	३८२२०२	१२६५८१	१९६८१८	६३११६
रुपन्देही	११७३३३	३०४२५	४७१३९	८३२८	४७८८१	२१७७७	३५४८३	११९७०
सैनामैना न.पा.	१०२९१	४२४	२८०१	६७१	३७२४	१३५१	२१८९	२९१७

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.२५ लिङ्गानुसार मुख्य कृषकको संख्या तथा कृषक परिवारको जनसंख्या

लुम्बिनी प्रदेश, रुपन्देही जिल्ला, र सैनामैना नगरपालिका का कृषक परिवार को संख्या ति कृषक परिवारको मुख्य कृषकको लिङ्ग अनुसारको संख्या र ति कृषक परिवारहरूमा भएका लिङ्ग अनुसारको जनसंख्याको विवरण यस तालिका मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८.२५: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको लिङ्ग अनुसारको कृषक परिवारको विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	लिङ्गानुसार मुख्य कृषक संख्या		कृषक परिवारको जनसंख्या	
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४९३४५४	२७१६३८	१७८६८६३	१९१९११९
रुपन्देही	११७३३३	८३३६४	३३९६९	३३४५३९	३३१४०३
सैनामैना न.पा.	१०२९१	४७९२	५४९९	२२६४४	२४०९१

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.२६ लिङ्गानुसार कृषि तालिम, कृषि कार्यसम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता तथा कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समय उल्लेख गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका कृषक परिवारको जनसंख्या

१० वर्ष वा सो भन्दा माथि उमेर भएका सदस्यहरूले औपचारिक तालिम लिएका, कृषिकार्य सम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाएका र कृषि क्रियाकलापमा सरदर संलग्न भएको समयको विवरण यस तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ। औपचारिक तालिम भन्नाले सरकारी वा अर्धसरकारी वा गैरसरकारी निकायबाट निश्चित विधि र प्रक्रियाबाट संचालित न्यूनतम एक दिनको जुनसुकै प्रकारको कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी तालिमनै औपचारिक कृषि तालिम हो। कृषक परिवारमा सदस्यहरूले कृषि कार्य सम्बन्धी जस्तै आमदानी, खर्च, बाली, विउ विजन, मलखाद तथा पशुआहार खरिद कृषि उत्पादन बिक्री आदि सम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाएका हुनसक्छन्। सैनामैना नगरपालिकामा कृषि कार्य सम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाउने कृषक परिवारको जम्मा जनसंख्या २०९८१ रहेको छ।

तालिका ८.२६: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको लिङ्ग अनुसारको कृषक परिवारको जनसंख्या र कृषि कार्य गरेको समय अनुसार कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	औपचारिक कृषि तालिम लिएका कृषक परिवारको जनसंख्या		कृषि कार्यसम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाउने कृषक परिवारको जनसंख्या		कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समयअनुसार कृषक परिवारको जनसंख्या									
					कम (<४०%)		करिब आधा (४०%-५९%)		धेरै (६०%-९९%)		सवै (१००%)		समय नै नदिएको	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	९२८९०	८७३५४	९१४५५३	९६५८७०	३२३४१३	३०२७९७	२९१५१६	३२०६१०	३७४५०७	४३०४८७	२४५२८६	३२६८९१	२३४५२७	२४११८९
रुपन्देही	१३०५५	८१३८	१६६८९६	१५५०३९	५५४६३	५०५७८	५७६४८	६०७५३	६५८०४	६३९३४	४३३६३	५००१२	५४६४५	५५०४४
सैनामैना न.पा.	८५४	१०५७	१०२६	११९५५	४०५३	३६४२	३१६६	२८११	५१८५	६५१४	२१०८	५५४१	४३१९	२६३९

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.२७ कृषि चलनमा परिवारमूली र कृषि चलनको स्थिति

एक परिवारले एकमात्र कृषि चलन सञ्चालन गरेको भए एक चलन परिवार, एक कृषक परिवारले एक भन्दा बढी छुट्टाछुट्टै ब्यवस्थापन र हिसाब किताब राखेर कृषि कार्य गरेमा बहुचलन र दुई वा सो भन्दा बढी कृषक परिवारले साभेदारीमा साभा व्यवस्थापन तथा खर्चमा चलाएको कृषि चलन साभा चलन हो। सैनामैना नगरपालिकामा एक चलन परिवार १०१०२ रहेका छन् भने बहुचलन परिवार ११४ तथा साभा चलन परिवार ७५ छन्।

तालिका ८.२७: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको परिवारमूली अनुसार कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	परिवारमूली		कृषि चलनको स्थिति		
		मुख्य कृषक आफै परिवारमूली	परिवारमूली अन्य व्यक्ति	एकचलन परिवार	बहुचलन परिवार	साभाचलन परिवार
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	६९५३७५	६९७१७	७४६९००	१५४७०	२७२२
रूपन्देही	११७३३३	१०५३८३	११९५०	११३६२६	२३७५	१३३२
सैनामैना न.पा.	१०२९१	८१४५	२१४६	१०१०२	११४	७५

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.२८ कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलापअनुसार कृषक परिवार संख्या

कृषक परिवारहरूले मुख्यतया खाद्यान्न बाली, तरकारी बाली, नगदे बाली, पशुपालन, पन्छीपालन आदि कृषि क्रियाकलापहरू गरेका छन्। अधिकांश कृषकले मुख्य तथा खाद्यान्न बाली लगाएका छन्। सैनामैना नगरपालिकामा ९२.३८ प्रतिशत कृषक परिवारले खाद्यान्न बाली लगाएका छन् भने तरकारी बाली लगाउने कृषक परिवार जम्मा ६.१० प्रतिशत मात्र रहेका छन्।

तालिका ८.२८: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको प्रमुख उत्पादन अनुसार कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलापअनुसार कृषक परिवार संख्या						
		खाद्यान्न बाली	तरकारी बाली	फलफूल बाली	नगदे बाली	पशुपालन	पन्छीपालन	अन्य
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	७०७३६६	३१७५६	१८८७	१५२१	१७२२६	३२४८	२०८८
रूपन्देही	११७३३३	१०८१६०	५४५६	२८०	०	२१६७	७०३	५६७
सैनामैना न.पा.	१०२९१	९५०७	६२८	०	०	९६	२३	३७

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

ट.२९ कृषि चलनबाट भएको प्रमुख उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार संख्या

कृषक परिवारले आफ्नो कृषि चलन बाट उत्पादित कृषि उत्पादन मुख्यतया कुन रूपमा प्रयोग भयो भन्ने जानकारी यस तालिकाले दिन्छ। कुनै कृषक परिवारले उत्पादन गरेका कृषि उपजहरू सो कृषि चलनले सवै घरायसी उपभोग गरेको हुनसक्छ वा कुनै कृषि चलनले सवै उत्पादन बिक्री गरेको पनि हुनसक्छ वा केही घरायसी उपभोग र केही बिक्री गरेको पनि हुनसक्छ। तलको तालिका अनुसार अधिकांश कृषक परिवारहरूको उत्पादन मुख्यतया सवै घरायसी उपभोगमा प्रयोग भएको देखिन्छ। सैनामैना नगरपालिकाको ८१.७३ प्रतिशत कृषक परिवारले मुख्यतया आफ्नो उत्पादन घरायसी उपभोग गरेका छन्।

तालिका ८.२९: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोगअनुसार कृषक परिवार संख्या			
		सबै घरायसी उपभोग	मुख्य घरायसी उपभोग र केही बिक्री	मुख्य बिक्री र केही घरायसी उपभोग	सबै बिक्री
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५३३०७५	२०४०५९	२५२२१	२७३७
रुपन्देही	११७३३३	७३१०४	३९२२६	४६७०	३३४
सैनामैना न.पा.	१०२९१	८४११	१७११	१५०	१९

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

८.३० कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत, आभन्नै कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषि चलनको अवस्था तथा परिवारलाई खान नपुग्ने अवधि अनुसार कृषक परिवार संख्या

कृषक परिवारले कृषि बाहेकका उद्योग, व्यापार, व्यवसाय, नोकरी लगायतका अन्य गैरकृषि कार्यबाट पनि आम्दानी प्राप्त गरिरहेका हुनसक्छन्। कृषक परिवारको आम्दानीको स्रोतहरु विभिन्न हुन सक्ने भएतापनि आफ्नै कृषि क्रियाकलाप जस्तै खाद्यान्न बाली, तरकारी खेती, फलफूल खेती, पशुपन्छीपालन, माछापालन आदि बाट भएको कृषि आम्दानीले कृषक परिवारलाई कति महिना खान पुगेको छ र मुख्य आम्दानी कृषि भएका कृषक परिवार कति छन् भन्ने लुम्बिनी प्रदेश, रुपन्देही जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको तथ्याङ्क यस तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका ८.३०: प्रदेश, जिल्ला र सैनामैना नगरपालिकाको आम्दानी र खान पुग्ने अवधि अनुसारको कृषक परिवार विवरण

क्षेत्र	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत		कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार संख्या	परिवारलाई खान नपुग्ने अवधिअनुसार कृषक परिवार संख्या			
					१ देखि ३ महिना	४ देखि ६ महिना	७ देखि ९ महिना	१० देखि १२ महिना
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५०७४८८	२५७६०४	३९०४७४	९७३४२	१७५३५४	८५५२४	३२२५३
रुपन्देही	११७३३३	७५४४९	४१८८४	३७४५७	१२३९६	१३८३३	७१५०	४०७९
सैनामैना न.पा.	१०२९१	७०७९	३२१२	३७९४	५४२	१३३८	१२५१	६६४

स्रोत:-राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

खण्ड-८

भौतिक पूर्वाधार

५.१ सडक सम्बन्धी विवरण

सैनामैना नगरपालिकामा आ.व.२०८०/०८१ सम्ममा कालोपत्रे सडक, ग्राभेल सडक र कच्ची सडक क्रमशः १८२.५१ कि.मी., १६८.९५ कि.मी. र ४७.४४ कि.मी. सम्पन्न भएको देखिन्छ। अर्कोतर्फ यस पालिकाभित्र राजमार्ग/लोकमार्ग सडक १९.४ कि.मी. (कालोपत्रे सडक) र सहायक राजमार्ग/लोकमार्ग सडक ११.६ कि.मी. (कालोपत्रे सडक) पर्दछ। विस्तृत विवरण तालिका ९.१ र ९.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ९.१: सैनामैना नगरपालिकामा सम्पन्न सडक सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	सडकको प्रकार	लम्बाई (कि. मि.)
१	कालो पत्रे	१८२.५१
२	ग्राभेल	१६८.९५
३	कच्ची (माटे)	४७.४४०

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

तालिका ९.२: सैनामैना नगरपालिकामा पर्ने राजमार्ग/लोकमार्ग सडक सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	सडकको प्रकार	सडकको अवस्था (कालोपत्रे, ग्राभेल, कच्ची)	लम्बाई (कि. मि.)
१	राजमार्ग/लोकमार्ग	कालोपत्रे	१९
	१.१ पूर्वपश्चिम लोकमार्ग		१४.४
	१.२ सालभण्डी ढोरपाटन		५
२	सहायक राजमार्ग/लोकमार्ग	कालोपत्रे	११.६
	२.१ मुर्गिया लुम्बिनी		५.३
	२.२ कलौनी लुम्बिनी		६.३

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

५.२ अन्य भौतिक पूर्वाधारसम्बन्धी विवरण:

तालिका ९.३: सैनामैना नगरपालिकामा रहेका अन्य भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	पूर्वाधारको नाम	संख्या	इकाई	कैफियत
१	रंगशाला	१	वटा	
२	खेल मैदान	६	वटा	
३	पक्की पुल	२८	वटा	सुकौली-१, इंगुरिया-४, घमाहा-२, तुल्वुलिया-२, कन्चन-४ पहिला खोला-४, मर्थिवा-१, मेघाहा-१, बमाहा-१, दानव-१, कुस्माहा-१, वयरकट्टी-१, वक्सड रिङ्गरोड-१, सेरुवा-१, लखनपारा-१, वनरहवा-३

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४	भोलुङ्गे पुल	२	वटा	
५	कच्ची सडक	४७.४४	कि.मी.	
६	ग्राभेल सडक	१६८.९५	कि.मी.	
७	पक्की सडक	१८२.५१	कि.मी.	
८	ग्रामीण तथा कृषि सडक	८९	कि.मी.	
९	स्थानीय स्तरका सिँचाई आयोजना	१२	वटा	
१०	तटवन्ध	५१००	मिटर	बैराह र दानव खोला ४००, सुकौली खोला ५०, घमाहा खोला ५०० मिटर, तुल्वुलिया ४५०, इंगुरिया १५००, कन्चन २००० मिटर
११	बसपार्क संख्या:	१	वटा	
१२	सार्वजनिक शौचालय संख्या:	९	वटा	बनकट्टा, दुर्गामन्दिर, बोलवम मन्दिर, मुर्गिया हाटवजार, शान्तिटोल हाटवजार, सालभण्डी वसपार्क, भाटाचौर, सालभण्डी वजार, पिपलडाँडा
१३	सभा गृह / सभाहल	९		

स्रोत:- सैनैमैना नगरपालिका

५.३ स्थानीय (सैनैमैना नगरपालिका) स्तरीय गौरबका प्रमुख आयोजनाहरू

तालिका ९.४: सैनैमैना नगरपालिकामा रहेका स्थानीय स्तरीय गौरबका प्रमुख पाँच आयोजनाहरू

सि. नं	आयोजनाको नाम	वडा
१	सैनैमैना चक्रपथ निर्माण (सालभण्डी खण्ड)	सैनैमैना -१० र ११
२	एकिकृत फोहोरमैला प्रशोधित केन्द्र निर्माण	सैनैमैना -१०
३	पर्रोहा बोलबमधाम निर्माण	सैनैमैना -१
४	राजापानी पार्क तथा सिमसार संरक्षण योजना	सैनैमैना -११
५	मलमला क्षेत्र बिकास परियोजना	सैनैमैना -६

स्रोत:- सैनैमैना नगरपालिका

५.४ स्थानिय तह विकासका प्रमुख सम्भावनाहरू

तालिका ९.५: सैनैमैना नगरपालिकाको विकासका प्रमुख पाँच संभावनाहरू

सि. नं	स्थानीय तहको सर्वाङ्गीण बिकासका प्रमुख ५ वटा सम्भावनाहरू
१	कृषि तथा पशुपालन (पशुजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर)
२	पर्यटन बिकास (गृहवास स्थानीय उत्पादन)
३	लघु उद्योग र घरेलु उद्योग
४	शिक्षा र प्रविधि
५	सहकारी र सामुहिक विकास

स्रोत:- सैनैमैना नगरपालिका

खण्ड-१०

न्याय, शान्ती सुरक्षा र घरेलु हिंसा

१०.१ मुद्दा/विवाद दर्ता तथा फछ्यौट सम्बन्धी विवरण

तालिका १०.१: सैनामैना नगरपालिका भएका मुद्दा/विवादको दर्ता तथा फछ्यौट सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	मुद्दा/ विवाद सम्बन्धी विवरण	आर्थिक वर्ष		
		२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
१	स्थानीय न्यायिक समितिमा दर्ता भएका मुद्दा/ विवाद संख्या	३८	३९	४७
२	मेल मिलापद्वारा टुङ्ग्याइएका विवाद संख्या	१६	१६	२३
३	फछ्यौट गरिएका मुद्दा/विवाद संख्या	२२	२३	२४
४	फछ्यौट हुन बाँकी मुद्दा/विवाद संख्या	०	०	०

१०.२ मुद्दा/ विवादको प्रकृति अनुसारको संख्या

तालिका १०.२: सैनामैना नगरपालिका भएका मुद्दा/विवादको प्रकृति अनुसार संख्या विवरण

सि. नं.	मुद्दा/विवादको प्रकृति	आर्थिक वर्ष		
		२०७८/०७९	२०७९/०८०	२०८०/०८१
१	जग्गा/साँध सिमाना विवाद	९	६	५
२	लेनदेन	१९	१७	२६
३	घरेलु हिंसा	०	०	३
४	आलि धुर कुलो नालापानी पानी घाटको वाँडफाँड	०	१	१
५	गाली वेइज्जति	०	०	१
६	सार्वजनिक स्थल/सुविधामा बाधा	०	१	१
७	अन्य	१०	१४	१०
जम्मा		३८	३९	४७

खण्ड-११

विविध

११.१ सैनामैना नगरपालिकामा दर्ता भएका व्यापार व्यवसायको विवरण

तालिका ११.१: सैनामैना नगरपालिकामा दर्ता भएका व्यापार व्यवसायको विवरण २०८१

सि. नं.	व्यवसायको किसिम	संख्या
१	उत्पादन मुलक	२५०
२	सेवा मुलक	९००
३	पर्यटन	१५००
४	सूचना प्रसारण	५
५	निर्माण	२००
६	कृषि	५००

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

११.२ सैनामैना नगरपालिकामा रहेका उद्योगको किसिम अनुसारको विवरण

तालिका ११.२: सैनामैना नगरपालिकामा रहेका उद्योगको किसिम अनुसारको विवरण २०८१

सि.नं.	उद्योगको किसिम	संचालनमा रहेका	निर्माणाधीन	वन्द भएका
१	ठूला उद्योग	०	०	०
२	मझौला उद्योग	०	०	०
३	साना उद्योग	३५	०	०

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

११.३ स्थानीय तहमा रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी विवरण २०८१

यस नगरपालिकामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संख्या जम्मा २४ रहेको छ।

११.४ सूचना तथा संचार

तालिका ११.३: आ. व. २०८०/०८१ सम्म स्थानीय स्तरमा रहेका सूचना तथा संचार क्षेत्रको विवरण

सि. नं.	सूचना तथा संचार	संख्या
१	रेडियो	४
२	पत्र पत्रिका	०
३	टेलिभिजन	१
४	अनलाइन पत्रिका	३
५	हुलाक	१

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

११.५ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको अवस्था

तालिका ११.४: आ.व. २०८०/८१ मा सैनामैना नगरपालिकामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण

क्र.स.	लक्षित समूह	संख्या	भत्ता वितरण संख्या			लगत कट्टा	लगत थप	कुल कायम संख्या कुल वितरण संख्या
			महिला	पुरुष	जम्मा			
१	जेष्ठनागरिक अन्य	३८१०	२०८९	१८८४	३९७४	१७७	३६२	३९८५
२	जेष्ठ नागरिक दलित	४०२	१९६	२०१	३९७	२०	७०	४१६
३	एकल महिला	६१३	५४६	०	५४६	१७	२६	५९७
४	विधवा	११८५	१२६०	०	१२६०	३६	१५१	१२६५
५	पूर्ण असक्त अपांडा	१३९	६२	९४	१५६	४	२१	१५१
६	अति असक्त अपांग	३५०	१३८	१९८	३३६	१२	२७	३४४
७	लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति	१२	४	८	१२	०	०	१२
८	बालबालिका	५१२	२६०	२९४	५५४	८८	१९०	५८६
जम्मा		७०२३	४५५५	२६७९	७२३५	३५४	८४७	७३५६

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

११.६ व्यक्तिगत घटना दर्ता

११.६.१ सैनामैना नगरपालिकामा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी विवरण

तालिका ११.५: सैनामैना नगरपालिकामा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	व्यक्तिगत घटनाको प्रकार		लिंग	आर्थिक वर्ष		
				२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
१	जन्म दर्ता		महिला	८९३	७२१	५४६
			पुरुष	९४२	७८४	६१२
			जम्मा	१८३५	१५०५	११५८
२	विवाह दर्ता		जम्मा	९९५	७६०	६००
३	सम्बन्ध विच्छेद		जम्मा	७७	७६	८७
३	मृत्यु दर्ता		महिला	२३७	१९०	२००
			पुरुष	२७४	२६६	२७४
			जम्मा	५११	४५६	४७४
४	बसाइँ सराई	आएको	दर्ता संख्या	८१०	५६७	३४७
			सदस्यको संख्या	३१२१	२१९६	१२११
		गएको	दर्ता संख्या	२७४	१४७	१०७
			सदस्यको संख्या	१०२१	४७४	२९९

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

११.६.२ सैनामैना नगरपालिकामा आ.व. २०८०/८१ मा वडा कार्यालयहरूमा भएका व्यक्तिगत घटना दर्ताहरूको विवरण

तालिका ११.६: सैनामैना नगरपालिकामा आ.व. २०८०/८१ मा वडा कार्यालयहरूमा भएका व्यक्तिगत घटना दर्ताहरूको विवरण

क्र.सं.	वडा	व्यक्तिगत घटनाको प्रकार												
		जन्म दर्ता			विवाह दर्ता	सम्बन्ध विच्छेद	मृत्यु दर्ता			बसाई सराई आएको		बसाई सराई(गएको)		बसाई सराई
		महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	दर्ता संख्या	सदस्यको संख्या	दर्ता संख्या	सदस्यको संख्या	जम्मा
१	१	९१	११६	२०७	८७	१४	२६	४३	६९	४९	१९२	९	२१	५८
२	२	३२	३१	६३	४२	१२	१३	१३	२६	२४	९७	७	१९	३१
३	३	३९	४२	८१	५१	११	१३	२४	३७	४०	१४९	६	१४	४६
४	४	५९	८५	१४४	७३	७	२१	३२	५३	३८	१३१	११	३०	४९
५	५	६५	६१	१२६	५१	१	२९	२७	५६	३२	१०६	११	४७	४३
६	६	५५	५८	११३	६५	४	१७	२६	४३	३३	१३०	१३	३२	४६
७	७	४७	४८	९५	४२	११	१९	३०	४९	२०	७१	३	६	२३
८	८	३१	३५	६६	४२	७	१८	१८	३६	३६	१०८	९	२४	४५
९	९	२८	३३	६१	३७	६	१३	१८	३१	२२	८१	१३	३२	३५
१०	१०	५१	४२	९३	६४	१०	१७	२०	३७	३४	९८	१०	२१	४४
११	११	४८	६१	१०९	४६	४	१४	२३	३७	१९	४८	१५	५३	३४
जम्मा		५४६	६१२	११५८	६००	८७	२००	२७४	४७४	३४७	१२११	१०७	२९९	४५४

स्रोत:- सैनामैना नगरपालिका

११.७ सैनामैना नगरपालिकाका जनप्रतिनिधीहरू

तालिका ११.७: सैनामैना नगरपालिकाका जनप्रतिनिधीहरूको विवरण

सि.नं.	नाम थर	कार्यालय	फोन नं.
१	फणिन्द्र प्रसाद शर्मा	नगर प्रमुख	९८५७०३५०३०
२	बिना राना	उप प्रमुख	९८४७०५८३६२
३	भुवन बहादुर क्षेत्री	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	९८५७०२५०५३
४	अमर बहादुर कडेल	वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	९८५७०७०१५५
५	तम बहादुर पुर्जा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३	९८६४४५३५९९
६	राम प्रसाद अधिकारी	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	९८५७०५०८२५
७	धन प्रसाद पौडेल	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ५	९८७४०७८९६४
८	गोपाल पोखरेल	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	९८५७०२९३२२
९	राज कुमार चौधरी	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ७	९८४६९३०४७५
१०	वृद्धिराम चौधरी थारु	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ८	९८५७०३१३११

११	भानुभक्त पाण्डे	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ९	९८५७०३०२८२
१२	कृष्ण प्रसाद घिमिरे	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १०	९८५७०३२२०५
१३	राम प्रसाद भुसाल	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ११	९८५७०३८२१४
१४	मन कुमारी राई	कार्यपालिक सदस्य, ५ वडा सदस्य	९८२६४०३८१२
१५	मिरा क्षेत्री	कार्यपालिक सदस्य, ३ वडा सदस्य	९८४७५३८२४४
१६	मायादेवी वि.क.	कार्यपालिक सदस्य, ६ वडा सदस्य	९८०७४३७७१
१७	दुर्गामाया श्रेष्ठ	कार्यपालिक सदस्य, ८ वडा सदस्य	९८४७१९००१७
१८	सिता थारु	कार्यपालिक सदस्य, ११ वडा सदस्य	९८६०६०७५८९
१९	सुरज बराल	कार्यपालिक सदस्य	९८५७०३२२१८
२०	टेक बहादुर विश्वकर्मा	कार्यपालिक सदस्य	९८५७०७०६०५
२१	डोल बहादुर सार्की	कार्यपालिक सदस्य	९८४७०९१७६८
२२	मन्जु परियार	वडा सदस्य, वडा नं. १	९८६७३८७८९१
२३	धनमन्त्री थारु	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८४५२२४९८८
२४	नर बहादुर सुनार	वडा सदस्य, वडा नं. ३	९८४१५८४७४०
२५	पेमलाल भुसाल	वडा सदस्य, वडा नं. १	९८४७००५५९१
२६	मोती सुनार	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८१७४८५६५६
२७	जुन कुमारी राना	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८६१४५९६९८
२८	दुर्गा के.सी.	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८५७०२५६८६
२९	मदन पन्थी	वडा सदस्य, वडा नं. २	९८४७१०७४००
३०	जमुना पुन सुनार	वडा सदस्य, वडा नं. ३	९८४०९७४७१७
३१	कर्ण बहादुर के.सी.	वडा सदस्य, वडा नं. ३	९८६१२३८२६२
३२	रोहिणी प्रसाद चौधरी	वडा सदस्य, वडा नं. ३	९८५७०५७३३५
३३	निशा परियार	वडा सदस्य, वडा नं. ४	९८६७४६६२९४
३४	निर्मला बगाले मगर	वडा सदस्य, वडा नं. ४	९८०६९८२२८५
३५	तुलसी नारायण सुवेदी	वडा सदस्य, वडा नं. ४	९८६००५९१४६
३६	दान बहादुर थारु	वडा सदस्य, वडा नं. ५	९८६७८५३२६०
३७	रोशिका वि.क.	वडा सदस्य, वडा नं. ५	९८०५४००७९८
३८	पद्मा पानी चापागाई	वडा सदस्य, वडा नं. ५	९८४७४०७०११
३९	रामप्रसाद चौधरी	वडा सदस्य, वडा नं. ५	९८२६४७६०२५
४०	गीता घिमिरे	वडा सदस्य, वडा नं. ६	९८४७०४७३८३

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४१	फक्र प्रसाद पोख्रेल	वडा सदस्य, वडा नं. ६	९८४७०१६०५८
४२	नर बहादुर घर्तिमगर	वडा सदस्य, वडा नं. ६	९८५७०२०११५
४३	शर्मिला सुनार	वडा सदस्य, वडा नं. ३	९८१२९८६२३६
४४	भुमा काउचा दर्लामी	वडा सदस्य, वडा नं. ३	९८११५३२३७०
४५	फत्त बहादुर पुन	वडा सदस्य, वडा नं. ३	९८४७२४४५३१
४६	बालकृष्ण पौडेल	वडा सदस्य, वडा नं. ३	९८६०३४२१८६
४७	सुमित्रा परियार	वडा सदस्य, वडा नं. ८	९८१७५६३८६८
४८	इन्द्रेणी भण्डारी	वडा सदस्य, वडा नं. ८	९८५७०३१७०६
४९	नारायण प्रसाद न्यौपाने	वडा सदस्य, वडा नं. ८	९८४७०२६२६४
५०	विष्णु कुमारी विश्वकर्मा	वडा सदस्य, वडा नं. ९	९८१२९७२३५१
५१	देवीमाया बलाल	वडा सदस्य, वडा नं. ९	९८१७४१४१९०
५२	केवल थारु	वडा सदस्य, वडा नं. ९	९८६७५८३४८४
५३	तुलसी प्रसाद रिजाल	वडा सदस्य, वडा नं. ९	९८४२३६५०१६
५४	रेनुका साकी	वडा सदस्य, वडा नं. १०	९८६७१३८०२७
५५	मन कुमारी राना	वडा सदस्य, वडा नं. १०	९८४७१९६८१०
५६	चन्द्र बहादुर थापा मगर	वडा सदस्य, वडा नं. १०	९८६७७७४४१७
५७	भीम बहादुर श्रेष्ठ	वडा सदस्य, वडा नं. १०	९८४७०३६७१७
५८	गीता विश्वकर्मा	वडा सदस्य, वडा नं. ११	९८४७००६३६३
५९	अशोक कुमार भुसाल	वडा सदस्य, वडा नं. ११	९८४७००६२६३
६०	ज्ञान बहादुर बिष्ट	वडा सदस्य, वडा नं. ११	९८४७२८७८३४

स्रोत:- सैनैमाँना नगरपालिका

११.८ स्थानीय तह निर्वाचन २०७५ को सैनैमाँना नगरपालिकाको मतपरिणाम

तालिका ११.८: स्थानीय तह निर्वाचन २०७५ को सैनैमाँना नगरपालिकाको मतपरिणाम

क्र.स.	पद	उम्मेदवारको नाम	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	कैफियत
१	प्रमुख	फणेन्द्र प्रसाद शर्मा	नेपाली काँग्रेस	१५६८६	निर्वाचित
२	प्रमुख	चित्र बहादुर कार्की	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५१०४	पराजित
३	प्रमुख	मिन प्रसाद धिमिरे	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१३९०	पराजित
४	प्रमुख	दुल बहादुर थारु	संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च (थरुहट)	११२७	पराजित
५	प्रमुख	तेजेन्द्र बहादुर थापा	स्वतन्त्र	१६८	पराजित
६	प्रमुख	देवराज पौडेल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकिकृत समाजवादी)	१४६	पराजित
७	प्रमुख	कृष्ण बहादुर वल्लिसेन	नेपाली कांग्रेस (बी.पी.)	३०	पराजित
८	प्रमुख	जयश्वर रेग्मी	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१०	पराजित

९	प्रमुख	नर बहादुर थापा क्षेत्री	स्वतन्त्र	८	पराजित
१०	प्रमुख	घन श्याम पुन	स्वतन्त्र	१	पराजित
११	प्रमुख	इन्द्र लाल भुसाल	स्वतन्त्र	०	पराजित
१२	प्रमुख	गणेश प्रसाद भुसाल	स्वतन्त्र	०	पराजित
१३	प्रमुख	लक्ष्मी आचार्य	स्वतन्त्र	०	पराजित
१४	उपप्रमुख	विना राना	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५७६२	निर्वाचित
१५	उपप्रमुख	मान बहादुर महत	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१३७२०	पराजित
१६	उपप्रमुख	मिनका ढकाल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१५४७	पराजित
१७	उपप्रमुख	देवी भण्डारी	स्वतन्त्र	३६६	पराजित
१८	उपप्रमुख	टोप राज पाण्डे	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	१५६	पराजित
१९	उपप्रमुख	गंगा बहादुर दमाई	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेसन	८४	पराजित
२०	उपप्रमुख	भिम बहादुर कुँवर	स्वतन्त्र	८	पराजित
२१	उपप्रमुख	दिपक अधिकारी	स्वतन्त्र	०	पराजित
वडा नं. १					
२२	अध्यक्ष	भुवन बहादुर क्षेत्री	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	२३९१	निर्वाचित
२३	अध्यक्ष	केहर सिंह गलामी थापा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२१६९	पराजित
२४	अध्यक्ष	सचिन शेरचन	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१६७	पराजित
२५	अध्यक्ष	हरि बहादुर राहाडि	राष्ट्रिय जनमोर्चा	०	पराजित
२६	अध्यक्ष	उमानन्द घिमिरे	स्वतन्त्र	०	पराजित
२७	अध्यक्ष	खड्ग बहादुर जि.सी.	स्वतन्त्र	०	पराजित
२८	सदस्य	नर बहादुर सुनार	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	२१६१	निर्वाचित
२९	सदस्य	पेमलाल भुसाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२१४५	निर्वाचित
३०	सदस्य	रमाकान्त शर्मा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	२११४	पराजित
३१	सदस्य	माधब प्रसाद चौधरी थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२०९७	पराजित
३२	सदस्य	हरि प्रसाद थारु	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२३०	पराजित
३३	सदस्य	धन बहादुर थापा	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२२८	पराजित
३४	महिला सदस्य	धन्मन्त्री थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	२२८४	निर्वाचित
३५	महिला सदस्य	सीता खनाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२१५६	पराजित
३६	महिला सदस्य	मिना कुमारी खत्री	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२४८	पराजित
३७	दलित म सदस्य	मन्जु परियार	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	२२७४	निर्वाचित
३८	दलित म सदस्य	आशा नेपाली	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२१३६	पराजित
३९	दलित म सदस्य	बागमती दर्जी	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२२४	पराजित
वडा नं. २					
४०	अध्यक्ष	अम्मर बहादुर कडेल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९४५	निर्वाचित
४१	अध्यक्ष	प्रेम कुमार शर्मा	नेपाली काँग्रेस	८५६	पराजित
४२	अध्यक्ष	राज बहादुर क्षेत्री	स्वतन्त्र	३५७	पराजित

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

४३	अध्यक्ष	मधु आचार्य	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	७२	पराजित
४४	अध्यक्ष	तेज कुमार धिमिरे	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	६२	पराजित
४५	सदस्य	दुर्गा के.सी	नेपाली काँग्रेस	९७७	निर्वाचित
४६	सदस्य	मदन पन्थी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९७४	निर्वाचित
४७	सदस्य	राम नारायण नाउ	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९६९	पराजित
४८	सदस्य	मेघनाथ गौतम	नेपाली काँग्रेस	९०५	पराजित
४९	सदस्य	सन्जु प्रतेल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२०८	पराजित
५०	सदस्य	दिपक पौडेल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१३४	पराजित
५१	सदस्य	केशव धिमिरे	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकिकृत समाजवादी)	३०	पराजित
५२	महिला सदस्य	जुन कुमारी राना	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९९४	निर्वाचित
५३	महिला सदस्य	जमुना बेलवासे	नेपाली काँग्रेस	९७९	पराजित
५४	महिला सदस्य	हुम कला राना	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१३७	पराजित
५५	महिला सदस्य	लक्ष्मी देवी पोखरेल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकिकृत समाजवादी)	४६	पराजित
५६	दलित म सदस्य	मोती सुनार	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१०१२	निर्वाचित
५७	दलित म सदस्य	सेतीकला कामी गुरुङ्ग	नेपाली काँग्रेस	९६७	पराजित
५८	दलित म सदस्य	सर्मीला बि क	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१४६	पराजित
५९	दलित म सदस्य	रितु सुनार	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	३२	पराजित
वडा नं. ३					
६०	अध्यक्ष	तम बहादुर पुर्जा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३९६	निर्वाचित
६१	अध्यक्ष	दिपक भण्डारी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	७२५	पराजित
६२	अध्यक्ष	मान बहादुर थापा	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२९८	पराजित
६३	अध्यक्ष	कमल बहादुर वि.क.	स्वतन्त्र	३८	पराजित
६४	अध्यक्ष	सुरज थापा	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	१७	पराजित
६५	सदस्य	कर्ण बहादुर के.सी.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३८३	निर्वाचित
६६	सदस्य	रोहिणी प्रसाद चौधरी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३५६	निर्वाचित
६७	सदस्य	नेत्र लाल थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	६८२	पराजित
६८	सदस्य	बासु देव पन्थ	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	६६१	पराजित
६९	सदस्य	योग राज न्यौपाने	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२७५	पराजित
७०	सदस्य	अजय सेती	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२४३	पराजित
७१	सदस्य	सुनिता सुनार	स्वतन्त्र	७०	पराजित
७२	सदस्य	हेम बहादुर गुरुङ्ग	स्वतन्त्र	५२	पराजित
७३	महिला सदस्य	मिरा क्षेत्री	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३८१	निर्वाचित
७४	महिला सदस्य	रमादेवी उपाध्याय पौडेल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	७३३	पराजित
७५	महिला सदस्य	चम्पा थापा कुँवर	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२६९	पराजित
७६	महिला सदस्य	आरती रोका	स्वतन्त्र	४५	पराजित
७७	महिला सदस्य	अमृती पुन	स्वतन्त्र	०	पराजित

७८	दलित म सदस्य	जमुना पुन	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४०३	निर्वाचित
७९	दलित म सदस्य	कल्पना सुनार	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	७१३	पराजित
८०	दलित म सदस्य	सदिका विश्वकर्मा	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२६८	पराजित
वडा नं. ४					
८१	अध्यक्ष	राम प्रसाद अधिकारी	नेपाली काँग्रेस	२१८३	निर्वाचित
८२	अध्यक्ष	पिताम्बर न्यौपाने	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७१५	पराजित
८३	अध्यक्ष	जितेन्द्र चौधरी	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	८७	पराजित
८४	अध्यक्ष	दिल बहादुर थारु	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	५८	पराजित
८५	अध्यक्ष	जगदीश शर्मा	स्वतन्त्र	३७	पराजित
८६	सदस्य	तेज नारायण सुवेदी	नेपाली काँग्रेस	२१७२	निर्वाचित
८७	सदस्य	दान बहादुर थारु	नेपाली काँग्रेस	२१२३	निर्वाचित
८८	सदस्य	तिर्थ प्रसाद भुसाल जैसी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६०४	पराजित
८९	सदस्य	केवल प्रसाद थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५२५	पराजित
९०	सदस्य	विशन पुन	स्वतन्त्र	११०	पराजित
९१	सदस्य	अस्मित सुवेदी	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	६५	पराजित
९२	सदस्य	लिल बहादुर थापा	स्वतन्त्र	४१	पराजित
९३	सदस्य	जिवलाल भट्टराई	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१	पराजित
९४	महिला सदस्य	निर्मला बगाले मगर	नेपाली काँग्रेस	२१६८	निर्वाचित
९५	महिला सदस्य	धन कुमारी श्रीस	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५७९	पराजित
९६	महिला सदस्य	विष्णु कुमारी थापा	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	१४६	पराजित
९७	महिला सदस्य	रविना गुरुङ्ग	स्वतन्त्र	३७	पराजित
९८	दलित म सदस्य	निशा परियार	नेपाली काँग्रेस	२२२९	निर्वाचित
९९	दलित म सदस्य	अनिता वि.क	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६०७	पराजित
वडा नं. ५					
१००	अध्यक्ष	धन प्रसाद पौडेल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४६०	निर्वाचित
१०१	अध्यक्ष	राजेन्द्र धिमीरे	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१२९७	पराजित
१०२	अध्यक्ष	सुर्य नारायण चौधरी थारु	संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च (थरुहट)	४११	पराजित
१०३	अध्यक्ष	शंकर ज्ञवाली	स्वतन्त्र	१५२	पराजित
१०४	अध्यक्ष	प्रेम प्रसाद भुसाल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९५	पराजित
१०५	सदस्य	राम प्रसाद चौधरी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५२३	निर्वाचित
१०६	सदस्य	पदम पानी चापागाई	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४७१	निर्वाचित
१०७	सदस्य	जीवनारायण मरासिनी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	११३३	पराजित
१०८	सदस्य	सोम बहादुर वि.क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१०६६	पराजित
१०९	सदस्य	रुद्र प्रसाद लम्साल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३१८	पराजित
११०	सदस्य	माधव राज धिमीरे	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२०३	पराजित
१११	सदस्य	रन्जन गौतम	स्वतन्त्र	१३२	पराजित

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

११२	सदस्य	टेक बहादुर पाठक	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	१४	पराजित
११३	महिला सदस्य	मन कुमारी राइ	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५८७	निर्वाचित
११४	महिला सदस्य	अनीता पौडेल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१२५५	पराजित
११५	महिला सदस्य	गंगा अर्याल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१४७	पराजित
११६	दलित म सदस्य	राधिका वि.क	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५२०	निर्वाचित
११७	दलित म सदस्य	भत्तीमाया वि.क	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१२६५	पराजित
११८	दलित म सदस्य	मनिकला वि.क.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१३५	पराजित
वडा नं. ६					
११९	अध्यक्ष	गोपाल पोखरेल	नेपाली काँग्रेस	१८२२	निर्वाचित
१२०	अध्यक्ष	खडग बहादुर कुंवर	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६६०	पराजित
१२१	अध्यक्ष	विष्णु कुमारी थापा	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	६६	पराजित
१२२	सदस्य	भक प्रसाद पोखरेल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७८०	निर्वाचित
१२३	सदस्य	नर बहादुर घर्तीमगर	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७३०	निर्वाचित
१२४	सदस्य	पिताम्बर ज्ञवाली	नेपाली काँग्रेस	१५९२	पराजित
१२५	सदस्य	कमल बहादुर सोमै थापा	नेपाली काँग्रेस	१४३८	पराजित
१२६	सदस्य	मनु पाण्डे	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२१२	पराजित
१२७	सदस्य	बालकृष्ण पोखरेल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१५६	पराजित
१२८	महिला सदस्य	गिता धिमिरे	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१८३०	निर्वाचित
१२९	महिला सदस्य	पुनम चौधरी	नेपाली काँग्रेस	१५४१	पराजित
१३०	महिला सदस्य	सरिता अर्याल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१५९	पराजित
१३१	दलित म सदस्य	माया देवी वि.क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७८४	निर्वाचित
१३२	दलित म सदस्य	विमला परियार	नेपाली काँग्रेस	१५६६	पराजित
१३३	दलित म सदस्य	मन माया बि.क	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१५५	पराजित
वडा नं. ७					
१३४	अध्यक्ष	राज कुमार चौधरी	नेपाली काँग्रेस	१०१०	निर्वाचित
१३५	अध्यक्ष	रामनाथ न्यौपाने	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	९६७	पराजित
१३६	अध्यक्ष	भीमकान्त न्यौपाने	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७९०	पराजित
१३७	अध्यक्ष	सुदिप थापा	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेसन	६२	पराजित
१३८	अध्यक्ष	राम बहादुर घर्ती	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	११	पराजित
१३९	सदस्य	बालकृष्ण पौड्याल	नेपाली काँग्रेस	१०५६	निर्वाचित
१४०	सदस्य	फत्त बहादुर पुन	नेपाली काँग्रेस	१०३०	निर्वाचित
१४१	सदस्य	चन्द्र प्रकाश वन	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९१९	पराजित
१४२	सदस्य	दिल बहादुर थापा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८४२	पराजित
१४३	सदस्य	गर्भा थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	७१७	पराजित
१४४	सदस्य	भगवान थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	७१५	पराजित
१४५	सदस्य	बुधमाया थापा	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेसन	८९	पराजित

१४६	सदस्य	पुर्ण बहादुर थापा	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेसन	८४	पराजित
१४७	सदस्य	सरजु प्रसाद थारु	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२९	पराजित
१४८	महिला सदस्य	भुमा काउचा	नेपाली काँग्रेस	१०६८	निर्वाचित
१४९	महिला सदस्य	अम्बिका गैरे	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८६७	पराजित
१५०	महिला सदस्य	सुमित्रा भट्टराई	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	७७४	पराजित
१५१	महिला सदस्य	रुपा दर्लामी	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेसन	८४	पराजित
१५२	महिला सदस्य	भिमा तिवारी	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	४०	पराजित
१५३	दलित म सदस्य	शर्मिला सुनार	नेपाली काँग्रेस	१०२२	निर्वाचित
१५४	दलित म सदस्य	मनरुपा बि.क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९१६	पराजित
१५५	दलित म सदस्य	मिना दर्जी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	७६६	पराजित
१५६	दलित म सदस्य	कल्पना दमाई	मंगोल नेशनल अर्गनाइजेसन	८४	पराजित
१५७	दलित म सदस्य	पुनम मुसहर	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३४	पराजित
वडा नं. ८					
१५८	अध्यक्ष	बुद्धिराम चौधरी/ थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२१९	निर्वाचित
१५९	अध्यक्ष	महोदत्त ढकाल	नेपाली काँग्रेस	१००३	पराजित
१६०	अध्यक्ष	महेश अधिकारी	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२६७	पराजित
१६१	अध्यक्ष	सरिता राइ	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	३	पराजित
१६२	अध्यक्ष	प्रदिप भट्टराई	स्वतन्त्र	०	पराजित
१६३	सदस्य	नारायण प्रसाद न्यौपाने	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२६३	निर्वाचित
१६४	सदस्य	इश्वरी भण्डारी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२४५	निर्वाचित
१६५	सदस्य	जितेन्द्र चौधरी	नेपाली काँग्रेस	९८९	पराजित
१६६	सदस्य	दिपक घर्ती क्षेत्री	नेपाली काँग्रेस	९०९	पराजित
१६७	सदस्य	बिष्णु प्रसाद पोखरेल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२०१	पराजित
१६८	सदस्य	गोलहरी थारु	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१५९	पराजित
१६९	महिला सदस्य	दुर्गा माया श्रेष्ठ	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३३३	निर्वाचित
१७०	महिला सदस्य	राज कुमारी बि क	नेपाली काँग्रेस	९१०	पराजित
१७१	महिला सदस्य	बाल कुमारी घिमिरे	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१६९	पराजित
१७२	दलित म सदस्य	सुमित्रा परियार	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२९२	निर्वाचित
१७३	दलित म सदस्य	अस्मिता सुनार	नेपाली काँग्रेस	९४१	पराजित
१७४	दलित म सदस्य	सिमा दर्जी	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१७५	पराजित
वडा नं. ९					
१७५	अध्यक्ष	भानुभक्त पाण्डे	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११४९	निर्वाचित
१७६	अध्यक्ष	बेदराज भण्डारी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	९७८	पराजित
१७७	अध्यक्ष	सागर लम्साल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	११३	पराजित
१७८	अध्यक्ष	खडक बहादुर रोकाहा क्षेत्री	स्वतन्त्र	०	पराजित
१७९	अध्यक्ष	प्रदिप भट्टराई	स्वतन्त्र	०	पराजित

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

१८०	सदस्य	केवल थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११२६	निर्वाचित
१८१	सदस्य	तुलसी प्रसाद रिजाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११०६	निर्वाचित
१८२	सदस्य	मुकुन्द दुधराज	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	९७०	पराजित
१८३	सदस्य	राधेश्याम थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	९५४	पराजित
१८४	सदस्य	मिना ढकाल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१०२	पराजित
१८५	सदस्य	मुक्त लाल पौड्याल	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९२	पराजित
१८६	महिला सदस्य	देवीमाया बलाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११०९	निर्वाचित
१८७	महिला सदस्य	लिला कुमारी दर्लामी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१०२५	पराजित
१८८	महिला सदस्य	जानकी थारु	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१०९	पराजित
१८९	दलित म सदस्य	विष्णु कुमारी विश्वकर्मा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११३४	निर्वाचित
१९०	दलित म सदस्य	सरु नेपाली	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	९८४	पराजित
१९१	दलित म सदस्य	धनिसरा विश्वकर्मा	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१०७	पराजित
वडा नं. १०					
१९२	अध्यक्ष	कृष्ण प्रसाद घिमिरे	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७१२	निर्वाचित
१९३	अध्यक्ष	शेर बहादुर थापा	नेपाली काँग्रेस	१५८६	पराजित
१९४	अध्यक्ष	टिका बहादुर थापा मगर	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	८३	पराजित
१९५	सदस्य	भीम बहादुर श्रेष्ठ	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६७९	निर्वाचित
१९६	सदस्य	चन्द्र बहादुर थापा मगर	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६७४	निर्वाचित
१९७	सदस्य	कृष्ण बहादुर थापा	नेपाली काँग्रेस	१५३९	पराजित
१९८	सदस्य	खिमचन्द्र कार्की	नेपाली काँग्रेस	१५३३	पराजित
१९९	सदस्य	रिखी राम आचार्य	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९६	पराजित
२००	सदस्य	फुलमति चौधरी	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९४	पराजित
२०१	महिला सदस्य	मन कुमारी राना	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७००	निर्वाचित
२०२	महिला सदस्य	नन्दा कुमारी बुढा	नेपाली काँग्रेस	१५९३	पराजित
२०३	महिला सदस्य	बिमला थापा मगर	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९७	पराजित
२०४	दलित म सदस्य	रेनुका साकी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६९२	निर्वाचित
२०५	दलित म सदस्य	बसन्ती वि.क.	नेपाली काँग्रेस	१५९०	पराजित
२०६	दलित म सदस्य	सरिता वि.क.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	९१	पराजित
वडा नं. ११					
२०७	अध्यक्ष	राम प्रसाद भुषाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६०५	निर्वाचित
२०८	अध्यक्ष	हिमलाल अर्याल	नेपाली काँग्रेस	१४४८	पराजित
२०९	अध्यक्ष	शिवलाल घिमिरे	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२२९	पराजित
२१०	सदस्य	अशोक कुमार भुसाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४८९	निर्वाचित
२११	सदस्य	ज्ञान बहादुर विष्ट	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४५३	निर्वाचित
२१२	सदस्य	श्याम बहादुर राना	नेपाली काँग्रेस	१४२६	पराजित
२१३	सदस्य	नेत्र प्रसाद घिमिरे	नेपाली काँग्रेस	१३८६	पराजित

२१४	सदस्य	निम राज धिमिरे	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३५८	पराजित
२१५	सदस्य	छम बहादुर चन्द	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३१३	पराजित
२१६	महिला सदस्य	सीता थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५९०	निर्वाचित
२१७	महिला सदस्य	सुमित्रा थारु	नेपाली काँग्रेस	१४१२	पराजित
२१८	महिला सदस्य	गौ माया कंडेल सापकोटा	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२९५	पराजित
२१९	दलित म सदस्य	गिता विश्वकर्मा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५७४	निर्वाचित
२२०	दलित म सदस्य	गौमति सार्कि	नेपाली काँग्रेस	१४३३	पराजित
२२१	दलित म सदस्य	सुन्तली दमाई	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२७०	पराजित

स्रोत:- निर्वाचन आयोग नेपाल/ <https://election.gov.np>

११.५ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को सैनामैना नगरपालिकाको निर्वाचित जनप्रतिनिधी तथा मत परिणाम

तालिका ११.९: स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ को सैनामैना नगरपालिकाको मतपरिणाम

क्र. स.	पद	वडा नं.	पदाधिकारी को नाम	राजनीतिक दल/स्वतन्त्र	प्राप्त मत	कैफियत
१	प्रमुख		चित्र बहादुर कार्की	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३०३६	निर्वाचित
२	प्रमुख		फणेन्द्र प्रसाद शर्मा	नेपाली काँग्रेस	१०३०५	निकटतम प्रतिस्पर्धी
३	उपप्रमुख		विना राना	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३२६१	निर्वाचित
४	उपप्रमुख		लक्ष्मी चौधरी थारु	नेपाली काँग्रेस	९७०९	निकटतम प्रतिस्पर्धी
५	वडा अध्यक्ष	१	केहर सिंह गलामी थापा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५०६	निर्वाचित
६	वडा अध्यक्ष	१	भुवन बहादुर क्षेत्री	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	९६१	निकटतम प्रतिस्पर्धी
७	सदस्य	१	धर्मेन्द्र बहादुर चौधरी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४८८	निर्वाचित
८	सदस्य	१	राम बहादुर वि.क	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४८०	निर्वाचित
९	महिला सदस्य	१	सुनिता खत्री क्षेत्री	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५८२	निर्वाचित
१०	दलित महिला सदस्य	१	शोभा वि.क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५४०	निर्वाचित
११	वडा अध्यक्ष	२	कामदेव भुसाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७९१	निर्वाचित
१२	वडा अध्यक्ष	२	गणेश गौतम	नेपाली काँग्रेस	६४१	निकटतम प्रतिस्पर्धी
१३	सदस्य	२	कुल बहादुर वि.क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८२८	निर्वाचित
१४	सदस्य	२	थानेश्वर गिरि	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८०९	निर्वाचित
१५	महिला सदस्य	२	सुजनी थारुनी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८५९	निर्वाचित
१६	दलित महिला सदस्य	२	निना देवी सुनार	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८५५	निर्वाचित
१७	वडा अध्यक्ष	३	रत्न बहादुर पौडेल खत्री	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२५०	निर्वाचित
१८	वडा अध्यक्ष	३	मित्र बहादुर क्षेत्री	नेपाली काँग्रेस	६००	निकटतम प्रतिस्पर्धी

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

१९	सदस्य	३	भिम बहादुर खड्का	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२७७	निर्वाचित
२०	सदस्य	३	सुन बहादुर पुन	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२४४	निर्वाचित
२१	महिला सदस्य	३	सविता भुसाल भण्डारी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२५९	निर्वाचित
२२	दलित महिला सदस्य	३	पुनसरा सुनार	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२६९	निर्वाचित
२३	वडा अध्यक्ष	४	धन बहादुर कार्की	नेपाली कांग्रेस	१४४२	निर्वाचित
२४	वडा अध्यक्ष	४	चन्द्र कान्त भण्डारी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११७३	निकटतम प्रतिस्पर्धी
२५	सदस्य	४	दान बहादुर थारु	नेपाली कांग्रेस	१४५२	निर्वाचित
२६	सदस्य	४	धन कुमारी राना	नेपाली कांग्रेस	१४५०	निर्वाचित
२७	महिला सदस्य	४	अमृता देवी गौतम	नेपाली कांग्रेस	१४५४	निर्वाचित
२८	दलित महिला सदस्य	४	निशा परियार	नेपाली कांग्रेस	१५३३	निर्वाचित
२९	वडा अध्यक्ष	५	परसुराम सापकोटा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३३६	निर्वाचित
३०	वडा अध्यक्ष	५	सुर्य नारायण चौधरी थारु	नेपाली कांग्रेस	८५७	निकटतम प्रतिस्पर्धी
३१	सदस्य	५	राम नारायण थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२४०	निर्वाचित
३२	सदस्य	५	राम बहादुर कामी, वि.क	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३७३	निर्वाचित
३३	महिला सदस्य	५	मन कुमारी राइ	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४२७	निर्वाचित
३४	दलित महिला सदस्य	५	मिरा वि.क. गौतम	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४०४	निर्वाचित
३५	वडा अध्यक्ष	६	बसन्त पाण्डे	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५९१	निर्वाचित
३६	वडा अध्यक्ष	६	राम प्रसाद पोखरेल	नेपाली कांग्रेस	९४०	निकटतम प्रतिस्पर्धी
३७	सदस्य	६	नेत्र बहादुर बरैल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४८४	निर्वाचित
३८	सदस्य	६	रेनुकान्त गौतम	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४३९	निर्वाचित
३९	महिला सदस्य	६	लक्ष्मी पाण्डेय	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१५८४	निर्वाचित
४०	दलित महिला सदस्य	६	माया देवी वि.क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४४६	निर्वाचित
४१	वडा अध्यक्ष	७	डिलाराम बेल्बासे	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८२५	निर्वाचित
४२	वडा अध्यक्ष	७	कृष्ण प्रसाद भट्टराई	नेपाली कांग्रेस	७०४	निकटतम प्रतिस्पर्धी
४३	सदस्य	७	दिल बहादुर थापा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८३०	निर्वाचित
४४	सदस्य	७	हरीराम चौधरी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८११	निर्वाचित
४५	महिला सदस्य	७	देवी कार्की	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८१५	निर्वाचित
४६	दलित महिला सदस्य	७	मनरुपा बि.क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८४९	निर्वाचित
४७	वडा अध्यक्ष	८	रामशरण न्यौपाने	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९४४	निर्वाचित

४८	वडा अध्यक्ष	८	रघुनाथ घिमिरे	नेपाली कांग्रेस	५५५	निकटतम प्रतिस्पर्धी
४९	सदस्य	८	देवनारायण ढकाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९७८	निर्वाचित
५०	सदस्य	८	इश्वरी भण्डारी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९७९	निर्वाचित
५१	महिला सदस्य	८	पार्वती श्रेष्ठ	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८७५	निर्वाचित
५२	दलित महिला सदस्य	८	इनमाया सुनार	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९८६	निर्वाचित
५३	वडा अध्यक्ष	९	डोल नाथ भण्डारी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७५३	निर्वाचित
५४	वडा अध्यक्ष	९	तुल राज ज्ञवाली	नेपाली कांग्रेस	४१०	निकटतम प्रतिस्पर्धी
५५	सदस्य	९	खेम बहादुर मगर	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६९४	निर्वाचित
५६	सदस्य	९	कमला चौधरी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७४३	निर्वाचित
५७	महिला सदस्य	९	सिता पौड्याल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७५४	निर्वाचित
५८	दलित महिला सदस्य	९	वन्दना वि. क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७५५	निर्वाचित
५९	वडा अध्यक्ष	१०	लोक नारायण थापा	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४४८	निर्वाचित
६०	वडा अध्यक्ष	१०	लोक मणि भट्टराई	नेपाली कांग्रेस	११२१	निकटतम प्रतिस्पर्धी
६१	सदस्य	१०	हरि बहादुर सार्की	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४०१	निर्वाचित
६२	सदस्य	१०	चन्द्र बहादुर थापा मगर	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१३८९	निर्वाचित
६३	महिला सदस्य	१०	कल्पना कुँवर	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४३८	निर्वाचित
६४	दलित महिला सदस्य	१०	पार्वती वि.क.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१४१७	निर्वाचित
६५	वडा अध्यक्ष	११	सुनिल प्रसाद मरासिनी	नेपाली कांग्रेस	१२२६	निर्वाचित
६६	वडा अध्यक्ष	११	टेक नारायण रेग्मी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	११९४	निकटतम प्रतिस्पर्धी
६७	सदस्य	११	राम प्रसाद अर्याल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२३७	निर्वाचित
६८	सदस्य	११	राम प्रसाद भुषाल	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२३४	निर्वाचित
६९	महिला सदस्य	११	फुलमति थारु	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२४४	निर्वाचित
७०	दलित महिला सदस्य	११	कमला दमै	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१२५२	निर्वाचित

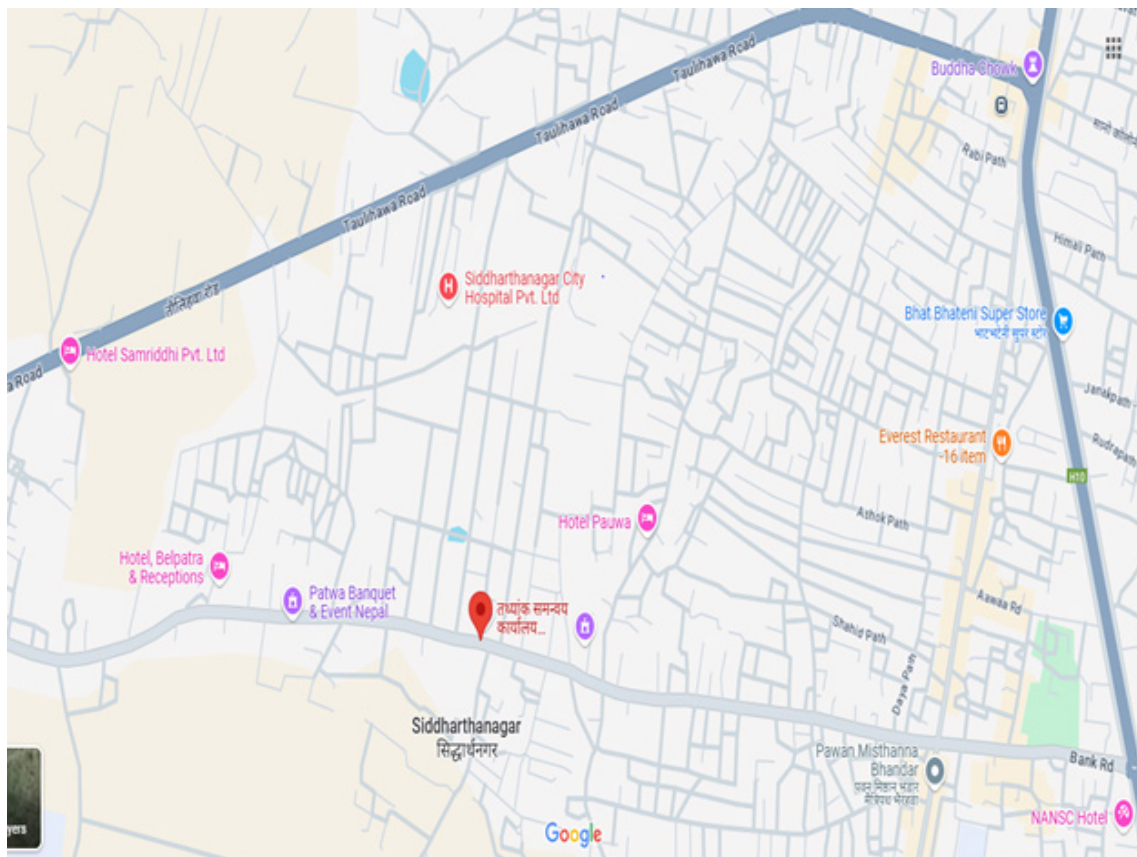
स्रोत:- निर्वाचन आयोग नेपाल/<https://election.gov.np>

खण्ड-१२

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

१२.१ परिचय

नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८०/०९/१२ गतेको निर्णय अनुसार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय अन्तर्गत रहेको राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको मातहतका साविकका ३३ ओटा तथ्याङ्क कार्यालयहरूलाई खारेजी गरी १८ वटा तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको स्थापना भएको थियो । सो मध्ये एकको रूपमा यस तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको स्थापना भएको हो । कार्यालय भवन रुपन्देही जिल्लाको सिद्धार्थ नगरपालिका वडा नं. ४ स्थित उद्योगपुरीमा रहेको छ । यस कार्यालयले जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा सेवाग्राहीहरूलाई सर्वसुलभ रूपमा निःशुल्क तथ्याङ्क सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ । यसको कार्य क्षेत्र नवलपरासी (ब.सु.प.), रुपन्देही र कपिलबस्तु गरी तीन ओटा जिल्ला र सो अन्तर्गतका ३३ ओटा स्थानीय तहहरू रहेका छन् । जसको भौगोलिक सुचना प्रणाली अन्तर्गतको नक्सा तल दिइएको छ ।

१२.२ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको दरबन्दी तरेरीज

क्र. स.	पद	सेवा	समूह	श्रेणी	संख्या
१	तथ्याङ्क समन्वय अधिकारी	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	रा.प.द्वितीय	१
२	तथ्याङ्क अधिकृत	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	रा.प.तृतीय	२
३	सुपरिवेक्षक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	रा.प.अनं प्रथम	४
४	गणक	आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क	तथ्याङ्क	रा.प.अनं द्वितीय	३
५	सह-लेखापाल	नेपाल प्रशासन	लेखा	रा.प.अनं द्वितीय	१
६	खरिदार	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	रा.प.अनं द्वितीय	२
७	कार्यालय सहयोगी	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन	श्रेणी विहीन	२
जम्मा					१५

१२.३ संगठन संरचना

१२.४ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीबाट सम्पादन हुने मुख्य-मुख्य कार्यहरू

- बार्षिक राष्ट्रिय लेखासम्बन्धी तथा त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा र मूल्य सुचकाङ्कसम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन,
- राष्ट्रिय जनगणना तथा राष्ट्रिय कृषिगणना (प्रत्येक दश/दश बर्षमा) को फिल्ड कार्य सञ्चालन,
- आर्थिक गणना तथा औद्योगिक प्रतिष्ठान गणना (प्रत्येक पाँच/पाँच बर्षमा) को फिल्ड कार्य सञ्चालन,
- तथ्यांकीय ब्यवसायिक रजिष्टर निर्माणका लागि तथ्यांक संकलन,
- जिल्ला तथा स्थानीय तहका वस्तुगत विवरण तयारी तथा प्रकाशन सम्बन्धी कार्य,
- गणना क्षेत्र नक्सांकनका लागि तथ्यांक संकलन तथा अद्यावधिक कार्य,
- राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको निर्देशनमा विभिन्न सर्वेक्षण तथा गणनामा सहयोग,
- जिल्लास्तरमा तथ्याङ्कीय सचेतनाको लागि विभिन्न गोष्ठी तथा कार्यक्रम सञ्चालन,
- कार्यक्षेत्र भित्रका जिल्लाहरूको विकास योजना निर्माण तथा कार्यन्वयन जस्ता कार्यहरूका लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्कको उपलब्धताको मूल्यांकन गरी सहयोग एव समन्वय गर्ने,
- जिल्लास्तरीय तथ्याङ्क विकास कार्यक्रम निर्माण गरी केन्द्रमा पठाउने तथा तथ्याङ्कीय क्रियाकलापहरूको समन्वय गर्ने,
- विभिन्न स्थानीय तहहरूमा तथ्याङ्कीय गतिविधि सञ्चालन तथा वार्षिक कार्यक्रममा निर्धारण भएका अन्य कार्यहरू।

१२.५ तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीबाट जारी भएको नागरिक वडापत्र

नेपाल सरकार

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही

नागरिक वडापत्र

[illegible]

स्वार्णोत्पत्ति सेल नं. 071-570007 ईमेल : scmrupandehi@gmail.com ; scmrupandehi.nsonapal.gov.in

रुपानामधिकारी : मर्नुन नमिष्यरी, सुपरिषेफक (मो.नं. ९५६७८९४३२१)

प्रकाशन शाखा प्रमुख : नमनराज दुर्गे, संपादक अधिवृत्त (मो. नं. ९८६७५४१९२७)

प्राथमिक शिक्षा प्रमुख : कमलेश प्रसाद, तम्बाकू मण्डल (मौ.नं. २७६७७५२४५५)

कार्पास प्रमुख : भिपिन कुमार चौधरी (मो. नं. ९८६७८५४३२१०९८)

यहाँ स्वयं गन

अनुसूचि-१

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालयहरूको कार्यालय रहने स्थान, कार्यक्षेत्र र समन्वय गर्नुपर्ने स्थानीय तह संख्या

क्र. स.	प्रदेश	कार्यालय रहने स्थान	कार्यक्षेत्र		समन्वय गर्नुपर्ने स्थानीय तहको संख्या
			जिल्लाको नाम	जिल्ला संख्या	
१	कोशी	विराटनगर, मोरङ	मोरङ, सुनसरी, उदयपुर, धनकुटा, तेह्रथुम, संखुवासभा	६	६०
२	कोशी	इलाम, इलाम	इलाम, पाँचथर, ताप्लेजुङ, भुपा	४	४२
३	कोशी	दिक्तेल, खोटाङ	खोटाङ, ओखलढुङ्गा, सोलुखुम्बु, भोजपुर	४	३५
४	मधेश	जनकपुर, धनुषा	धनुषा, सप्तरी, सिराहा, महोत्तरी	४	६८
५	मधेश	विरगञ्ज, पर्सा	पर्सा, बारा, रौतहट, सर्लाही	४	६८
६	वागमती	हेटौंडा, मकवानपुर	मकवानपुर, चितवन, सिन्धुली	३	२६
७	वागमती	धुलिखेल, काभ्रेपलाञ्चोक	काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक, रामेछाप, दोलखा	४	४२
८	वागमती	काठमाडौं, काठमाडौं	काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, धादिङ, नुवाकोट, रसुवा	६	५१
९	गण्डकी	पोखरा, कास्की	कास्की, तनहुँ, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	३	२३
१०	गण्डकी	गोरखा, गोरखा	गोरखा, लमजुङ, मनाङ	३	२३
११	गण्डकी	वाग्लुङ, वाग्लुङ	वाग्लुङ, स्याङ्जा, पर्वत, म्याग्दी, मुस्ताङ	५	३९
१२	लुम्बिनी	भैरहवा, रुपन्देही	रुपन्देही, नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम), कपिलवस्तु	३	३३
१३	लुम्बिनी	तानसेन, पाल्पा	पाल्पा, गुल्मी, अर्घाखाँची	३	२८
१४	लुम्बिनी	घोरही, दाङ	दाङ, बाँके, बर्दिया, रोल्पा, प्युठान, रुकुम (पूर्वी भाग)	६	४८
१५	कर्णाली	विरेन्द्रनगर, सुर्खेत	सुर्खेत, सल्यान, जाजरकोट, रुकुम (पश्चिम भाग), दैलेख	५	४३
१६	कर्णाली	खलङ्गा, जुम्ला	जुम्ला, मुगु, कालिकोट, हुम्ला, डोल्पा	५	३६
१७	सुदुर पश्चिम	धनगढी, कैलाली	कैलाली, कञ्चनपुर, डडेल्धुरा, वैतडी, बझाङ, दार्चुला	६	६०
१८	सुदुर पश्चिम	दिपायल, डोटी	डोटी, अछाम, बाजुरा	३	२८
जम्मा				७७	७५३

अनुसूची -२

आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्तहरू

सन् १९८० को दशकको अन्त्यमा मध्य यूरोपका देशहरूमा वैज्ञानिक र भरपर्दो तथ्याङ्क उत्पादन गर्न आधिकारिक तथ्याङ्कलाई डोहोर्नुको सिद्धान्तको महसुस भयो। सन् १९९१ मा युरोपेली तथ्याङ्कविदहरूले सम्मेलनले आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्तहरू विकसित गर्‍यो जुन सन् १९९२ मा युरोपेली आर्थिक आयोग इकोनोमिक कमिसन अफ युरोपको मन्त्रिस्तरबाट अङ्गीकार गरियो। सन् १९९४ मा संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय तथ्याङ्क आयोगले यी सिद्धान्तहरू अनुमोदन गर्‍यो। सन् २०१३ मा यी सिद्धान्तहरू प्रतिपादन भएको समयदेखि का घटनाक्रमलाई समेटेरी तथ्याङ्क आयोगले आफ्नो ४२ औं सत्रमा आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्तहरूको संशोधित प्रस्तावना स्वीकृत गर्‍यो। सोही बैठकको सिफारिसमा आर्थिक तथा सामाजिक परिषदले तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्त सम्बन्धी मस्यौदा प्रस्ताव पेश गर्‍यो। जुन संयुक्त राष्ट्र संघको महासभाले २९ जनवरी २०१४ मा अनुमोदन गर्‍यो। संयुक्त राष्ट्र सङ्घद्वारा अनुमोदित यी सिद्धान्तहरूलाई आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्त भनिन्छ। यी सिद्धान्तहरूले आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत पक्षलाई समेटेको हुनाले कुनै पनि देशमा वैज्ञानिक र भरपर्दो तथ्याङ्क उत्पादन तथा वितरण गर्न यी सिद्धान्तहरूलाई निकै सान्दर्भिक ठानिन्छ। देशको तथ्याङ्क प्रणाली आधिकारिक तथ्याङ्कका आधारभूत सिद्धान्तद्वारा निर्देशित हुन्छ जुन तथ्याङ्क प्रणालीको आधार स्तम्भ हो। यहाँ आधिकारिक तथ्याङ्कका १० आधारभूत सिद्धान्तहरू संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ।

सिद्धान्त १: प्रासंगिकता, निष्पक्षता र समान पहुँच (Relevanc, Impartialiaty and Equal access)

लोकतान्त्रिक समाजको सूचना प्रणालीमा आधिकारिक तथ्याङ्क एक अपरिहार्य तत्व हो जसले सरकार, अर्थतन्त्र र आमनागरिकहरूलाई आर्थिक सामाजिक जनसांख्यिक र वातावरणीय अवस्थाको बारेमा सूचना उपलब्ध गराउँछ। लोकतान्त्रिक समाजमा सरकारी तथ्याङ्क-निकायहरूले नागरिकको सूचनाको हकको सम्मान गर्दै आधिकारिक तथ्याङ्क निकायहरूले व्यावसायिक उपयोगिता भएका तथ्याङ्क संकलन गरी निष्पक्ष रूपमा नागरिकहरूलाई उपलब्ध गराउनु पर्दछ।

सिद्धान्त २: ब्यावसायिक मापदण्ड वैज्ञानिक सिद्धान्तहरू र ब्यावसायिक नैतिकता (Professinal Standard, Scientific and Professinol Ethics):

आधिकारिक तथ्याङ्कहरूमा विश्वसनीयता कायम राख्नका लागि तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन, भण्डारण र प्रस्तुतीकरणका प्रक्रिया निर्धारण गर्दा आधिकारिक तथ्याङ्कीय निकायहरूले वैज्ञानिक सिद्धान्त व्यावसायिक आचार र व्यावसायिक सोचबाट निर्णय लिनुपर्दछ।

सिद्धान्त ३: जवाफदेहिता र पारदर्शिता (Accountablilty and Transparency):

तथ्याङ्कको सही अर्थ लगाउने काम सहज तुल्याउन तथ्याङ्कका स्रोत, विधि र प्रक्रियाको विवरण वैज्ञानिक मापदण्डअनुसार प्रस्तुत गर्नुपर्दछ।

सिद्धान्त ४: दुरुपयोगको रोकथाम (Prevention of misuse)

तथ्याङ्कको गलत ब्याख्या र दुरुपयोग भएमा त्यसको खण्डन गर्न सक्ने अधिकार तथ्याङ्कीय निकायहरूलाई छ।

सिद्धान्त ५: आधिकारिक तथ्याङ्कको स्रोत (Sources of official Statistics):

तथ्याङ्कीय प्रयोजनका लागि सर्वेक्षण, प्रशासनिक अभिलेख लगायत सबै प्रकारका तथ्याङ्कका स्रोतहरूबाट विवरणहरू लिन सकिन्छ। तथ्याङ्क निकायहरूले स्रोत चयन गर्दा गुणस्तर, समय, लागत र उत्तरदाताको बोझलाई विचार गरी उपयुक्त स्रोत चयन गर्नुपर्दछ।

सिद्धान्त ६: गोपनीयता (Confidentiality)

तथ्याङ्क निकायहरूले संकलन गरेका व्यक्तिगत विवरणहरू प्राकृतिक वा कानूनी ब्यक्ति ज-जसको भएपनि गोप्य राख्नु पर्दछ

सिद्धान्त ७: कानून (legislation)

तथ्याङ्क प्रणाली सञ्चालन गर्ने ऐन, नियम र आदेश सबै सार्वजनिक गर्नुपर्दछ।

सिद्धान्त ८: राष्ट्रिय समन्वय (National Co-ordination)

तथ्याङ्क प्रणालीमा सामञ्जस्यता र दक्षता हासिल गर्नका लागि देशभित्रका सबै तथ्याङ्क निकायहरूबीचको समन्वय आवश्यक हुन्छ।

सिद्धान्त ९: अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको उपयोग (User international standards)

अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डको उपयोग प्रत्येक देशका तथ्याङ्क निकायहरूले अन्तर्राष्ट्रिय अवधारणा, परिभाषा, वर्गीकरण र विधि प्रयोग गरेमा सबै सरकारी तहका तथ्याङ्क प्रणालीमा सामाञ्जस्यता र दक्षता अभिवृद्धि हुन्छ।

सिद्धान्त १०: अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग (International Cooperation)

तथ्याङ्कमा दुई पक्ष र बहुपक्षीय सहयोगले सबै देशहरूमा आधिकारिक तथ्याङ्क प्रणालीको सुधार गर्न सघाउ पुऱ्याउँदछ। तथ्याङ्कको गुणस्तर कायम राख्न तथा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा तथ्याङ्कहरू तुलनायोग्य बनाउन आधिकारिक तथ्याङ्कका यी आधारभूत सिद्धान्तहरूको अनुसरण गर्नु आवश्यक छ। नेपालको तथ्याङ्क प्रणालीमा पनि यी सिद्धान्तहरूको अनुसरण गरी आधिकारिक तथ्याङ्कको संकलन, विश्लेषण, भण्डारण र वितरण गर्ने प्रयत्न गरिएको पाइन्छ।

अनुसूची-३

जनसांख्यिक सुचकहरू परिभाषा र विधि

क्र.स.	जनसांख्यिक सुचकहरू	परिभाषा र विधि
१	अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (%)	कुनै पनि आर्थिक काम गरेको वा आर्थिक काम खोजेको समयको जोड ६ महिना वा सोभन्दा बढी भएका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरू र सोही उमेर समूहका आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत (काम गरेको महिना काम खोजेको अवधि १ महिना)
२	अक्सर रोजगार जनसंख्या (%)	१० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका अक्सर रोजगारमा रहेको जनसंख्या र सोही उमेर समूहका अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत। अक्सर रोजगार जनसंख्याको गणना गर्दा व्यक्तिले काम गरेको समय काम नगरेको समयभन्दा बढी भएको कुल जम्मा जनसंख्यालाई अक्सर रोजगारमा रहेको जनसंख्या मानिन्छ। अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्यालाई अक्सर रोजगार र अक्सर बेरोजगार गरी दुई समूहमा विभाजन गर्न सकिन्छ। (काम गरेको महिना काम खोजेको अवधि ६ महिना वा सो भन्दा बढी)
३	१० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका अक्सर रोजगारमा रहेको जनसंख्या र अक्सर रोजगार सम्भावित श्रमशक्ति जनसंख्याको (%)	सोही उमेर समूहका कुल जनसंख्या (कुल श्रमशक्ति) को समानुपात प्रतिशत। अक्सर रोजगार जनसंख्यालाई १० वर्ष वा सोभन्दा माथिको सम्भावित श्रमशक्तिले भाग गरी यो सूचक निकालिन्छ। यसले सम्भावित श्रमशक्तिमा कति मानिसहरू रोजगारमा रहेछन् भनि अनुमान गर्न सहज हुन्छ।
४	अक्सर बेरोजगार जनसंख्या (%)	१० वर्ष वा सोभन्दा माथि उमेरका अक्सर बेरोजगारमा रहेको जनसंख्या र सोही उमेर समूहका अक्सर आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत। अक्सर बेरोजगार जनसंख्याको गणना गर्दा व्यक्तिले काम गरेको समय काम नगरेको भन्दा कम भएको कुल जम्मा जनसंख्यालाई अक्सर बेरोजगारमा रहेको जनसंख्या मानिन्छ।
५	अनुपस्थित स्वदेश जनसंख्या (%)	परिवारबाट छुट्टी भिन्न नभएका र परिवारमा पुनः फर्किआउने सम्भावना भएका कुनै सदस्य बसोबास गरिरहेको स्थान छोडी स्वदेशभित्रै अन्यत्र अक्सर बसोबास गरेको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
६	अनुपस्थित विदेश जनसंख्या (%)	परिवारबाट छुट्टी भिन्न नभएका र परिवारमा पुनः फर्किआउने सम्भावना भएका कुनै सदस्य बसोबास गरिरहेको स्थान छोडी हाल विदेशमा अक्सर बसोबास गरेको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत

जनसांख्यिक विवरण-२०८१

७	आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्या (%)	कम्तीमा एक महिना जुनसुकै आर्थिक काम जतिसुकै अवधिको लागि गरेका वा कुनै पनि आर्थिक कामको खोजी गरेका १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका व्यक्तिहरू र सोही उमेर समूहका कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
८	औसत आयु	कुनै पनि व्यक्तिको औसत बाँच्ने अवधि नै औसत आयु हो ।
९	कुल पुनरूत्पादन दर (GRR)	एउटा महिलाले आफ्नो प्रजनन अवधिभरमा (१५-४९ वर्षमा) जन्माउने जम्माजम्मी छोरीहरूको संख्या
१०	कुल बसाइँसराइ दर (Gross migration Rate)	कुनै एक वर्षमा कुनै देशमा बसाइँ सरेर आउने जनसंख्या र सोही अवधिमा सोही देशबाट बसाइँ सरेर जाने जनसंख्या योग र सो देशको मध्यवर्षको जनसंख्याको अनुपातलाई १००००० ले गुणन गरी आउने दर । यो दर निकाल्दा पछिल्ला पाँच वर्षमा बसाइँसरेका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ ।
११	कुल प्रजननदर (Total Fertility Rate TFR)	१५ देखि ४९ वर्षका महिलाले विशिष्टीकृत उमेर समूह (पाँच वर्षको उमेर समूह) मा जन्माएका बच्चाहरूको संख्या योगफल र उक्त विशिष्टीकृत उमेर समूहका महिलाको जनसंख्याको अनुपातलाई पाँचले गुणन गरी आउने दर । अर्थात १५ देखि ४९ वर्षसम्मको एकजना महिलाले प्रजनन अवधिभर जन्माउने जीवित जन्मको जम्मा बच्चा संख्या नै कुल प्रजनन दर हो । राष्ट्रिय जनगणना २०५८ र २०६८ मा जस्तै ब्चचषनब अनुमान बिधिको प्रयोग गरी २०७८ मा पनि कुल प्रजनन दर तयार गरिएको छ । यस बिधिमा जनगणना २०६८ र २०७८ को अबधिमा १५ देखि ४९ वर्षका महिलाले उक्त अबधिमा हालसम्म जन्माएका बच्चाहरू (Child Ever Born-CEB) को तथ्याङ्क प्रयोग गरिन्छ ।
१२	कोरा जन्मदर (प्रति १०००) (Crude Birth Rate- CBR)	कुनै निश्चित अवधिमा (एक वर्षमा) प्रतिहजार जनसंख्यामा जिउँदै जन्मेका शिशुहरूको जनसंख्या
१३	कोरा मृत्युदर (CDR)	कुनै निश्चित ठाउँमा एक वर्षभरिमा प्रतिहजार जनसंख्यामा मृत्यु हुने व्यक्तिहरूको संख्या
१४	खुद बसाइँसराइदर (Net migration Rate)	कुनै एक वर्षमा कुनै देशमा बसाइँ सरेर अन्य देशबाट आउने जनसंख्याबाट सोही अवधिमा सोही देशबाट बसाइँ सरेर अन्य देशमा जाने जनसंख्याको अन्तर र सो स्थानको मध्यवर्षको जनसंख्याको अनुपातलाई १००००० ले गुणन गरी आउने दरा यो दर निकाल्दा पछिल्ला पाँच वर्षमा बसाइँसरेका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ ।
१५	खुदः पुनरूत्पादन दर (NRR)	कुनै १५-४९ वर्षका बाँचेको महिला (Surviving Women) ले आफ्नो प्रजनन अवधिमा जन्माउने छोरीहरूको वास्तविक संख्या ।
१६	एकल परिवार	परिवारमा एक जना मात्र भएको र परिवारमा बाबु र/वा आमा र अविवाहित छोरा र/वा छोरी मात्र भएको परिवारको संख्या र जम्मा परिवारको समानुपात प्रतिशत

१७	संयुक्त परिवार	एकल परिवार बाहेक बाँकी सबै परिवार र जम्मा परिवारको समानुपात प्रतिशत
१८	पहिलोपटक बिवाह गर्दाको औसत उमेर	१० वर्षभन्दा माथि उमेर भएका विवाहित व्यक्तिहरूको पहिलोपटक विवाह गर्दाको औसत उमेर
१९	पहिलो विवाह गर्नु अधिको सरदर उमेर (Singulate mean age at marriage)	पहिलो विवाह अधि महिला र पुरुषको समूहले विवाह नगरी विताएको औसत समयावधि अर्थात विवाहपूर्व एकल अवस्थामा बसेको औसत उमेर। यसले ५० वर्ष पुग्नुअघि १५ वर्ष वा सोभन्दा माथिका महिला वा पुरुषको विवाहको औसत उमेर भन्ने जनाउँछ। यस विधिमा उमेरको आधारमा वैवाहिक स्थितिको तथ्याङ्क प्रयोग गरेर अप्रत्यक्ष विधिद्वारा पहिलो विवाहको औसत उमेर अनुमानित गरिन्छ जसलाई विवाहको औसत उमेर (Singulate mean age at marriage –SMAM) भनिन्छ
२०	प्राकृतिक वृद्धि दर (Rate of Natural Increase– RNI)	कोरा जन्मदर र कोरा मृत्युदरको अन्तर। जनसंख्याको परिवर्तन जन्म र मृत्युको कारणले मात्र हुन्छ भने त्यसलाई प्राकृतिक वृद्धिदर भनिन्छ। यस मापनमा अन्तर्राष्ट्रिय बसाइँसराइको प्रभाव शून्य हुन्छ र जनसंख्याको परिवर्तन जन्म र मृत्युका कारणले मात्र हुन्छ भन्ने मान्यता राख्दछ।
२१	बच्चा जन्माउने औसत उमेर (Mean Age of Child Bearing– MACB)	१५-४९ उमेरका महिलाले बच्चा जन्माउने औसत उमेर हो। यो सूचकको गणना उमेर समूहको मध्य अंक र उमेर विशिष्टकृत प्रजनन दरको गणनको योगफललाई उमेर विशिष्टकृत प्रजनन दरको योगफलले भाग गरी १००० ले गुणन गरिन्छ।
२२	बाल-आश्रित अनुपात	काम गर्ने उमेरका (१५-६४ वर्षको) जनसंख्यामा र बालबालिका (०...१४ वर्ष) को जनसंख्याको अनुपात प्रतिशत
२३	बालबालिका र महिलाको अनुपात	शून्यदेखि चार वर्षका बालबालिकाको जनसंख्या र १५ देखि ४९ वर्षका महिलाहरूको जनसंख्याको अनुपात प्रतिहजार
२४	बालविवाहको अनुपात	२० देखि २४ वर्ष उमेरका महिलाले १८ वर्ष नपुग्दै विवाह गरेको अनुपात प्रतिशत
२५	बाल मृत्युदर	एक वर्षदेखि पाँच वर्षमुनिका (१-४ वर्ष) प्रतिहजार बालबालिकामध्ये कुनै एक वर्षभित्र मृत्यु हुने बालबालिकाको संख्या
२६	बाहिरी बसाइँसराइदर (Out-migration Rate)	कुनै एक वर्षमा कुनै स्थानबाट कुनै निश्चित भौगोलिक क्षेत्र पार गरेर बाहिर अन्यत्र ठाउँमा बसोबास गर्न जाने जनसंख्या र उक्त क्षेत्रको जम्मा जनसंख्याको अनुपात प्रतिलाख जनसंख्यामा। यो दर निकाल्दा पछिल्ला पाँच वर्षमा बसाइँसरेका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ।
२७	बुद्धौली सूचकाङ्क	उमेर ६० वर्ष वा सोभन्दा माथिको जनसंख्यामा ० देखि १४ वर्षका बालबालिका जनसंख्याको अनुपात प्रतिशत

२८	वृद्ध-आश्रित अनुपात	काम गर्ने उमेरका (१५-६४ वर्षका) जनसंख्यामा र वृद्ध (६५ वर्ष वा सोभन्दा माथि) को जनसंख्याको अनुपात प्रतिशत
२९	भित्रि बसाइँसराइ दर (In-migration Rate)	कुनै एक वर्षमा कुनै स्थानमा कुनै निश्चित भौगोलिक क्षेत्र पार गरेर बाहिरको अन्य ठाउँबाट त्यस ठाउँमा बसोवास गर्न आउने मानिसहरूको जनसंख्या र सोही अवधिको सो क्षेत्रको जम्मा जनसंख्याको अनुपात प्रति लाख जनसंख्या। यो दर निकाल्दा पछिल्ला पाँच वर्षमा बसाइँसरेका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरिएको छ।
३०	मातृ मृत्यु अनुपात (Maternal Mortality Ratio—MMR)	प्रति १ लाख बच्चाको जन्ममा महिला गर्भवती भएदेखि वा बच्चा जन्माउने क्रममा वा सुत्केरी भएको ४२ दिनसम्म प्रसूतिको कारणले मृत्यु भएका आमाको संख्याको अनुपात मातृ मृत्यु अनुपात (Maternal Mortality Ratio—MMR) हो।
३१	लैङ्गिक अनुपात	पुरुषको जनसंख्या र महिलाको जनसंख्या अनुपात अर्थात् प्रति १०० जना महिलामा पुरुषको संख्या
३२	विशिष्टीकृत कोरा मृत्युदर (Standardised Crude Death Rate—SCDR)	उमेर समूह अनुसारको समायोजित जनसंख्याको मृत्यु दर हो। यो जनसंख्याको उमेर-विशिष्ट मृत्युदर र सोही उमेर समूहको गणनको योगफललाई स्तरीकृत जनसंख्याले भाग गरी प्रति हजार जनसंख्यामा दर निकालिन्छ। मृत्युका धेरैजसो कारणहरू मानिसहरूको उमेर र लिंग अनुसार फरक-फरक हुने हुनाले, स्तरीकृत मृत्युदरको प्रयोगले समय र देशहरू विचको तुलनात्मकता सुधार गर्छ।
३३	शिशु मृत्युदर	प्रतिहजार जीवित जन्मेका शिशुहरूमध्ये एक वर्षको उमेर नपुग्दै (शिशु उमेरमा) मृत्यु हुने शिशुहरूको संख्या
३४	सहरी जनसंख्या (%)	न्यूनतम ३ देखि १५ भन्दा बढी व्यक्ति/हेक्टर जनघनत्व र ५,००० भन्दा बढी जनसंख्यासहित ४ ग्रिडको निकटता भएको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
३५	सहरोन्मुख जनसंख्या (%)	३ देखि १५ व्यक्ति/हेक्टरका विचमा जनघनत्व र जनसंख्याको न्यूनतम सीमाविना ८ ग्रिडको निकटता भएको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
३६	ग्रामीण जनसंख्या (%)	३ व्यक्ति/हेक्टर वा सोभन्दा कम जनघनत्व र ५,००० भन्दा बढी जनसंख्या नभई ८ ग्रिडको निकटता भएको जनसंख्या र कुल जनसंख्याको समानुपात प्रतिशत
३७	स्तरीकृत कोरा जन्मदर (Standardised Crude Birth Rate—SCBR)	उमेर समूह अनुसारको समायोजित जनसंख्याको जन्म दर हो। यो जनसंख्याको उमेर-विशिष्ट जन्मदर र सोही उमेर समूहका महिला गुणनफलको योगलाई कुल जनसंख्याले भाग गरी प्रतिहजार जनसंख्यामा दर निकालिन्छ। जन्मका उमेर र लिंगअनुसार फरक-फरक हुने हुनाले, स्तरीकृत जन्म दरको प्रयोगले समय र देशहरू बीचको तुलनात्मकता अध्ययन गर्न मद्दत गर्दछ।

सन्दर्भ सामग्रीहरू

१. राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा प्रतिवेदनहरू, राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, थापाथली काठमाडौं।
२. पाँच वर्षे समिक्षा तथा उपलब्धी २०७९, सैनामैना नगरपालिका।
३. वार्षिक नगर विकास योजना २०८०-८१, सैनामैना नगरपालिका।
४. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय तथा रत्ननगर नगरपालिकाद्वारा तयार गरिएको जनसांख्यिक प्रतिवेदन, रत्ननगर नगरपालिका।
५. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयद्वारा तयार गरिएको अन्य पालिकास्तरीय जनसांख्यिक प्रतिवेदनहरू
६. www.nsonepal.gov.np
७. www.censusnepal.cbs.gov.np
८. www.agricensusnepal.gov.np
९. निर्वाचन आयोग, नेपाल / <https://election.gov.np/np>

सैनामैना नगरपालिकाको भवन

सैनामैना नगरपालिकाको नगर अस्पताल

श्री पर्रीहा परमेश्वर शिव ज्योतिर्लिंग बोलम धाम

दुर्गामन्दिर, सैनामैना-३

सैनामैना रंगशाला, सैनामैना-४

हिलपार्क, सैनामैना-४

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देहीको अनुरोध

संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको योजना तर्जुमा, नीति निर्माणको मूल आधार तथ्याङ्क भएकाले यथार्थ तथ्याङ्क उत्पादन गर्ने उद्देश्यले नै राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय र यस कार्यालयबाट समय-समयमा सञ्चालन गरिने गणना, सर्वेक्षण र लगत सूची संकलन कार्यका लागि खटिई आउने कर्मचारीहरूलाई सत्य तथ्य विवरणहरू उपलब्ध गराई मुलुकको सर्वाङ्गीण विकासमा सहयोग गर्नुहुन हार्दिक अनुरोध छ। तपाईंले उपलब्ध गराउनु भएको तथ्याङ्क, तथ्याङ्क ऐन, २०७५ बमोजिम गोप्य रहने र केवल तथ्याङ्कीय प्रयोजनका लागि मात्र एकीकृत रूपमा प्रयोग हुने छन् ।

तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय, रुपन्देही